

Broj: 123-33-1-860-1/24
Sarajevo, 29. mart 2024. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLIENO: 29-03-2024			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01-16-1		699/24	

B

BOSNA I HERCEGOVINA
Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Predstavnički dom
Kolegij
Trg BiH 1
71 000 Sarajevo

Predmet: Godišnji izvještaj Centralne banke Bosne i Hercegovine za 2023. godinu

Poštovani,

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Centralna banka Bosne i Hercegovine dostavlja Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine Godišnji izvještaj koji čine:

- Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2023. godine, ovjereni od strane vanjskog revizora Centralne banke Bosne i Hercegovine, ERNST & YOUNG d.o.o. Sarajevo i ERNST & YOUNG d.o.o. Ljubljana;
- Izvještaj o aktivnostima Centralne banke Bosne i Hercegovine u 2023. godini;
- Izvještaj o ekonomskim kretanjima u 2023. godini.

Ujedno Vas obavještavamo da je Centralna banka Bosne i Hercegovine u 2023. godini ostvarila pozitivan finansijski rezultat, izražen kroz neto dobit u iznosu od 278.261.211,49 KM.

Na osnovu člana 27. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i Odluke Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine od 28. marta 2024. godine, dio ostvarene neto dobiti za 2023. godinu u iznosu od 64.319.561,58 KM bit će uplaćen na odgovarajući depozitni račun Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine.

S poštovanjem,

Selma Jasminović
GUVERNERKA
dr. Jasmina Selimović

Broj: 123-33-1-860-1/24
Sarajevo, 29. mart 2024. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 29-03-2024			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
02	16-1	695/24	

BOSNA I HERCEGOVINA
Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Dom naroda
Kolegij
Trg BiH 1
71 000 Sarajevo

Predmet: Godišnji izvještaj Centralne banke Bosne i Hercegovine za 2023. godinu

Poštovani,

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Centralna banka Bosne i Hercegovine dostavlja Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine Godišnji izvještaj koji čine:

- Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2023. godine, ovjereni od strane vanjskog revizora Centralne banke Bosne i Hercegovine, ERNST & YOUNG d.o.o. Sarajevo i ERNST & YOUNG d.o.o. Ljubljana;
- Izvještaj o aktivnostima Centralne banke Bosne i Hercegovine u 2023. godini;
- Izvještaj o ekonomskim kretanjima u 2023. godini.

Ujedno Vas obavještavamo da je Centralna banka Bosne i Hercegovine u 2023. godini ostvarila pozitivan finansijski rezultat, izražen kroz neto dobit u iznosu od 278.261.211,49 KM.

Na osnovu člana 27. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i Odluke Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine od 28. marta 2024. godine, dio ostvarene neto dobiti za 2023. godinu u iznosu od 64.319.561,58 KM bit će uplaćen na odgovarajući depozitni račun Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine.

S poštovanjem,

Selma Selimović
GUVERNERKA
dr. Jasmina Selimović

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2023.

SADRŽAJ

Strana

Odgovornost za finansijsko izvještavanje	1
Izvještaj nezavisnog revizora	2 - 4
Izvještaj o finansijskom položaju	5
Izvještaj o dobiti ili gubitku	6
Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	7
Izvještaj o promjenama u kapitalu	8 - 9
Izvještaj o novčanim tokovima	10 - 11
Napomene uz finansijske izvještaje	12 - 84
1 Osnovne informacije	
2 Osnova za pripremu	
3 Značajne informacije o računovodstvenim politikama	
4 Aranžman valutnog odbora	
5 Klasifikacija i mjerenje fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obaveza	
6 Upravljanje finansijskim rizicima	
7 Gotovina u stranim valutama	
8 Depoziti kod inostranih banaka	
9 Specijalna prava vučenja u MMF-u	
10 Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	
11 Monetarno zlato	
12 Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	
13 Ostala imovina	
14 Nekretnine i oprema	
15 Nematerijalna imovina	
16 Ostala ulaganja	
17 Novčanice i kovanice u opticaju	
18 Depoziti banaka	
19 Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	
20 Rezervisanja	
21 Ostale obaveze	
22 Neto kamatni prihodi	
23 Neto prihodi od naknada i provizija	
24 Neto realizovani (gubici) od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	
25 Neto realizovani dobiti od prodaje monetarnog zlata	
26 Neto (gubici) od kursnih razlika	
27 Neto povećanja / umanjenja vrijednosti na finansijsku imovinu	
28 Ostali prihodi	
29 Troškovi osoblja	
30 Administrativni i ostali operativni troškovi	
31 Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica	
32 Raspodjela godišnje neto dobiti	
33 Kapital	
34 Novac i novčani ekvivalenti	
35 Transakcije sa povezanim licima	
36 Vanbilansni depoziti	
37 Članstvo BiH u MMF-u	
38 Domaći platni sistem i sistem za poravnanja	
39 Događaji poslije datuma izvještavanja	

ODGOVORNOST ZA FINANSIJSKO IZVJEŠTAVANJE

Uprava Centralne banke Bosne i Hercegovine je odgovorna za finansijske izvještaje, koji su pripremljeni u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Uprava je odgovorna za dosljednu primjenu odabranih računovodstvenih politika, donošenje razumnih i uvjerljivih prosuđivanja i procjena i za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija koje u svakom trenutku omogućavaju pripremanje finansijskih izvještaja. Uprava ima opštu odgovornost za preduzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni i za sprovođenje takvih internih kontrola koje omogućavaju očuvanje imovine Centralne banke Bosne i Hercegovine, te sprečavanje i otkrivanje prevara i drugih nepravilnosti.

Upravno vijeće je odgovorno za odabir prikladnih računovodstvenih politika koje su usklađene sa primjenjivim Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Upravno vijeće razmatra finansijske izvještaje i nadgleda proces finansijskog izvještavanja Centralne banke Bosne i Hercegovine.

U funkciji nadgledanja procesa finansijskog izvještavanja, Upravnom vijeću pomaže Revizorski komitet koji se sastoji od tri nezavisna člana. Revizorski komitet pregleda godišnje finansijske izvještaje, nakon čega se isti razmatraju i odobravaju od strane Upravnog vijeća i podnose Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Predsjedništvu Bosne i Hercegovine.

Ovi finansijski izvještaji za 2023. godinu su revidirani od strane nezavisnih revizora Centralne banke Bosne i Hercegovine ERNST & YOUNG d.o.o. Sarajevo i ERNST & YOUNG d.o.o. Ljubljana i njihov izvještaj je dat na stranama od 2 do 4. Nezavisni revizori imaju pun i neograničen pristup svim podacima i informacijama potrebnim za sprovođenje i razmatranje revizorskih procedura.

Priloženi finansijski izvještaji na stranama od 5 do 84 su odobreni od strane Upravnog vijeća 28. marta 2024. godine.

dr. Jasmina Selimović

Predsjedavajuća Upravnog vijeća
Guvernerka

Meliha Smajlagić

Rukovoditeljica Odjeljenja za računovodstvo i finansije

Izvještaj nezavisnog revizora

Upravnom vijeću Centralne banke Bosne i Hercegovine

Mišljenje

Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja Centralne banke Bosne i Hercegovine (Centralna banka), koji obuhvataju izvještaj o finansijskom položaju na dan 31. decembar 2023., izvještaj o dobiti ili gubitku, izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o promjenama u kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za tada završenu godinu, te napomene uz finansijske izvještaje, uključujući i značajne informacije o računovodstvenim politikama.

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji istinito i fer predstavljaju finansijski položaj Centralne banke na dan 31. decembar 2023. i njenu finansijsku uspješnost, te njene novčane tokove za tada završenu godinu u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI).

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem izvještaju u odjeljku o odgovornostima revizora za reviziju finansijskih izvještaja. Nezavisni smo od Centralne banke u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Bosni i Hercegovini i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornosti Uprave, Upravnog vijeća i Revizorskog komiteta za finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa MSFI i za one kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške.

U sastavljanju finansijskih izvještaja, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Centralne banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Uprava ili namjerava likvidirati Centralnu banku ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Upravno vijeće je odgovorno za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Centralna banka. U funkciji nadgledanja procesa finansijskog izvještavanja, Upravnom vijeću pomaže Revizorski komitet.

Izveštaj nezavisnog revizora (nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške i izdati revizorski izvještaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viši nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvještaja, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenja, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Centralne banke.
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava.
- zaključujemo o primjerenosti korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Uprava i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Centralne banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izvještaju na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvještaja. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Centralna banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju.
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Izveštaj nezavisnog revizora (nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja (nastavak)

Mi komuniciramo s Upravnim vijećem i Revizorskim komitetom u vezi sa, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Mi također dajemo izjavu Upravnom vijeću i Revizorskom komitetu da smo postupili u skladu sa relevantnim etičkim zahtjevima u vezi sa nezavisnošću i da ćemo komunicirati s njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se može razumno smatrati da utiču na našu nezavisnost, kao i, gdje je primjenjivo, o povezanim zaštitama.

Danijela Mirković, prokurista

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1 (SCC – Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Sarajevo, 28. mart 2024. godine

Tarik Alijagić, licencirani revizor

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1 (SCC – Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Sarajevo, 28. mart 2024. godine

Janez Uranič, partner

Ernst & Young d.o.o. Ljubljana
Dunajska cesta 111
1000 Ljubljana
Republika Slovenija

Ljubljana, 28. mart 2024. godine

ERNST & YOUNG
Revizija, poslovno
svetovanje d.o.o., Ljubljana 3

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU

U hiljadama KM	Napomena	Na dan	
		31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
IMOVINA			
Gotovina u stranim valutama	7	455.191	572.020
Depoziti kod inostranih banaka	8	8.326.590	8.273.200
Specijalna prava vučenja u MMF-u	9, 37	2.073	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	10	6.150.130	5.887.589
Monetarno zlato	11	175.459	160.040
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	12	1.180.421	1.172.862
Ostala imovina	13	17.384	19.280
Nekretnine i oprema	14	47.310	48.535
Nematerijalna imovina	15	864	844
Ostala ulaganja	16	27.813	27.813
UKUPNO IMOVINA		16.383.235	16.162.332
OBAVEZE I KAPITAL			
OBAVEZE			
Novčanice i kovanice u opticaju	17	7.565.108	7.436.097
Depoziti banaka	18	7.083.235	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	19	752.898	958.245
Rezervisanja	20	2.025	897
Ostale obaveze	21	68.669	4.301
Ukupno obaveze		15.471.935	15.616.927
KAPITAL			
Početni kapital		25.000	25.000
Rezerve		886.300	520.405
Ukupno kapital	33	911.300	545.405
UKUPNO OBAVEZE I KAPITAL		16.383.235	16.162.332

Napomene na stranama od 12 do 84 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O DOBITI ILI GUBITKU

U hiljadama KM	Napomena	Za godinu koja je završila 31. decembra	
		2023.	2022.
Kamatni prihodi		330.687	78.832
Kamatni rashodi		(14.269)	(39.026)
NETO KAMATNI PRIHODI	22	316.418	39.806
Prihodi od naknada i provizija		21.945	22.704
Rashodi od naknada i provizija		(534)	(791)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	23	21.411	21.913
Neto realizovani (gubici) od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	24	(22.487)	(63.470)
Neto realizovani dobici od prodaje monetarnog zlata	25	-	60.014
Neto (gubici) od kursnih razlika	26	(202)	(42)
Neto povećanja / umanjenja vrijednosti na finansijsku imovinu	27	100	(924)
Ostali prihodi	28	793	850
OPERATIVNI PRIHODI		316.033	58.147
Troškovi osoblja	29	(23.074)	(18.622)
Administrativni i ostali operativni troškovi	30	(7.500)	(6.991)
Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica	31	(4.404)	(3.732)
Troškovi amortizacije	14,15	(2.794)	(2.903)
OPERATIVNI TROŠKOVI		(37.772)	(32.248)
NETO DOBIT ZA GODINU	32	278.261	25.899

Napomene na stranama od 12 do 84 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O SVEOBUHVAATNOJ DOBITI

U hiljadama KM	Napomena	Za godinu koja je završila 31. decembra	
		2023.	2022.
NETO DOBIT ZA GODINU		278.261	25.899
Ostala sveobuhvatna dobit / (gubitak)			
<i>Stavke koje su ili koje se mogu naknadno prenijeti u dobit ili gubitak:</i>			
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit			
Neto promjena u fer vrijednosti tokom godine	10	113.948	(365.150)
Neto promjena u rezervacijama za očekivane kreditne gubitke priznata u dobit ili gubitak tokom godine	6.1.1. , 27	99	(239)
Reklasifikacija u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata	24	22.487	63.470
		136.534	(301.919)
Monetarno zlato			
Neto promjena u fer vrijednosti tokom godine	11	15.419	19.996
Reklasifikacija u dobit ili gubitak od prodaje monetarnog zlata	25	-	(60.014)
		15.419	(40.018)
Ukupno ostala sveobuhvatna dobit / (gubitak)		151.953	(341.937)
UKUPNO SVEOBUHVAATNA DOBIT / (GUBITAK) ZA GODINU		430.214	(316.038)

Napomene na stranama od 12 do 84 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU

U hiljadama KM	Početni kapital	Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente	Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	Ostale rezerve	Generalne rezerve (zadržana dobit)	Ukupno rezerve	Ukupno kapital
Stanje na dan 1. januar 2023. godine	25.000	(143.005)	58.111	31.300	573.999	520.405	545.405
Ukupno sveobuhvatna dobit za godinu	-	136.534	15.419	-	278.261	430.214	430.214
Neto dobit za godinu (napomena 32)	-	-	-	-	278.261	278.261	278.261
Ostala sveobuhvatna dobit	-	136.534	15.419	-	-	151.953	151.953
<i>Neto povećanje u fer vrijednosti dužničkih instrumenata</i>	-	113.948	-	-	-	113.948	113.948
<i>Neto povećanja u rezervacijama za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente priznata u dobit ili gubitak</i>	-	99	-	-	-	99	99
<i>Reklasifikacija u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata</i>	-	22.487	-	-	-	22.487	22.487
<i>Neto povećanje u fer vrijednosti monetarnog zlata</i>	-	-	15.419	-	-	15.419	15.419
Raspodjela dobiti u budžet Bosne i Hercegovine (napomena 32)	-	-	-	-	(64.319)	(64.319)	(64.319)
Stanje na dan 31. decembar 2023. godine	25.000	(6.471)	73.530	31.300	787.941	886.300	911.300

Napomene na stranama od 12 do 84 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU (NASTAVAK)

U hiljadama KM	Početni kapital	Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente	Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	Ostale rezerve	Generalne rezerve (zadržana dobit)	Ukupno rezerve	Ukupno kapital
Stanje na dan 1. januar 2022. godine	25.000	158.914	98.129	31.300	548.100	836.443	861.443
Ukupno sveobuhvatni (gubitak) za godinu	-	(301.919)	(40.018)	-	25.899	(316.038)	(316.038)
Neto dobit za godinu (napomena 32)	-	-	-	-	25.899	25.899	25.899
Ostali sveobuhvatni (gubitak)	-	(301.919)	(40.018)	-	-	(341.937)	(341.937)
<i>Neto (smanjenje) u fer vrijednosti dužničkih instrumenata</i>	-	(365.150)	-	-	-	(365.150)	(365.150)
<i>Neto (otpuštanja) u rezervacijama za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente priznata u dobit ili gubitak</i>	-	(239)	-	-	-	(239)	(239)
<i>Reklasifikacija u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata</i>	-	63.470	-	-	-	63.470	63.470
<i>Neto povećanje u fer vrijednosti monetarnog zlata</i>	-	-	19.996	-	-	19.996	19.996
<i>Reklasifikacija u dobit ili gubitak od prodaje monetarnog zlata</i>	-	-	(60.014)	-	-	(60.014)	(60.014)
Stanje na dan 31. decembar 2022. godine	25.000	(143.005)	58.111	31.300	573.999	520.405	545.405

Napomene na stranama od 12 do 84 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

		Za godinu koja je završila	
		31. decembra	
	Napomena	2023.	2022.
U hiljadama KM			
NOVČANI TOKOVI OD OPERATIVNIH AKTIVNOSTI			
Neto dobit za godinu		278.261	25.899
Prilagođeno za:			
Kamatne prihode	22	(330.687)	(78.832)
Kamatne rashode	22	14.269	39.026
Neto (povećanja) / umanjenja vrijednosti na finansijsku imovinu	27	(100)	924
Neto realizovane gubitke od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	24	22.487	63.470
Neto realizovane (dobitke) od prodaje monetarnog zlata	25	-	(60.014)
Neto gubitke od kursnih razlika	26	202	42
Prihode od donacija		(3)	(3)
Neto povećanja / (otpuštanja) u rezervisanjima	20, 29	1.255	(327)
Neto (dobitke) / gubitke od otuđenja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine		(2)	3
Prihod od dividendi priznat u dobit ili gubitak	28	(721)	(721)
Amortizaciju	14, 15	2.794	2.903
Neto novčani tokovi od operativnih aktivnosti prije promjena na poslovnoj imovini i obavezama		(12.245)	(7.630)
Promjene na poslovnoj imovini i obavezama			
(Povećanje) oročenih depozita kod inostranih banaka		(748.816)	(566.900)
(Povećanje) / smanjenje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		(148.593)	5.376.853
(Povećanje) dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku		(7.553)	(1.173.087)
Smanjenje monetarnog zlata		-	161.943
Smanjenje / (povećanje) ostale imovine		1.107	(1.601)
Povećanje novčanica i kovanica u opticaju	17	129.011	512.279
(Smanjenje) depozita banaka		(135.333)	(1.336)
(Smanjenje) depozita Vlade i ostalih javnih institucija		(205.347)	(471.351)
Povećanje / (smanjenje) ostalih obaveza		116	(3.885)
Isplate po osnovu rezervisanja	20	(127)	(182)
Naplaćena kamata		307.731	75.142
Plaćena kamata		(13.088)	(39.026)
Neto novac od operativnih aktivnosti		(833.137)	3.861.219
NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI			
Prilivi od prodaje nekretnina i opreme		3	-
Kupovine nekretnina, opreme i nematerijalne imovine	14, 15	(1.594)	(1.125)
Primljena dividenda		721	721
Neto novac od investicijskih aktivnosti		(870)	(404)

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA (NASTAVAK)

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	Napomena	
	2023.	2022.
Neto efekti umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke na novac i novčane ekvivalente	266	(894)
Neto efekti kursnih razlika na novac i novčane ekvivalente	(266)	(14)
Neto (smanjenje) / povećanje novca i novčanih ekvivalenata	(834.007)	3.859.907
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine	7.846.633	3.986.726
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	34 7.012.626	7.846.633

Napomene na stranama od 12 do 84 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

1. OSNOVNE INFORMACIJE

Centralna banka Bosne i Hercegovine („Centralna banka”) je vrhovna monetarna vlast Bosne i Hercegovine („BiH“). Njeno osnivanje, organizacija i operacije su definisani Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH, broj: 1/97, 29/02, 08/03, 13/03, 14/03, 09/05, 76/06 i 32/07 („Zakon o Centralnoj banci“), koji je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, saglasno Opštem okvirnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini („Ustav BiH“).

Centralna banka je osnovana 20. juna 1997. godine i počela je sa radom 11. augusta 1997. godine.

Centralna banka posluje preko Centralnog ureda, tri glavne jedinice u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije filijale u Brčkom i na Palama. Filijala Pale je pod nadležnošću glavne jedinice u Banjoj Luci.

Sjedište Centralnog ureda Centralne banke je u Sarajevu, adresa Maršala Tita broj 25.

Osnovni cilj Centralne banke je da postigne i održi stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što izdaje konvertibilnu marku (KM) u skladu sa pravilom valutnog odbora. Pravilo valutnog odbora, definisano Zakonom o Centralnoj banci, podrazumijeva da se KM izdaje samo uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim rezervama. Pored toga, Centralna banka ima obavezu da, na zahtjev, bez ograničenja kupuje i prodaje KM za euro (EUR) po službenom deviznom kursu u iznosu $1,95583 \text{ KM} = 1 \text{ EUR}$, koji je određen Zakonom o Centralnoj banci.

Garantovana konvertibilnost KM i potpuno pokriće monetarne pasive konvertibilnim deviznim rezervama po aranžmanu valutnog odbora su primarni ciljevi Centralne banke. Sve aktivnosti i operacije Centralne banke se poduzimaju kako bi se ostvarili zakonski postavljeni ciljevi i zadaci odnosno očuvala monetarna stabilnost u skladu sa pravilom valutnog odbora i nisu ni u jednom momentu usmjereni ka maksimizaciji profita.

Osnovni zadaci Centralne banke, definisani Zakonom o Centralnoj banci, uključuju:

- definisanje, usvajanje i kontrolisanje monetarne politike BiH putem izdavanja domaće valute (konvertibilne marke) po propisanom deviznom kursu uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim rezervama;
- držanje i upravljanje zvaničnim deviznim rezervama Centralne banke na siguran i profitabilan način;
- uspostavljanje i održavanje odgovarajućih platnih i obračunskih sistema;
- izdavanje propisa i smjernica za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci;
- koordinaciju djelatnosti agencija za bankarstvo nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- primanje depozita od institucija i javnih agencija BiH, entitetskih institucija i agencija i depozita od rezidentnih banaka u cilju ispunjavanja zahtjeva za obaveznom rezervom;
- stavljanje u opticaj i povlačenje iz optičaja domaće valute, uključujući novčanice i kovanice zakonskog sredstva plaćanja, pridržavajući se strogo pravila valutnog odbora;
- učestvovanje u radu međunarodnih organizacija koje rade na jačanju finansijske i ekonomske stabilnosti zemlje;
- zastupanje BiH u međunarodnim organizacijama po pitanjima monetarne politike.

U okviru svojih ovlaštenja, utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je potpuno nezavisna od entiteta, javnih agencija i bilo kojih drugih organa u izvršavanju svojih ciljeva i zadataka.

1. OSNOVNE INFORMACIJE (NASTAVAK)

Ključno rukovodstvo Centralne banke čine dva tijela: Upravno vijeće i Uprava.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, sva ovlaštenja koja nisu specifično data Upravnom vijeću dodjeljuju se guverneru. Guverner je predsjedavajući Upravnog vijeća i predsjedavajući Uprave.

Upravu Centralne banke pored guvernera čine tri viceguvernera, koje imenuje guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Uprava operativno rukovodi poslovanjem Centralne banke.

Članove ključnog rukovodstva Centralne banke čine:

Upravno vijeće

dr. Jasmina Selimović	predsjedavajuća (od 3. januara 2024. godine)
dr. Senad Softić	predsjedavajući (do 3. januara 2024. godine)
dr. Radomir Božić	član
dr. Danijela Martinović	članica
dr. Mirza Kršo	član (od 3. januara 2024. godine)
dr. Darko Tomaš	član (od 3. januara 2024. godine)
mr. Šerif Isović	član (do 3. januara 2024. godine)
dr. Dragan Kulina	član (do 3. januara 2024. godine)

Više informacija o promjenama članova Upravnog vijeća je objavljeno u [napomeni 39](#).

Uprava

dr. Jasmina Selimović	guvernerka (od 3. januara 2024. godine)
dr. Senad Softić	guverner (do 3. januara 2024. godine)
mr. Ernadina Bajrović	viceguvernerka
dr. Željko Marić	viceguverner
mr. Marko Vidaković	viceguverner (od 1. marta 2022. godine)

Revizorski komitet procjenjuje sveukupnu adekvatnost i efektivnost procesa finansijskog izvještavanja Centralne banke, vrši pregled finansijskih izvještaja prije njihovog razmatranja i odobrenja od strane Upravnog vijeća, kao i nadzor procesa vanjske revizije godišnjih finansijskih izvještaja i procesa izbora nezavisnih revizora Centralne banke. Nadzorne funkcije Revizorskog komiteta podrazumijevaju i nadzor okvira upravljanja rizicima i sistema internih kontrola, nadzor funkcije usklađenosti poslovanja i nadzor funkcije interne revizije.

Članove Revizorskog komiteta Centralne banke čine:

Revizorski komitet

dr. Elvir Čizmić	predsjedavajući (od 1. januara 2022. godine)
dr. Dijana Čavar	članica (od 1. januara 2022. godine)
dr. Vasilj Žarković	član (od 1. marta 2022. godine)

2. OSNOVA ZA PRIPREMU

2.1. Izjava o usklađenosti

Finansijski izvještaji Centralne banke pripremljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“), objavljenim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde („OMRS“).

Ovi finansijski izvještaji su pripremljeni na osnovu pretpostavke o vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Više informacija o uslovima u okruženju u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2023. godini, a koji su značajno uticali na iskazana stanja imovine, obaveza, prihoda i rashoda Centralne banke je objavljeno u [napomeni 3.13.](#)

2.2. Osnova za mjerenje

Ovi finansijski izvještaji su pripremljeni primjenom obračunske računovodstvene osnove i koristeći historijski trošak kao osnovu mjerenja, izuzev za sljedeće značajne stavke:

Stavka	Osnova mjerenja
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	fer vrijednost
Monetarno zlato	fer vrijednost

2.3. Funkcionalna i izvještajna valuta

Finansijski izvještaji Centralne banke prikazani su u monetarnoj jedinici BiH koju predstavlja KM. Sve finansijske informacije su zaokružene na najbližu hiljadu (ukoliko nije drugačije navedeno).

2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima

2.4.1. Novi i izmijenjeni standardi

Usvojene računovodstvene politike su u skladu sa onima iz prethodne finansijske godine, osim sljedećih izmijenjenih MSFI-jeva koji su usvojeni od strane Centralne banke od 1. januara 2023. godine:

- **MSFI 17: Ugovori o osiguranju**

Standard je na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine. Ovo je sveobuhvatni novi računovodstveni standard za ugovore o osiguranju, pokriva priznavanje i vrednovanje, prezentaciju i objavljivanje. MSFI 17 se primjenjuje na sve vrste izdatih ugovora o osiguranju, kao i na određene garancije i finansijske instrumente sa ugovorima o diskrecionom učešću. Centralna banka ne izdaje ugovore u okviru MSFI 17, stoga njegova primjena nema uticaj na finansijski rezultat Centralne banke, finansijski položaj ili tokove gotovine.

Posljedično, ovaj standard nije imao uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

- **MRS 1 Prezentacija finansijskih izvještaja i MSFI Izvještaj iz prakse 2: Objavljivanje računovodstvenih politika (Dopune)**

Dopune su na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine. Dopune daju smjernice o primjeni koncepta procjene materijalnosti na objavljivanje računovodstvenih politika. Posebno, izmjene MRS 1 zamjenjuju zahtjev za objavljivanjem „značajnih“ računovodstvenih politika sa zahtjevom za objavljivanjem „materijalnih“ računovodstvenih politika. Takođe, uputstva i ilustrativni primjeri su dodati u Izvještaj iz prakse kako bi pomogli u primjeni koncepta materijalnosti prilikom donošenja procjena o objavljivanju računovodstvenih politika.

Dopune ovog standarda nisu imale značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)

2.4.1. Novi i izmijenjeni standardi (nastavak)

- **MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške: Definicija računovodstvenih procjena (Dopune)**

Dopune su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine i primjenjuju se na promjene u računovodstvenim politikama i promjene računovodstvenih procjena koje se dešavaju na ili nakon početka tog perioda. Izmjenama se uvodi nova definicija računovodstvenih procjena, definisanih kao novčani iznosi u finansijskim izvještajima koji su predmet nesigurnosti pri odmjerenju, ako nisu rezultat ispravke greške iz prethodnog perioda. Takođe, dopunama se pojašnjava šta su promjene u računovodstvenim procjenama i kako se one razlikuju od promjena računovodstvenih politika i ispravki grešaka.

Dopune ovog standarda nisu imale značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

- **MRS 12 Porez na dobit: Odgođeni porezi koji nastaju u vezi sa imovinom i obavezama koje proizilaze iz jedne transakcije (Dopune)**

Dopune su na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine. Dopune sužavaju obim i daju naredna pojašnjenja u vezi sa izuzetkom za početno priznavanje prema MRS 12 i preciziraju kako subjekti treba da obračunavaju odloženi porez u vezi sa imovinom i obavezama koje proističu iz jedne transakcije, kao što su najmovi i obaveze vraćanja u prvobitno stanje. Izmjene i dopune pojašnjavaju da kada su plaćanja kojima se izmiruje obaveza odbitna za poreske svrhe, stvar je prosuđivanja, uzimajući u obzir važeći poreski okvir, da li se takvi odbici mogu za poreske svrhe pripisati obavezama ili povezanoj komponenti imovine. Prema izmjenama, izuzetak od početnog priznavanja se ne primjenjuje na transakcije koje pri početnom priznavanju dovode do jednakih oporezivih i odbitnih privremenih razlika. Primjenjuje se samo ako priznavanje unajmljenog sredstva i obaveze najma (ili obaveze za vraćanje imovine u prvobitno, uključujući sa tom obavezom povezano sredstvo) dovode do oporezivih i odbitnih privremenih razlika koje nisu jednake.

Dopune ovog standarda nisu imale značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

- **MRS 12 Porez na dobit: Međunarodna poreska reforma – Pravila za drugi stub (Dopune)**

Dopune stupaju na snagu odmah po objavljivanju, ali određeni zahtjevi za objavljivanje stupaju na snagu kasnije. Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj („OECD“) objavila je pravila za drugi stub u decembru 2021. godine kako bi obezbijedila da veliki multinacionalni subjekti podliježu minimalnoj poreskoj stopi od 15%. Dana 23. maja 2023. godine, OMRS je izdao Međunarodnu poresku reformu – pravila za drugi stub – izmjene i dopune MRS 12. Dopune uvode obavezni privremeni izuzetak u računovodstvu odloženih poreza koji proizilaze iz jurisdikcione primjene pravila za drugi stub i zahtjeva za obavljanje za pogođene subjekte o potencijalnoj izloženosti porezu na dobit iz drugog stuba. Izmjene zahtjevaju, za periode u kojima je regulativa drugog stuba (suštinski) usvojena, ali još nije na snazi, objavljivanje poznatih ili razumno procjenljivih informacija koje pomažu korisnicima finansijskih izvještaja da razumiju izloženost subjekata koja proističe iz poreza na dobit iz drugog stuba. Da bi se uskladili sa ovim zahtjevima, od subjekata se traži da objave kvalitativne i kvantitativne informacije o svojoj izloženosti porezu na dobit iz drugog stuba na kraju izvještajnog perioda. Objavljivanje tekućih poreskih rashoda koji se odnose na porez na dobit iz drugog stuba i obavljanja u vezi sa periodima prije nego što zakon stupi na snagu su potrebni za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine, ali nisu potrebni za bilo koji periodični izvještaj u godini koja se završava 31. decembra 2023. ili ranije.

Dopune ovog standarda nisu imale značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)

2.4.2. Standardi koji su izdati, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni

- **MRS 1 Prezentacija finansijskih izvještaja: Klasifikacija kratkoročnih i dugoročnih obaveza (Dopune)**

Izmjene i dopune su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu, i obavezu da se primjenjuju retrospektivno u skladu sa MRS 8. Cilj izmjena je da razjasni principe u MRS 1 za klasifikaciju obaveza na kratkoročne i dugoročne. Izmjenama je pojašnjeno značenje prava na odlaganje izmirenja obaveza, uslov da ovo pravo postoji na kraju izvještajnog perioda, da namjera menadžmenta ne utiče na klasifikaciju na kratkoročne i dugoročne obaveze, da opcije druge ugovorne strane koje bi mogle da dovedu do izmirenja obaveza prenosom sopstvenih instrumenata kapitala subjekata ne utiču na klasifikaciju na kratkoročnu i dugoročnu obavezu. Takođe, izmjene i dopune preciziraju da samo kovenante sa kojima subjekt mora biti usklađen na ili prije datuma izvještavanja mogu uticati na klasifikaciju obaveze. Dodatna objavljivanja su takođe potrebna za dugoročne obaveze koje proizilaze iz kreditnih aranžmana koji su predmet usaglašenosti sa kovenantama u roku od dvanaest mjeseci nakon datuma izvještavanja. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

- **MSFI 16 Najmovi: Obaveze po osnovu transakcija prodaje i povratnog najma (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene i dopune imaju za cilj da poboljšaju zahtjeve koje prodavac - najmodavac koristi u odmjeraivanju obaveze za najam koja proizilazi iz transakcije prodaje i povratnog najma u MSFI 16, dok se ne mijenja računovodstveni tretman najma koji nije u vezi sa transakcijama prodaje i povratnog najma. Konkretno, prodavac - najmodavac određuje „plaćanja najma” ili „revidirana plaćanja najma” na takav način da prodavac - najmodavac ne priznaje bilo kakav iznos dobitka ili gubitka koji se odnosi na pravo korištenja koje zadržava. Primjena ovih zahtjeva ne sprečava prodavca - najmodavca da prizna, u izvještaju o dobiti ili gubitku, bilo kakav dobitak ili gubitak u vezi sa djelimičnim ili potpunim raskidom najma. Prodavac - najmodavac primjenjuje izmjenu retrospektivno u skladu sa MRS 8 na transakcije prodaje i povratnog najma koje su sklopljene nakon datuma početne primjene, što je početak godišnjeg izvještajnog perioda u kojem je subjekat prvi put primjenio MSFI 16. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

- **MRS 7 Izvještaj o tokovima gotovine i MSFI 7 Finansijski instrumenti: Objavljivanja – Finansijski aranžmani sa dobavljačima (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene dopunjuju zahtjeve koji su već u MSFI i zahtijevaju od subjekta da objavi odredbe i uslove finansijskih aranžmana sa dobavljačima. Pored toga, od subjekata se zahtijeva da na početku i na kraju izvještajnog perioda objave knjigovodstvene iznose finansijskih obaveza po osnovu finansijskih aranžmana sa dobavljačima i stavke u kojima su te obaveze prikazane, kao i knjigovodstvene iznose finansijskih obaveza i stavki za koje su finansijski već izmirili odgovarajuće obaveze prema dobavljačima. Subjekti takođe treba da objave vrstu i efekat bezgotovinskih promjena u knjigovodstvenim vrijednostima finansijskih obaveza po osnovu finansijskih aranžmana sa dobavljačima koje sprečavaju da knjigovodstveni iznosi finansijskih obaveza budu uporedivi. Nadalje, izmjene zahtijevaju od subjekta da na početku i na kraju izvještajnog perioda objavi raspon datuma dospijeca za finansijske obaveze koje duguju finansijskim i za uporedive obaveze prema dobavljačima koje nisu dio tih aranžmana. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)

2.4.2. Standardi koji su izdati, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni (nastavak)

- **MRS 21 Efekti promjena deviznih kurseva: Nedostatak razmjenjivosti (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2025. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene i dopune preciziraju kako subjekt treba da procijeni da li je valuta razmjenjiva i kako treba da odredi spot kurs kada zamjena nije moguća. Smatra se da je valuta zamjenjiva u drugu valutu kada je subjekt u mogućnosti da dobije drugu valutu u administrativno razumnom vremenskom okviru, putem tržišta ili mehanizma razmjene u kojem bi transakcija razmjene stvorila izvršna prava i obaveze. Ako valuta nije zamjenjiva u drugu valutu, od subjekta se traži da procijeni spot kurs na dan vrednovanja. Cilj subjekta u procjeni spot kursa je da odrazi kurs po kojem bi se odvijala uredna transakcija razmjene na datum vrednovanja između učesnika na tržištu pod preovlađujućim ekonomskim uslovima. Izmjenama se napominje da subjekt može da koristi dostupni kurs bez prilagođavanja ili druge tehnike procjene. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

- **Dopuna MSFI 10 - Konsolidovani finansijski izveštaji i MRS 28 - Ulaganja u pridružena društva i zajedničke poduhvate: Prodaja imovine između investitora i zavisnog društva**

Izmjene ukazuju na poznato neslaganje zahtjeva u MSFI 10 i onih u MRS 28, vezanih za prodaju ili unošenje imovine između ulagača i njegovih zavisnih društava i zajedničkih poduhvata. Glavna posljedica izmjena odnosi se na to da je ukupan gubitak ili dobitak priznat kada transakcija tangira poslovanje (bez obzira da li je riječ o zavisnom društvu ili ne). Djelimičan dobitak ili gubitak je priznat kada transakcija tangira imovinu koja ne predstavlja biznis, čak i kada je ova imovina dio zavisnog društva. U decembru 2015. godine OMRS odložio je datum primjene ovog standarda na neodređeno vrijeme čekajući ishod istraživanja vezano za primjenu metoda učešća. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA

Centralna banka je dosljedno primjenjivala objavljene značajne računovodstvene politike na sve periode prikazane u ovim finansijskim izvještajima.

3.1. Finansijska imovina i finansijske obaveze

3.1.1. Klasifikacija finansijske imovine i finansijskih obaveza

Klasifikacija finansijske imovine i finansijskih obaveza se određuje prilikom početnog priznavanja.

A. Finansijska imovina

Finansijska imovina Centralne banke se može klasifikovati u jednu od tri navedene kategorije prilikom početnog priznavanja:

- Finansijska imovina koja se naknadno mjeri po amortizovanom trošku,
- Finansijska imovina koja se naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i
- Finansijska imovina koja se naknadno mjeri po fer vrijednost kroz dobit ili gubitak.

Na datume izvještavanja Centralna banka nije imala finansijsku imovinu koja spada u kategoriju naknadnog mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Klasifikacija finansijske imovine određena je:

- Poslovnim modelom Centralne banke za upravljanje finansijskom imovinom i
- Karakteristikama finansijske imovine sa ugovornim novčanim tokovima.

Poslovni model

Poslovni model označava način na koji Centralna banka upravlja finansijskom imovinom sa ciljem generisanja novčanih tokova. Na datume izvještavanja, Centralna banka upravlja svojom imovinom kroz sljedeće poslovne modele:

1. Model „držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova“ za finansijsku imovinu koja generiše ugovorne novčane tokove u toku svog životnog vijeka i
2. Model „držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i prodaje“ za finansijsku imovinu koja generiše ugovorne novčane tokove u toku svog životnog vijeka i novčane tokove koji nastaju u trenutku njene prodaje.

Upravljanje ugovornim novčanim tokovima po osnovu investiranja u dužničke instrumente može se vršiti kroz oba poslovna modela.

Centralna banka je dužna, isključivo ako mijenja svoj poslovni model za upravljanje finansijskom imovinom, reklasifikovati svu finansijsku imovinu na koju utiče promjena poslovnog modela.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.1. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)

3.1.1. Klasifikacija finansijske imovine i finansijskih obaveza (nastavak)

Za finansijsku imovinu kojom se upravlja kroz ove modele, Centralna banka procjenjuje da li su ugovorni novčani tokovi finansijske imovine samo plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice. Ova procjena se radi na nivou portfolija iz razloga što je taj nivo najbolji odraz načina upravljanja finansijskom imovinom. U svrhu procjene, „glavnica“ se definiše kao fer vrijednost finansijske imovine prilikom početnog priznavanja. „Kamata“ se definiše kao naknada za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik povezan sa nepodmirenim iznosom glavnice tokom određenog perioda i ostale rizike i troškove povezane sa držanjem finansijske imovine.

Za potrebe procjene da li su ugovorni novčani tokovi „plaćanje samo glavnice i kamate“, Centralna banka uzima u obzir ugovorne novčane tokove instrumenta. Samo ona finansijska imovina koja zadovoljava zahtjeve „plaćanje samo glavnice i kamate“ može se klasifikovati u kategoriju finansijske imovine koja se mjeri po amortizovanom trošku ili finansijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Finansijska imovina se mjeri po amortizovanom trošku ako zadovoljava sljedeće uslove:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i
- ugovornim uslovima finansijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

Finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako imovina zadovoljava sljedeće uslove:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj postignut naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine i
- ugovornim uslovima finansijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

B. Finansijske obaveze

Centralna banka klasifikuje sve svoje finansijske obaveze kao naknadno mjerene po amortizovanom trošku, osim novčanica i kovanica u opticaju koje se mjere po nominalnoj vrijednosti ([napomena 3.6](#)). Finansijske obaveze se ne reklasifikuju.

3.1.2. Početno priznavanje finansijske imovine i finansijskih obaveza

Finansijska imovina i finansijske obaveze se priznaju u izvještaju o finansijskom položaju samo kada Centralna banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uslovi finansijskog instrumenta.

Finansijska imovina i finansijske obaveze se početno mjere po fer vrijednosti. Transakcijski troškovi direktno povezani sa sticanjem ili izdavanjem finansijske imovine i finansijskih obaveza, osim za imovinu i obaveze koji se klasifikuju po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, se dodaju u ili oduzimaju od fer vrijednosti finansijske imovine ili finansijskih obaveza prilikom početnog priznavanja po potrebi. Transakcijski troškovi direktno povezani sa sticanjem finansijske imovine ili finansijskih obaveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak se priznaju direktno u dobit ili gubitak.

Sva finansijska imovina se početno priznaje na datum podmirenja, a to je datum kada Centralna banka stekne imovinu ili se imovina isporuči Centralnoj banci.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.1. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)

3.1.3. Naknadno mjerenje finansijske imovine i finansijskih obaveza

Izabrana klasifikacija finansijske imovine i finansijskih obaveza određuje način njenog naknadnog mjerenja.

Amortizovani trošak finansijske imovine ili finansijske obaveze je iznos po kojem se finansijska imovina ili finansijska obaveza mjeri prilikom početnog priznavanja, umanjen za otplatu glavnice, uvećan ili umanjen za kumulativnu amortizaciju primjenom metode efektivne kamatne stope svih razlika između početnog iznosa i iznosa do dospijeca, i u slučaju finansijske imovine, usklađen za svako umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine je amortizovani trošak finansijske imovine prije usklađenja za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračuna amortizovanog troška (bruto knjigovodstvene vrijednosti) finansijske imovine ili finansijske obaveze i raspoređivanja i priznavanja prihoda i rashoda od kamata u dobit ili gubitak tokom određenog perioda.

A. Finansijska imovina

Finansijska imovina po amortizovanom trošku

Nakon početnog priznavanja, finansijska imovina se mjeri po amortizovanom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine. Efekti naknadnog mjerenja finansijske imovine po amortizovanom trošku se priznaju u dobit ili gubitak kao prihodi od kamata ili rashodi po osnovu efekata negativnih kamatnih stopa u periodu kada su nastali.

Na datume izvještavanja, u kategoriju finansijske imovine po amortizovanom trošku klasifikovani su gotovina u stranim valutama, depoziti kod inostranih banaka, specijalna prava vučenja u MMF-u, dužnički instrumenti po amortizovanom trošku i ostala finansijska imovina.

Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Nakon početnog priznavanja, finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i usklađuje se sa fer vrijednosti finansijske imovine na svaki datum izvještavanja. Tokom perioda držanja, efekti naknadnog mjerenja finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se na sljedeći način:

- Prihodi od kamata ili rashodi po osnovu efekata negativnih kamatnih stopa priznaju se u dobit ili gubitak u periodu kada su nastali.
- Usklađivanja fer vrijednosti priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u periodu kada su nastali.

Prilikom prestanka priznavanja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasifikuje se u dobit ili gubitak, uključujući prethodno priznate dobitke ili gubitke od umanjenja.

Na datume izvještavanja, u kategoriju finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit klasifikovani su dužnički instrumenti Centralne banke.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.1. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)

3.1.3. Naknadno mjerenje finansijske imovine i finansijskih obaveza (nastavak)

Vlasnički instrumenti

Centralna banka je napravila neopoziv izbor da u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prikaže naknadne promjene fer vrijednosti vlasničkih instrumenata koji se ne drže za trgovanje zbog svojih specifičnih karakteristika i nepostojanja aktivnog tržišta za njihovo trgovanje. Ostala ulaganja predstavljaju vlasničke instrumente koji su početno priznati po trošku sticanja za koji se smatra da odgovara njihovoj fer vrijednosti zbog nemogućnosti pouzdanog utvrđivanja njihove fer vrijednosti.

Na datume izvještavanja, vlasničke instrumente Centralne banke po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit čine dionice Banke za međunarodna poravnanja (eng. BIS - The Bank for International Settlements) i dionice SWIFT-a (eng. Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) ([napomena 16](#)).

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Zahtjevi za umanjnjem vrijednosti finansijske imovine koriste više informacija po principu pogleda unaprijed za priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka. Instrumenti koji potpadaju pod ove zahtjeve odnose se na finansijsku imovinu mjerenu po amortizovanom trošku odnosno depozite kod inostranih banaka, dužničke instrumente po amortizovanom trošku i specijalna prava vučenja u MMF-u, kao i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Centralna banka koristi pojednostavljeni pristup u izračunu očekivanih kreditnih gubitaka za ostala potraživanja. Vlasnički instrumenti mjereni po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit nisu predmetom umanjenja vrijednosti.

Centralna banka priznaje umanjjenje vrijednosti za ove gubitke na svaki datum izvještavanja. Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka odražava:

- Objektivni i ponderisano vjerovatan iznos koji se određuje procjenom više mogućih ishoda,
- Vremensku vrijednost novca i
- Razumne i korisne informacije koje su na raspolaganju bez dodatnih troškova ili napora na datum izvještavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i predviđanjima o budućim ekonomskim uslovima.

[Napomena 6.1.](#) pruža više informacija o načinu mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka.

Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke obračunava se i prikazuje u izvještaju o finansijskom položaju kako slijedi:

Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i evidentiraju kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine.

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine, ali se umanjjenje vrijednosti priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti kao rezervacija za očekivane kreditne gubitke i ne umanjuje knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine u izvještaju o finansijskom položaju.

Umanjenje vrijednosti na finansijsku imovinu priznaje se u dobit ili gubitak, nezavisno od klasifikacije finansijske imovine koja je predmetom umanjenja na svaki datum izvještavanja.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.1. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)

3.1.3. Naknadno mjerenje finansijske imovine i finansijskih obaveza (nastavak)

B. Finansijske obaveze

Prihod ili rashod od kamate po osnovu finansijskih obaveza mjerenih po amortizovanom trošku priznaje se u dobit ili gubitak koristeći metodu efektivne kamatne stope.

Prihodi od naknada i provizija po osnovu finansijskih obaveza priznaju se kada je usluga izvršena.

Finansijske obaveze mjerene po amortizovanom trošku uključuju novčanice i kovanice u opticaju, depozite banaka, depozite Vlade i ostalih javnih institucija i ostale finansijske obaveze.

3.1.4. Prestanak priznavanja finansijske imovine i finansijskih obaveza

Centralna banka prestaje priznavati finansijsku imovinu samo onda kada ugovorna prava na novčane primitke od imovine isteknu ili kada Centralna banka prenese finansijsku imovinu i suštinski sve rizike i koristi od vlasništva imovine na drugi subjekt.

Finansijska obaveza se prestaje priznavati kada je izmirena, otkazana ili je istekla.

3.2. Prebijanje

Finansijska imovina i obaveze se prebijaju i neto iznos se iskazuje u izvještaju o finansijskom položaju na neto principu samo kada postoji zakonski provedivo pravo za prebijanjem priznatih iznosa i kada postoji namjera za prikazivanjem i podmirivanjem transakcija na neto osnovi.

Prihodi i rashodi se prikazuju na neto osnovi samo kada to dopušta određeni MSFI, ili za one dobitke i gubitke koji proizlaze iz grupe sličnih transakcija.

3.3. Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima sastoje se od sljedećih kategorija: žiro računi, gotovina u stranim valutama, devizni depoziti po viđenju, devizni depoziti sa rokom dospijanja do tri mjeseca ili kraće od datuma sticanja i specijalna prava vučenja u MMF-u.

3.4. Monetarno zlato

Monetarno zlato je dio deviznih rezervi Centralne banke i klasifikovano je kao finansijska imovina. Monetarno zlato se početno priznaje po fer vrijednosti, uključujući transakcijske troškove koji se direktno mogu pripisati sticanju monetarnog zlata.

Nakon početnog priznavanja, monetarno zlato se naknadno mjeri po fer vrijednosti. Nerealizovani dobiti i gubici koji proizlaze iz promjena fer vrijednosti, a po osnovu promjena u cijeni monetarnog zlata, priznaju se na računu rezervi fer vrijednosti u okviru ostale sveobuhvatne dobiti. Prije raspodjele godišnje ostvarene dobiti, ukoliko nerealizovani gubici prelaze stanje rezervi fer vrijednosti za monetarno zlato, Centralna banka priznaje iznos negativnog salda na račun dobiti ili gubitka i taj iznos ulazi u ostvarenu dobit raspoloživu za raspodjelu, ukoliko su ispunjeni zakonski propisani uslovi za raspodjelu dobiti.

Prilikom prodaje zlata, nerealizovani dobiti i gubici iz ostale sveobuhvatne dobiti se prenose u dobit ili gubitak.

Fer vrijednost monetarnog zlata se iskazuje u EUR valuti, prevodeći ga po fiksnom kursu KM na datum izvještavanja i utvrđuje se prema posljednjoj raspoloživoj poslijepodnevnoj cijeni jedne unce zlata na datum izvještavanja.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.5. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina

Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina je imovina nabavljena iz vlastitih sredstava Centralne banke i novčanih i nenovčanih donacija. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina iskazuju se po historijskom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Trošak uključuje kupovnu cijenu i sve troškove koji su direktno povezani sa dovođenjem imovine u radno stanje za namjeravanu upotrebu. Održavanje i popravke, zamjene, te poboljšanja manjeg značaja priznaju se kao rashod kad su nastali. Značajna poboljšanja i zamjene se kapitalizuju.

Imovina u pripremi iskazana je po trošku nabavke uključujući troškove fakturisane od trećih lica. Nakon završetka, svi akumulirani troškovi imovine prebacuju se na odgovarajuću kategoriju nekretnina, opreme i nematerijalne imovine na koje se naknadno primjenjuju odgovarajuće stope amortizacije.

Amortizacija se obračunava na sve nekretnine, opremu i nematerijalnu imovinu osim na zemljište i imovinu u pripremi prema linearnoj metodi po propisanoj stopi koja je utvrđena za postepeno otpisivanje troška nabavke imovine kroz njen procijenjeni korisni vijek trajanja. Procijenjene stope amortizacije za 2023. i 2022. godinu su date kako slijedi:

Nekretnine i oprema

Zgrade	1,3% do 4,0%
Oprema	11,0% do 20,0%
Namještaj	10,0% do 12,5%
Vozila	15,5%

Nematerijalna imovina

Softver	20,0%
Ostala nematerijalna imovina	20,0%

Dobici i gubici po osnovu otuđenja nekretnina i opreme priznaju se u dobit ili gubitak.

Umanjenje vrijednosti nefinansijske imovine

Korisni vijek trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine se preispituje i prilagođava najmanje jednom godišnje ili ako se smatra potrebnim i primjenjuje se prospektivno.

Knjigovodstvena vrijednost nefinansijske imovine Centralne banke se pregleda na svaki datum izvještavanja u svrhu ocjenjivanja postoje li naznake umanjenja vrijednosti. Ukoliko postoje, procjenjuje se nadoknativa vrijednost imovine. Gubitak od umanjenja vrijednosti se priznaje uvijek kada knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinica koje stvaraju novac prelazi njenu nadoknadivu vrijednost. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se u dobit ili gubitak.

Nadoknativa vrijednost ostale imovine je veća vrijednost pri upoređivanju njene upotrebne vrijednosti u odnosu na fer vrijednost, umanjena za troškove prodaje. U procjenjivanju upotrebne vrijednosti, očekivani budući novčani tokovi se diskontuju na sadašnju vrijednost koristeći diskontnu stopu prije oporezivanja koja odražava trenutna tržišna očekivanja vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu. Za imovinu koja ne generiše nezavisne novčane prilive, nadoknativi iznos se određuje za jedinicu koja stvara novac kojoj imovina pripada.

Gubitak od umanjenja se ukida ukoliko je došlo do promjena u procjenama korištenim u određivanju nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja se ukida samo u mjeri u kojoj knjigovodstvena vrijednost imovine ne prelazi knjigovodstvenu vrijednost koja bi se mogla odrediti, bez amortizacije, da nije bilo prethodno priznatog gubitka od umanjenja vrijednosti te imovine.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.6. Novčanice i kovanice u opticaju

Centralna banka je jedina institucija u BiH ovlaštena za izdavanje i povlačenje KM novčanica i kovanica, djelujući striktno u skladu sa pravilom valutnog odbora.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, ukupan iznos novčanica i kovanica u opticaju evidentiran je kao finansijska obaveza Centralne banke u izvještaju o finansijskom položaju. Novčanice i kovanice u opticaju uključuju samo KM novčanice i kovanice koje se nalaze izvan trezora Centralne banke.

Prilikom povlačenja novčanica i kovanica iz opticaja, iste se priznaju kao obaveza u okviru novčanica i kovanica u opticaju do formalnog roka povlačenja iz opticaja. Iznosi koji nisu povučeni nakon formalnog roka za povlačenje iz opticaja, priznaju se kao prihod.

3.7. Depoziti banaka i deponenata

Ovi depoziti uključuju primljene depozite rezidentnih banaka i depozite Vlade i ostalih javnih institucija i predstavljaju finansijske obaveze Centralne banke koje se početno priznaju po fer vrijednosti i naknadno mjere po amortizovanom trošku. Depoziti banaka uključuju depozite rezidentnih banaka po osnovu politike obavezne rezerve Centralne banke i druge depozite rezidentnih banaka. Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija predstavljaju primljene depozite institucija BiH i drugih javnih agencija BiH i entitetskih institucija i agencija.

Uloga Centralne banke kao depozitara, bankara, savjetnika i fiskalnog agenta je propisana Zakonom o Centralnoj banci.

3.8. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju kada Centralna banka, kao posljedicu prošlog događaja, ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu za koju je vjerovatno da će biti potreban odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi radi podmirenja obaveze i iznos obaveze se može pouzdano procijeniti. Rezervisanja se utvrđuju diskontovanjem očekivanih budućih novčanih tokova koristeći stopu koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu obavezu.

Rezervisanja se održavaju na nivou koji Uprava Centralne banke smatra dovoljnim za pokrivanje nastalih gubitaka. Uprava određuje adekvatnost rezervisanja na osnovu uvida u pojedine stavke, tekuće ekonomske uslove, karakteristike rizika određenih kategorija transakcija kao i ostale relevantne faktore.

Rezervisanja uključuju iznose rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade zaposlenim i rezervisanja za sudske sporove. Rezervisanja se ukidaju samo za one troškove za koje je rezervisanje izvorno priznato. Ako odliv ekonomskih koristi za podmirenje obaveza više nije vjerovatan, rezervisanje se ukida.

3.9. Priznavanje prihoda i rashoda

Kamatni prihodi i rashodi

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u dobit ili gubitak primjenom metode efektivne kamatne stope. „Efektivna kamatna stopa“ je stopa koja tačno diskontuje procijenjena buduća novčana plaćanja i primitke kroz očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta na:

- bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine ili
- amortizovani trošak finansijske obaveze.

Prilikom izračuna efektivne kamatne stope za finansijske instrumente, Centralna banka procjenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uslove finansijskog instrumenta, ali isključujući očekivane kreditne gubitke. Obračun uključuje sve naknade i plaćene ili primljene iznose između Centralne banke i druge strane koji su sastavni dio efektivne kamatne stope, transakcijske troškove i sve druge diskonte ili premije.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.9. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)

Obračunate kamate na finansijsku imovinu sa pozitivnom kamatnom stopom odnosno prinosom priznaju se u dobit ili gubitak kao prihodi od kamata. Obračunate kamate na finansijsku imovinu sa negativnom kamatnom stopom odnosno prinosom priznaju se u dobit ili gubitak kao efekti negativnih kamatnih stopa u okviru rashoda od kamata. Na datume izvještavanja, efekti negativnih kamatnih stopa na finansijsku imovinu nastaju po osnovu depozita kod inostranih banaka i dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, dok prihodi od kamata uključuju prihode od kamata na depozite kod inostranih banaka, dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, dužničke instrumente po amortizovanom trošku i specijalna prava vučenja kod MMF-a.

Obračunate kamate na finansijske obaveze po amortizovanom trošku priznaju se u dobit ili gubitak kao rashodi od kamata odnosno kao efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na finansijske obaveze u okviru prihoda od kamata. Na datume izvještavanja, obračunate kamate na finansijske obaveze uključuju rashode od kamata na depozite rezidentnih banaka i efekte negativnih pasivnih kamatnih stopa po osnovu primijenjene politike obavezne rezerve Centralne banke na depozite rezidentnih banaka.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi od naknada i provizija ostvareni pružanjem usluga Centralne banke priznaju se u dobit ili gubitak u trenutku pružanja usluge. Centralna banka obračunava prihode od naknada i provizija u skladu sa utvrđenim tarifama za svoje usluge. Usluge koje pruža Centralna banka uključuju usluge rezidentnim bankama, deponentima i drugim nebankarskim klijentima. One nastaju po osnovu transakcija u platnim sistemima, obrade novca, transakcija konverzije i ostalih usluga.

Rashodi od naknada i provizija nastaju po osnovu primljenih usluga koje se odnose na upravljanje deviznim rezervama Centralne banke i priznaju se u dobit ili gubitak kada je usluga primljena.

Transakcije u stranim valutama i kursne razlike

Prilikom početnog priznavanja transakcije u stranim valutama evidentiraju se u KM primjenjujući na iznos u stranoj valuti promptni devizni kurs između KM i strane valute na datum transakcije.

Monetarne stavke iskazane u stranim valutama preračunavaju se u KM primjenom kursa sa kursne liste Centralne banke na datum izvještavanja. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po historijskom trošku preračunavaju se po kursu važećem na datum transakcije. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po fer vrijednosti preračunavaju se koristeći kurs koji je bio važeći na datum mjerenja fer vrijednosti.

Kursne razlike proizašle iz transakcija monetarnih stavki ili iz preračunavanja monetarnih stavki po kursovima različitim od onih po kojima su početno priznate u tekućem ili u prethodnim izvještajnim periodima, priznaju se u dobit ili gubitak kada nastanu. Zbog pravila valutnog odbora, ne postoje kursne razlike od monetarnih stavki denominovanih u EUR valuti.

Srednji kursevi najznačajnijih valuta dati su u nastavku:

Srednji kurs:	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
	KM	KM
EUR	1,95583	1,95583
CHF	2,112127	1,986219
GBP	2,250538	2,205168
USD	1,769982	1,833705
XDR	2,381282	2,450479

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.9. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)

Prihod od dividende

Prihod od dividende na vlasničke instrumente priznaje se u dobit ili gubitak kada se uspostavi pravo Centralne banke da prima uplate. Prihod od dividende potiče od dionica BIS banke u posjedu Centralne banke ([napomene 16 i 28](#)).

Primanja zaposlenih

Kratkoročna primanja zaposlenih

U skladu sa domaćim propisima, a u ime svojih zaposlenika, Centralna banka uplaćuje porez na dohodak i doprinose za penzijsko, invalidsko, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti, na i iz plate, koji se obračunavaju po zakonskim stopama tokom godine od iznosa bruto plate. Centralna banka plaća ove poreze i doprinose u korist institucija Federacije Bosne i Hercegovine (na federalnom i kantonalnom nivou), Republike Srpske i Brčko Distrikta.

Osim toga, naknade za topli obrok, prevoz i regres isplaćuju se u skladu sa domaćim zakonskim zahtjevima. Ovi troškovi se priznaju u dobit ili gubitak u periodu u kojem su nastali.

Dugoročna primanja zaposlenih

Prema domaćim zakonskim propisima, prilikom odlaska u penziju zaposlenici Centralne banke imaju pravo na otpremninu, a po ispunjenju zakonskih uslova kao što su starost ili godine provedene u radnom odnosu, koja se u skladu sa internim aktima Centralne banke dodjeljuje u visini od šest redovnih mjesečnih plata zaposlenika isplaćenih u zadnjih šest mjeseci. Takve isplate se tretiraju kao ostala dugoročna primanja zaposlenih. Centralna banka angažuje ovlaštenog aktuara u svrhu izrade aktuarskog obračuna u skladu sa metodom projicirane kreditne jedinice.

Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica

Troškovi koji se odnose na proizvodnju i dizajn novčanica i kovanica početno su priznati kao unaprijed plaćeni troškovi u okviru ostale imovine Centralne banke i naknadno se amortizuju priznavanjem troškova kroz dobit ili gubitak tokom perioda od pet godina.

Porezi

Centralna banka je obavezna da plaća porez na dodanu vrijednost za sve kupljene robe i usluge. Ova plaćanja su dio administrativnih i ostalih operativnih troškova Centralne banke. Prema Zakonu o Centralnoj banci, Centralna banka je oslobođena od obaveza plaćanja poreza na dobit.

3.10. Upravljanje sredstvima za i u ime trećih lica

Centralna banka također vodi određene račune u stranim valutama vezane za sporazume između vlada BiH i njenih entiteta, te inostranih vlada i finansijskih organizacija, kao i račune u stranim valutama institucija i agencija BiH, te rezidentnih banaka za koje Centralna banka djeluje kao agent ([napomena 36](#)).

3.11. Finansijski aranžmani Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim monetarnim fondom

Na osnovu finansijskih aranžmana zaključenih između BiH, Centralne banke i Međunarodnog monetarnog fonda („MMF”), izvještaj o finansijskom položaju Centralne banke sadrži sljedeće stavke koje se odnose na članstvo BiH u MMF-u: držanje specijalnih prava vučenja koja su dio deviznih rezervi Centralne banke i koja su kamatonosna, MMF-ov račun br. 1 i MMF-ov račun br. 2 koji su dio finansijskih obaveza Centralne banke. Ovi računi su također uključeni u iskazivanje poštovanja pravila valutnog odbora ([napomena 4](#)).

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.11. Finansijski aranžmani Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim monetarnim fondom (nastavak)

Ostale aktivne i pasivne stavke koje se odnose na MMF, a koje pripadaju ili koje su odgovornost BiH, evidentirane su na posebnom povjerilačkom fondu u okviru vanbilansne evidencije. Centralna banka ima obavezu da obezbijedi odgovarajuće evidencije po osnovu transakcija između BiH i MMF-a, ali djelujući striktno u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i domaćim zakonskim propisima u BiH koji regulišu vanjski dug BiH ([napomena 37](#)).

3.12. Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene

U pripremi finansijskih izvještaja Centralne banke u skladu sa MSFI Uprava primjenjuje prosuđivanja i radi procjene koji se kontinuirano razmatraju. U procjeni značajnih prosuđivanja i procjena, Uprava uzima u obzir pretpostavke zasnovane na historijskom iskustvu i očekivanjima o budućnosti za koja se smatra da su razumne u datim okolnostima.

Značajna prosuđivanja i procjene utiču na iskazane iznose imovine i obaveza, kao i objavljivanje iznosa potencijalne imovine i obaveza na datum izvještavanja, te odgovarajuće iskazane iznose prihoda i rashoda za izvještajni period. Stvarni iznosi mogu se razlikovati od ovih procjena. Promjene u računovodstvenim politikama Centralne banke se primjenjuju retrospektivno kada je to primjenjivo u skladu sa MSFI. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se u periodu u kojem je procjena izmijenjena ukoliko izmjena utiče samo na taj period ili i u periodu izmjene i u budućim periodima, ako izmjena utiče i na tekući i na buduće periode. U ovim finansijskim izvještajima nije bilo promjena u primjenjenim računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama.

Ovi finansijski izvještaji su pripremljeni prema uslovima koji su postojali na dan 31. decembar 2023. godine. Uslovi u budućnosti mogu biti drugačiji od onih koji su rezultirali finansijskim informacijama objavljenim u ovim finansijskim izvještajima. Uprava kontinuirano prati povećane faktore neizvjesnosti koji mogu značajno uticati na finansijske performanse Centralne banke u narednom periodu.

Ključne pretpostavke i procjene vezane za materijalno značajne pozicije izvještaja o finansijskom položaju su prikazane u nastavku:

Poslovni model

[Napomena 3.1.1.](#): Određivanje poslovnog modela u okviru kojeg se drži finansijska imovina i procjena ugovornih uslova finansijske imovine vezanih za zahtjev „plaćanje samo glavnice i kamate“. Ove procjene određuju klasifikaciju finansijske imovine.

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Centralna banka izračunava očekivane kreditne gubitke za određene klase finansijske imovine mjerene po amortizovanom trošku i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. [Napomena 6.1.](#) opisuje pretpostavke korištene u određivanju ulaznih podataka u model za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući i zahtjev za budućim informacijama koje su korištene u izvještajnim periodima.

Fer vrijednost imovine i obaveza

Poslovna politika Centralne banke je da objavi informacije o fer vrijednosti finansijske imovine ili obaveza za koje postoje zvanične tržišne informacije ili se vrijednost može izračunati na osnovu alternativnih tehnika vrednovanja i kada se fer vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Po mišljenju Uprave Centralne banke, iznosi u finansijskim izvještajima odražavaju najvjerodostojniju i najkorisniju procjenu fer vrijednosti za potrebe finansijskog izvještavanja u skladu sa MSFI. Za više informacija o mjerenju fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obaveza pogledati [napomenu 5](#).

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.12. Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene (nastavak)

Amortizacija i primijenjene stope amortizacije

Obračun amortizacije i stope amortizacije su zasnovani na procijenjenom ekonomskom korisnom vijeku trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine. Jednom godišnje Centralna banka procjenjuje ekonomski korisni vijek trajanja na osnovu postojećih pretpostavki.

3.13. Uslovi u okruženju u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2023. godini

Prisustvo visoke inflacije kao i visokih kamatnih stopa, zajedno sa pojačanim geopolitičkim tenzijama i sukobima su nastavljene i tokom 2023. godine. Pojačane neizvjesnosti u makroekonomskom i geopolitičkom okruženju te odluke vodećih centralnih banaka su primarno određivale kretanja i uslove na globalnim finansijskim tržištima i finansijskom tržištu eurozone. Tokom 2023. godine Evropska centralna banka („ECB“) je u šest navrata podizala ključne kamatne stope u ukupnom iznosu za 200 baznih poena što se odražavalo na kretanja kamatnih stopa i tržišnih prinosa eurozone. Navedene okolnosti su direktno uticale i na proces investiranja deviznih rezervi Centralne banke u 2023. godini. Uticaj ovih okolnosti na upravljanje finansijskim rizicima je detaljnije objavljen u [napomeni 6](#).

Restrukturiranje kamatonosnih komponenti deviznih rezervi u smjeru aktivnog prilagođavanja postojećim tržišnim uslovima unutar zakonski dozvoljenog djelovanja je rezultirao u značajnim iznosima ostvarenih deviznih kamatnih prihoda za 2023. godinu. Devizni kamatni prihodi Centralne banke su primarno ostvareni kamatnim prihodima po osnovu depozita kod inostranih banaka. Tokom 2023. godine, Centralna banka se oslobodila i dužničkih instrumenata koji su bili ugovoreni pod negativnim i niskim prinosima u prošlim periodima njihovim prodajama, reinvestirajući ih pod postojećim pozitivnim prinosima i kamatnim stopama. Povećanje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit po osnovu kupovina je izvršeno sa kraćim rokovima dospijeća kupljenih dužničkih instrumenata tokom 2023. godine. Promjena fer vrijednosti po osnovu držanja monetarnog zlata je bila pozitivna za 2023. godinu. Na taj način, značajno je smanjena volatilnost kapitala Centralne banke po osnovu promjena fer vrijednosti finansijske imovine Centralne banke koja se naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i ostvareni su ukupni neto pozitivni efekti po ovom osnovu za 2023. godinu.

Navedene poduzete aktivnosti Centralne banke su rezultirale u ostvarenoj ostaloj i ukupnoj sveobuhvatnoj dobiti za 2023. godinu što je značajno ojačalo kapital Centralne banke u odnosu na 2022. godinu.

Više informacija o promjenama i stanjima značajnih komponenti deviznih rezervi te njihovom uticaju na račun dobiti ili gubitka i kapital Centralne banke je objavljeno u sljedećim napomenama:

Napomena	Naziv
8	Depoziti kod inostranih banaka
10	Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
11	Monetarno zlato
22	Neto kamatni prihodi
24	Neto realizovani (gubici) od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
33	Kapital

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.13. Uslovi u okruženju u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2023. godini (nastavak)

Smanjenje iznosa monetarne pasive za 2023. godinu je primarno uzrokovano transakcijama kupovina i prodaja KM sa rezidentnim bankama i deponentima rezultirajući ukupnim neto kupovinama KM za 2023. godinu. Pored toga, rezidentne banke su necikličnim intenzitetom podizale i vraćale KM novčanice i kovanice putem izdvojenih trezora Centralne banke što je dovelo do kumulativnog neto porasta KM novčanica i kovanica u opticaju u 2023. godini uz istovremeno neto smanjenje računa rezervi rezidentnih banaka.

Sve rezidentne banke su uredno ispunjavale obaveznu rezervu u skladu sa zakonskim propisima Centralne banke. Od 1. januara 2023. godine, Centralna banka je počela sa primjenom novih utvrđenih stopa naknada po osnovu instrumenta obavezne rezerve, uvođenjem pozitivnih stopa naknada prema rezidentnim bankama na sredstva obaveznih rezervi u zavisnosti od njihove osnovice za obračun. Tokom 2023. godine Centralna banka je jednom povećala stope naknada po osnovu instrumenta obavezne rezerve.

Više informacija o promjenama i stanjima komponenti monetarne pasive te primijenjenoj politici obavezne rezerve Centralne banke je objavljeno u sljedećim napomenama:

Napomena	Naziv
17	Novčanice i kovanice u opticaju
18	Depoziti banaka
19	Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija
22	Neto kamatni prihodi

Značajno poboljšane finansijske performanse Centralne banke u 2023. godini su dovele do povećanja iznosa neto strane aktive Centralne banke, kao glavnog pokazatelja stabilnosti valutnog odbora. Pored toga, Centralna banka je stekla zakonski propisane uslove za isplatu dijela neto dobiti za 2023. godinu prema Ministarstvu finansija i trezora BiH. Više informacija je objavljeno u sljedećim napomenama:

Napomena	Naziv
4	Aranžman valutnog odbora
21	Ostale obaveze
32	Raspodjela godišnje neto dobiti
33	Kapital

4. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA

Valutni odbor je aranžman sa fiksnim deviznim kursom koji je vezan za stabilnu stranu valutu tzv. rezervnu valutu, gdje se ukupan iznos domaće valute u svakom trenutku može slobodno konvertovati u rezervnu valutu. Svaka emitovana KM ima puno pokriće u stranoj valuti za koju je vezana prema unaprijed definisanom deviznom fiksnom kursu prema EUR valuti. Zakonom o Centralnoj banci definisano je pravilo za izdavanje valute „valutni odbor“ prema kojem je Centralna banka obavezna da obezbijedi da ukupan iznos njene monetarne pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos (izražen u KM) njenih deviznih rezervi.

Detalji poštovanja tog pravila su sljedeći:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Zvanične devizne rezerve		
Gotovina u stranim valutama	455.191	572.020
Depoziti kod inostranih banaka	8.326.590	8.273.200
Specijalna prava vučenja u MMF-u	2.073	149
Dužnički instrumenti	7.330.551	7.060.451
Monetarno zlato	175.459	160.040
UKUPNO	16.289.864	16.065.860
Obaveze prema nerezidentima	2.454	2.583
Neto devizne rezerve (Zvanične devizne rezerve umanjene za obaveze prema nerezidentima)	16.287.410	16.063.277
Monetarna pasiva		
Novčanice i kovanice u opticaju	7.565.108	7.436.097
Depoziti banaka	7.083.235	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	752.898	958.245
UKUPNO	15.401.241	15.611.729
NETO STRANA AKTIVA (Neto devizne rezerve umanjene za monetarnu pasivu)	886.169	451.548

Prikazani iznosi svih komponenti valutnog odbora predstavljaju njihova knjigovodstvena stanja na datume izvještavanja.

Neto strana aktiva Centralne banke je glavni finansijski indikator postizanja i održavanja stabilnosti domaće valute u BiH i njena osnovna mjera uspješnog poslovanja. Ona predstavlja dio zvaničnih deviznih rezervi, koje se mogu koristiti samo za namjene i potrebe određene Zakonom o Centralnoj banci.

Neto strana aktiva je iznos koji garantuje stabilnost domaće valute, odnosno monetarnu stabilnost i apsorbuje potencijalne finansijske rizike koji proizilaze iz upravljanja zvaničnim deviznim rezervama. Na dan 31. decembar 2023. godine finansijsko stanje neto strane aktive iznosi 886.169 hiljada KM i u potpunosti je obezbijedena stabilnost domaće valute (31. decembar 2022: 451.548 hiljada KM).

4. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA (NASTAVAK)

Više informacija o finansijskim rizicima kojima je Centralna banka bila izložena u upravljanju zvaničnim deviznim rezervama je objavljeno u [napomeni 6](#).

Na datume izvještavanja, adekvatan nivo kapitalizovanosti Centralne banke je obezbijedio izvršavanje njenih funkcija propisanih Zakonom o Centralnoj banci. Za više informacija pogledati [napomenu 33](#).

5. KLASIFIKACIJA I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBAVEZA

Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom imovine ili plaćena za prenos obaveze u redovnoj transakciji između tržišnih učesnika na datum mjerenja, nezavisno od toga da li je ona vidljiva direktno ili procijenjena nekom drugom metodom vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obaveze, Centralna banka uzima u obzir karakteristike imovine ili obaveze koju bi tržišni učesnici uzeli u obzir prilikom procjenjivanja njihove cijene na datum mjerenja.

Procjenjene fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obaveza Centralne banke su određene koristeći raspoložive tržišne informacije, ukoliko ih ima, i odgovarajuće metodologije vrednovanja.

Osim toga, u svrhu finansijskog izvještavanja, mjerenje fer vrijednosti se kategoriše u Nivo 1, 2 ili 3 u zavisnosti od stepena raspoloživosti mjerenja fer vrijednosti i značaja ulaznih podataka za cjelokupno mjerenje fer vrijednosti, što je opisano u nastavku:

- Nivo 1 ulazni podaci su kotirane cijene (neprilagođene) za identičnu imovinu i obaveze na aktivnim tržištima kojima Centralna banka može pristupiti na datum mjerenja;
- Nivo 2 ulazni podaci su podaci, osim kotiranih cijena uključenih u Nivo 1, koji su bilo direktno ili indirektno raspoloživi za imovinu i obaveze; i
- Nivo 3 ulazni podaci su podaci koji nisu raspoloživi za imovinu ili obaveze.

5. KLASIFIKACIJA I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBAVEZA (NASTAVAK)

5.1. Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti

Sljedeća tabela daje analizu finansijske imovine mjerene po fer vrijednosti na svaki datum izvještavanja po nivoima hijerarhije fer vrijednosti unutar koje je mjerenje fer vrijednosti kategorizovano. Ovi iznosi predstavljaju vrijednosti koje su prikazane u izvještaju o finansijskom položaju.

U hiljadama KM

31. decembar 2023.

Finansijska imovina	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
<i>Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>				
Dužnički instrumenti	6.150.130	-	-	6.150.130
Monetarno zlato	175.459	-	-	175.459
UKUPNO	6.325.589	-	-	6.325.589

U hiljadama KM

31. decembar 2022.

Finansijska imovina	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
<i>Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>				
Dužnički instrumenti	5.887.589	-	-	5.887.589
Monetarno zlato	160.040	-	-	160.040
UKUPNO	6.047.629	-	-	6.047.629

Finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti u izvještaju o finansijskom položaju koristeći zadnje poslijepodnevne cijene koje kotiraju na aktivnom tržištu, preuzete sa zvaničnih servisa, a što odgovara Nivou 1 hijerarhije na datume izvještavanja. Za mjerenje fer vrijednosti dužničkih instrumenta koriste se tržišne cijene sa zvaničnog servisa Bloomberg, a za mjerenje fer vrijednosti monetarnog zlata koristi se cijena unce zlata preuzeta sa zvaničnog servisa Reuters.

5. KLASIFIKACIJA I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBAVEZA (NASTAVAK)

5.2. Finansijska imovina i finansijske obaveze koji se ne mjere po fer vrijednosti

U hiljadama KM

	Knjigovodstvena vrijednost	31. decembar 2023. Fer vrijednost
Finansijska imovina		
<i>Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku:</i>		
Gotovina u stranim valutama	455.191	455.191
Depoziti kod inostranih banaka	8.326.590	8.326.590
Specijalna prava vučenja u MMF-u	2.073	2.073
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	1.180.421	1.084.267
Ostala finansijska imovina	3.539	3.539
	<u>9.967.814</u>	<u>9.871.660</u>
<i>Finansijska imovina klasifikovana po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit - izbor troška sticanja:</i>		
Ostala ulaganja	27.813	27.813
	<u>27.813</u>	<u>27.813</u>
Ukupno	<u>9.995.627</u>	<u>9.899.473</u>
Finansijske obaveze		
<i>Finansijske obaveze mjerene po amortizovanom trošku:</i>		
Novčanice i kovanice u opticaju	7.565.108	7.565.108
Depoziti banaka	7.083.235	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	752.898	752.898
Ostale finansijske obaveze	68.423	68.423
Ukupno	<u>15.469.664</u>	<u>15.469.664</u>

5. KLASIFIKACIJA I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBAVEZA (NASTAVAK)

5.2. Finansijska imovina i finansijske obaveze koji se ne mjere po fer vrijednosti (nastavak)

U hiljadama KM

	31. decembar 2022.
	Knjigovodstvena vrijednost
	Fer vrijednost
Finansijska imovina	
<i>Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku:</i>	
Gotovina u stranim valutama	572.020
Depoziti kod inostranih banaka	8.273.200
Specijalna prava vučenja u MMF-u	149
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	1.172.862
Ostala finansijska imovina	4.282
	<u>10.022.513</u>
<i>Finansijska imovina klasifikovana po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – izbor troška sticanja:</i>	
Ostala ulaganja	27.813
	<u>27.813</u>
Ukupno	<u>10.050.326</u>
Finansijske obaveze	
<i>Finansijske obaveze mjerene po amortizovanom trošku:</i>	
Novčanice i kovanice u opticaju	7.436.097
Depoziti banaka	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	958.245
Ostale finansijske obaveze	4.023
Ukupno	<u>15.615.752</u>

Za finansijsku imovinu i finansijske obaveze koji se ne mjere po fer vrijednosti, fer vrijednost ovih komponenti je razmotrena u svrhu objavljivanja podataka o njihovoj procijenjenoj fer vrijednosti. Uprava smatra da knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine po amortizovanom trošku, ostalih ulaganja i finansijskih obaveza po amortizovanom trošku, osim dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku predstavljaju razumnu procjenu njihove fer vrijednosti na datume izvještavanja. Navedena procjena je izvršena uvažavajući specifičan položaj Centralne banke kao vrhovne monetarne vlasti koja operira po aranžmanu valutnog odbora kao i dominantnu kratkoročnost ovih komponenti. Za više informacija pogledati [napomene 6.3.](#) i [8.](#)

Na datume izvještavanja, finansijska imovina i finansijske obaveze koje se ne mjere po fer vrijednosti pripadaju nivou 2 mjerenja fer vrijednosti, osim za dužničke instrumente po amortizovanom trošku koji pripadaju nivou 1 mjerenja jer je njihova fer vrijednost utvrđena istom tehnikom mjerenja koja se koristi za dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Finansijska imovina po osnovu koje je Centralna banka izložena finansijskim rizicima (kreditni rizik, tržišni rizici i rizik likvidnosti) su:

- Gotovina u stranim valutama,
- Depoziti kod inostranih banaka (centralnih banaka, poslovnih banaka i BIS-a),
- Specijalna prava vučenja u MMF-u,
- Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit,
- Monetarno zlato,
- Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku,
- Ostala finansijska imovina (potraživanja od rezidentnih banaka, krediti zaposlenim i ostala potraživanja) i
- Ostala ulaganja.

Na upravljanje deviznim rezervama i upravljanje finansijskim rizicima u procesu upravljanja deviznim rezervama u značajnoj mjeri utiču kretanja na finansijskim tržištima, prvenstveno kretanja na finansijskom tržištu eurozone, na koje utiče veliki broj različitih faktora, od koji su najvažnije mjere ECB-a i ostalih vodećih centralnih banaka na globalnom nivou.

Kratkoročne kamatne stope u 2023. godini, kao i tržišni prinosi na kratkoročne i srednjoročne državne obveznice zemalja eurozone su znatno porasle u odnosu na njihove vrijednosti u prethodnoj godini, čemu je u velikoj mjeri doprinijela ECB povećavanjem ključnih kamatnih stopa u eurozoni.

Sve tri ključne kamatne stope ECB su povećavane u februaru, martu, maju, junu, augustu i septembru 2023. godine, što se odrazilo na kretanje kamatnih stopa (euribor) i tržišnih prinosa na euroobveznice u 2023. godini.

Zabilježen je porast kamatnih stopa na depozite i porast tržišnih prinosa na državne obveznice eurozone svih preostalih ročnosti do dospeljeća.

Naročito izražen rast tržišnih prinosa je zabilježen na kraćem kraju krive prinosa eurozone (državne obveznice eurozone kraćih preostalih rokova dospeljeća), tako da je od aprila 2023. godine primjetna inverzija krive prinosa eurozone, što znači da su tržišni prinosi na državne obveznice eurozone kraćih preostalih rokova dospeljeća viši nego tržišni prinosi na državne obveznice eurozone dužih preostalih rokova dospeljeća.

Porast tržišnih prinosa smanjuje fer vrijednost dužničkih instrumenata u portfoliju Centralne banke, što predstavlja izazov po stabilnost aranžmana valutnog odbora.

Radi očuvanja stabilnosti valutnog odbora, Centralna banka je tokom 2022. godine značajno skratila modifikovano trajanje portfolija i izloženost kamatnom riziku.

Izvršena su određena prilagođavanja ograničenja kreditnog rizika i struktura deviznih rezervi je izmijenjena u smislu povećanog učešća depozita kod inostranih banaka (prije svega prekonocnih dvodnevni depozita) i smanjenja učešća dužničkih instrumenata.

Posljedično tome, zaustavljeno je dalje opadanje pokrivenosti monetarne pasive, ali je došlo do određenog porasta očekivanih kreditnih gubitaka zbog porasta kreditnog rizika.

U 2023. godini su modifikovano trajanje portfolija i izloženost kamatnom riziku blago povećani, imajući u vidu porast pokrivenosti monetarne pasive, pri čemu učešće depozita kod inostranih banaka (51%) nije povećavano, te posljedično tome nije povećavan kreditni rizik.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od neizvršenja ugovornih obaveza od strane druge ugovorne strane ili emitenta dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom, pri čemu ugovorna strana predstavlja subjekta kod kojeg se, u skladu s propisima Centralne banke, drže ili su investirana sredstva deviznih rezervi. Upravljanje kreditnim rizikom ostvaruje se:

- ograničavanjem obima finansijskih instrumenata,
- ograničavanjem ugovornih strana i emitenata na one s prihvatljivim kompozitnim kreditnim rejtingom,
- definisanjem ograničenja u pogledu koncentracije za investiranje kod svake pojedinačne ugovorne strane,
- ograničavanjem maksimalnog iznosa koji se može investirati u pojedinačne vrste finansijskih instrumenata,
- ograničavanjem veličine emisije pojedinačnog vrijednosnog papira i
- ograničavanjem ročnosti investiranja.

Za sredstva koja su evidentirana u vanbilansnoj evidenciji, Centralna banka nije izložena kreditnom riziku, jer sav rizik koji eventualno može rezultirati iz osnova plasmana tih sredstava snose ugovorno vlasnici sredstava (pogledati [napomene 36 i 37](#)).

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

Finansijska imovina za koju Centralna banka vrši izračun očekivanih kreditnih gubitaka obuhvata:

- depozite kod inostranih banaka,
- specijalna prava vučenja u MMF-u,
- dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit,
- dužničke instrumente po amortizovanom trošku i
- ostalu finansijsku imovinu (potraživanja od rezidentnih banaka, krediti zaposlenim i ostala potraživanja).

Osnovni kriterij za definisanje ograničenja izloženosti kreditnom riziku predstavlja kompozitni kreditni rejting. Kompozitni kreditni rejting predstavlja prosjek nivoa postojećih kreditnih rejtinga dodijeljenih određenom emitentu od strane najmanje dvije od tri kreditne rejting agencije (Standard & Poor's, Fitch Ratings ili Moody's).

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting nivoa AA minus (AA-) ili viši, Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog nivoa.

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting nivoa od BBB minus (BBB-) do A plus (A+), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku srednjeg nivoa.

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting nivoa nižeg od BBB minus (BBB-), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku visokog nivoa.

U nedostatku kreditnog rejtinga, Centralna banka procjenjuje kapacitet dužnika da uredno izmiruje dospjele ugovorne novčane obaveze.

Model umanjenja vrijednosti finansijske imovine definiše tri faze raspodjele izloženosti, u zavisnosti od nivoa kreditnog rizika kod inicijalnog priznavanja i na temelju promjena nivoa kreditnog rizika nakon inicijalnog priznavanja kao što je prikazano u nastavku:

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

1. Faza 1 raspodjele izloženosti – Finansijska imovina koju Centralna banka prilikom inicijalnog priznavanja tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog ili srednjeg nivoa alocira se u Fazu 1. Prema internim aktima Centralne banke, ulaganje deviznih sredstava koje podrazumijeva izlaganje kreditnom riziku visokog nivoa nije dozvoljeno. Svako ulaganje sredstava deviznih rezervi prilikom inicijalnog priznavanja alocira se u Fazu 1 raspodjele izloženosti.
2. Faza 2 raspodjele izloženosti – Ukoliko dođe do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje, finansijska imovina koja je bila alocirana u Fazu 1 prelazi u Fazu 2.
3. Faza 3 raspodjele izloženosti – Ukoliko se finansijskoj imovini dodijeli status neispunjavanja obaveza (eng. Default), finansijska imovina prelazi u Fazu 3.

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka vrši se ili na 12-mjesečnoj ili na cjeloživotnoj osnovi, u zavisnosti od toga koji je nivo kompozitnog kreditnog rejtinga finansijske imovine, da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od momenta inicijalnog priznavanja finansijske imovine ili je finansijska imovina kreditno umanjena.

Za finansijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 1, vrši se obračun 12-mjesečnih očekivanih kreditnih gubitaka, dok se za finansijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 2 ili Fazu 3, vrši obračun cjeloživotnih očekivanih kreditnih gubitaka.

Značajno povećanje kreditnog rizika

Značajno povećanje kreditnog rizika, kao kriterija za transfer izloženosti u Fazu 2, predstavlja:

- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga za više od dva podioka u odnosu na datum inicijalnog priznavanja, osim u slučaju da se finansijska imovina i nakon smanjenja ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog nivoa na datum izvještavanja ili
- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga finansijske imovine ispod investibilnog nivoa kompozitnog kreditnog rejtinga, tj. ispod ocjene BBB minus (BBB-).

Finansijska imovina se ne može iz Faze 1 realocirati u Fazu 2 ukoliko Centralna banka smatra da dužnik koji nema dodijeljen kreditni rejting ima veliki kapacitet da uredno izmiruje dospjele ugovorne obaveze. U Fazu 2 ne može se alocirati ni finansijska imovina koja i nakon smanjenja nivoa kompozitnog kreditnog rejtinga, ima nivo AA minus (AA-) ili viši, obzirom da se tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog nivoa.

Ukoliko se finansijski instrument sastoji iz više tranši koje su inicijalno priznate u različitim periodima i koje su u različitim periodima imale različite kompozitne kreditne rejtinge, uvažavajući konzervativni pristup, kao relevantno uzima se izračunato povećanje kreditnog rizika od najvišeg podioka.

Ukoliko je do promjene ocjene kreditnog rizika došlo uslijed promjene metodologije određene kreditne rejting agencije i ne radi se o značajnom povećanju kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, izloženosti se ne klasifikuju u Fazu 2.

Centralna banka može na osnovu vlastite analize za svaki individualni finansijski instrument odrediti alokaciju tog finansijskog instrumenta u Fazu 2 ili Fazu 3. Ukoliko su otklonjeni uzroci koji su doveli do alokacije finansijske imovine u Fazu 2, izloženost se može vratiti u Fazu 1, ali minimalno 90 dana nakon otklanjanja uzroka.

Pored navedenih kriterija, klasifikacija po fazama može se vršiti i na osnovu pretpostavke da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika ukoliko plaćanje kasni 30 ili više dana, pri čemu se finansijska imovina klasifikuje u Fazu 2 (eng. underperforming) ukoliko plaćanje kasni 30-89 dana. Finansijska imovina se klasifikuje u Fazu 3 (eng. nonperforming) ukoliko plaćanje kasni 90 ili više dana.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

Definicija statusa neispunjavanja obaveza (eng. Default)

Kriterij za status neispunjavanja obaveza predstavljaju objektivni dokazi umanjenja vrijednosti, i to posebno:

- značajne finansijske poteškoće emitenta vrijednosnog papira,
- nepoštovanje ugovornih obaveza u smislu kašnjenja po obavezama glavnice i kamate,
- eventualno restrukturiranje ili izmjena postojećih uslova servisiranja obaveza po osnovu duga proizašlog iz finansijskog instrumenta iz razloga koji se odnose na finansijske poteškoće emitenta,
- vjerovatnoća bankrota i/ili likvidacije ili drugi oblik finansijske reorganizacije i/ili
- nestanak aktivnog tržišta za trgovanje.

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka

Očekivani kreditni gubici se izračunavaju kao proizvod tri varijable: vjerovatnoće neispunjenja obaveza (eng. PD - Probability of Default), gubitka u slučaju neispunjenja obaveza (eng. LGD – Loss Given Default) i izloženosti (eng. EAD – Exposure at Default), koji se definišu kako slijedi:

- **Vjerovatnoća neispunjenja obaveza (PD)** predstavlja procjenu vjerovatnoće da druga ugovorna strana neće biti u mogućnosti da ispunji svoje obaveze po osnovu duga. U izvještajnim periodima koristio se isti način kalkulacije PD-a u skladu sa metodologijom Centralne banke za izračun očekivanih kreditnih gubitaka koja je u primjeni od 1. januara 2019. godine. Za izračunavanje umanjenja vrijednosti, u skladu sa najboljim praksama u drugim centralnim bankama u regionu i u Evropskoj uniji, a koje su u obavezi primjene MSFI, Centralna banka kao parametar vjerovatnoće neispunjenja obaveza, koristi procjene na osnovu podataka iz tranzicionih matrica koje objavljuju kreditne rejting agencije i ekspertske ocjene u vidu fiksnih procenata vjerovatnoće neispunjenja obaveza. Za izračunavanje vjerovatnoće neispunjenja obaveza procjene se rade na osnovu tranzicionih matrica za korporacije na globalnom nivou koje sadrže podatke o prosječnoj stopi jednogodišnje tranzicije odgovarajućeg dugoročnog nivoa kreditnog rejtinga u status „D“, tj. default ili status „SD“, tj. selective default. Na osnovu navedenih podataka vrše se procjene vjerovatnoće neispunjenja obaveza za izloženosti prema stranim komercijalnim bankama i stranim državama, odnosno stranim centralnim bankama i vladama, za koje je moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge. Pri procjeni vjerovatnoće neispunjenja obaveza za izloženosti prema stranim državama, odnosno stranim centralnim bankama i vladama, u obzir se uzima i prvi nenulti podatak o stopi jednogodišnje tranzicije nivoa suverenih rejtinga u status „D“, tj. default ili status „SD“, tj. selective default iz tranzicionih matrica za suverene rejtinge. Za izloženosti za koje nije moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge, u oba izvještajna perioda, koriste se ekspertske ocjene u vidu fiksnih procenata, odnosno pojednostavljeni pristup u skladu sa analizom trenutnog stanja i dosadašnjeg iskustva.
- **Gubitak u slučaju neispunjenja obaveza (LGD)** predstavlja procjenu procentualne izloženosti emitentu koja se u slučaju nastanka neispunjenja obaveza neće moći naplatiti. Za gubitak u slučaju neispunjenja obaveza se koristi konstantna vrijednost jednogodišnjeg LGD-a u iznosu od 45% u skladu s članom 161. Uredbe 575/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća od 26. juna 2013. godine (eng. Capital Requirements Regulations odnosno „CRR“).
- **Izloženost (EAD)** predstavlja knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine, odnosno knjigovodstveno stanje na dan inicijalnog priznavanja/na datum izvještavanja.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

Iznos umanjenja vrijednosti za izloženosti koje su predmet individualne procjene se računa kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine i vjerovatnoćom ponderisane sadašnje vrijednosti procijenjenih novčanih tokova, diskontovane efektivnom kamatnom stopom, pri čemu se očekivani kreditni gubici diskontuju na datum izvještavanja, a ne na datum očekivanog neispunjenja obaveza ili na drugi datum.

Za potrebe određivanja značajnog povećanja kreditnog rizika i priznavanja očekivanih kreditnih gubitaka, finansijski instrumenti se mogu svrstati u skupine, i to na temelju zajedničkih karakteristika kreditnog rizika, kako bi se omogućilo lakše provođenje analize radi pravovremenog utvrđivanja značajnog povećanja kreditnog rizika.

Izračunavanje umanjenja vrijednosti za finansijske instrumente na kolektivnoj osnovi se kod izloženosti klasifikovanih u Fazu 1 vrši na 12-mjesečnom nivou, dok se za izloženosti klasifikovane u Fazu 2 izračunava cjeloživotni kreditni gubitak.

Uključivanje budućih (eng. forward-looking) informacija

Cilj umanjenja vrijednosti je priznati očekivane kreditne gubitke na cjeloživotnom periodu za finansijske instrumente kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, bez obzira da li se procjena radi na individualnoj ili kolektivnoj osnovi, uzimajući u obzir sve razumne i potkrijepljene informacije uključujući i one koje se odnose na budućnost.

U skladu sa navedenim, uključivanje budućih informacija u izračunavanje očekivanih gubitaka vrši se prilagođavanjem vjerovatnoće gubitka.

S obzirom da Centralna banka u svom portfoliju ima finansijske instrumente od izdavaoca različitih i po strukturi, kao i geografskoj rasprostranjenosti, s ciljem uključivanja budućih (eng. forward-looking) informacija pri izračunavanju očekivanih kreditnih gubitaka, Centralna banka se oslanja na predviđanja promjene rejtinga (eng. outlook) za pojedine instrumente odnosno izdavaoce.

Predviđanje smjera kretanja rejtinga na izračunatu vjerovatnoću gubitka: pozitivno, stabilno ili negativno predviđanje od strane tri najveće rejting agencije je uključeno u vjerovatnoću neispunjenja obaveza po principu jednakih vjerovatnoća.

Centralna banka za ocjenu umanjenja vrijednosti koristi individualni i kolektivni pristup.

S obzirom na strukturu i klasifikaciju portfolija, Centralna banka će svaku izloženost za koju se utvrdi objektivno umanjenje vrijednosti, odnosno status neispunjenja obaveza, posmatrati kao individualno značajnu izloženost i primjenjivati individualnu procjenu. Za individualni pristup ocjeni umanjenja vrijednosti koristi se ocjena kroz tri različita scenarija. Za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka nije nužno odrediti svaki mogući scenario, ali je potrebno uzeti u obzir rizik ili vjerovatnoću nastanka kreditnog gubitka na način koji odražava vjerovatnoću nastanka kreditnog gubitka i vjerovatnoću izostanka kreditnog gubitka, čak i kada je vjerovatnoća nastanka veoma mala.

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku

Sljedeća tabela prikazuje usklađivanje između početnog i zaključnog stanja umanjenja vrijednosti i rezervacija za finansijsku imovinu na datume izvještavanja:

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)**

U hiljadama KM

	2023.				2022.			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
1. Depoziti kod inostranih banaka								
Na dan 1. januar	1.850	-	-	1.850	913	-	-	913
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	13.096	-	-	13.096	10.427	-	-	10.427
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(139)	-	-	(139)	(335)	-	-	(335)
Otpuštanja zbog prestanaka priznavanja oročenih depozita	(13.150)	-	-	(13.150)	(9.155)	-	-	(9.155)
Na dan 31. decembar	1.657	-	-	1.657	1.850	-	-	1.850
2. Specijalna prava vučenja u MMF-u								
Na dan 1. januar	-	-	-	-	-	-	-	-
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-
Na dan 31. decembar	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit								
Na dan 1. januar	910	-	-	910	1.786	-	-	1.786
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	619	-	-	619	686	-	-	686
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(28)	-	-	(28)	(121)	-	-	(121)
Otpuštanja zbog dospelih instrumenata	(492)	-	-	(492)	(804)	-	-	(804)
<i>Neto povećanja / (otpuštanja) tokom godine</i>	<i>99</i>	-	-	<i>99</i>	<i>(239)</i>	-	-	<i>(239)</i>
Otpuštanja zbog prodatih instrumenata	(105)	-	-	(105)	(637)			(637)
Na dan 31. decembar	904	-	-	904	910	-	-	910

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)**

U hiljadama KM

	2023.				2022.			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
4. Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku								
Na dan 1. januar	225	-	-	225	-	-	-	-
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	3	-	-	3	234	-	-	234
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(9)	-	-	(9)	(9)	-	-	(9)
Na dan 31. decembar	219	-	-	219	225	-	-	225
5. Ostala finansijska imovina								
Na dan 1. januar	6	-	601	607	6	-	602	608
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	7	-	-	7	9	-	-	9
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(7)	-	-	(7)	(9)	-	(1)	(10)
Na dan 31. decembar	6	-	601	607	6	-	601	607
Ukupno početno stanje na dan 1. januar	2.991	-	601	3.592	2.705	-	602	3.307
Ukupno neto (otpuštanja) / povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	(205)	-	-	(205)	286	-	(1)	285
Ukupno zaključno stanje na dan 31. decembar	2.786	-	601	3.387	2.991	-	601	3.592

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika****a) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Finansijska imovina koja je predmet umanjenja**

Sljedeća tabela prikazuje maksimalnu izloženost finansijske imovine Centralne banke kreditnom riziku na datume izvještavanja, analiziranu po klasama finansijskih instrumenata za koje se očekivani kreditni gubici računaju i priznaju:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.				31. decembar 2022.			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
Klase finansijskih instrumenata								
Gotovina u stranim valutama								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	455.191	-	-	455.191	572.020	-	-	572.020
Umanjenje vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	455.191	-	-	455.191	572.020	-	-	572.020
Depoziti kod inostranih banaka								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	8.328.247	-	-	8.328.247	8.275.050	-	-	8.275.050
Umanjenje vrijednosti	(1.657)	-	-	(1.657)	(1.850)	-	-	(1.850)
Knjigovodstvena vrijednost	8.326.590	-	-	8.326.590	8.273.200	-	-	8.273.200
Specijalna prava vučenja u MMF-u								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	2.073	-	-	2.073	149	-	-	149
Umanjenje vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	2.073	-	-	2.073	149	-	-	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	6.150.130	-	-	6.150.130	5.887.589	-	-	5.887.589
Rezervacije za očekivane kreditne gubitke (priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti)	904	-	-	904	910	-	-	910
Bruto knjigovodstvena vrijednost	6.150.130	-	-	6.150.130	5.887.589	-	-	5.887.589

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)**

U hiljadama KM

Klase finansijskih instrumenata

Dužnički instrumenti po

amortizovanom trošku

Bruto knjigovodstvena vrijednost

Umanjenje vrijednosti

Knjigovodstvena vrijednost

Ostala finansijska imovina

Bruto knjigovodstvena vrijednost

Umanjenje vrijednosti

Knjigovodstvena vrijednost

	31. decembar 2023.				31. decembar 2022.			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
Bruto knjigovodstvena vrijednost	1.180.640	-	-	1.180.640	1.173.087	-	-	1.173.087
Umanjenje vrijednosti	(219)	-	-	(219)	(225)	-	-	(225)
Knjigovodstvena vrijednost	1.180.421	-	-	1.180.421	1.172.862	-	-	1.172.862
Bruto knjigovodstvena vrijednost	3.545	-	601	4.146	4.288	-	601	4.889
Umanjenje vrijednosti	(6)	-	(601)	(607)	(6)	-	(601)	(607)
Knjigovodstvena vrijednost	3.539	-	-	3.539	4.282	-	-	4.282

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

b) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Finansijski instrumenti koji nisu predmet umanjenja

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Knjigovodstvene vrijednosti		
Monetarno zlato	175.459	160.040
Ostala ulaganja	27.813	27.813
UKUPNO	203.272	187.853

Centralna banka ne drži kolaterale i ostala založna sredstva u cilju pokrivanja kreditnog rizika. Na dan 31. decembar 2023. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 601 hiljade KM (Na dan 31. decembar 2022. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 601 hiljade KM).

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)****Koncentracija prema kreditnom rejtingu**

Sljedeće tabele predstavljaju analizu koncentracije finansijske imovine Centralne banke prema kompozitnom kreditnom rejtingu ugovorne strane na datume izvještavanja:

U hiljadama KM

31. decembar 2023.

Kreditni rejting	Gotovina u stranim valutama	Depoziti kod inostranih banaka	Specijalna prava vučenja u MMF-u	Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Monetarno zlato	Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	Ostala finansijska imovina	Ostala ulaganja	Ukupno
AAA	-	3.914.210	-	2.015.799	-	141.871	-	-	6.071.880
AA+	-	431	-	653.467	-	283.696	-	-	937.594
AA	-	836.324	-	1.578.434	-	221.715	-	-	2.636.473
AA-	-	806.995	-	723.414	-	146.741	-	-	1.677.150
A+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A	-	2.224.953	-	37.616	-	41.528	-	-	2.304.097
A-	-	-	-	683.479	-	191.383	-	-	874.862
II ¹	-	545.334	2.073	-	175.459	-	-	27.813	750.679
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB	-	-	-	457.921	-	153.706	-	-	611.627
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bez rejtinga	455.191	-	-	-	-	-	4.146	-	459.337
Ukupno	455.191	8.328.247	2.073	6.150.130	175.459	1.180.640	4.146	27.813	16.323.699
Umanjenje vrijednosti	-	(1.657)	-	-	-	(219)	(607)	-	(2.483)
UKUPNO	455.191	8.326.590	2.073	6.150.130²	175.459	1.180.421	3.539	27.813	16.321.216

¹ Međunarodne institucije (eng. International institutions)

² Rezervacije za očekivane kreditne gubitke ne umanjuju bruto knjigovodstvenu vrijednost dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)**

U hiljadama KM

31. decembar 2022.

Kreditni rejting	Gotovina u stranim valutama	Depoziti kod inostranih banaka	Specijalna prava vučenja u MMF-u	Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Monetarno zlato	Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	Ostala finansijska imovina	Ostala ulaganja	Ukupno
AAA	-	3.562.708	-	2.142.560	-	141.023	-	-	5.846.291
AA+	-	-	-	693.016	-	282.171	-	-	975.187
AA	-	450.701	-	1.244.391	-	219.864	-	-	1.914.956
AA-	-	-	-	524.373	-	145.540	-	-	669.913
A+	-	1.678.882	-	-	-	-	-	-	1.678.882
A	-	2.575.495	-	-	-	41.776	-	-	2.617.271
A-	-	3.481	-	795.710	-	190.370	-	-	989.561
II ³	-	3.783	149	-	160.040	-	-	27.813	191.785
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB	-	-	-	487.539	-	152.343	-	-	639.882
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bez rejtinga	572.020	-	-	-	-	-	4.889	-	576.909
Ukupno	572.020	8.275.050	149	5.887.589	160.040	1.173.087	4.889	27.813	16.100.637
Umanjenje vrijednosti	-	(1.850)	-	-	-	(225)	(607)	-	(2.682)
UKUPNO	572.020	8.273.200	149	5.887.589⁴	160.040	1.172.862	4.282	27.813	16.097.955

³ Međunarodne institucije (eng. International institutions)⁴ Rezervacije za očekivane kreditne gubitke ne umanjuju bruto knjigovodstvenu vrijednost dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Geografska koncentracija rizika finansijske imovine sa izloženošću kreditnom riziku

Sljedeće tabele daju informaciju o izloženosti finansijske imovine Centralne banke kreditnom riziku po bruto knjigovodstvenim vrijednostima, razvrstano po geografskim regijama na datume izvještavanja. Za potrebe ove objave, Centralna banka je razvrstala izloženosti po regijama na osnovu domicilne zemlje ugovorne strane:

31. decembar 2023. godine

U hiljadama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	455.191	455.191
Depoziti kod inostranih banaka	4.967.125	3.361.122	-	8.328.247
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	2.073	-	2.073
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	6.150.130	-	-	6.150.130
Monetarno zlato	-	175.459	-	175.459
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	1.180.640	-	-	1.180.640
Ostala finansijska imovina	-	-	4.146	4.146
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
Ukupno	12.297.905	3.566.457	459.337	16.323.699
			Umanjenje vrijednosti	(2.483)
			UKUPNO	16.321.216

31. decembar 2022. godine

U hiljadama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	572.020	572.020
Depoziti kod inostranih banaka	5.510.640	2.764.410	-	8.275.050
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	149	-	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	5.887.589	-	-	5.887.589
Monetarno zlato	-	160.040	-	160.040
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	1.173.087	-	-	1.173.087
Ostala finansijska imovina	-	-	4.889	4.889
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
Ukupno	12.571.326	2.952.402	576.909	16.100.637
			Umanjenje vrijednosti	(2.682)
			UKUPNO	16.097.955

Analiza kamatonosnih komponenti deviznih rezervi prema pojedinačnoj zemlji u kojoj su sredstva investirana je objavljena u [napomenama 8, 10 i 12](#).

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik od promjene tržišne vrijednosti finansijske imovine i instrumenata uslijed promjene uslova na finansijskim tržištima. Tržišni rizici sa kojima se Centralna banka susreće u svom poslovanju su: devizni rizik, kamatni rizik i rizik cijene zlata. Cilj upravljanja tržišnim rizicima je kontrola i upravljanje rizicima u okviru prihvatljivih parametara, s ciljem optimizacije povrata.

U svrhu kvantifikacije efekata tržišnog rizika na vrijednost deviznih rezervi Centralna banka koristi koncept „vrijednosti pod rizikom“ (VaR – Value at Risk). Vrijednost pod rizikom predstavlja statističku mjeru koja pokazuje najveći mogući gubitak portfolija deviznih rezervi koji može nastati uslijed promjene cijena finansijskih instrumenata i promjene deviznih kursa, uz određeni nivo pouzdanosti za određeni vremenski interval. Vrijednost VaR za tržišni rizik se izračunava analitičkom (parametarskom) metodom, na osnovu srednje vrijednosti dobitka/gubitka ili stope prinosa posmatranog portfolija i standardne devijacije posmatranih podataka. Centralna banka pri obračunu VaR primjenjuje nivo pouzdanosti od 99% za vremenski interval od deset dana.

Za izračunavanje vrijednosti VaR portfolija deviznih rezervi Centralne banke, uzimaju se u obzir sve pozicije u portfoliju deviznih rezervi koje su izložene tržišnim rizicima, odnosno deviznom, kamatnom i cjenovnom riziku. Na dan 31. decembar 2023. godine, izloženost deviznih rezervi Centralne banke (VaR uz nivo pouzdanosti 99% za vremenski interval od deset dana) koja uključuje promjene cijena finansijskih instrumenata i promjene deviznih kursa u odnosu na KM, iznosi 29.493 hiljade KM (2022: 44.976 hiljada KM), što predstavlja ekvivalent 0,18% ukupne finansijske imovine (2022: 0,28% ukupne finansijske imovine).

Vrijednost pod rizikom je smanjena prvenstveno zbog smanjene volatilnosti kamatnih stopa, odnosno prinosa na dužničke instrumente u portfoliju deviznih rezervi Centralne banke.

Vrijednosti VaR na datume izvještavanja izračunati su kao zbir komponentalnih vrijednosti VaR:

- za depozite kod inostranih banaka (devizni VaR koji proističe iz promjene deviznih kursa),
- za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (kamatni VaR koji proističe iz promjene tržišnih prinosa, odnosno promjene tržišne cijene dužničkih instrumenata) i
- za monetarno zlato (VaR zbog promjene eurske tržišne cijene monetarnog zlata).

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Kamatni rizik	21.641	37.044
Rizik promjene eurske cijene monetarnog zlata	7.477	7.873
Devizni rizik	375	59
Ukupno VaR	29.493	44.976

6.2.1. Devizni rizik

Devizni rizik je rizik promjene vrijednosti devizne imovine i obaveza uslijed promjene deviznog kursa. Centralna banka je izložena deviznom riziku kroz transakcije u stranim valutama. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture imovine i obaveza Centralne banke, kao i postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost deviznom riziku.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.1. Devizni rizik (nastavak)

Upravljanje i kontrolu deviznog rizika Centralna banka obezbjeđuje strogim poštovanjem odredbi Zakona o Centralnoj banci i internim aktima Centralne banke.

Najveći dio zvaničnih deviznih rezervi drži se u EUR, a maksimalan iznos koji se može držati u drugim konvertibilnim valutama osim EUR ne može biti veći od 50% od ukupnog iznosa nesmanjenog kapitala i rezervi Centralne banke.

Sljedeće tabele prikazuju deviznu poziciju Centralne banke na dan 31. decembar 2023. i 31. decembar 2022. godine:

31. decembar 2023.					
U hiljadama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	455.191	-	-	-	455.191
Depoziti kod inostranih banaka	8.313.378	6.829	6.383	-	8.326.590
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-	2.073	-	2.073
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	6.150.130	-	-	-	6.150.130
Monetarno zlato	175.459	-	-	-	175.459
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	1.180.421	-	-	-	1.180.421
Ostala finansijska imovina	63	-	-	3.476	3.539
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno finansijska imovina	16.274.652	6.829	8.456	31.279	16.321.216
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	7.565.108	7.565.108
Depoziti banaka	-	-	-	7.083.235	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	752.898	752.898
Ostale finansijske obaveze	561	23	1	67.838	68.423
Ukupno finansijske obaveze	561	23	1	15.469.079	15.469.664
NETO DEVIZNA POZICIJA	16.274.091	6.806	8.455	(15.437.800)	851.552

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.1. Devizni rizik (nastavak)

31. decembar 2022.	Ostale strane valute				
U hiljadama KM	EUR	USD		KM	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	571.982	21	17	-	572.020
Depoziti kod inostranih banaka	8.266.502	2.351	4.347	-	8.273.200
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-	149	-	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	5.887.589	-	-	-	5.887.589
Monetarno zlato	160.040	-	-	-	160.040
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	1.172.862	-	-	-	1.172.862
Ostala finansijska imovina	32	-	-	4.250	4.282
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno finansijska imovina	16.059.017	2.372	4.513	32.053	16.097.955
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	7.436.097	7.436.097
Depoziti banaka	-	-	-	7.217.387	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	958.245	958.245
Ostale finansijske obaveze	808	21	-	3.194	4.023
Ukupno finansijske obaveze	808	21	-	15.614.923	15.615.752
NETO DEVIZNA POZICIJA	16.058.209	2.351	4.513	(15.582.870)	482.203

Centralna banka nije izložena riziku promjene kursa EUR zbog aranžmana valutnog odbora čime je KM vezana za EUR po kursu 1 EUR = 1,95583 KM.

6.2.2. Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik promjene tržišne vrijednosti finansijske imovine uslijed nepovoljnih kretanja kamatnih stopa.

Kamatnim rizikom se upravlja propisivanjem ciljanog modifikovanog trajanja investiranih deviznih rezervi, praćenjem vrijednosti pod rizikom, te odabirom odgovarajućeg tržišnog indeksa koji, uz neophodna prilagođavanja, predstavlja referentni portfolio (benčmark) i propisivanjem maksimalnog iznosa dozvoljenog odstupanja povrata portfolija od povrata njemu odgovarajućeg benčmarka (greška praćenja).

Ciljano modifikovano trajanje se odgovarajućim propisima Centralne banke skraćuje ili produžuje, u zavisnosti od aktuelne strukture portfolija deviznih rezervi, aktuelnih tržišnih uslova i dostupnih očekivanja i prognoza, a u skladu sa strateškim opredjeljenjem da je maksimalan dozvoljeni rok investiranja dužničkih instrumenata sa fiksnim prihodom deset godina, a maksimalan dozvoljeni rok investiranja depozita kod inostranih banaka je jedna godina.

Prema propisima važećim na datume izvještavanja, ciljano modifikovano trajanje ukupnog portfolija deviznih rezervi iznosi 1,10 godina, uz dozvoljena odstupanja +/- 0,40 godina, dok ciljano modifikovano trajanje portfolija dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit sa preostalim rokom do dospeljeća dužim od godinu dana iznosi 2,00 godina uz dozvoljena odstupanja +/- 0,30 godina.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

Centralna banka kao osnovnu mjeru izloženosti kamatnom riziku koristi modifikovano trajanje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Modifikovano trajanje je mjera osjetljivosti cijene finansijskog instrumenta na promjenu kamatne stope, odnosno tržišnog prinosa dužničkog instrumenta. Modifikovano trajanje se izražava kao broj godina i što je trajanje duže, veći je i kamatni rizik. Modifikovano trajanje portfolija se izračunava kao ponderisani prosjek dospijeca novčanih tokova pojedinačnih finansijskih instrumenata u portfoliju, pri čemu je ponder sadašnja vrijednost novčanog toka. Tokom četvrtog tromjesečja 2023. godine modifikovano trajanje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je blago produženo i iznosi 0,97 na dan 31. decembar 2023. godine (31. decembar 2022. godine: 0,92), s obzirom da je do kraja juna 2023. godine u velikoj mjeri ublažen uticaj kamatnog rizika i poboljšana stabilnost valutnog odbora.

Sljedeće tabele prikazuju izloženost Centralne banke kamatnom riziku na datume izvještavanja, po knjigovodstvenoj vrijednosti instrumenata, kategorizovane (razvrstane u razrede ročnosti) prema kriteriju datuma ponovnog određivanja kamatnih stopa u skladu sa ugovornim aranžmanima (ugovorni novčani tokovi, kao npr. isplate kupona) ili datumom dospijeca instrumenata. U skladu s tim, kriterij za razvrstavanje instrumenata u razrede ročnosti za kuponske dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je datum dospijeca prve naredne isplate kupona, dok se diskontni dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, te dužnički instrumenti po amortizovanom trošku i depoziti kod inostranih banaka razvrstavaju u razrede ročnosti prema datumu dospijeca instrumenta:

31. decembar 2023.

U hiljadama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	-	-	455.191	455.191
Depoziti kod inostranih banaka	7.465.786	824.722	-	-	36.082	8.326.590
Specijalna prava vučenja u MMF-u	2.053	-	-	-	20	2.073
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	1.321.372	4.827.264	-	-	1.494	6.150.130
Monetarno zlato	-	-	-	-	175.459	175.459
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	-	58.271	153.916	965.658	2.576	1.180.421
Ostala finansijska imovina	-	-	-	-	3.539	3.539
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ukupno finansijska imovina	8.789.211	5.710.257	153.916	965.658	702.174	16.321.216
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	-	7.565.108	7.565.108
Depoziti banaka	7.082.560	-	-	-	675	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	-	752.898	752.898
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	-	68.423	68.423
Ukupno finansijske obaveze	7.082.560	-	-	-	8.387.104	15.469.664
KAMATNA NEUSKLADENOST	1.706.651	5.710.257	153.916	965.658	(7.684.930)	851.552

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

31. decembar 2022.

U hiljadama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	-	-	572.020	572.020
Depoziti kod inostranih banaka	7.834.456	430.241	-	-	8.503	8.273.200
Specijalna prava vučenja u MMF-u	147	-	-	-	2	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	1.500.366	4.368.552	-	-	18.671	5.887.589
Monetarno zlato	-	-	-	-	160.040	160.040
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	-	-	116.508	1.053.960	2.394	1.172.862
Ostala finansijska imovina	-	-	-	-	4.282	4.282
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ukupno finansijska imovina	9.334.969	4.798.793	116.508	1.053.960	793.725	16.097.955
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	-	7.436.097	7.436.097
Depoziti banaka	5.329.117	-	-	-	1.888.270	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	-	958.245	958.245
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	-	4.023	4.023
Ukupno finansijske obaveze	5.329.117	-	-	-	10.286.635	15.615.752
KAMATNA NEUSKLADENOST	4.005.852	4.798.793	116.508	1.053.960	(9.492.910)	482.203

Analiza osjetljivosti bazirana na scenarijima predefinisanih promjena tržišnih prinosa

U svrhu kvantifikacije efekata izloženosti deviznih rezervi kamatnom riziku, kao dopunu VaR analize, koristi se stres test (analiza osjetljivosti) koji na bazi modifikovanog trajanja portfolija dužničkih instrumenata predviđa mogući efekat promjene kamatnih stopa (tržišnih prinosa) na finansijsku imovinu Centralne banke.

Za Centralnu banku je najvažniji scenario mogući neočekivani skok kamatnih stopa (pad tržišnih cijena dužničkih instrumenata), tako da se izračunava uticaj na finansijsku imovinu u slučaju porasta kamatnih stopa (pomjeranja krive prinosa na euro obveznice na gore) prema pretpostavljenom scenariju (predefinirani porasti).

Analiza osjetljivosti na kamatni rizik bazirana na scenarijima predefiniranih promjena tržišnih prinosa (kamatnih stopa) izraženih u baznim poenima (b.p.) pokazuje koji su efekti promjene nivoa krive prinosa obveznica u eurozoni (kriva prinosa na euro obveznice) na vrijednost finansijske imovine banke na izvještajne datume.

Efekti promjene nivoa krive prinosa na euro obveznice predstavljaju pad tržišnih vrijednosti dužničkih instrumenata za predefinirane poraste kamatnih stopa za 1, 50, 100 ili 200 baznih poena. Ova analiza pretpostavlja da su sve ostale varijable nepromijenjene na posmatrane izvještajne datume.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

Analiza osjetljivosti - scenariji pretpostavljenih promjena tržišnih prinosa za 31. decembar 2023.

Promjena tržišnih prinosa	+/- 1 b.p.	+/- 50 b.p.	+/- 100 b.p.	+/- 200 b.p.
Promjena finansijske imovine (u hiljadama KM)	(595)/595	(29.739)/29.739	(59.478)/59.478	(118.957)/118.957

Analiza osjetljivosti - scenariji pretpostavljenih promjena tržišnih prinosa za 31. decembar 2022.

Promjena tržišnih prinosa	+/- 1 b.p.	+/- 50 b.p.	+/- 100 b.p.	+/- 200 b.p.
Promjena finansijske imovine (u hiljadama KM)	(543)/543	(27.130)/27.130	(54.260)/54.260	(108.520)/108.520

U slučaju scenarija pomjeranja krive prinosa na euro obveznice na gore za 1 b.p. (0,01%), finansijska imovina Centralne banke bi na dan 31. decembar 2023. godine bila smanjena za 595 hiljada KM (na 31. decembar 2022. godine: 543 hiljade KM).

U slučaju scenarija pomjeranja krive prinosa na euro obveznice na dolje za 1 b.p. (0,01%), finansijska imovina Centralne banke bi na dan 31. decembar 2023. godine bila veća za 595 hiljada KM (na 31. decembar 2022. godine: 543 hiljade KM).

Efekti na vrijednost finansijske imovine u slučaju scenarija većih pomjeranja (+/- 50 b.p., +/- 100 b.p., ili +/-200 b.p.) krive prinosa na euro obveznice, bili bi proporcionalni efektima promjene vrijednosti finansijske imovine uzrokovanim navedenim pomjeranjima krive prinosa za +/- 1 b.p (+/- 0,01%).

6.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se odnosi na moguće poteškoće u brzom likvidaciji dijela imovine, što je moguće u situaciji u kojoj su tržišni uslovi nepovoljni i također i kada dođe do nepoželjnog kretanja cijena.

Likvidnost portfolija deviznih rezervi je obezbjeđena držanjem dovoljnog iznosa likvidnih instrumenata u portfoliju.

Pod pojmom likvidne imovine definiše se imovina čija konverzija u novčana sredstva podrazumijeva minimalne transakcijske troškove i čija je vrijednost najbliža tržišnoj vrijednosti.

S obzirom na obavezu garantovanja konvertibilnosti KM, dnevna likvidnost mora biti obezbjeđena ročnom usklađenošću deviznih rezervi Centralne banke.

Okvir za likvidnost treba da uskladi prognozirane potencijalne potrebe za likvidnošću sa odgovarajućim likvidnim instrumentima. Likvidnost svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta podobnog za investiranje treba da bude razmotrena na odgovarajući način prije nego što se izvrši investiranje u taj instrument.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

Analiza ročnosti

Ročnost finansijskih obaveza Centralne banke na datume izvještavanja prikazana je u tabelama u nastavku na osnovu preostalog ugovornog dospeljeća od datuma izvještavanja.

Novčanice i kovanice u opticaju su raspoređene u period do tri mjeseca.

31. decembar 2023.	Do 3	Od 3	Od 1	Preko 3	Bez	
U hiljadama KM	mjeseca	do 12	do 3	godine	određenog	Ukupno
		mjeseci	godine		dospeljeća	
Novčanice i kovanice u opticaju	7.565.108	-	-	-	-	7.565.108
Depoziti banaka	7.083.235	-	-	-	-	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	752.898	-	-	-	-	752.898
Ostale finansijske obaveze	4.104	64.319	-	-	-	68.423
UKUPNO FINANSIJSKE OBAVEZE	15.405.345	64.319	-	-	-	15.469.664

31. decembar 2022.	Do 3	Od 3	Od 1	Preko 3	Bez	
U hiljadama KM	mjeseca	do 12	do 3	godine	određenog	Ukupno
		mjeseci	godine		dospeljeća	
Novčanice i kovanice u opticaju	7.436.097	-	-	-	-	7.436.097
Depoziti banaka	7.217.387	-	-	-	-	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	958.245	-	-	-	-	958.245
Ostale finansijske obaveze	4.023	-	-	-	-	4.023
UKUPNO FINANSIJSKE OBAVEZE	15.615.752	-	-	-	-	15.615.752

Kamatonosne komponente deviznih rezervi, analizirane prema njihovoj preostaloj ugovorenoj ročnosti u odnosu na datume izvještavanja, su objavljene u [napomenama 8, 10 i 12](#).

7. GOTOVINA U STRANIM VALUTAMA

Gotovina u stranim valutama predstavlja gotovinu koja se drži u trezorima Centralne banke. Naredna tabela prikazuje stanja gotovine u stranim valutama sa analitičkim prikazom po valuti držanja:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Gotovina u stranim valutama:		
EUR	455.191	571.982
USD	-	21
GBP	-	17
UKUPNO	455.191	572.020

Za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima gotovina u stranim valutama je uključena u novac i novčane ekvivalente ([napomena 34](#)).

8. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA

Depoziti kod inostranih banaka predstavljaju investirana sredstva deviznih rezervi Centralne banke koja se drže na računima inostranih banaka i međunarodnih finansijskih institucija. Depoziti kod inostranih banaka uključuju depozite po viđenju i oročene depozite i drže se kod inostranih banaka zemalja eurozone i zemalja van eurozone ([napomena 6.1.2](#)).

Za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima, devizni depoziti po viđenju i devizni depoziti sa rokom dospijeca do tri mjeseca ili kraće, od datuma sticanja, su uključeni u novac i novčane ekvivalente. Naredna tabela prikazuje analizu depozita kod inostranih banaka za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Depoziti po viđenju	1.811.641	1.628.560
Oročeni depoziti do 3 mjeseca ili kraće od datuma sticanja	4.744.565	5.646.221
Umanjenje vrijednosti	(1.486)	(1.752)
Uključeno u novac i novčane ekvivalente (napomena 34)	6.554.720	7.273.029
 Oročeni depoziti preko 3 mjeseca od datuma sticanja	 1.772.041	 1.000.269
Umanjenje vrijednosti	(171)	(99)
Ukupno	1.771.870	1.000.171
 UKUPNO	 8.326.590	 8.273.200

8. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA (NASTAVAK)

Naredna tabela prikazuje stanja oročenih depozita i depozita po viđenju sa analitičkim prikazom po valuti držanja:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Oročeni depoziti:		
EUR	6.512.976	6.646.490
USD	3.630	-
	6.516.606	6.646.490
Umanjenje vrijednosti	(1.520)	(1.734)
Ukupno	6.515.086	6.644.756
Depoziti po viđenju:		
EUR	1.802.057	1.621.860
CHF	4.325	2.306
USD	3.199	2.351
GBP	2.060	2.043
	1.811.641	1.628.560
Umanjenje vrijednosti	(137)	(116)
Ukupno	1.811.504	1.628.444
UKUPNO	8.326.590	8.273.200

Prosječne kamatne stope na oročene depozite denominovane u EUR valuti u 2023. godini se kreću u rasponu od 1,95% do 4,12% godišnje (2022: Zaključno sa julom prosječne kamatne stope na oročene depozite denominovane u EUR valuti su bile negativne i kretale su se u rasponu od 0,59% do 0,24% godišnje; od jula 2022. godine, prosječne kamatne stope na oročene depozite su bile pozitivne i kretale su se u rasponu od 0,02% do 2,11% godišnje).

Prosječne kamatne stope na depozite po viđenju denominovane u EUR valuti u 2023. godini se kreću u rasponu od 0,00% do 4,00% godišnje (2022: Prosječne negativne kamatne stope na depozite po viđenju denominovane u EUR valuti, zaključno za augustom 2022. godine, su se kretale u rasponu od 0,90% do 0,21% godišnje; od augusta 2022. godine, prosječne pozitivne kamatne stope kretale su se u rasponu od 0,00% do 1,68% godišnje).

Depoziti kod inostranih banaka uključuju neto obračunatu kamatu u iznosu od 36.082 hiljade KM na dan 31. decembar 2023. godine (31. decembar 2022. godine: Uključivali su neto obračunatu kamatu u iznosu od 8.503 hiljade KM).

Prosječna stopa efektivnog prinosa na depozite kod inostranih banaka iznosi 3,19% za 2023. godinu (2022: Prosječna stopa efektivnog prinosa je iznosila 0,21%).

8. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA (NASTAVAK)

Naredna tabela prikazuje analizu oročenih depozita kod inostranih banaka prema preostaloj ugovorenoj ročnosti u odnosu na datume izvještavanja:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Do mjesec dana	3.983.673	3.980.765
Od jednog do dva mjeseca	960.845	1.469.432
Od dva do tri mjeseca	738.995	764.312
Od tri do četiri mjeseca	298.167	431.981
Od četiri do dvanaest mjeseci	534.926	-
Ukupno	6.516.606	6.646.490
Umanjenje vrijednosti	(1.520)	(1.734)
UKUPNO	6.515.086	6.644.756

Analiza depozita kod inostranih banaka prema vrsti finansijske institucije u kojoj su sredstva investirana data je sljedećom tabelom:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Inostrane komercijalne banke		
Oročeni depoziti	2.739.866	3.104.888
Prekonoćni depoziti	1.199.902	543.721
Depoziti po viđenju	4.506	3.481
	3.944.274	3.652.090
Inostrane centralne banke		
Oročeni depoziti	2.038.953	2.997.881
Prekonoćni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	1.799.686	1.621.296
	3.838.639	4.619.177
Međunarodne finansijske institucije		
Oročeni depoziti	537.885	-
Prekonoćni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	7.449	3.783
	545.334	3.783
Ukupno	8.328.247	8.275.050
Umanjenje vrijednosti (napomena 6.1.1.)	(1.657)	(1.850)
UKUPNO	8.326.590	8.273.200

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za depozite kod inostranih banaka na datume izvještavanja je objavljeno u [napomeni 6.1.2.](#)

8. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA (NASTAVAK)

Depoziti kod inostranih banaka, analizirani prema zemlji u kojoj su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tabelom:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
<i>Švicarska</i>		
Oročeni depoziti	2.257.205	1.574.653
Depoziti po viđenju	7.449	3.783
	2.264.654	1.578.436
<i>Francuska</i>		
Oročeni depoziti	1.682.242	1.260.994
Depoziti po viđenju	278.492	78.346
	1.960.734	1.339.340
<i>Luksemburg</i>		
Oročeni depoziti	1.481.122	1.235.348
Depoziti po viđenju	374.134	392.457
	1.855.256	1.627.805
<i>Velika Britanija</i>		
Oročeni depoziti	1.096.037	1.185.316
Depoziti po viđenju	-	-
	1.096.037	1.185.316
<i>Njemačka</i>		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	1.052.667	1.055.215
	1.052.667	1.055.215
<i>Nizozemska</i>		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	98.468	98.100
	98.468	98.100
<i>SAD</i>		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	431	659
	431	659
<i>Slovačka</i>		
Oročeni depoziti	-	1.390.179
Depoziti po viđenju	-	-
	-	1.390.179
Ukupno oročeni depoziti	6.516.606	6.646.490
Ukupno depoziti po viđenju	1.811.641	1.628.560
Umanjenje vrijednosti	(1.657)	(1.850)
UKUPNO	8.326.590	8.273.200

9. SPECIJALNA PRAVA VUČENJA U MMF-u

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Račun specijalnih prava vučenja u MMF-u	2.053	147
Obračunata kamata	20	2
Ukupno	2.073	149
Umanjenje vrijednosti	-	-
UKUPNO	2.073	149

Promjene po osnovu specijalnih prava vučenja u MMF-u u izvještajnim periodima su prikazane u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	2023.	2022.
Na dan 1. januar	149	1.881
Novčani prilivi po računu specijalnih prava vučenja	75.937	22.772
Novčani odlivi	(73.705)	(24.445)
Prihodi od kamata po računu specijalnih prava vučenja	189	27
Naplata obračunate kamate	(171)	(25)
Neto (gubici) od kursnih razlika	(326)	(61)
Na dan 31. decembar	2.073	149

Za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima specijalna prava vučenja u MMF-u su uključena u novac i novčane ekvivalente ([napomena 34](#)).

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit predstavljaju sredstva deviznih rezervi Centralne banke koja su investirana u likvidne državne vladine obveznice zemalja eurozone. Portfolio ovih dužničkih instrumenata se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih obveznica vlada sa fiksnom kamatnom stopom. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit su denominovani u EUR valuti.

Struktura ulaganja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je prikazana sljedećom tabelom:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Kuponski dužnički instrumenti	4.476.401	4.656.303
Obračunata kamata na kuponske dužničke instrumente	29.919	31.978
	4.506.320	4.688.281
Diskontni dužnički instrumenti	1.672.235	1.212.615
Obračunati (diskont) na diskontne dužničke instrumente	(28.425)	(13.307)
	1.643.810	1.199.308
UKUPNO	6.150.130	5.887.589

Na dan 31. decembar 2023. godine rezervacije za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente, priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, iznose 904 hiljade KM (31. decembar 2022. godine: 910 hiljada KM).

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT (NASTAVAK)

Tokom 2023. godine, neto povećanja po osnovu rezervacija za očekivane kreditne gubitke, priznata u dobit ili gubitak, iznose 99 hiljada KM (2022: Neto otpuštanja 239 hiljada KM). Za više informacija pogledati [napomene 6.1.1](#) i [27](#).

Prosječna stopa efektivnog prinosa na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu iznosi 0,75% za 2023. godinu (2022: Prosječna negativna stopa efektivnog prinosa je iznosila 0,74%).

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, analizirani prema zemlji u koju su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tabelom:

	31. decembar 2023.		31. decembar 2022.	
	U hiljadama KM	%	U hiljadama KM	%
<i>Njemačka</i>	1.842.371	29,96	1.698.303	28,84
<i>Francuska</i>	1.578.434	25,67	1.244.391	21,13
<i>Španija</i>	683.479	11,11	795.710	13,52
<i>Belgija</i>	683.296	11,11	483.940	8,22
<i>Italija</i>	457.921	7,45	487.539	8,28
<i>Finska</i>	349.641	5,69	231.787	3,94
<i>Austrija</i>	303.826	4,94	461.229	7,83
<i>Nizozemska</i>	173.428	2,82	444.257	7,55
<i>Irska</i>	40.118	0,65	40.433	0,69
<i>Slovačka</i>	37.616	0,60	-	-
UKUPNO	6.150.130	100,00	5.887.589	100,00

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit na datume izvještavanja je objavljeno u [napomeni 6.1.2](#).

Promjene po osnovu dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit tokom izvještajnih perioda su prikazane u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	2023.	2022.
Na dan 1. januar	5.887.589	11.629.592
Kupovine tokom godine	4.741.235	4.706.082
Prodaje tokom godine	(987.892)	(4.632.890)
Prihodi od kamata priznati tokom godine (napomena 22)	69.366	21.900
Efekti negativnih kamatnih stopa priznati tokom godine (napomena 22)	(4.427)	(26.880)
Dospijeća dužničkih instrumenata	(3.640.509)	(5.365.116)
Dospijeća kupona	(29.186)	(79.955)
Neto nerealizovana promjena fer vrijednosti tokom godine	113.948	(365.150)
Transakcijski troškovi	6	6
Na dan 31. decembar	6.150.130	5.887.589

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, analizirani po njihovom preostalom ugovorenom dospjeću u odnosu na datume izvještavanja, su prikazani u sljedećoj tabeli:

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT (NASTAVAK)

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Do tri mjeseca	716.892	514.934
Od tri do dvanaest mjeseci	2.943.406	3.120.538
Od jedne do tri godine	2.414.490	2.180.052
Preko tri godine	75.342	72.065
UKUPNO	6.150.130	5.887.589

11. MONETARNO ZLATO

Na datume izvještavanja, vrijednosti ulaznih podataka za izračun fer vrijednosti monetarnog zlata su date u sljedećoj tabeli:

Na dan	Količina unci	Cijena jedne unce u KM	Fer vrijednost monetarnog zlata na dan u hiljadama KM
31. decembar 2023.	48.000	3.655,40	175.459
31. decembar 2022.	48.000	3.334,17	160.040

Promjene po osnovu monetarnog zlata u izvještajnim periodima su date u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	2023.	2022.
Na dan 1. januar	160.040	301.987
Neto nerealizovana promjena u fer vrijednosti tokom godine	15.419	19.996
Prodaje tokom godine	-	(161.943)
Na dan 31. decembar	175.459	160.040

12. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO AMORTIZOVANOM TROŠKU

Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku predstavljaju sredstva deviznih rezervi Centralne banke koja su investirana u likvidne državne vladine obveznice zemalja eurozone sa namjerom držanja do njihovog dospijea. Na datume izvještavanja, ovaj portfolio se sastoji od dugoročnih kuponskih obveznica vlada sa fiksnom kamatnom stopom. Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku su denominovani u EUR valuti.

Struktura ulaganja dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku je prikazana sljedećom tabelom:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Kuponski dužnički instrumenti	1.178.064	1.170.693
Obračunata kamata na kuponske dužničke instrumente	2.576	2.394
Ukupno	1.180.640	1.173.087
Umanjenje vrijednosti	(219)	(225)
UKUPNO	1.180.421	1.172.862

Prosječna stopa efektivnog prinosa na dužničke instrumente po amortizovanom trošku iznosi 1,01% za 2023. godinu (2022. godina: 0,98%).

Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku, analizirani prema zemlji u koju su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tabelom:

	31. decembar 2023.		31. decembar 2022.	
	U hiljadama KM	%	U hiljadama KM	%
<i>Francuska</i>	221.715	18,78	219.864	18,74
<i>Španija</i>	191.383	16,21	190.370	16,23
<i>Austrija</i>	190.662	16,15	189.737	16,17
<i>Italija</i>	153.706	13,02	152.343	12,99
<i>Finska</i>	93.034	7,88	92.434	7,88
<i>Belgija</i>	91.810	7,78	91.070	7,76
<i>Njemačka</i>	58.887	4,99	58.883	5,02
<i>Nizozemska</i>	55.710	4,72	55.142	4,70
<i>Irska</i>	54.933	4,65	54.470	4,64
<i>Slovačka</i>	41.528	3,52	41.776	3,56
<i>Luksemburg</i>	27.272	2,30	26.998	2,31
Ukupno	1.180.640	100,00	1.173.087	100,00
Umanjenje vrijednosti	(219)		(225)	
UKUPNO	1.180.421		1.172.862	

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za dužničke instrumente po amortizovanom trošku na datume izvještavanja je objavljeno u [napomeni 6.1.2.](#)

Promjene po osnovu dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku tokom izvještajnih perioda su prikazane u sljedećoj tabeli:

12. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO AMORTIZOVANOM TROŠKU (NASTAVAK)

U hiljadama KM	2023.	2022.
Na dan 1. januar	1.172.862	-
Kupovine tokom godine	-	1.166.137
Prihodi od kamata priznati tokom godine (napomena 22)	11.912	8.669
Dospijeća kupona	(4.359)	(1.721)
Neto umanj enje vrijednosti tokom godine	6	(225)
Transakcijski troškovi	-	2
Na dan 31. decembar	1.180.421	1.172.862

Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku, analizirani po njihovom preostalom ugovorenom dospijeću u odnosu na datume izvještavanja, su prikazani u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Do tri mjeseca	-	-
Od tri do dvanaest mjeseci	58.406	-
Od jedne do tri godine	154.187	116.872
Preko tri godine	968.047	1.056.215
Ukupno	1.180.640	1.173.087
Umanjenje vrijednosti	(219)	(225)
UKUPNO	1.180.421	1.172.862

13. OSTALA IMOVINA

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Potraživanja od rezidentnih banaka	2.526	2.495
Žiro računi (napomena 34)	642	1.435
Potraživanja od službenika po osnovu manjka gotovog novca	601	601
Ostala razna finansijska imovina	377	358
Ukupno	4.146	4.889
Umanjenje vrijednosti	(607)	(607)
Ukupno ostala finansijska imovina	3.539	4.282
Unaprijed plaćeni troškovi za proizvodnju novčanica i kovanica	11.062	12.995
Unaprijed plaćeni troškovi za administrativno poslovanje	1.367	587
Numizmatičke zbirke	1.198	1.190
Ostala razna nefinansijska imovina	218	226
Ukupno ostala nefinansijska imovina	13.845	14.998
UKUPNO	17.384	19.280

Kako je objašnjeno u [napomeni 3.9](#), unaprijed plaćeni troškovi za proizvodnju novčanica i kovanica se početno priznaju kao odgođeni troškovi i naknadno se amortizuju priznavanjem troškova tokom perioda od pet godina. Za više informacija pogledati [napomenu 31](#).

14. NEKRETNINE I OPREMA

U hiljadama KM	Zemljište i zgrade	Oprema i namještaj	Vozila	Ostalo	Imovina u pripremi	Nekretnine i oprema ukupno
Nabavna vrijednost						
Na dan 1. januar 2022.	49.674	27.741	1.412	1.078	42	79.947
Nabavke	-	-	-	-	838	838
Prenos na upotrebu	-	750	-	-	(750)	-
Otpisi i otuđenja	-	(2.022)	(10)	(19)	-	(2.051)
Na dan 31. decembar 2022.	49.674	26.469	1.402	1.059	130	78.734
Nabavke	-	-	-	-	1.184	1.184
Prenos na upotrebu	-	1.144	-	21	(1.165)	-
Otpisi i otuđenja	-	(769)	(178)	(8)	-	(955)
Na dan 31. decembar 2023.	49.674	26.844	1.224	1.072	149	78.963
Akumulirana amortizacija						
Na dan 1. januar 2022.	7.133	20.463	1.275	899	-	29.770
Trošak amortizacije	580	1.787	73	37	-	2.477
Otpisi i otuđenja	-	(2.019)	(10)	(19)	-	(2.048)
Na dan 31. decembar 2022.	7.713	20.231	1.338	917	-	30.199
Trošak amortizacije	580	1.736	61	27	-	2.404
Otpisi i otuđenja	-	(764)	(178)	(8)	-	(950)
Na dan 31. decembar 2023.	8.293	21.203	1.221	936	-	31.653
Neto knjigovodstvena vrijednost						
Na dan 1. januar 2023.	41.961	6.238	64	142	130	48.535
Na dan 31. decembar 2023.	41.381	5.641	3	136	149	47.310

Zemljište za izgradnju poslovne zgrade Glavne jedinice Sarajevo je kupljeno na osnovu ugovora sa Opštinom Centar radi izgradnje poslovnog objekta. Tokom realizacije ugovora, Opština Centar donijela je Rješenje kojim se odbija izdavanje urbanističke saglasnosti za izgradnju poslovnog objekta (07-19-421/20 od 17. juna 2022. godine) koje je nakon drugostepenog postupka postalo konačno Rješenjem nadležnog kantonalnog Ministarstva (05-19-1081/22 od 22. novembra 2022. godine). Pored navedenog, u pogledu predmetnog zemljišta Centralna banka vodi sudski postupak radi poništenja Rješenja nadležnog kantonalnog Ministarstva kao drugostepenog organa (Tužba od 5. januara 2023. godine) i sudski postupak protiv Opštine Centar radi raskida ugovora i naknade štete (Tužba od 20. oktobra 2023. godine).

Centralna banka je zakonski vlasnik zemljišta i nema neizvršenih ugovornih obaveza prema prodavcu zemljišta.

Izuzev navedenog, Centralna banka nije imala nikakvih drugih terećenja po osnovu svojih nekretnina i opreme na datume izvještavanja.

15. NEMATERIJALNA IMOVINA

U hiljadama KM	Softveri i ostala nematerijalna imovina	Nematerijalna imovina u pripremi	Nematerijalna imovina ukupno
Nabavna vrijednost			
Na dan 1. januar 2022.	16.136	-	16.136
Nabavke	-	287	287
Prenos na upotrebu	287	(287)	-
Otpisi i otuđenja	(470)	-	(470)
Na dan 31. decembar 2022.	15.953	-	15.953
Nabavke	-	410	410
Prenos na upotrebu	410	(410)	-
Otpisi i otuđenja	(310)	-	(310)
Na dan 31. decembar 2023.	16.053	-	16.053
Akumulirana amortizacija			
Na dan 1. januar 2022.	15.153	-	15.153
Trošak amortizacije	426	-	426
Otpisi i otuđenja	(470)	-	(470)
Na dan 31. decembar 2022.	15.109	-	15.109
Trošak amortizacije	390	-	390
Otpisi i otuđenja	(310)	-	(310)
Na dan 31. decembar 2023.	15.189	-	15.189
Neto knjigovodstvena vrijednost			
Na dan 1. januar 2023.	844	-	844
Na dan 31. decembar 2023.	864	-	864

16. OSTALA ULAGANJA

Struktura ostalih ulaganja je sljedeća:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
<i>Vlasnički instrumenti</i>		
Dionice BIS-a	27.803	27.803
Dionice SWIFT-a	10	10
UKUPNO	27.813	27.813

BIS banka je specijalizovana međunarodna finansijska institucija u vlasništvu i pod upravom 63 centralne banke širom svijeta čija je osnovna uloga da podstiče saradnju među centralnim bankama, teži da obezbijedi monetarnu i finansijsku stabilnost i posreduje u finansijskim transakcijama između centralnih banaka. Dionice BIS banke su isključivo u vlasništvu centralnih banaka i monetarnih vlasti.

SWIFT je međunarodno udruženje u vlasništvu finansijskih institucija koje su njegovi članovi.

Dionicama BIS-a i SWIFT-a se ne trguje.

16. OSTALA ULAGANJA (NASTAVAK)

Centralna banka posjeduje obične dionice BIS banke po nominalnoj vrijednosti od 5.000 SDR po dionici, plaćenih u iznosu od 25% njihove nominalne vrijednosti od strane bivše Jugoslavije. U skladu sa Statutom BIS-a, preostalih 75% nominalne vrijednosti dionica se uplaćuje od strane Centralne banke po pozivu BIS-a. Centralna banka ima pravo na dividendu po osnovu ovih dionica ([napomena 28](#)).

Dionice SWIFT-a se sastoje od dvije obične dionice i njihova ukupna vrijednost je 10 hiljada KM.

Dionice BIS-a i SWIFT-a predstavljaju nekotirane vlasničke instrumente čija se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi i stoga se evidentiraju po trošku sticanja.

17. NOVČANICE I KOVANICE U OPTICAJU

Promjene po osnovu novčanica i kovanica u opticaju tokom izvještajnih perioda su prikazane u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM

	2023.	2022.
Na dan 1. januar	7.436.097	6.923.818
Neto porast vrijednosti novčanica i kovanica u opticaju tokom godine	129.011	512.279
Na dan 31. decembar	7.565.108	7.436.097

Apoenska struktura i količina novčanica i kovanica u opticaju je prikazana u sljedećoj tabeli:

		31. decembar 2023.		31. decembar 2022.	
Apoen		Komada	Vrijednost u hiljadama KM	Komada	Vrijednost u hiljadama KM
Kovanice	0,05	101.836.346	5.092	94.835.088	4.742
Kovanice	0,10	144.279.167	14.428	134.369.633	13.437
Kovanice	0,20	106.401.362	21.280	98.502.878	19.701
Kovanice	0,50	49.610.221	24.805	46.202.553	23.101
Kovanice	1	74.067.545	74.068	69.045.388	69.045
Kovanice	2	21.957.007	43.914	19.744.315	39.489
Kovanice	5	16.301.766	81.509	14.846.895	74.234
Ukupno kovanice			265.096		243.749
Novčanice	10	15.705.792	157.058	14.985.812	149.858
Novčanice	20	12.168.451	243.369	11.453.994	229.080
Novčanice	50	27.815.563	1.390.778	27.570.944	1.378.547
Novčanice	100	45.958.334	4.595.833	45.234.277	4.523.428
Novčanice	200	4.564.870	912.974	4.557.175	911.435
Ukupno novčanice			7.300.012		7.192.348
UKUPNO			7.565.108		7.436.097

18. DEPOZITI BANAKA

Struktura depozita banaka prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Depoziti rezidentnih banaka	7.082.560	7.215.919
Računi rezervi organizacionih jedinica Centralne banke	642	1.435
Posebni depoziti rezidentnih banaka – blokirana sredstva	33	33
UKUPNO	7.083.235	7.217.387

Depoziti rezidentnih banaka služe za ispunjavanje politike obavezne rezerve Centralne banke, za poravnanje platnih transakcija između rezidentnih banaka međusobno, kao i za transakcije rezidentnih banaka sa Centralnom bankom. Na dan 31. decembar 2023. godine ukupan iznos depozita rezidentnih banaka od 7.082.560 hiljada KM predstavlja depozite 22 rezidentne banke (31. decembar 2022. godine: Iznos od 7.215.919 hiljada KM je predstavljao depozite 22 rezidentne banke).

Depoziti rezidentnih banaka uključuju obračunatu naknadu po osnovu politike obavezne rezerve u iznosu od 1.181 hiljade KM na dan 31. decembar 2023. godine (31. decembar 2022. godine: Uključivali su negativnu obračunatu naknadu u iznosu od 894 hiljade KM).

Osnovicu za obračun obavezne rezerve rezidentnih banaka čine depoziti i pozajmljena sredstva bez obzira u kojoj valuti su sredstva izražena.

Centralna banka definiše jedinstvenu stopu obavezne rezerve koju primjenjuje na osnovicu obavezne rezerve jednako za sve rezidentne banke. Stopa obavezne rezerve iznosi 10% na datume izvještavanja.

Iznosi iznad obavezne rezerve su depoziti rezidentnih banaka koje one drže na svojim računima rezervi. Više informacija o primijenjenim stopama naknada po osnovu instrumenta obavezne rezerve Centralne banke u izvještajnim periodima je objavljeno u [napomeni 22](#).

19. DEPOZITI VLADE I OSTALIH JAVNIH INSTITUCIJA

Struktura depozita Vlade i ostalih javnih institucija prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Budžetski depoziti institucija BiH	633.891	560.390
Depoziti ostalih domaćih vlada i vladinih institucija	85.101	125.108
Depozitni račun po transakcijama MMF-a	17.019	26
Depoziti ostalih javnih institucija	16.887	272.721
UKUPNO	752.898	958.245

20. REZERVISANJA

Rezervisanja se odnose na rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade zaposlenim te rezervisanja za potencijalne obaveze po osnovu sudskih sporova.

Promjene u rezervisanjima su prikazane u sljedećim tabelama:

	2023.			
U hiljadama KM	Sudski sporovi	Otpremnine zaposlenim	Jubilarne nagrade	Ukupno
Na dan 1. januar	-	860	37	897
Otpuštanja rezervisanja	-	(15)	-	(15)
Povećanja u rezervisanjima	300	689	281	1.270
Ukupno priznato u dobit ili gubitak	300	674	281	1.255
Plaćeni iznosi	-	(115)	(12)	(127)
Na dan 31. decembar	300	1.419	306	2.025

	2022.			
U hiljadama KM	Sudski sporovi	Otpremnine zaposlenim	Jubilarne nagrade	Ukupno
Na dan 1. januar	-	1.373	33	1.406
Otpuštanja rezervisanja	-	(398)	-	(398)
Povećanja u rezervisanjima	-	58	13	71
Ukupno priznato u dobit ili gubitak	-	(340)	13	(327)
Plaćeni iznosi	-	(173)	(9)	(182)
Na dan 31. decembar	-	860	37	897

Sudski sporovi

Centralna banka se pojavljuje kao tužena strana u nekoliko sudskih procesa koji proizlaze iz njenog poslovanja. Centralna banka je formirala rezervisanja za sudske sporove u kojima se pojavljuje kao tužena strana u iznosu od 300 hiljada KM na osnovu postojanja neizvjesnosti finalnog ishoda sudskih sporova za 2023. godinu (2022: Centralna banka nije vršila rezervisanja za sudske sporove).

Preuzete obaveze

Na datume izvještavanja, Centralna banka nema ugovorenih obaveza koje nisu priznate.

21. OSTALE OBAVEZE

Struktura ostalih obaveza data je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Obaveze za raspodjelu dijela dobiti u budžet BiH (napomena 32)	64.319	-
MMF-ovi računi broj 1 i 2 (napomena 37)	2.203	2.268
Dobavljači	1.527	1.322
Depoziti Svjetske banke	251	315
Obračunate, a nefakturisane obaveze	92	101
Ostale razne finansijske obaveze	31	17
Ukupno ostale finansijske obaveze	68.423	4.023
Nefinansijske obaveze po raznim osnovama	215	229
Naplaćeni i odloženi prihodi	31	49
Ukupno ostale nefinansijske obaveze	246	278
UKUPNO	68.669	4.301

22. NETO KAMATNI PRIHODI

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2023.	2022.
Kamatni prihodi po osnovu:		
Depozita kod inostranih banaka (napomena 8)	249.220	23.031
Dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (napomena 10)	69.366	21.900
Dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku (napomena 12)	11.912	8.669
Specijalnih prava vučenja u MMF-u	189	27
Efekata negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite rezidentnih banaka	-	25.205
Ukupno	330.687	78.832
Kamatni rashodi po osnovu:		
Depozita rezidentnih banaka	(9.842)	-
Efekata negativnih kamatnih stopa na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (napomena 10)	(4.427)	(26.880)
Efekata negativnih kamatnih stopa na depozite kod inostranih banaka	-	(12.146)
Ukupno	(14.269)	(39.026)
Neto kamatni prihodi	316.418	39.806

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

Ukupni kamatni i srodni prihodi i rashodi po klasama kamatonosnih finansijskih instrumenta su prikazani u sljedećoj tabeli:

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2023.	2022.
1. Finansijska imovina po amortizovanom trošku		
<i>Kamatni prihodi po osnovu:</i>		
Depozita kod inostranih banaka	249.220	23.031
Dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku	11.912	8.669
Specijalnih prava vučenja u MMF-u	189	27
	<u>261.321</u>	<u>31.727</u>
<i>Kamatni rashodi po osnovu:</i>		
Efekti negativnih kamatnih stopa na depozite kod inostranih banaka	-	(12.146)
	<u>-</u>	<u>(12.146)</u>
Ukupno	261.321	19.581
2. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		
Kamatni prihodi	69.366	21.900
Efekti negativnih kamatnih stopa	(4.427)	(26.880)
Ukupno	64.939	(4.980)
3. Finansijske obaveze po amortizovanom trošku		
Kamatni rashodi po osnovu depozita rezidentnih banaka	(9.842)	-
Efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite rezidentnih banaka	-	25.205
Ukupno	(9.842)	25.205
Neto kamatni prihodi	316.418	39.806

Osnovicu za obračun rashoda od kamata odnosno efekata negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite rezidentnih banaka generiše ukupan iznos depozita rezidentnih banaka na računima rezervi tokom desetodnevnog obračunskog perioda, koji se sastoji od iznosa sredstava obavezne rezerve i iznosa sredstava iznad obavezne rezerve.

U periodu 1.1. - 31.12.2023. godine, Centralna banka obračunava i isplaćuje naknadu rezidentnim bankama primjenjujući stope naknada na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u domaćoj valuti odnosno na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom. Centralna banka obračunava nultu stopu naknade na sredstva iznad obavezne rezerve rezidentnih banaka.

U periodu 1.1. - 31.12.2022. godine, Centralna banka nije obračunavala naknadu na iznos sredstava obavezne rezerve po osnovu osnovice u domaćoj valuti. Naknada se obračunavala i naplaćivala na iznos sredstava obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama, osnovice u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom te na iznos sredstava iznad obavezne rezerve rezidentnih banaka.

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

U periodu 1.1. - 31.8.2022. godine, stope naknada Centralne banke su bile vezane za iznos kamatne stope na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja kod ECB-a, s tim da se stopa naknade na iznos sredstava obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i osnovice u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom dodatno umanjivala za 10 baznih poena, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve za 25 baznih poena. Negativna kamatna stopa na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja kod ECB-a je iznosila 0,50% do 26. jula 2022. godine, a od 27. jula 2022. godine je iznosila 0,00%.

U periodu 1.9. - 31.12.2022. godine, Centralna banka je fiksno odredila negativne stope naknada bez vezivanja za promjene iznosa kamatne stope na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja kod ECB-a.

Naredna tabela prikazuje primijenjene stope naknada Centralne banke tokom izvještajnih perioda:

Osnovica za obračun naknade	Stopa naknade Centralne banke za period	
2023.		
Sredstva obavezne rezerve	1.1. - 30.6.	1.7. - 31.12.
<i>Osnovica u domaćoj valuti</i>	0,25%	0,50%
<i>Osnovica u stranim valutama</i>	0,10%	0,30%
<i>Osnovica u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom</i>	0,10%	0,30%
Sredstva iznad obavezne rezerve	0,00%	0,00%
2022.		
Sredstva obavezne rezerve	1.1. - 31.7.	1.8. - 31.12.
<i>Osnovica u domaćoj valuti</i>	0,00%	0,00%
<i>Osnovica u stranim valutama</i>	(0,60%)	(0,10%)
<i>Osnovica u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom</i>	(0,60%)	(0,10%)
Sredstva iznad obavezne rezerve	(0,75%)	(0,25%)

Kamatni rashodi po osnovu depozita rezidentnih banaka uključuju rashode po osnovu sredstava obaveznih rezervi u iznosu od 9.842 hiljade KM za 2023. godinu (2022. godina: Efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite rezidentnih banaka su uključivali prihode po osnovu sredstava iznad obaveznih rezervi u iznosu od 19.985 hiljada KM i 5.220 hiljada KM po osnovu sredstava obaveznih rezervi).

Više informacija vezano za politiku obavezne rezerve Centralne banke objavljeno je u [napomeni 18](#).

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

Naredna tabela prikazuje iznose kamatnih prihoda i efekte negativnih kamatnih stopa na depozite kod inostranih banaka sa analitičkim prikazom pripadajućih iznosa u zavisnosti od tipa oročenja:

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2023.	2022.
Kamatni prihodi		
Oročeni depoziti	214.020	19.585
Depoziti po viđenju	35.200	3.446
Ukupno	249.220	23.031
Efekti negativnih kamatnih stopa		
Oročeni depoziti	-	(10.147)
Depoziti po viđenju	-	(1.999)
Ukupno	-	(12.146)
Neto kamatni prihodi	249.220	10.885

23. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2023.	2022.
Prihodi od naknada i provizija po osnovu:		
Usluga za rezidentne banke	20.465	20.969
Usluga za Vladu i druge nebankarske komitente	1.480	1.735
Ukupno	21.945	22.704
Rashodi od naknada i provizija po osnovu:		
Čuvanja i ostalih rashoda za dužničke instrumente	(499)	(749)
Transakcija sa bankama u inostranstvu	(32)	(36)
Ostalih rashoda od naknada i provizija	(3)	(6)
Ukupno	(534)	(791)
Neto prihodi od naknada i provizija	21.411	21.913

23. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA (NASTAVAK)

Centralna banka obračunava prihode od naknada i provizija prema utvrđenim tarifama za svoje usluge ([napomena 3.9](#)). Prihodi od naknada i provizija za rezidentne banke se dominantno generišu po osnovu transakcija u sistemu bruto poravnanja u realnom vremenu i u žiro kliring sistemu. Više informacija o funkcionisanju platnih sistema je objavljeno u [napomeni 38](#).

24. NETO REALIZOVANI (GUBICI) OD PRODAJE DUŽNIČKIH INSTRUMENATA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2023.	2022.
Realizovani dobiti	-	20.145
Realizovani gubici	(22.487)	(83.615)
UKUPNO	(22.487)	(63.470)

Odgovarajući iznosi realizovanih dobitaka po osnovu otpuštanja rezervacija za očekivane kreditne gubitke za prodate dužničke instrumente su prikazani u [napomeni 6.1.1](#).

25. NETO REALIZOVANI DOBICI OD PRODAJE MONETARNOG ZLATA

Dobici koji proizilaze iz promjena fer vrijednosti monetarnog zlata, a koji su priznati u okviru ostale sveobuhvatne dobiti na poziciji rezervi fer vrijednosti za monetarno zlato, priznaju se kao realizovani dobiti u okviru računa dobiti ili gubitka na datum prodaje. Centralna banka nije prodavala monetarno zlato u 2023. godini (2022: Neto realizovani dobiti od prodaje 48.000 unci monetarnog zlata su iznosili 60.014 hiljada KM).

26. NETO (GUBICI) OD KURSNIH RAZLIKA

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2023.	2022.
Neto nerealizovani (gubici) od kursnih razlika	(288)	(150)
Neto realizovani dobiti od kursnih razlika	86	108
UKUPNO	(202)	(42)

27. NETO POVEĆANJA / UMANJENJA VRIJEDNOSTI NA FINANSIJSKU IMOVINU

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2023.	2022.
Neto otpuštanja / (povećanja) po osnovu umanjenja vrijednosti na depozite kod inostranih banaka	193	(937)
Neto (povećanja) / otpuštanja po osnovu umanjenja vrijednosti na specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-
Neto (povećanja) / otpuštanja po osnovu rezervacija za očekivane kreditne gubitke na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	(99)	239
Neto otpuštanja / (povećanja) po osnovu umanjenja vrijednosti na dužničke instrumente po amortizovanom trošku	6	(225)
Neto (povećanja) po osnovu umanjenja vrijednosti na ostalu finansijsku imovinu	-	(1)
UKUPNO	100	(924)

Više informacija o iznosima ukupnih dobitaka i gubitaka po osnovu otpuštanja i povećanja očekivanih kreditnih gubitaka u izvještajnim periodima je objavljeno u [napomeni 6.1.1.](#)

28. OSTALI PRIHODI

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2023.	2022.
Prihod od dividende po osnovu dionica BIS-a (napomena 16)	721	721
Neto efekti usklađivanja vrijednosti numizmatičkih zbirki	29	61
Ostali razni prihodi	43	68
UKUPNO	793	850

Tokom 2023. godine Centralna banka je primila dividendu po osnovu dionica BIS-a u iznosu od 721 hiljade KM (2022: 721 hiljada KM).

29. TROŠKOVI OSOBLJA

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2023.	2022.
Plate	12.530	10.499
Doprinosi i druge naknade na plate	6.972	5.874
Ostala primanja zaposlenih	2.086	2.025
Doprinosi i druge naknade na ostala primanja zaposlenih	531	551
Ukupno	22.119	18.949
Neto povećanja / (otpuštanja) u rezervisanjima za otpremnine i jubilarne nagrade zaposlenim (napomena 20)	955	(327)
UKUPNO	23.074	18.622

Troškovi osoblja uključuju 4.249 hiljada KM (2022: 3.637 hiljada KM) obaveznih doprinosa za penziono osiguranje plaćenih javnim zavodima za penziono osiguranje u BiH. Doprinosi se računaju kao postotak bruto plate.

Ostala primanja zaposlenih uglavnom čine troškovi po osnovu naknada za topli obrok, prevoz i regres.

Prosječan broj zaposlenih iznosi 353 za 2023. godinu (2022: 352).

Za obračun rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade zaposlenim korištena je diskontna stopa od 4% (2022: 4%).

30. ADMINISTRATIVNI I OSTALI OPERATIVNI TROŠKOVI

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2023.	2022.
Troškovi održavanja platnih sistema	1.794	1.693
Troškovi IT infrastrukture	1.049	894
Režijski troškovi	935	913
Troškovi pristupa zvaničnim servisima	794	751
Troškovi održavanja dugoročne imovine	608	520
Ostali administrativni i operativni troškovi	2.320	2.220
UKUPNO	7.500	6.991

31. TROŠKOVI PROIZVODNJE NOVČANICA I KOVANICA

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2023.	2022.
Troškovi proizvodnje i dizajna kovanica	2.454	1.604
Troškovi proizvodnje i dizajna novčanica	1.950	2.128
UKUPNO	4.404	3.732

32. RASPODJELA GODIŠNJE NETO DOBITI

Raspodjela godišnje neto dobiti Centralne banke vrši se u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci.

Odredbama Zakona o Centralnoj banci definisani su kriteriji raspodjele godišnje neto dobiti, po kojima Centralna banka usmjerava 60% tekuće dobiti na račun institucije zadužene za budžet BiH, ukoliko zadovolji kriterij da iznos početnog kapitala i generalnih rezervi (zadržane dobiti) bude jednak 5,00% ukupnog iznosa monetarne pasive.

Ovaj odnos prije raspodjele neto dobiti u 2023. godini iznosi 3,89% (2022: 3,67%). Odlukom Upravnog vijeća i u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, iznos od 171.063 hiljade KM iz ostvarene neto dobiti za 2023. godinu raspoređuje se u generalne rezerve (zadržanu dobit) čime je prvo zadovoljen zakonski uslov da iznos početnog kapitala i generalnih rezervi (zadržane dobiti) bude jednak 5,00% ukupnog iznosa monetarne pasive. Od preostale neto dobiti za 2023. godinu u iznosu od 107.198 hiljada KM, 60% raspoređuje se u budžet BiH u iznosu od 64.319 hiljada KM, a 40% raspoređuje se u generalne rezerve (zadržanu dobit) u iznosu od 42.879 hiljada KM (2022: Ukupna neto dobit za 2022. godinu u iznosu od 25.899 hiljada KM je bila alocirana u generalne rezerve odnosno zadržanu dobit Centralne banke).

2023.

Prije raspodjele dobiti

	(u hiljadama KM)
Monetarna pasiva	15.401.241
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	598.999
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	3,89%

Raspodjela dobiti

	(u hiljadama KM)
Neto dobit prije raspodjele	278.261
Prva raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	171.063
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) poslije prve raspodjele	770.062
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	5,00%

	(u hiljadama KM)
Neto dobit poslije prve raspodjele	107.198
Raspodjela dobiti u budžet BiH	64.319
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	42.879

	(u hiljadama KM)
Ukupna raspodjela neto dobiti za 2023. godinu	
Raspodjela dobiti u budžet BiH	64.319
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	213.942
Ukupno	278.261

Nakon raspodjele dobiti

	(u hiljadama KM)
Monetarna pasiva	15.401.241
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	812.941
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	5,28%

32. RASPODJELA GODIŠNJE NETO DOBITI (NASTAVAK)

2022.

Prije raspodjele dobiti

	(u hiljadama KM)
Monetarna pasiva	15.611.729
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	573.100
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	3,67%

Raspodjela dobiti

	(u hiljadama KM)
Neto dobit prije raspodjele	25.899
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	25.899

Nakon raspodjele dobiti

	(u hiljadama KM)
Monetarna pasiva	15.611.729
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	598.999
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	3,84%

33. KAPITAL

Struktura kapitala je prikazana u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Početni kapital	25.000	25.000
Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente	(6.471)	(143.005)
Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	73.530	58.111
Ostale rezerve	31.300	31.300
Generalne rezerve (zadržana dobit)	787.941	573.999
Ukupno rezerve	886.300	520.405
UKUPNO	911.300	545.405

Početni kapital

Početni kapital predstavlja nominalni kapital koji je prema Zakonu o Centralnoj banci uplaćen 12. juna 1998. godine.

Rezerve fer vrijednosti

Rezerve fer vrijednosti se odnose na:

- Rezerve fer vrijednosti za dužničke instrumente i monetarno zlato i predstavljaju kumulativne nerealizovane dobitke i gubitke koji nastaju zbog promjena tržišne vrijednosti ovih finansijskih instrumenata tokom njihovog držanja.
- Rezervacije za očekivane kreditne gubitke i odnose se na dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Za više informacija pogledati [napomenu 6.1.1.](#)

33. KAPITAL (NASTAVAK)

Ostale rezerve

Ostale rezerve se odnose na:

- Rezerve od donacija u iznosu od 3.497 hiljada KM po osnovu novčanih donacija primljenih od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine 12. juna 1998. godine. Status ovih rezervi je regulisan Odlukom Upravnog vijeća Centralne banke uz odobrenje Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Pravo raspolaganja rezervama od donacija je u nadležnosti Upravnog vijeća Centralne banke.
- Sredstva primljena u skladu sa Sporazumom o sukcesiji bivše Jugoslavije u iznosu od 27.803 hiljade KM i odnose se na dionice BIS-a (pogledati [napomenu 16](#)).

Generalne rezerve (zadržana dobit)

Generalne rezerve (zadržana dobit) čini akumulirana nedistribuirana dobit Centralne banke od početka njenog rada, 11. augusta 1997. godine. Status generalnih rezervi (zadržane dobiti) je u nadležnosti Upravnog vijeća Centralne banke. Generalne rezerve (zadržana dobit) se primarno koriste za alokaciju godišnje neto dobiti ili pokriće godišnjeg neto gubitka Centralne banke, kako je propisano Zakonom o Centralnoj banci.

Na dan 31. decembra 2023. godine došlo je do rasta kapitala u odnosu na dan 31. decembar 2022. godine. Rast kapitala primarno je ostvaren značajnim iznosom neto dobiti kao i značajnim smanjenjem negativnog stanja rezervi fer vrijednosti za dužničke instrumente. Kako je objavljeno u [napomeni 3.13](#), poduzete aktivnosti s ciljem prilagođavanja uslovima u okruženju u kojem Centralna banka investira devizne rezerve značajno su poboljšale finansijske performanse Centralne banke za 2023. godinu.

34. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI

Za potrebe Izvještaja o novčanim tokovima, novac i novčani ekvivalenti se sastoje od:

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
U hiljadama KM		
Devizni depoziti sa rokom dospeljeća do tri mjeseca ili kraće, od datuma sticanja (napomena 8)	4.744.565	5.646.221
Devizni depoziti po viđenju (napomena 8)	1.811.641	1.628.560
Gotovina u stranim valutama (napomena 7)	455.191	572.020
Specijalna prava vučenja u MMF-u (napomena 9)	2.073	149
Žiro računi (napomena 13)	642	1.435
Ukupno	7.014.112	7.848.385
Umanjenje vrijednosti	(1.486)	(1.752)
UKUPNO	7.012.626	7.846.633

Promjene u očekivanim kreditnim gubicima na novac i novčane ekvivalente su date u nastavku:

	2023.	2022.
U hiljadama KM		
Na dan 1. januar	1.752	858
Devizni depoziti sa rokom dospeljeća do tri mjeseca ili kraće, od datuma sticanja	(287)	927
Devizni depoziti po viđenju	21	(33)
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-
Na dan 31. decembar	1.486	1.752

35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Centralna banka u okviru svog redovnog poslovanja stupa u transakcije sa povezanim licima. Imajući u vidu da je Centralna banka osnovana aktom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a da je početni kapital uplaćen u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, transakcije koje se odvijaju u okviru redovnih operacija Centralne banke sa državom i institucijama BiH predstavljaju transakcije sa povezanim licima. U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka djeluje kao agent države i drugih institucija BiH. Centralna banka prima depozite od države i drugih javnih agencija koje je odredilo Predsjedništvo BiH i djeluje striktno u ime i po nalogu deponenta.

Transakcije sa državom i institucijama BiH prikazane su u slijedećim tabelama:

U hiljadama KM**Na dan****31. decembar 2023. godine**

	Ministarstvo finansija i trezora BiH	Agencija za osiguranje depozita BiH	Uprava za indirektno oporezivanje BiH	Ukupno
IMOVINA				
Ostala imovina	55	-	3	58
UKUPNO	55	-	3	58
OBAVEZE				
Depoziti deponenata	442.770	68	244.938	687.776
Ostale obaveze	-	-	94	94
UKUPNO	442.770	68	245.032	687.870

U hiljadama KM**Na dan****31. decembar 2022. godine**

	Ministarstvo finansija i trezora BiH	Agencija za osiguranje depozita BiH	Uprava za indirektno oporezivanje BiH	Ukupno
IMOVINA				
Ostala imovina	30	3	11	44
UKUPNO	30	3	11	44
OBAVEZE				
Depoziti deponenata	423.902	230.883	202.588	857.373
Ostale obaveze	-	-	1	1
UKUPNO	423.902	230.883	202.589	857.374

35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (NASTAVAK)

Ostvareni prihodi sa državom i institucijama BiH su prikazani u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2023.	2022.
Prihodi od naknada i provizija		
Ministarstvo finansija i trezora BiH	111	129
Uprava za indirektno oporezivanje BiH	30	122
Agencija za osiguranje depozita BiH	13	54
UKUPNO	154	305

U obavljanju funkcija bankara, depozitara i fiskalnog agenta propisanih Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka također vodi odgovarajuće računovodstvene evidencije i izvršava transakcije za državu i institucije BiH koji se vode u poslovnim knjigama Centralne banke vanbilansno. Više informacija o ovim vanbilansnim evidencijama prikazano je u [napomenama 36](#) i [37](#).

Naknade ključnim članovima upravljačke strukture

U skladu sa MRS-om 24, povezanim licima se smatraju članovi ključnog rukovodstva, bliski članovi porodica članova ključnog rukovodstva i društva pod kontrolom, zajedničkom kontrolom ili značajnim uticajem članova ključnog rukovodstva i bliskih članova njihovih porodica.

Ukupne naknade članovima ključnog rukovodstva u 2023. godini iznose 1.165 hiljada KM, od čega se 727 hiljada KM odnosi na plate i ostale naknade, a 438 hiljada KM na poreze i doprinose (u 2022. godini ukupan iznos od 1.005 hiljada KM odnosio se na plate i ostale naknade u iznosu od 631 hiljadu KM, a 374 hiljade KM na poreze i doprinose).

36. VANBILANSNI DEPOZITI

Centralna banka vodi određene račune u stranim valutama vezane uz sporazume između vlada BiH i inostranih vlada i finansijskih organizacija i institucija. Kako ovi računi nisu niti imovina niti obaveze Centralne banke, oni nisu uključeni u izvještaj o finansijskom položaju Centralne banke.

Vanbilansni depoziti sadrže devizne račune vlada i vladinih institucija BiH i javnih agencija, za koje Centralna banka djeluje kao agent, kao i devizne račune rezidentnih banaka.

36. VANBILANSNI DEPOZITI (NASTAVAK)

Vanbilansni depoziti se sastoje od:

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
U hiljadama KM		
Depoziti Vijeća ministara BiH za budžet institucija BiH	304.440	197.946
Depoziti Vijeća ministara BiH za servisiranje vanjskog duga BiH	10.294	9.367
Ostali depoziti Vijeća ministara BiH	298	294
Depoziti Vijeća ministara BiH na osnovu sukcesije	48	47
Ukupno	315.080	207.654
 Sredstva Agencije za osiguranje depozita BiH	 589	 20.985
Ukupno	589	20.985
 Depozitni računi rezidentnih banaka	 21.035	 18.537
Depoziti – penzije iz Njemačke	237	348
Ukupno	21.272	18.885
 UKUPNO	 336.941	 247.524

Ministarstvo finansija i trezora BiH je institucija koja djeluje u ime Vijeća ministara BiH i države u upravljanju i koordinaciji depozitima kako je prikazano u tabeli. Na dan 31. decembar 2023. godine ova sredstva ukupno iznose 315.080 hiljada KM (2022: 207.654 hiljade KM).

Investicije rezidenata vezane za vrijednosne papire

Centralna banka je omogućila Agenciji za osiguranje depozita BiH da investira u vrijednosne papire otvarajući račun (gotovinski račun i račun za čuvanje vrijednosnih papira) koji glasi na Centralnu banku. Sve transakcije na ovom računu odvijaju se između Agencije za osiguranje depozita BiH i njenog Asset Managera. Centralna banka za navedeni račun ne obračunava kamatu.

37. ČLANSTVO BIH U MMF-u

U skladu sa potpisanim sporazumima između BiH i MMF-a, Centralna banka je određena za fiskalnog agenta i depozitara za članstvo BiH u MMF-u. Uloga Centralne banke kao fiskalnog agenta je specifična zbog aranžmana valutnog odbora. Obavljajući funkciju fiskalnog agenta u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama Bosne i Hercegovine, Centralna banka ni na koji način nije obavezna plaćati bilo koji dug BiH niti joj se može pripisati plaćanje takvog duga niti se njene devizne rezerve na bilo koji način mogu smatrati garancijom za plaćanje takvog duga. Centralna banka djeluje u ime Bosne i Hercegovine u njenim odnosima sa MMF-om, ali nema nikakvu odgovornost za sredstva i obaveze vezane uz članstvo.

Centralna banka drži račun specijalnih prava vučenja u MMF-u, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 u izvještaju o finansijskom položaju. Centralna banka također obezbjeđuje usluge čuvanja vrijednosnih papira Bosne i Hercegovine izdatih za pokriće članstva u MMF-u i za reotkup obaveza, a koji su evidentirani u vanbilansnoj evidenciji.

Specijalna prava vučenja u MMF-u su sredstva po viđenju denominovana u SDR-u na računu otvorenom kod MMF-a za Bosnu i Hercegovinu. Centralna banka drži specijalna prava vučenja kao dio svoje funkcije upravljanja deviznim rezervama. Ova sredstva su kamatonosna za Centralnu banku.

37. ČLANSTVO BIH U MMF-u (NASTAVAK)

MMF-ov račun broj 1 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji se koristi za transakcije sa MMF-om vezane za korištenje i otplatu MMF-ovih kredita. MMF-ov račun broj 2 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji koristi MMF za račune i administrativne isplate u KM na teritoriji Bosne i Hercegovine. Ovi računi su dio obaveza Centralne banke i iskazani su u KM.

Kvota je specifična vrsta imovine koja predstavlja uplatu za članstvo BiH u MMF-u i koja je denominovana u SDR-u. Kvota predstavlja glasačko pravo BiH u MMF-u, ograničenja za pristup finansijskim izvorima MMF-a i udio BiH u alokaciji SDR-a, koja su obračunska jedinica MMFa.

Vrijednosne papire izdaje Ministarstvo finansija i trezora BiH i one se zamjenjuju za KM. Ovi vrijednosni papiri su unovčivi na zahtjev MMF-a.

Alokacija SDR-a je također kamatonosna. Ministarstvo finansija i trezora BiH plaća kamatu na alokaciju specijalnih prava vučenja.

Račun vrijednosnih papira, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 predmetom su valutnog usklađivanja uvijek kada se valuta koristi u finansijskim transakcijama između MMF-a i BiH. Najmanje jednom godišnje, na kraju MMF-ove finansijske godine (30. april), sva držanja valuta u MMF-u se ponovo vrednuju po važećem kursu SDR-a. Ova vrijednosna prilagođavanja uključena su u prikazanim stanjima računa.

Centralna banka koristi neto metod u prikazivanju finansijske pozicije BiH u MMF-u, kako je prikazano narednom tabelom:

U hiljadama KM

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Kvota	631.516	649.867
Specijalna prava vučenja u MMF-u	2.073	149
UKUPNO IMOVINA	633.589	650.016
MMF-ov račun br. 1	1.579	1.625
MMF-ov račun br. 2	624	643
Vrijednosni papiri	1.291.461	1.543.253
Alokacija SDR	988.395	1.017.117
Obračunata kamata na alokaciju SDR	6.867	4.669
Računi plativih troškova	5.710	5.610
UKUPNO OBAVEZE	2.294.637	2.572.917
NETO POZICIJA BiH U MMF-u	1.661.048	1.922.901

Kvota BiH u MMF-u iznosi 265.200 hiljada SDR na datume izvještavanja. Kvota ne donosi kamatu.

38. DOMAĆI PLATNI SISTEM I SISTEM ZA PORAVNANJA

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je uspostavila sisteme preko kojih se obavljaju međubankarska plaćanja u KM u BiH.

Sistemi međubankarskog kliringa i poravnanja su od januara 2001. godine organizovani kroz dva platna sistema čiji je vlasnik i kojima upravlja Centralna banka. To su: sistem bruto poravnanja u realnom vremenu („BPRV“) i žirokliring sistem („ŽK“).

BPRV sistem je sistem preko kojeg se vrši poravnanje platnih naloga u realnom vremenu, a preko računa za poravnanje koje učesnici imaju otvorene kod Centralne banke. Učesnici u sistemu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa i Centralna banka. Poravnanje se smatra konačnim i neopozivim u trenutku kada je račun za poravnanje banke nalogodavca zadužen, te za isti iznos odobren račun za poravnanje banke primaoca u BPRV. Kroz sistem se izvršavaju transakcije iznad 10 hiljada KM, a za niže iznose je opcionalno korištenje.

ŽK sistem je sistem međubankarskog kliringa (bilateralni i multilateralni) za transakcije u iznosu manjem ili jednakom 10 hiljada KM. Poravnanje neto pozicija učesnika ŽK sistema se vrši preko računa za poravnanje u BPRV, kao i poravnanje transakcija pravnih lica koji su u funkciji obračunskih agenata kao što su npr. operatori kartičnog poslovanja. Učesnici u sistemu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa, a koje su učesnici u sistemu BPRV, kao i Centralna banka. Sistem je usklađen sa standardom SEPA-e, tj. ISO 20022. Kliring platnih naloga svih učesnika ŽK sistema izvršava se utvrđivanjem neto pozicije svakog pojedinačnog učesnika kao rezultat obračuna svih potraživanja i dugovanja učesnika za svaki klirinški ciklus.

Kreditni rizik

Svaki učesnik platnih sistema je dužan imati obezbijedena sredstva na računu za poravnanje prije poravnanja platnih naloga u BPRV.

U skladu sa ulogom Centralne banke, a kako je definisano Zakonom o Centralnoj banci, Centralnoj banci nije dozvoljeno kreditirati učesnike BPRV i ŽK sistema s ciljem obezbjeđivanja likvidnosti u sistemu na bilo koji način.

Operativni rizik

U cilju minimiziranja operativnog rizika nesmetanog funkcionisanja platnih sistema, izdata su Operativna pravila za BPRV i ŽK sisteme, kao prateće Odluke koje određuju minimalne standarde sigurnosti za funkcionisanje sistema.

Važeći sigurnosni ciljevi, politike i procedure imaju svrhu da obezbijede sigurnosne mjere i karakteristike. Sistemi i mreže funkcionišu u skladu sa uspostavljenim ciljevima i politikama. Sigurnosni ciljevi i politike se periodično pregledavaju. Od svakog učesnika se također zahtijeva da posjeduje određene sigurnosne mjere i kontrole za izvršavanje plaćanja.

Centralna banka je definisala sljedeće procedure za poravnanja u slučaju nepredviđenih situacija:

- **Planovi i mjere za nepredviđene situacije:** u slučaju prekida u redovnom funkcionisanju platnog sistema i sistema za poravnanje ili nekog drugog nepredviđenog događaja, Centralna banka je definisala mjere za nepredviđene situacije kako bi obezbijedila kontinuitet u funkcionisanju pouzdanih, ispravnih i zakonitih platnih transakcija u platnom sistemu i sistemu za poravnanje.
- **Rezervni sistem na primarnoj lokaciji i DR lokacija:** Centralna banka je osim primarne lokacije za platne sisteme, na kojoj postoje redundantni sistemi (u slučaju pada jednog, prelazi se na drugi sistem na primarnoj lokaciji), uspostavila i funkcionalan DR (Disaster Recovery) sistem na lokaciji Glavne banke Republike Srpske Centralne banke u Banjoj Luci.

38. DOMAĆI PLATNI SISTEM I SISTEM ZA PORAVNANJA (NASTAVAK)

Nadgledanje i razvoj platnih sistema

Centralna banka primjenjujući principe i odgovornosti definisane „Principima za infrastrukturu finansijskog tržišta“ koje je donio Odbor za platni sistem i sistem poravnanja BIS-a (CPSS) i Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papire (IOSCO) vrši konstantan monitoring i periodičnu procjenu funkcionisanja platnih sistema u odnosu na usvojene principe. Aktivnostima procjene usklađenosti platnih sistema, te monitoringom sistema se podstiče sigurnost i efikasnost funkcionisanja platnih sistema i nesmetano obavljanje međubankarskog platnog prometa u BiH, te na taj način Centralna banka direktno potpomaže održavanje finansijske stabilnosti u BiH.

Također, Centralna banka kroz razvojnu funkciju platnih sistema aktivno učestvuje u pripremnim i fazama implementacije koje se odnose na inovacije u platnim sistemima i analizira njihov uticaj na ekonomiju BiH, te uticaj na ciljeve javne politike sigurnih i efikasnih platnih sistema. Razvoj domaćeg sistema za instant plaćanja, sa arhitekturom sistema koja omogućava punu interoperabilnost sa platnim sistemom TIPS u EU kao i modernizacija postojećih sistema, te učešće u aktivnostima pripreme BiH za pristupanje SEPA su ključne aktivnosti Centralne banke u polju platnih infrastruktura.

39. DOGAĐAJI POSLIJE DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Predsjedništvo BiH je donijelo odluke o razrješenju i imenovanju članova Upravnog vijeća Centralne banke 18. decembra 2023. godine, sa datumom primjene 3. januara 2024. godine.

Sa 3. januarom 2024. godine, Predsjedništvo BiH je razriješilo članove Upravnog vijeća Centralne banke u sastavu:

Upravno vijeće

dr. Senad Softić	predsjedavajući i guverner
dr. Radomir Božić	član
mr. Šerif Isović	član
dr. Dragan Kulina	član
dr. Danijela Martinović	članica

Počevši od 3. januara 2024. godine, Predsjedništvo BiH je imenovalo članove Upravnog vijeća Centralne banke na mandantni period od šest godina koji su isti dan na konstitutivnoj sjednici izabrali guvernera Centralne banke u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci. Od 3. januara 2024. godine, članove Upravnog vijeća Centralne banke čine:

Upravno vijeće

dr. Jasmina Selimović	predsjedavajuća i guvernerka
dr. Radomir Božić	član
dr. Mirza Kršo	član
dr. Danijela Martinović	članica
dr. Darko Tomaš	član

Od 1. januara 2024. godine Centralna banka je počela primjenjivati novi okvir obavezne rezerve. Novi okvir obavezne rezerve propisuje obavezu rezidentnim bankama da izdvajaju i održavaju obaveznu rezervu u KM i EUR valuti, na računima rezervi u KM i u EUR valuti. Obavezna rezerva se obračunava kao obavezna rezerva u KM na osnovicu u domaćoj valuti i obavezna rezerva u EUR na deviznu osnovicu primjenjujući jedinstvenu stopu od 10% po svim osnovicama. Održavanje obavezne rezerve u EUR se vrši izdvajanjem iznosa od 5% vrijednosti obračunate obavezne rezerve u EUR valuti na računu rezervi u EUR, dok se iznos od 95% obračunate obavezne rezerve u EUR izdvaja i održava u KM protuvrijednosti na računu rezervi u KM.

Centralna banka obračunava i isplaćuje naknadu rezidentnim bankama po stopi od 0,50% na sredstva obaveznih rezervi u KM odnosno po stopi od 0,30% a na sredstva obaveznih rezervi u EUR. Centralna banka primjenjuje nultu stopu naknade na sredstva iznad obaveznih rezervi rezidentnih banaka.

Osim gore navedenog, u periodu između 31. decembra 2023. godine i datuma odobrenja ovih finansijskih izvještaja nije bilo događaja koji bi zahtijevali usklađivanje ili koji su značajni, ali ne zahtijevaju usklađivanje.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Godišnji izvještaj 2023

Uvodna riječ guvernerke

Zadovoljstvo mi je predstaviti Godišnji izvještaj Centralne banke Bosne i Hercegovine (Centralna banka) za 2023. godinu, usvojen na sjednici Upravnog vijeća Centralne banke 28.03.2024. godine.

U ovom izvještaju predstavljena su ekonomska kretanja u 2023. godini uključujući međunarodno ekonomsko okruženje, izvještaj o stanju ekonomije u Bosni i Hercegovini, te poslovanje Centralne banke u prethodnoj godini. U vrlo kompleksnim geopolitičkim i ekonomskim izazovima, Centralna banka je provela sve zakonom definisane zadatke i održala stabilnost domaće valute u okviru aranžmana valutnog odbora. Normalizacija monetarne politike vodećih svjetskih centralnih banaka, i nastavak trenda restriktivne politike, značajno su uticali na prinose vrijednosnih papira u koje Centralna banka investira. Pravovremenim restrukturiranjem portfolija deviznih rezervi Centralna banka je spremno dočekala rast prinosa na međunarodnim tržištima i rast kamatnih stopa u eurozoni. Posljedično, devizne rezerve koje su na kraju 2023. godine iznosile 16,29 milijardi KM, i premašile su monetarne obaveze centralne banke za 886,2 miliona KM na kraju 2023. godine. Time je ojačana apsorpciona moć bilansa Centralne banke za eventualne šokove na međunarodnim finansijskim tržištima, što je direktni doprinos stabilnosti domaće valute.

Centralna banka je u 2023. godini ostvarila pozitivan finansijski rezultat, izražen kroz neto dobit u iznosu od 278.261.211,49 KM. Na osnovu člana 27. Zakona o Centralnoj banci i Odluke Upravnog vijeća Centralne banke od 28. marta 2024. godine, dio ostvarene neto dobiti za 2023. godinu, u iznosu od 64.319.561,58 KM, bit će uplaćen u budžet institucija Bosne i Hercegovine.

Centralna banka je redovno izvršavala i ostale zadatke iz svoje nadležnosti, uključujući rad platnih sistema za međubankarska poravnanja u domaćem platnom prometu, poslove fiskalnog agenta, statistike, finansijske stabilnosti, trezorskog poslovanja, makroekonomskih projekcija i drugo. U saradnji sa entitetskim agencijama za bankarstvo, razvijena je Metodologija za izračun referentne stope prosječnog troška finansiranja banaka koje posluju na teritoriji BiH, a referentne stope se objavljuju na web stranici Centralne banke. Sa početkom 2024. godine, uvedena je dodatna fleksibilnost u politici obavezne rezerve, čime je omogućena efikasnija kalibracija ciljanih efekata.

Uloga Centralne banke u procesu europskih integracija, naročito u kontekstu otvaranja pregovora Bosne i Hercegovine sa Europskom unijom, bit će od izuzetnog značaja u narednom periodu.

Centralna banka će nastaviti raditi na jačanju institucije i očuvanju stabilnosti monetarnog sistema Bosne i Hercegovine kao jednog od ključnih faktora u procesu jačanja bh. ekonomije i predstojećih europskih integracija.

Posebno je značajan projekat uključivanja Bosne i Hercegovine u Jedinstveno područje plaćanja u eurima (SEPA), u koji su uključene zemlje Zapadnog Balkana, i za koji Centralna banka ima podršku EU. U tom procesu, Centralna banka će nastaviti aktivnosti na pripremi i izgradnji potrebne infrastrukture zajedno sa ostalim institucijama u Bosni i Hercegovini. Nastojaćemo osigurati visoku reputaciju i priznanje u domaćim i međunarodnim krugovima, te ubrzano raditi na daljem unapređenju svih naših poslovnih procesa.

Kao što sam navela u svom inicijalnom obraćanju sa pozicije guvernerke, aktivnosti Centralne banke će, u narednom periodu, biti usmjerene, primarno, na očuvanje valutnog odbora, te stabilnosti institucije i sistema rada. Centralna banka će nastaviti i dalje dosljedno primjenjivati Zakon o Centralnoj banci osiguravajući stabilnost domaće valute po aranžmanu valutnog odbora i izvršavati sve svoje zakonom definisane zadatke, u najboljem interesu svih građana i privrede naše zemlje. Svakako da planiramo intenzivirati sve aktivnosti, u okviru svog mandata, kako bismo pomogli proces EU integracija zemlje.

Ovom prilikom želim da se zahvalim svim članovima Upravnog vijeća, članovima Uprave i službenicima, na profesionalnom pristupu i doprinosu u ostvarenju dosadašnjih rezultata. Sigurna sam da ćemo svi, zajedničkim angažmanom, nastaviti davati svoj nesebičan doprinos profesionalnom radu i uspješnim rezultatima naše institucije.

dr. Jasmina Selimović,

Guvernerka

Pravni status

U skladu s Ustavom – Aneksom 4. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Centralna banka Bosne i Hercegovine je institucija Bosne i Hercegovine osnovana Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, koji je usvojio Parlament Bosne i Hercegovine 20. juna 1997.¹ i počela je s radom 11. augusta 1997. Osnovni ciljevi i zadaci Centralne banke Bosne i Hercegovine, utvrđeni Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, jesu:

- da postigne i očuva stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što je izdaje uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima, u skladu s aranžmanom poznatim pod nazivom valutni odbor, prema fiksnom kursu: jedna konvertibilna marka za jednu njemačku marku. Od 1. januara 2002. konvertibilna marka vezana je za euro prema kursu: jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka;
- da definira i kontrolira provođenje monetarne politike Bosne i Hercegovine;
- da drži službene devizne rezerve i upravlja njima na siguran i profitabilan način;
- da održava odgovarajuće platne i obračunske sisteme;
- da koordinira djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- da prima depozite od Bosne i Hercegovine, i komercijalnih banaka radi ispunjenja zahtjeva za obaveznom rezervama. Centralna banka može držati i depozite Entiteta i drugih javnih institucija, kao i druge rezerve komercijalnih banaka, ukoliko to one žele;
- da izdaje propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine u okviru ovlaštenja utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;
- da učestvuje u radu međunarodnih organizacija koje rade na utvrđivanju finansijske i ekonomske stabilnosti, te zastupa Bosnu i Hercegovinu u međuvladinim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

¹ “Službeni glasnik BiH”, 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07.

Centralna banka Bosne i Hercegovine potpuno je nezavisna od Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, te bilo koje javne agencije i organa, a u cilju objektivnog provođenja svojih zadataka. Centralna banka Bosne i Hercegovine svoju djelatnost obavlja preko Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, Uprave CBBiH i osoblja.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine je organ Centralne banke Bosne i Hercegovine nadležan za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju Centralne banke Bosne i Hercegovine, u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine sastoji se od pet članova, koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i između svojih članova bira guvernera, koji je ujedno i predsjedavajući ovog organa i Uprave CBBiH. Guverner je glavni izvršni funkcioner zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine. Uprava CBBiH, koju čine guverner i tri viceguvernera (koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine), na zahtjev guvernera, kao glavnog izvršnog funkcionera, operativno provodi aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine i usklađuje aktivnosti organizacionih jedinica.

Za kontrolu rizika u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, imenuje glavnog internog revizora i zamjenike glavnog internog revizora.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine ostvaruje se preko Centralnog ureda sa sjedištem u Sarajevu, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije filijale sa sjedištem na Palama i u Brčko distriktu.

Sadržaj

Uvodna riječ guvernerke.....	iii
Pravni status	v
Lista tekstnih okvira.....	viii
Lista tabela.....	ix
Skraćenice	xii
1. Ekonomska kretanja u 2023. godini.....	15
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje	15
1.2 Izveštaj o stanju BiH ekonomije	22
1.2.1 Realni sektor	22
I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo	25
II. Cijene.....	28
III. Zaposlenost i plate	34
1.2.2 Fiskalni sektor.....	38
1.2.3 Bankarski sektor.....	50
1.2.4 Vanjski sektor	58
I. Platni bilans.....	58
II. Nominalni i realni efektivni devizni kurs	65
2. Izveštaj o aktivnostima CBBiH u 2023. godini.....	67
2.1 Monetarna politika	69
2.2 Računi rezervi kod CBBiH	71
2.3 Upravljanje deviznim rezervama	78
2.4 Upravljanje gotovim novcem	85

2.5	Održavanje platnih sistema	91
2.6	Uloga fiskalnog agenta.....	95
2.7	Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	97
2.8	Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu	99
2.9	Saradnja sa međunarodnim institucijama i rejting agencijama	101
2.10	Upravljanje rizicima	106
2.11	Proces interne revizije	107
2.12	Ostalo.....	108
2.12.1	Upravljanje ljudskim resursima	108
2.12.2	Komuniciranje sa javnošću	111
2.12.3	Projekti energetske efikasnosti, očuvanje nacionalnih spomenika	113
3.	Finansijski izvještaji i Izvještaj nezavisnog vanjskog revizora (dostavlja se odvojeno)	
4.	Statističke tabele	
5.	Publikacije i web-servisi	

Lista tekstnih okvira

Tekstni okvir 1: Procijenjena temeljna inflacija u BiH	31
Tekstni okvir 2: Mjere vlada entiteta u borbi s inflacijom.....	46
Tekstni okvir 3: Vanjskotrgovinski robni deficit u BiH u 2023. godini	59

Lista tabela

Tabela 1.1:	Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz novembra 2023. godine	23
Tabela 1.2:	Emisije javnog duga entiteta u 2023. godini	48
Tabela 1.3:	Prosječna stopa prinosa do dospijeća na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2023. godini	50
Tabela 1.4:	Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima, u milijardama KM	59
Tabela 2.1:	Indikatori likvidnosti bankarskog sektora u BiH	78
Tabela 2.2:	Prosječna ponderisana godišnja neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH, i prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni.	82
Tabela 2.3:	Platni promet preko komercijalnih banaka.....	92
Tabela 2.4:	Pregled prometa karticama na ATM, POS uređajima i internetu	93
Tabela 2.5:	Realizirane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti	94
Tabela 2.6:	Zastupljenost kartica prema brendovima	94
Tabela 2.7:	Rukovodna struktura CBBiH	108

Lista grafikona

Grafikon 1.1:	Godišnje promjene prosječnih potrošačkih cijena	17
Grafikon 1.2:	Cijene energenata na međunarodnom tržištu	18
Grafikon 1.3:	Bilansna aktiva eurozone i kamatna stopa na deponiranje kod ECB-a	19
Grafikon 1.4:	Godišnja promjena u nivou kredita u eurozoni	21
Grafikon 1.5:	Godišnje promjene BDP-a i industrijske proizvodnje, za prva tri kvartala ...	24
Grafikon 1.6:	Doprinos godišnjim promjenama obima industrijske proizvodnje po područjima	26
Grafikon 1.7:	Doprinosi najznačajnijih djelatnosti za pad prerađivačke industrije u 2023. godini	27
Grafikon 1.8:	Godišnje promjene u intenzitetu građevinske industrije	28
Grafikon 1.9:	Doprinosi godišnjoj stopi inflacije u BiH	29
Grafikon 1.10:	Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH, period na period	30
Grafikon 1.11:	Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH po djelatnostima, period na period	31

Grafikon 1.12: Godišnja promjena ukupne i temeljne inflacije u BiH.....	32
Grafikon 1.13: Doprinosi cijena hrane, energenata i usluga godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena u eurozoni	33
Grafikon 1.14: Akumulirani broja zaposlenih od početka 2011. godine.....	35
Grafikon 1.15: Doprinosi godišnjim promjenama broja zaposlenih po područjima	36
Grafikon 1.16: Prosječne godišnje neto plate	37
Grafikon 1.17: Broj zaposlenih i promjena u prosječnoj nominalnoj neto plati prema djelatnostima	38
Grafikon 1.18: Prihodi od indirektnih poreza.....	39
Grafikon 1.19: Uticaj inflacije na rast prihoda od PDV-a	40
Grafikon 1.20: Ukupan javni dug sektora opće vlade	43
Grafikon 1.21: Vanjski dug sektora vlade	44
Grafikon 1.22: Zaduženost opće vlade kod komercijalnih banaka.....	45
Grafikon 1.23: Vrijednost emisija po ročnim segmentima.....	48
Grafikon 1.24: Stopa prinosa do dospijeca na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske	49
Grafikon 1.25: Godišnja stopa rasta depozita.....	51
Grafikon 1.26: Depoziti stanovništva, valutna struktura	52
Grafikon 1.27: Godišnja stopa kreditnog rasta	53
Grafikon 1.28: Kamatne stope na novoodobrene kredite	54
Grafikon 1.29: Kamatne stope na depozite.....	55
Grafikon 1.30: Realne kamatne stope na novougovorene depozite.....	56
Grafikon 1.31: Neto strana aktiva.....	57
Grafikon 1.32: Tekući i kapitalni račun.....	58
Grafikon 1.33: Uvoz i izvoz robe iz BiH, BDP i industrijska proizvodnja u EU.....	60
Grafikon 1.34: Neto izvoz po najznačajnijim grupama proizvoda.....	61
Grafikon 1.35: Račun usluga u platnom bilansu.....	63
Grafikon 1.36: Kompenzacije zaposlenim u inostranstvu, doznake i penzije iz inostranstva	64
Grafikon 1.37: Godišnje promjene u deviznom kursu KM, decembar 2023. godine.....	65
 Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBiH.....	 67
Grafikon 2.2: Uticaj platnobilansnih stavki na rast deviznih rezervi	68
Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja.....	69
Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama	70
Grafikon 2.5: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu izmjene naknada	71

Grafikon 2.6: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom periodu u 2023. godini.....	72
Grafikon 2.7: Godišnje promjene obavezne rezerve i viška iznad obavezne rezerve	73
Grafikon 2.8: Stanje računa rezervi kod CBBiH i implicitna stopa obavezne rezerve	74
Grafikon 2.9: Godišnje promjene u komponentama rezervnog novca	75
Grafikon 2.10: Godišnje stope rasta u monetarnim agregatima	76
Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija	77
Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni, i ECB-ove depozitne stope u 2023. godini	81
Grafikon 2.13: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine.....	83
Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH	84
Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka na kraju godine	85
Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka	86
Grafikon 2.17: Apoenška struktura novčanica u 2023. godini	87
Grafikon 2.18: Apoenška struktura kovanica u 2023. godini	87
Grafikon 2.19: Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2022. godinu	88
Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdate u 2023. godini, prema apoenima	89
Grafikon 2.21: Izlazi gotovog novca (KM) u 2023. godini	89
Grafikon 2.22: Apoenška struktura krivotvorenih novčanica u 2023. godini	90
Grafikon 2.23: Apoenška struktura krivotvorenih kovanica u 2023. godini	91
Grafikon 2.24: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH.....	110

Skraćenice

APP	Program kupovine aktive (ECB-ov); eng. asset purchase programme
ATM	Bankomat (eng. automated teller machine)
BAM	Konvertibilna marka (troalfabetska oznaka)
BIS	Banku za međunarodna poravnanja (engl. Bank for International Settlements)
BDP	Bruto domaći proizvod
BHAS	Agencija za statistiku BiH
BiH	Bosna i Hercegovina
BHAS	Agencija za statistiku BiH
bp	Bazni poen
BPRV	Bruto poravnanje u realnom vremenu (eng. RTGS; Real Time Gross Settlement)
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CHF	Švicarski franak
CNY	Kineski juan
CPI	Indeks potrošačkih cijena
CRK	Centralni registar kredita
CZK	Češka kruna
ECB	Evropska centralna banka
EFSE DF	Razvojni instrument Evropskog fonda za jugoistočnu Evropu
EK	Evropska komisija
ESCB	Evropski sistem centralnih banaka
EU	Evropska unija
EUR	Euro
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED	Sistem federalnih rezervi SAD
FOMC	Federalni odbor za operacije na otvorenom tržištu
HUF	Mađarska forinta
INR	Indijska rupija
JRRPS	Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata
KM	Konvertibilna marka (dvoalfabetska oznaka)
LCR	Koeficijent pokrića likvidnosti (eng. liquidity coverage ratio)
MMF	Međunarodni monetarni fond
MWh	Megavat čas
NEER	Nominalni efektivni devizni kurs
NSFR	Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (eng. net stable funding ratio)

OPEC+	Organizacija zemalja izvoznica nafte i njenih saveznika
PEPP	Pandemijski program otkupa vrijednosnih papira (ECB-ov); eng pandemic emergency purchase programme
POS	Prodajno mjesto (eng. point of sale)
PPnKS	Prosječna ponderisana neto kamatna stopa
REER	Realni efektivni devizni kurs
RON	Rumunski lej
RS	Republika Srpska
RSD	Srpski dinar
SAD	Sjedinjene Američke Države
SDR	Specijalna prava vučenja (eng. Special Drawing Rights)
SOFS	Stalni odbor za finansijsku stabilnost
SWIFT	Društvo za svjetsku međubankarsku finansijsku telekomunikaciju (eng. Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications)
TRL	Turska lira
TTF	“Title Transfer Facility“ holandsko gasno čvorište
pp	Procentni poen
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PLZ	Poljska zlota
SOFS	Stalni odbor za finansijsku stabilnost
UINO	Uprava za indirektno/ neizravno oporezivanje
USD	Američki dolar

Dvoslovne ISO oznake za zemlje

EU	Evropska unija
EA	Eurozona
AL	Albanija
BA	Bosna i Hercegovina
MK	Republika Sjeverna Makedonija
ME	Crna Gora
RS	Srbija

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Ekonomska kretanja u 2023. godini

1. Ekonomska kretanja u 2023. godini

1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje

Ekonomska aktivnost na globalnom nivou u 2023. godini je nadmašila očekivanja sa početka godine, zahvaljujući izraženoj otpornosti nekoliko ključnih ekonomija, prvenstveno SAD. S obzirom na pad kupovne moći domaćinstava, te naglašeno zaoštavanje monetarne politike vodećih centralnih banaka s ciljem ublažavanja inflatornog šoka, globalna ekonomska aktivnost se pokazala dosta otpornom u prvoj polovini 2023. godine. Znakovi usporavanja ekonomske aktivnosti postali su izraženiji u drugoj polovini godine. Postoji nekoliko faktora koji su obilježili globalnu ekonomiju u 2023. godini. Prvi, posebno naglašen u Evropi, bio je strah od poremećaja u lancima snabdijevanja energijom, posebno prirodnim plinom, i drugih sirovina. Ipak do zastoja u snabdijevanju nije došlo, zahvaljujući efikasnom korištenju sirovina, uvozom energije iz novih zemalja i blagoj zimi zbog koje je potražnja za toplotnom energijom bila niska. Drugo obilježje globalne ekonomije u 2023. godini bilo je slabljenje inflatornih pritisaka, prvenstveno u Evropi i SAD, i to brže nego što je bilo očekivano. U posljednjim mjesecima godine su registrirane stope inflacije približne prosječnim pretpandemijskim vrijednostima, ukupne i temeljne inflacije. Sa druge strane, novi skokovi cijena roba uzrokovani geopolitičkim dešavanjima, i porasta troškova osiguranja pomorskog transporta roba, te dugotrajnija visoka temeljna inflacija, mogli bi zadržati monetarnu politiku vodećih centralnih banaka restriktivnom u narednom periodu.

Rast ekonomske aktivnosti u SAD u 2023. godini (2,5%) rezultat je snažne finalne potrošnje, kako roba tako i usluga, uz snažan doprinos niskih stopa nezaposlenosti i rasta nominalnih plata. S druge strane, ekonomska aktivnost u eurozoni i EU je bilježila vrlo skromne stope rasta, tako da je na nivou cijele 2023. godine rast ekonomske aktivnosti procijenjen na 0,5%², što je dijelom posljedica naglašenih geopolitičkih rizika, posebno u pogledu neizvjesnosti vezanih za ratove u Ukrajini i Bliskom istoku. Restriktivna monetarna politika Evropske centralne banke (ECB), slaba globalna potražnja, kao i raspoloživi dohodak i dalje izložen inflatornim pritiscima, neki su od faktora koji su rezultirali usporavanjem rasta ekonomije EU. Njemačka se u 2023. godini borila sa posljedicama energetske cjenovnog šoka iz prethodne godine, kao i padom

² EUROSTAT Euro indicators, prva procjena godišnjeg rasta za 2023. godinu bazirana na kvartalnim, sezonski i kalendarski prilagođenim podacima, februar 2024. godine.

industrijske proizvodnje, te je prema preliminarnim procjenama zabilježila pad ekonomske aktivnosti od 0,3%³. U 2023. godini je zabilježen pad industrijske proizvodnje i na nivou EU i eurozone od 2,0% i 2,4%, respektivno, sa pozitivnim očekivanjima za 2024. godinu⁴. Prerađivačka industrija je u 2023. godini također zabilježila pad u EU i eurozoni, od 1,6% i 2,2% respektivno, dok je djelatnost građevinarstva zabilježila zanemarive stope rasta u odnosu na prethodnu godinu.

Nakon izazovne godine za ekonomiju EU i vrlo slabog rasta ekonomske aktivnosti u 2023. godini, može se očekivati skromni oporavak ekonomske aktivnosti u 2024. godini. Prema posljednjim, zimskim projekcijama Evropske komisije⁵, u eurozoni i EU je procijenjen rast ekonomske aktivnosti u 2024. godini od 0,8% i 0,9%, respektivno, revidirano na niže od jesenjeg kruga projekcija. U 2025. godini se očekuje rast ekonomske aktivnosti od 1,5% u eurozoni i 1,7% u EU. Očekuje se da će na ekonomski oporavak uticati snažnija potrošnja domaćinstava, te slabljenje efekata cjenovnih šokova.

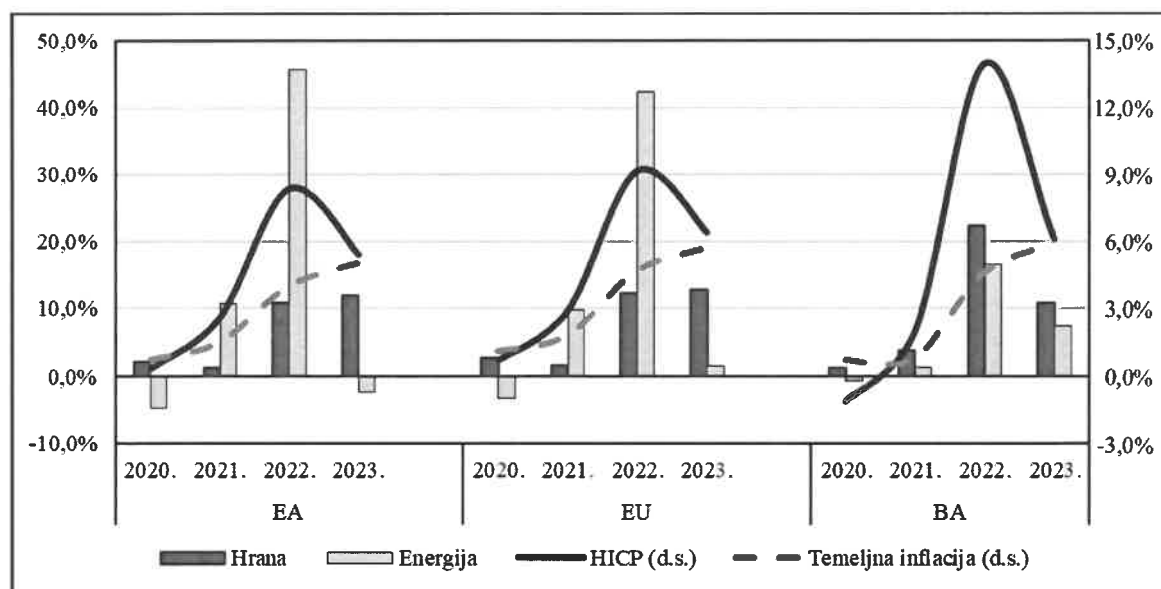
U SAD-u je u 2023. godini registrirana zvanična stopa inflacije od 3,0%, što je za 5,7 pp niže u odnosu na 2022. godinu. U eurozoni i EU je tokom 2023. godine također zabilježeno kontinuirano slabljenje cjenovnog pritiska (Grafikon 1.1.), sa registriranim godišnjim stopama inflacije od 5,4% i 6,4%, respektivno (što je za 3,0 pp, odnosno za 2,8 pp niže u odnosu na prethodnu godinu). Inflatorni pritisak na prosječne potrošačke cijene se veoma razlikuje upoređujući domaće i tržište eurozone, kako u doprinosima pojedinačnih odjeljaka, tako i u jačini samog inflatornog pritiska, gdje se u prosjeku u 2023. godini bilježi nešto veći rast domaćih cijena. Inflacija cijena hrane u EU je, u prosjeku, i dalje naglašena, s tim što postoji značajna heterogenost među zemljama članicama. Cijene hrane u eurozoni su, u izvještajnoj godini, rasle po stopi od 11,9%, što je za 1,1 pp više u odnosu na zabilježenu stopu rasta iz prethodne godine. Diverzifikacija na strani ponude, neočekivano blaga zima, kao i slaba tražnja, rezultirali su smanjenjem cijena energenata na svjetskom tržištu tokom 2023. godine. U eurozoni je u 2023. godini zabilježen godišnji pad cijena električne energije, plina i drugih energenata, u iznosu od 2,3%.

³ EUROSTAT database.

⁴ ECB Economic Bulletin, Issue 1, februar 2024. godine.

⁵ European Commission: Winter 2024 Economic Forecast, februar 2024. godine.

Grafikon 1.1: Godišnje promjene prosječnih potrošačkih cijena

Izvor: EUROSTAT, BHAS

U 2024. godini se očekuje dalje usporavanje ukupne i temeljne inflacije, u oko 80% svjetskih ekonomija⁶, kao posljedica slabljenja efekata prethodnih energetske šokova i uskih grla u snabdijevanju. Prema posljednjim zimskim projekcijama Evropske komisije⁷, očekuje se da će inflacija mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena u EU pasti na 3,0% u 2024. godini i 2,5% u 2025. godini. Prema istim projekcijama, očekuje se da će rast cijena u eurozoni usporiti na 2,7% u 2024. godini i na 2,2% u 2025. godini.

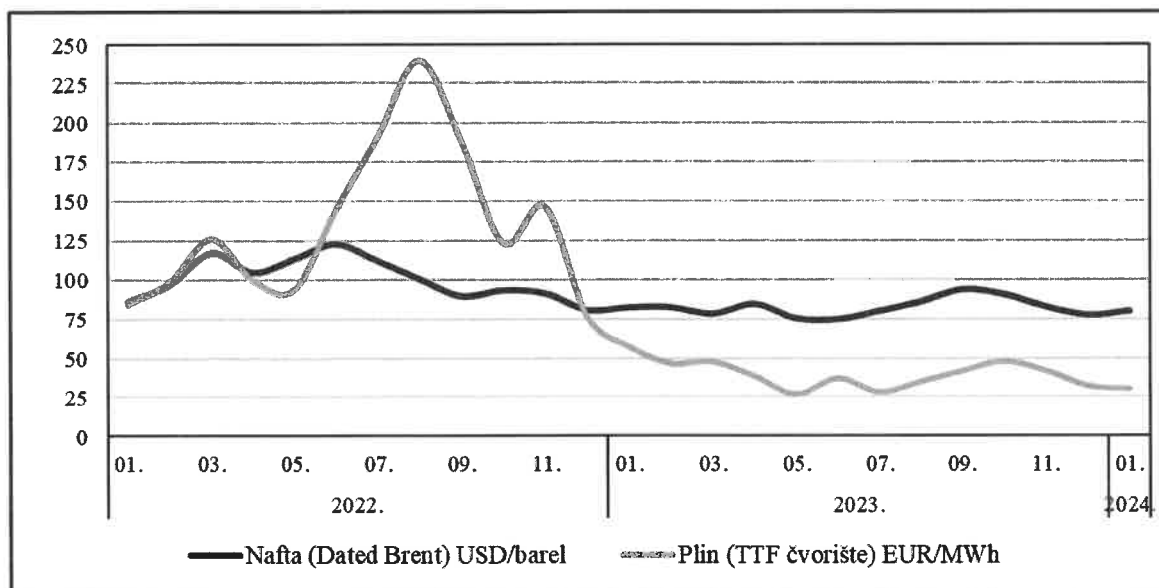
Nakon turbulentne 2022. godine cijene energenata na međunarodnom tržištu su u 2023. godini bile relativno stabilne, izuzev kratkoročnih šokova izazvanih sukobima na Bliskom istoku. Globalno tržište energenata u 2023. godini je bilo pod velikim pritiskom smanjene potražnje što je ponajviše povezano s globalnim usporavanjem poslovnih aktivnosti i nedovoljnom potražnjom u Kini, najvećem uvozniku nafte. U 2023. godini naftom se trgovalo po prosječnoj cijeni od 82,5 dolara po barelu što je za 18,2% niže nego godinu dana ranije (Grafikon 1.2). Cijene nafte tipa Brent na međunarodnom tržištu su ostale stabilne, uprkos prisutnom programu smanjenja isporuka nafte lidera zemalja OPEC+. Strah od smanjenja proizvedenih količina u

⁶ IMF World Economic Outlook update, januar 2024. godine.

⁷ European Commission: Winter 2024 Economic Forecast, februar 2024. godine.

najvećoj mjeri je kompenziran snažnim rastom zaliha u SAD kao i očekivanjima Međunarodne agencije za energetiku o ostvarenju suficita u proizvodnji nafte u 2024. godini.

Grafikon 1.2: Cijene energenata na međunarodnom tržištu

Izvor: www.tradingeconomics.com , www.statista.com

Nakon znatnog povećanja cijena prirodnog plina u 2022. godini, zemlje EU su diverzifikacijom izvora snabdijevanja uspjele da stabiliziraju njegovu cijenu. Potrošnja prirodnog plina u Evropi je u 2023. godini pala za 7,0%⁸, dostignuvši najniži nivo od 1995. godine. Pad cijena bio je pojačan i brzim širenjem obnovljivih izvora energije, kao i povećanom dostupnošću nuklearne energije. Krajem 2023. godine se na holandskom TTF čvorištu prirodnim plinom trgovalo po cijeni od 32,4 eura po megavat času, što je više nego dvostruko jeftinije u odnosu na isti period prethodne godine. Izražen pad cijena prirodnog plina u zadnjem kvartalu 2023. godine posljedica je neuobičajeno blage zime kao i visokog stepena popunjenosti evropskih skladišta prirodnog plina.

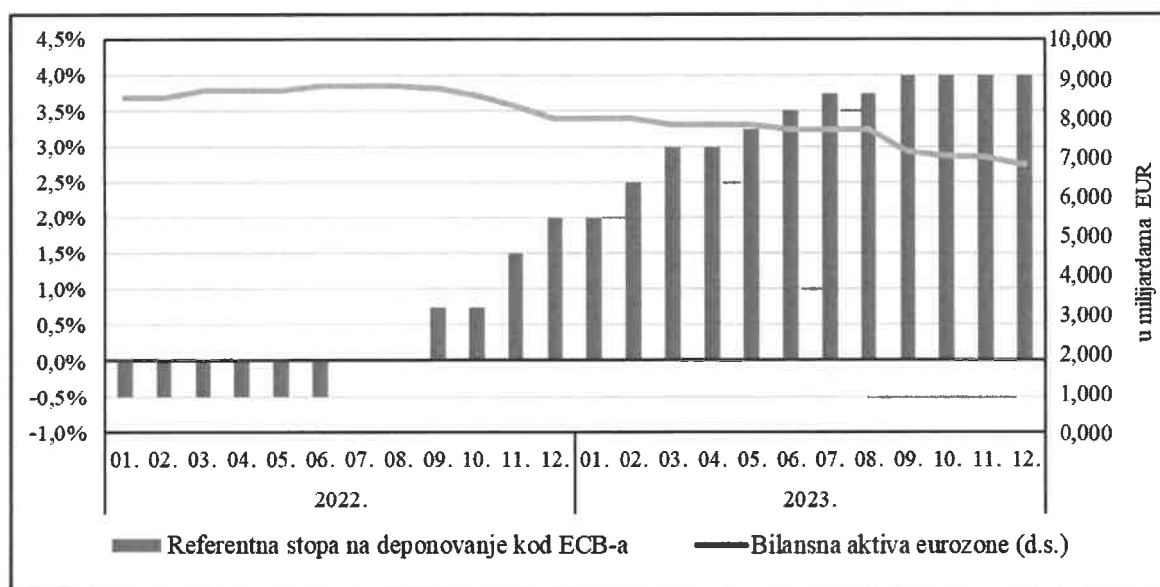
Uprkos relativno stabilnim cijenama tokom cijele 2023. godine potencijalni rizik po nivo cijena, ne samo nafte, nego i drugih berzanskih roba (žitarica i industrijskih proizvoda), javio se krajem godine napadima na teretne brodove koji prolaze kroz Crveno more na svom putu od Azije ka zapadnoj Evropi. Ovakve okolnosti su primorale vodeće svjetske transportne kompanije da

⁸ Međunarodna Agencija za Energiyu, "Gas market report, Q1-2024", Januar 2024. godine.

preusmjere svoje teretne brodove na novu rutu oko Afrike, što sa sobom nosi dodatne troškove, kako transporta, tako i osiguranja tereta i značajno produžava vrijeme putovanja. Novonastala situacija bi ponovo mogla narušiti lance distribucije i imati inflatorni pritisak na nivo cijena u EU.

Kao odgovor na visoke stope inflacije, ECB je tokom cijele 2023. godine značajno povećavala svoje ključne kamatne stope, čime su se konvencionalni instrumenti monetarne politike vratili u fokus. Neto kupovina vrijednosnih papira u sklopu monetarne politike je u potpunosti okončana, reinvestiranje dospjele imovine je u velikoj mjeri obustavljeno, a obim kredita sa značajno nižim kamatnim stopama odobrenih bankama tokom pandemije ubrzano je opao. S obzirom na to da su se inflatorni pritisci u eurozoni pokazali jačim i upornijim od predviđenih, Upravno vijeće ECB je od jula 2022. godine podiglo ključne kamatne stope za ukupno 4,50 procentnih poena. Referentna stopa ECB-a (stopa deponovanja kod centralne banke) iznosila je 4,00% nakon septembarskog, posljednjeg, rasta od 25 baznih poena. Time su ključne kamatne stope ECB-a dosegle svoje maksimum od osnivanja eurozone, a trenutna serija povećanja kamatnih stopa na deset uzastopnih sastanaka o monetarnoj politici bila je izuzetno brza i snažna.

Grafikon 1.3: Bilansna aktiva eurozone i kamatna stopa na deponiranje kod ECB-a

Izvor: ECB

Program kupovine aktive (APP) pasivno se smanjivao očekivanim intenzitetom (bez reinvestiranja obveznica koje dospijevaju) od jula 2023. godine. U decembru 2023. ECB je

najavila sličan, ali postepeniji, izlazak iz programa kupovine u hitnim slučajevima (PEPP-a). Udjela PEPP-a nastaviti će se u potpunosti reinvestirati tokom prve polovine 2024. godine, djelimično tokom druge polovine 2024. godine, a od 2025. godine neće se uopće reinvestirati. U trenutnim okolnostima je malo vjerovatno da će doći do promjena na sada usaglašenom tempu smanjivanja bilanse aktive. Trend pada bilansne aktive ECB-a krajem 2023. godine se usporio. Ukupno kumulativno smanjenje bilansne aktive za ova tri instrumenta monetarne politike u 2023. godini iznosilo je 1.13 milijardi eura. U 2024. godini smanjenje bilansne aktive će iznositi 778 milijardi eura, a u 2025. godini 520 milijardi eura.

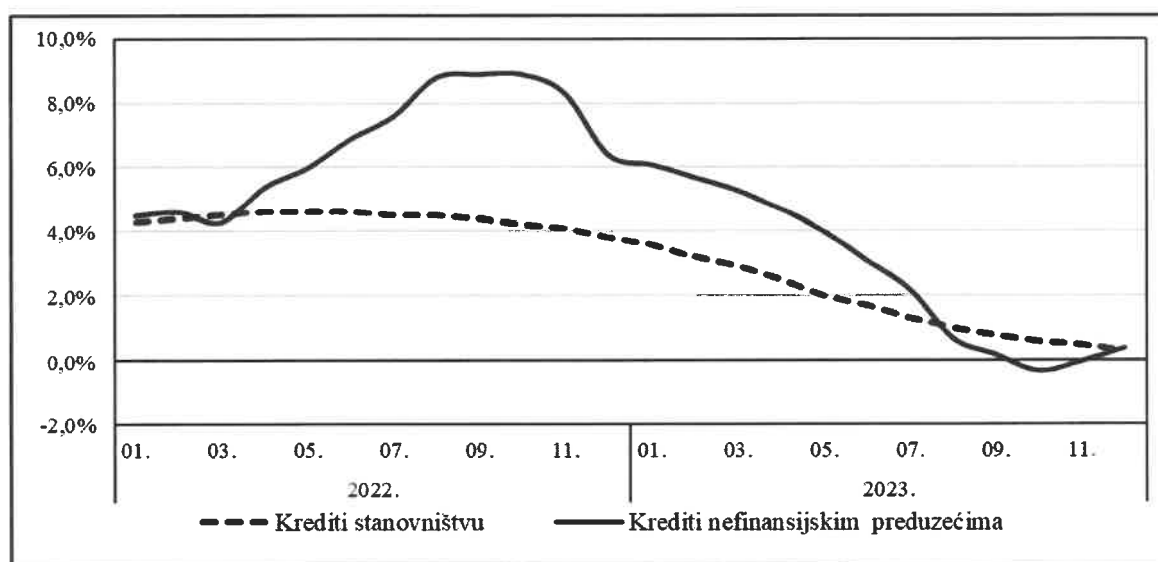
Početak normalizacije monetarne politike, u smislu smanjivanja ključnih kamatnih stopa, tokom prvog kvartala 2024. godine, u trenutnim okolnostima i posljednjim saopćenjima ECB-a, još uvijek nije realno očekivati. S tim u vezi, i očekivanja u pogledu smanjenja ključnih kamatnih stopa znatno su se promijenila u odnosu na ranija predviđanja tokom 2023. godine. Ne treba zanemariti i dalje prisutne geopolitičke rizike koji bi mogli uticati na povratak inflacije, a kako energetska kriza u eurozoni slabi, izvjesno je kako će vlade ukinuti odgovarajuće mjere podrške. Oprezno stajalište ECB-a, kao i odluke koje se donose isključivo na osnovu zvaničnih podataka, potencijalno će dovesti do postupnog smanjivanja ključnih kamatnih stopa ECB-a, ali prema posljednjim zvaničnim objavama ECB-a, ne u prvoj polovini 2024. godine.

Bankarski šok u SAD sa početka godine, prouzrokovao kombinacijom rasta referentnih kamatnih stopa FED-a i lošeg upravljanja rizikom likvidnošću i tržišnim rizikom u pojedinim bankama, doveo je do turbulencija na svjetskim finansijskim tržištima. Šok je prevaziđen povećanjem likvidnosti bankarskog sistema, podizanjem iznosa osiguranog depozita, te izlaskom sa tržišta nekoliko banaka. Početkom godine i u Evropi su pojedine sistemski bitne banke imale probleme u poslovanju (Credit Suisse). Zbog povezanosti evropskih banaka sa švicarskim bankama došlo je do pada povjerenja investitora i posljedično pada vrijednosti njihovih dionica. Usljed brze i efikasne reakcija regulatora ovi šokovi su amortizirani, pri čemu je došlo do normalizacije na finansijskim tržištima. Tržište akcija evropskih banaka se počelo oporavljati već krajem marta. Sudeći prema kretanju berzanskih indeksa američka i u manjoj mjeri evropska ekonomija (sa izuzetkom britanske) se prilagodila višem nivou kamatnih stopa. Visok rast američkog tržišta akcija je posljedica i baznog efekta. Kod vodećih indeksa akcija u Evropskoj uniji, nakon prošlogodišnjeg pada, također je registriran visok rast.

Restriktivna monetarna politika ECB-a snažno se prenosila na uvjete finansiranja u eurozoni tokom cijele godine, a posebno izraženo tokom posljednja dva kvartala 2023. godine. Više

kamatne stope banaka, smanjena potražnja za kreditima i smanjena ponuda kredita značajno su dodatno oslabili kreditnu dinamiku eurozone. Prema posljednjim zvaničnim podacima, znatno blaži rast kamatnih stopa, nastaviti će se i u prvom dijelu 2024. godine. Rast kamatnih stopa na kredite se reflektirao i na smanjenje tražnje za kreditima (Grafikon 1.4) sa implikacijama na nivo agregatne tražnje i smanjenje inflacije. Povećanje referentne stope ECB (za 200 b.p) je induciralo približno isti rast bankarskih pasivnih i aktivnih kamatnih stopa. Trend usporavanja kreditnog rasta započet na tržištu kredita stanovništvu u julu 2022. godine održan je tokom cijele 2023. godine. Usporavanje rasta na tržištu kredita nefinansijskim preduzećima se započelo je kasnije (novembar 2022.), ali sa snažnijim zaoštavanjem finansijskih uvjeta nego na tržištu kredita stanovništvu. Godišnja stopa rasta ovih kredita je sa 6,4% na kraju 2022. godine smanjen na 0,4% u decembru 2023. godine⁹.

Grafikon 1.4: Godišnja promjena u nivou kredita u eurozoni

Izvor: EUROSTAT

Nakon što su stope prinosa u prošloj godini porasle pod uticajem restriktivne monetarne politike ECB-a, tržište javnog duga zemalja EU se ponovo, u većem djelu 2023. godine, nalazilo pod pritiskom rastućih troškova finansiranja budžeta. Prema podacima za treći kvartal 2023. godine, posmatrano na godišnjem nivou, najveći dio zemalja EU je neznatno smanjio javni dug u

⁹ Najviša stopa kreditnog rasta na tržištu nefinansijskih preduzeća zone eura tokom posljednjeg perioda kreditne ekspanzije u eurozoni ostvarena je u oktobru 2023. godine i iznosila je 8,5%.

odnosu na BDP. U jednom djelu zemalja javni dug u odnosu na BDP je ostao gotovo neizmijenjen, dok je u svega nekoliko zemalja javni dug blago porastao. Većina zemalja EU od globalne finansijske krize (neke i prije toga) imaju budžetske deficite i na osnovu toga rastuću apsolutnu vrijednost javnih dugova. Očekivano smanjenje kamatnih stopa neće bitnije uticati na fiskalnu poziciju zemalja zone eura u 2024. godini. Na kraju 2023. godine tri od četiri najveće evropske ekonomije imaju javni dug veći od nominalog BDP-a (Španija, Francuska i Italija).

1.2 Izvještaj o stanju BiH ekonomije

1.2.1 Realni sektor

U 2023. godini očekuje se skroman rast realne ekonomske aktivnosti, koji je uzrokovan padom inostrane potražnje te posljedično značajnim padom domaćeg izvoza, dok na drugoj strani pozitivan doprinos na rast imaju investicije i lična potrošnja. Prema jesenjem krugu srednjoročnih makroekonomskih projekcija iz novembra 2023. CBBiH¹⁰ projicira rast realnog BDP-a u 2023. na nivou od 1,6%. Nastavno na trenutno raspoložive informacije, u srednjem roku očekuje se oporavak ekonomske aktivnosti i dalje slabljenje inflatornih pritisaka (Tabela 1.1 ispod). U 2024. godini očekuje se skroman rast ekonomske aktivnosti, prvenstveno zbog dugotrajnih i snažnih inflatornih pritisaka, te slabih trgovinskih prilika domaće industrijske proizvodnje i izvoza koje su obilježile cijelu 2023. godinu nastavno na pad inostrane potražnje. Smanjenje inostrane potražnje je uslijedilo nakon pogoršanje monetarnih uvjeta, slijedom visokih inflatornih pritisaka. Ključne pretpostavke za rast domaćeg BDP-a u 2023. godini su rast investicijske potrošnje (lične i državne), praćen rastom nominalnih plata i zaposlenosti. Na rast investicija privatnog sektora imaju uticaj još uvijek niže domaće kamatne stope od kamatnih stopa u europodručju te zadržana finansijska dobit iz prethodne godine u kojoj su mnoge tvrtke zabilježile rekordnu neto dobit. Investicijska potrošnja države uzrokovana je radovima na velikim infrastrukturnim projektima, koji se mogu posebno očekivati u 2024. godini zbog lokalnih izbora. U 2024. godini projicirana stopa rasta BDP-a od 2,1%, pod

¹⁰ Priopćenje je dostupno na web stranici CBBiH, https://cbbh.ba/data/dokumenti/pdf/Jesenji_krug_srednjoro%C4%8Dnih_makroekonomskih_projekcija_CBBiH_hr.pdf.

pretpostavkom slabljenja inflatornih šokova. Inflacija u 2024. godini očekuje se u visini od 2,9%, gdje će opet u strukturi rasta najveći doprinos imati temeljna inflacija i cijene hrane.

U 2024. godini prevladavaju negativni rizici za ekonomsku aktivnost, što se posebno odnosi na produbljenje negativnog neto izvoza, uzimajući u obzir skroman očekivani rast izvoza koji je nastavljen i u januaru 2024. godini kada je zabilježen pad robnog izvoza od 16,6%. Na drugoj strani, rast inflacije je pod sve većim uticajem temeljne inflacije (vidjeti tekstni okvir 1), deglobalizacije i klimatskih promjena. Pozitivni učinci na prigušenje inflacije se ogledaju u ograničenju cijena glavnih potrošačkih proizvoda, čije bi djelovanje trebalo biti vidljivo već početkom 2024. godine. Sljedeći krug srednjoročnih makroekonomskih projekcija, za period 2024–2026. godina, CBBiH će objaviti u maju 2024. godine.

Tabela 1.1: Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz novembra 2023. godine

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.*	2024. *	2025.*
	Promjene na godišnjem nivou						
Realni BDP	2,8%	-2,9%	7,3%	3,8%	1,6%	2,1%	3,5%
Inflacija (potrošačke cijene)**	0,6%	-1,1%	2,0%	14,0%	6,1%	2,9%	2,3%
	Učešće u BDP (potrošni pristup)						
Individualna potrošnja	71,3%	70,9%	68,8%	67,5%	68,5%	68,2%	67,5%
Državna potrošnja	18,9%	19,8%	18,9%	18,5%	18,6%	18,5%	18,1%
Investicije	25,0%	23,6%	27,0%	26,6%	27,5%	28,2%	28,5%
Neto izvoz	-15,2%	-14,1%	-14,6%	-12,8%	-14,7%	-15,0%	-14,1%

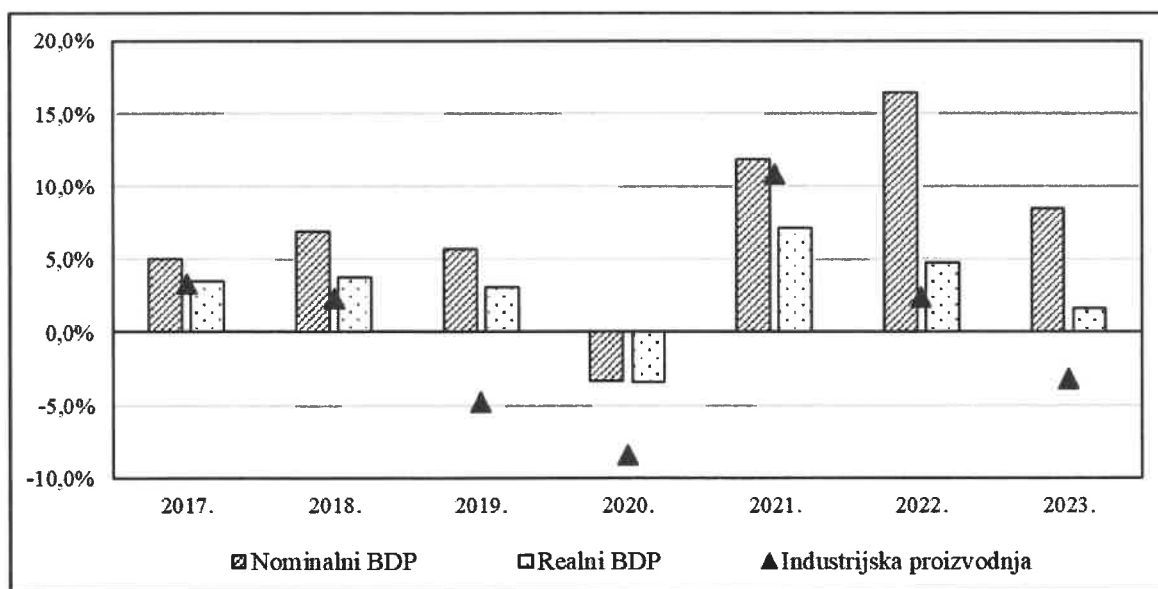
Izvor: BHAS

Napomena: Službeni podaci o BDP-u za period 2019–2022. godine u momentu izrade projekcija. * Period projekcija CBBiH; ** Inflacija za 2023. godinu je temeljem posljednje objave službenih podataka sa početka 2024. godine i blago odstupa od projekcije iz novembra (6,3%).

U momentu izrade Godišnjeg izvještaja CBBiH bili su raspoloživi zvanični statistički podaci o strukturi i nivou BDP-a prema proizvodnom i rashodnom pristupu, zaključno sa trećim kvartalom 2023. godine. U prvih devet mjeseci 2023. godine zabilježen je skroman godišnji rast realnog BDP-a od 1,7%, što je u skladu sa kretanjima realne ekonomske aktivnosti u okruženju. U posmatranom je periodu zabilježeno značajno smanjenje godišnje stope rasta nominalnog BDP-a (do nivoa od 8,5%), usljed stabilizacije inflacije (BDP deflator je za prvih

devet mjeseci 2023. godine iznosio 6,7%, prema proizvodnom pristupu¹¹). Kontrakcija domaće ekonomske aktivnosti u velikoj mjeri je determinirana padom industrijske proizvodnje (vidjeti potpoglavlje Industrijska proizvodnja i građevinarstvo), koji je iznosio 3,2% za prva tri kvartala 2023. godine, u odnosu na isti period prethodne godine. Grafikon ispod prikazuje godišnje promjene u nominalnom i realnom BDP-u, prema proizvodnom pristupu¹², te stopu promjene obima industrijske proizvodnje, za prva tri kvartala, u odnosu na isti period prethodne godine¹³.

Grafikon 1.5: Godišnje promjene BDP-a i industrijske proizvodnje, za prva tri kvartala

Izvor: BHAS

Posmatrano po područjima klasifikacije djelatnosti, iako skroman, rast realne BDV (bruto dodana vrijednost) je posljedica rasta uslužnih djelatnosti, dok su proizvodne djelatnosti zabilježile godišnji pad ili zanemarive stope rasta. Najizraženiji rast realne ekonomske aktivnosti na godišnjem nivou, za prva tri kvartala, zabilježile su djelatnosti hotelijerstva i ugostiteljstva, te trgovina na veliko i malo (koja je imala najveće učešće u ukupnom godišnjem

¹¹ Vrijednost za prva tri kvartala 2022. godine iznosila je 11,2%.

¹² Agencija za statistiku BiH, Saopćenje Bruto domaći proizvod, proizvodni pristup, kvartalni podaci (29.12.2023. godine).

¹³ Udio industrijske proizvodnje u bruto dodanoj vrijednosti za prva tri kvartala 2023. godine iznosio je 18,9%. Prema posljednjim podacima Strukturnih poslovnih statistika BHAS, 15,6% preduzeća i preduzetnika je iz područja industrijskih djelatnosti, dok je 41,7% zaposlenih angažovan u industrijskim djelatnostima.

porastu BDV, od 19,1%). Djelatnost prerađivačke industrije, koja je također značajna komponenta BDV¹⁴, je u posmatranom periodu zabilježila značajnu stopu pada (4,7%).

Posmatrajući strukturu BDP-a po rashodnom pristupu, izvoz roba i usluga je komponenta koja je posljednjih godina bilježila najveći pozitivan doprinos rastu realnog BDP-a, no u prva tri kvartala 2023. godine zabilježila je pad. Izvoz roba i usluga (čije učešće je u strukturi potrošnje u prva tri kvartala iznosilo 39,3%), zabilježio je stopu pada od 6,3% za prva tri kvartala (za detaljnije informacije vidjeti poglavlje 1.2.4. Vanjski sektor).

I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo

Usporavanje ekonomske aktivnosti u EU, kao i globalne geopolitičke tenzije, uticali su na smanjenje tražnje na tržištima glavnih trgovinskih partnera BiH (vidjeti poglavlje 1.2.4. Vanjski sektor), što je rezultiralo smanjenim obimom industrijske proizvodnje u 2023. godini. Industrijska proizvodnja je u 2023. godini prvi put od pandemijske godine zabilježila pad, u iznosu od 3,9% u odnosu na 2022. godinu. U grupama djelatnosti koje čine industrijsku proizvodnju (vidjeti Grafikon 1.6.), prekinut je trend iz prethodne dvije godine, time što je zabilježen pad u djelatnosti prerađivačke industrije¹⁵. Navedeni pad u proizvodnji prerađivačke industrije je najviše uticao na godišnji pad obima industrijske proizvodnje. Djelatnost rudarstva¹⁶ godinama ispoljava trend pada proizvodnje, uz snažnu cikličnost unutar godine. Djelatnost rudarstva je zabilježila pad u 2023. godini, petu godinu u nizu, u iznosu od 6,9% u odnosu na 2022. godinu. Sa druge strane, djelatnost proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom i plinom¹⁷ zabilježila je rast od 2%, koji je ublažio ukupan pad industrijske proizvodnje. Prema glavnim industrijskim grupama intermedijarni proizvodi su najsnažnije doprinosili padu industrijske proizvodnje u 2023. godini, što zbog velikog učešća u ukupnom indeksu obima industrijske proizvodnje (38,4%), što zbog pada obima.

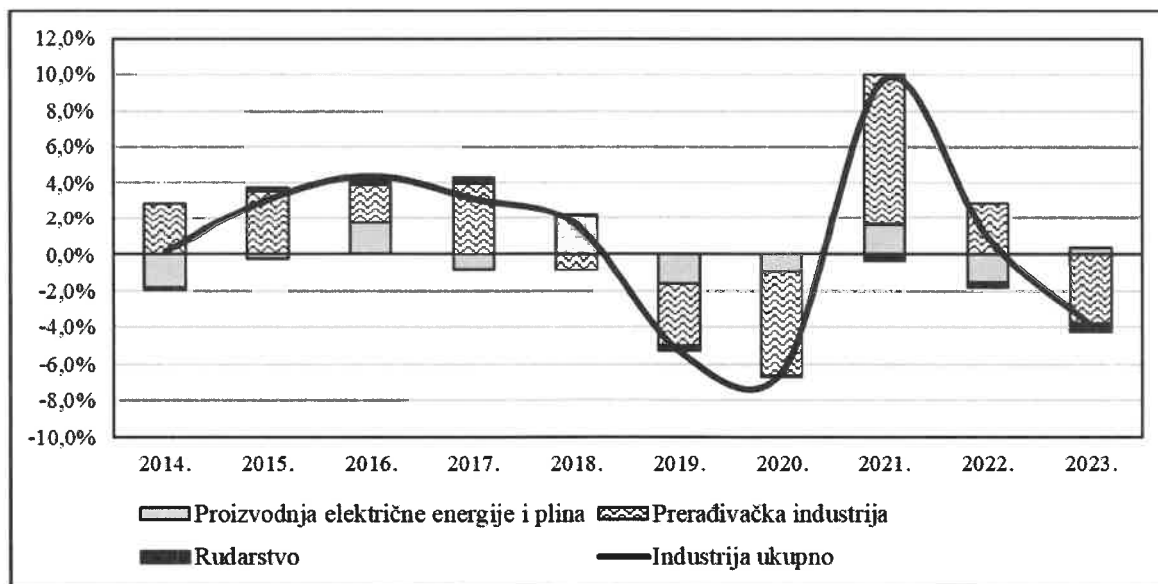
¹⁴ Učešće djelatnosti prerađivačke industrije u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti iznosilo je 13,5%.

¹⁵ Ponder djelatnosti prerađivačke industrije u indeksu industrijske proizvodnje (mart 2023. godine) je bio 74%.

¹⁶ Ponder djelatnosti rudarstva u indeksu industrijske proizvodnje (mart 2023. godine) je bio 7,2%.

¹⁷ Ponder djelatnosti proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom i plinom u indeksu industrijske proizvodnje (mart 2023. godine) je bio 18,8%.

Grafikon 1.6: Doprinos godišnjim promjenama obima industrijske proizvodnje po područjima

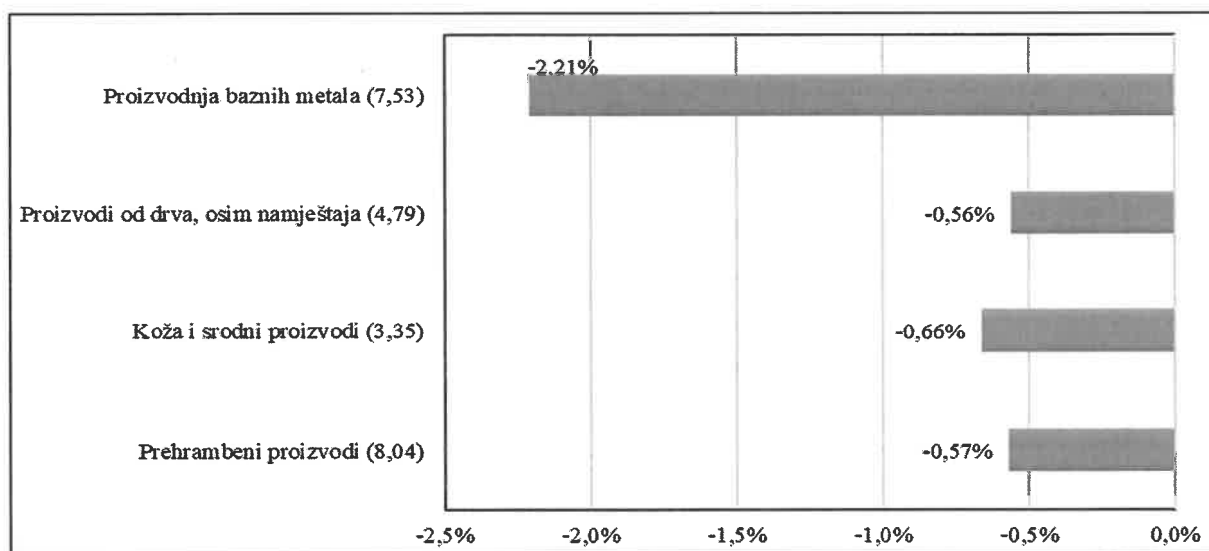
Izvor: BHAS

Grafikon ispod prikazuje djelatnosti u prerađivačkoj industriji koje su najznačajnije doprinosile padu industrijske proizvodnje u 2023. godini, od kojih se svakako izdvaja djelatnost proizvodnje baznih metala. Proizvodnja baznih metala zabilježila je godišnji pad od 29,4%, u odnosu na prethodnu godinu, što je dijelom bilo direktna posljedica zastoja u proizvodnji jednog od najvećih postrojenja za proizvodnju željeza¹⁸. Navedeni godišnji pad direktno je uticao na vrijednost izvoza ove grupe proizvoda (vidjeti poglavlje 1.2.4. Vanjski sektor). Također, negativan uticaj na obim proizvodnje ove djelatnosti, kao i na vrijednost izvoza, imao je i globalni pad tražnje za čelikom, koji je procijenjen na 6,3% za 2023. godinu¹⁹. Slaba inostrana tražnja uticala je i na godišnji pad ostalih najznačajnijih grana prerađivačke industrije. Neke od djelatnosti industrijske proizvodnje (kao što je popravak i instaliranje mašina i opreme) su zabilježile značajan rast u 2023. godini, međutim njihov ponder u industrijskoj proizvodnji je nizak, te je samim tim i njihov uticaj na ukupan obim bio slab.

¹⁸ Udio djelatnosti proizvodnje baznih metala u indeksu industrijske proizvodnje iznosi 7,5%, a udio preduzeća koja ulaze u proizvodnju baznih metala iznosi svega 0,07%, prema posljednjim podacima Strukturnih poslovnih statistika BHAS.

¹⁹ Economic and Steel Market Outlook, februar 2024. godine.

Grafikon 1.7: Doprinosi najznačajnijih djelatnosti za pad prerađivačke industrije u 2023. godini

Izvor: BHAS

Napomena: u zagradama pored naziva serija su ponderi iz marta 2023. godine.

Industrija građevinarstva u BiH je zabilježila pad u 2023. godini (Grafikon 1.8.), već drugu godinu u nizu. Pad obima radova je zabilježen i u segmentu građevinarstva koji se odnosi na visokogradnju, i u onom koji se odnosi na niskogradnju. Prema podacima BHAS i broj završenih radova i površina u stanogradnji²⁰ su bili viši u odnosu na 2022. godinu. Navedene informacije upućuju na zaključak da se ovaj rast postigao uz manji broj radnik-sati na građevinama²¹, što može biti posljedica ili veće produktivnosti zaposlenih, ili završetka većeg broja ranije započetih radova na novim građevinama. Također treba uzeti u obzir i strukturu indeksa, u kojoj najveći udio imaju arhitektonski i građevinski radovi, za koje je potrebno manje fizičkog rada od ostale vrste poslova u visokogradnji. Indeks proizvođačkih cijena u građevinarstvu (stanogradnja) je zabilježio rast u 2023. godini (+2,3% u četvrtom kvartalu za ukupan indeks), u svim vrstama radova²². U segmentu građevinarstva koji se odnosi na

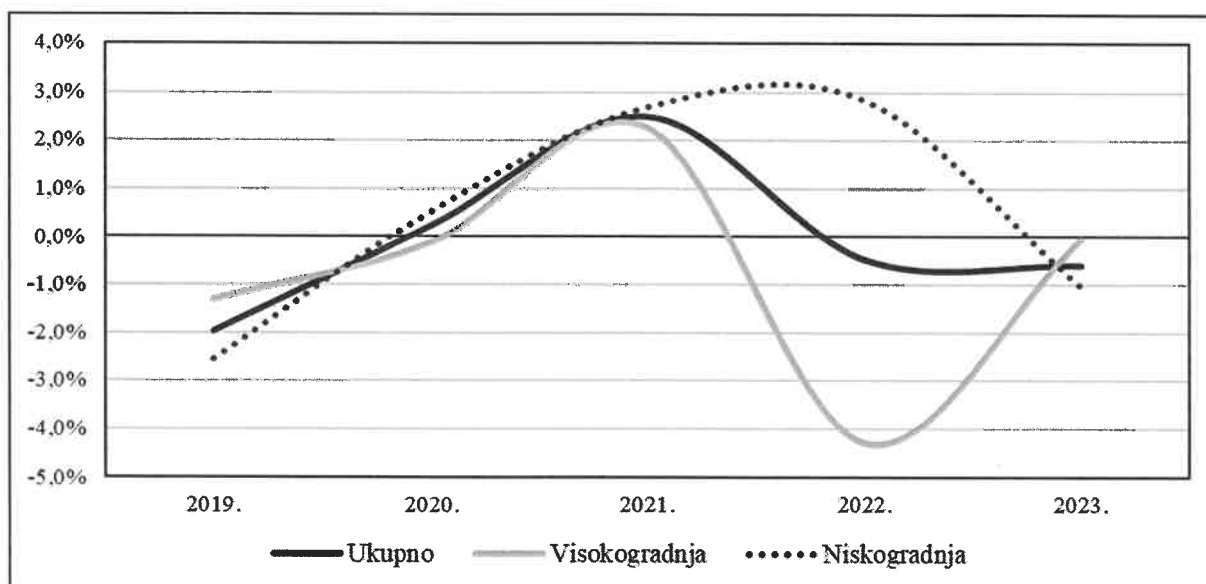
²⁰ Obuhvaćeni su samo novi stanovi koje grade građevinska preduzeća obuhvaćena kvartalnim izvještajima.

²¹ Prema metapodacima za BHAS indeks proizvodnje u građevinarstvu, Indeksi obima građevinskih radova temelje se na odrađenim satima radnika na gradilištima.

²² Arhitektonski i građevinski radovi (+2,3% u Q4 2023. godine u odnosu na isti kvartal prethodne godine; ponder u ukupnom indeksu 80,6%), vodoinstalaterski i kanalizacijski radovi (+1,8% u Q4 2023. godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine), elektroinstalacijski radovi (+2,4% u Q4 2023. godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine), i mašinskoinstalacijski radovi (+1,2% u Q4 2023. godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine).

niskogradnju, bilježi se pad obima proizvodnje od 1,0% u 2023. godini, u odnosu na 2022. godinu. Kao i u slučaju stanogradnje, cijene izvođačkih radova u niskogradnji su porasle u odnosu na 2022. godinu (8,5% za ukupan indeks, a rast je zabilježen kod svih vrsta objekata: magistralne ceste, autoputevi, mostovi, tuneli).

Grafikon 1.8: Godišnje promjene u intenzitetu građevinske industrije

Izvor: BHAS

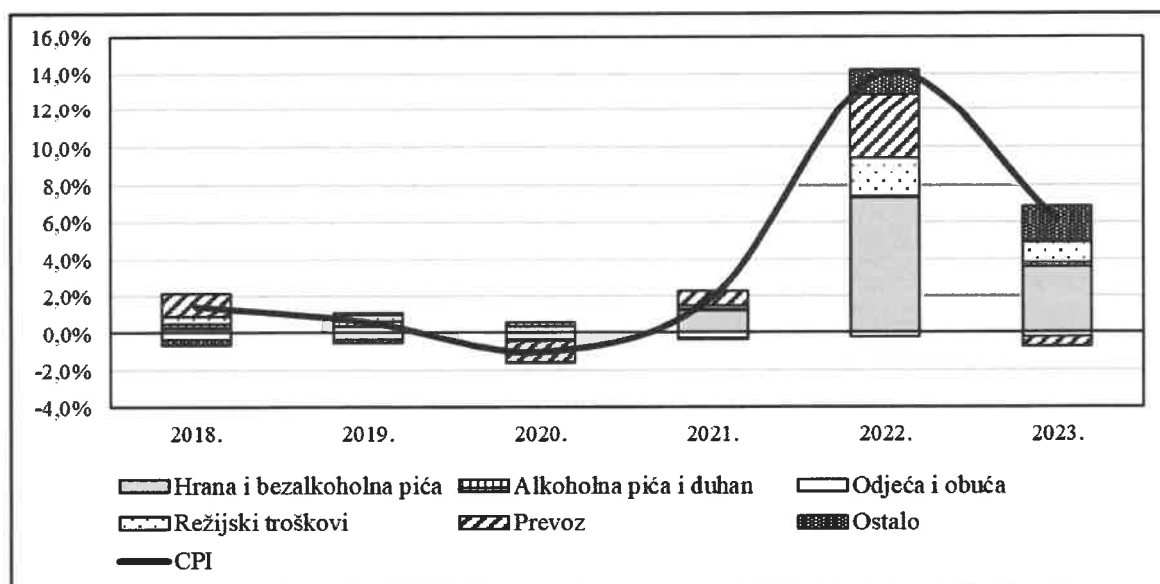
II. Cijene

Nakon vanredno snažnog inflatornog šoka u 2022. godini prosječne potrošačke cijene su, kao i u regionu, usporile rast u 2023. godini. Prema trenutno raspoloživim informacijama, u srednjem roku se očekuje dalje slabljenje inflatornih pritisaka. U 2023. godini u BiH je registrirana inflacija od 6,1%, što je za čak 7,9 pp niže u poređenju sa stopom rasta cijena iz prethodne godine. Inflatorni pritisak u 2023. godini nije bio posljedica samo rasta egzogenih cijena, već i sve većeg pritiska na domaće cijene (vidjeti Tekstni okvir 1).

Posmatrajući rast prosječnih potrošačkih cijena po kategorijama (Grafikon 1.9.), cjenovna kategorija hrane i bezalkoholnih pića je od svih kategorija zabilježila najveći godišnji rast cijena u 2023. godini (10,6%). Pored toga, značajan godišnji rast cijena također su zabilježile

kategorije ostalih proizvoda i usluga (9,5%) i namještaj (9,3%). Cijene električne energije, kao najvažniji pododjeljak ukupnih režijskih troškova, su imale veliki doprinos na rast inflacije u 2023. godini, uz zabilježeni godišnji rast od 6%. Na stabilizaciju inflacije u 2023. godini dijelom je uticao pad cijena koji je zabilježen za kategoriju prijevoza. Navedena kategorija, uz kategorije hrane i bezalkoholnih pića i režijskih troškova, zajedno čine 62% ukupne potrošnje domaćinstava. Za razliku od prethodne godine, kada su zabilježene veoma visoke stope rasta cijena kategorije prijevoza, u 2023. godini ova kategorija je zabilježila pad cijena, što je uticalo na popuštanje ukupnog cjenovnog pritiska. U posmatranoj godini se nastavio trend negativnog doprinosa odjeljka odjeće i obuće, koji je djelovao deflatorno na prosječne cijene. Najveći doprinos ukupnom rastu cijena u 2023. godini imao je odjeljak hrane i bezalkoholnih pića, s tim što se doprinos ove kategorije gotovo dvostruko smanjio u odnosu na prethodnu godinu. Također, kategorija ostalih troškova imala je značajan doprinos ukupnom rastu cijena u 2023. godini, koji je bio iznad prosjeka zabilježenog za prethodnu godinu.

Grafikon 1.9: Doprinosi godišnjoj stopi inflacije u BiH

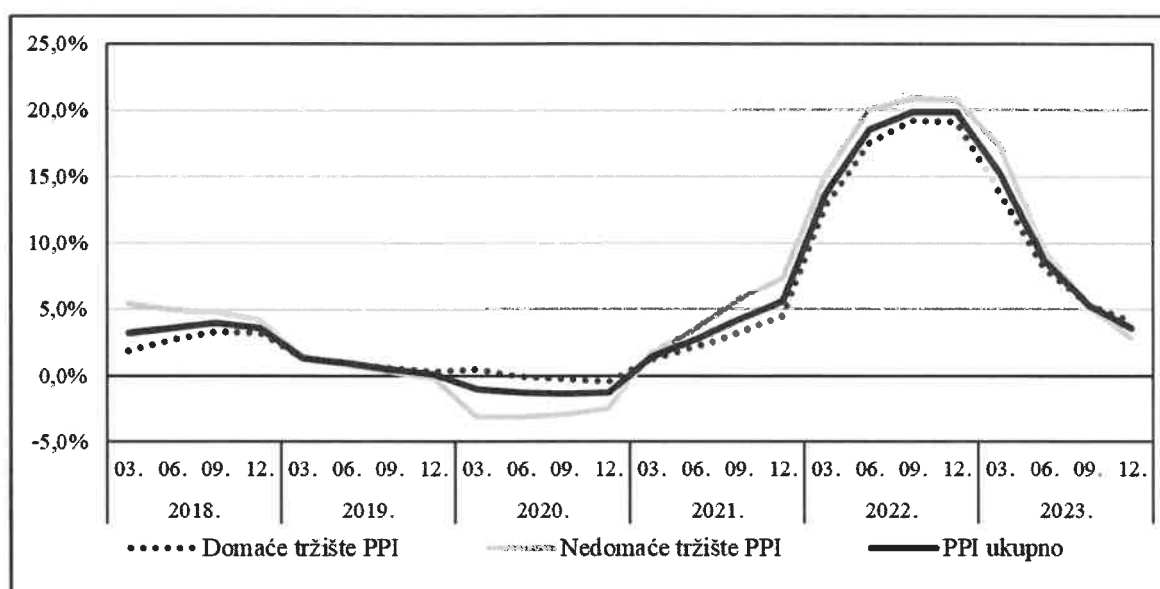

Izvor: BHAS

Cijene industrijskih proizvođača u BiH su tokom 2023. godine također zabilježile usporavanje rasta. Proizvođačke cijene za domaće i nedomaće tržište su tokom 2023. godine imale sličan trend kretanja (Grafikon 1.10.). Iz trendova u kretanju proizvođačkih cijena za domaće i nedomaće tržište, može se zaključiti da postoje zajednički faktori među inputima u proizvodnji, koji utiču na kretanje cijena proizvoda, bez obzira na ciljano tržište. Rast cijena industrijskih

proizvođača za domaće tržište, u 2023. godini, je iznosio 4,1%, a za nedomaće tržište 2,8%. Prema zvaničnim podacima BHAS, cijene roba i usluga proizvedenih u zemlji (svih, ne samo industrijskih proizvođača) za prva tri kvartala 2023. godine porasle su za 6,7%. Inflacija mjerena proizvođačkim cijenama za domaće tržište (5,3%, period na period) za prvih devet mjeseci je niža od BDP deflatora za isti period, što ukazuje na rast cijena i ostalih kategorija, ne samo onih koje su klasifikovane u djelatnostima rudarstva, prerađivačke industrije i proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom.

Grafikon 1.10: Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH, period na period

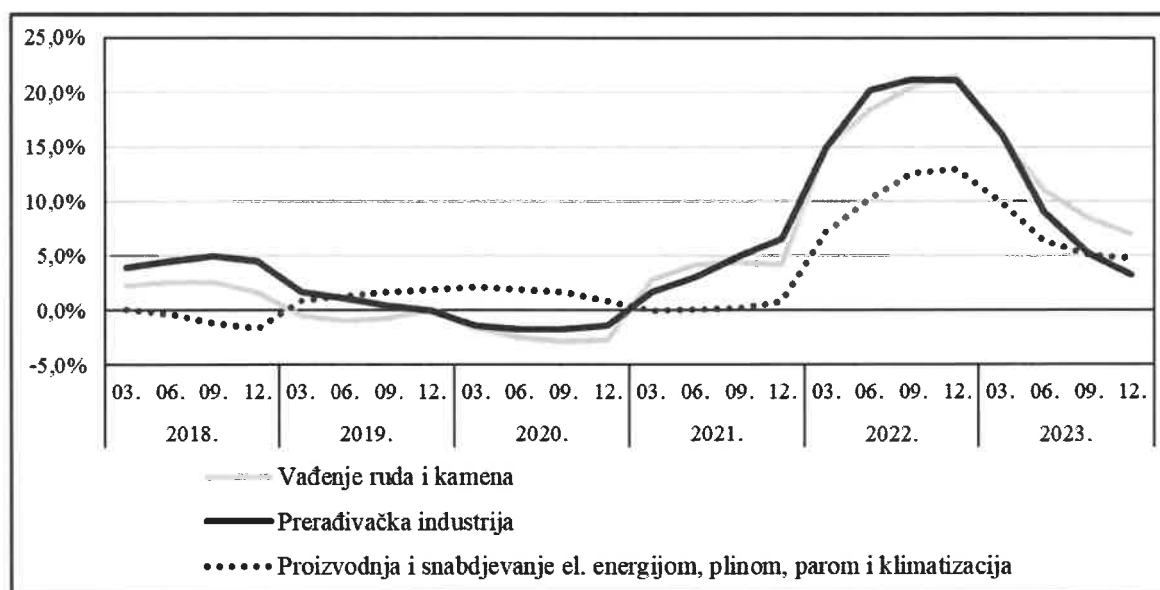

Izvor: BHAS, CBBiH

Prema zvaničnim podacima BHAS, u djelatnostima B, C i D²³, prosječne proizvođačke cijene u 2023. godini su porasle za 7,0%, 3,2% i 4,7%, respektivno (Grafikon 1.11). U djelatnostima Vađenje ruda i kamena i Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom prosječne proizvođačke cijene za domaće tržište u 2023. godini su porasle za 4,7% i 4,6%, respektivno. Sa druge strane, djelatnost prerađivačke industrije je zabilježila pad prosječnih proizvođačkih cijena za domaće tržište od 1,0%, što sugerira da dosta preduzeća smanjenjem marži apsorpira inflatorne pritiske, a kako bi zadržali pozicije.

²³ B – vađenje ruda i kamena, C – prerađivačka industrija, D – proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom.

Grafikon 1.11: Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH po djelatnostima, period na period

Izvor: BHAS, CBBiH

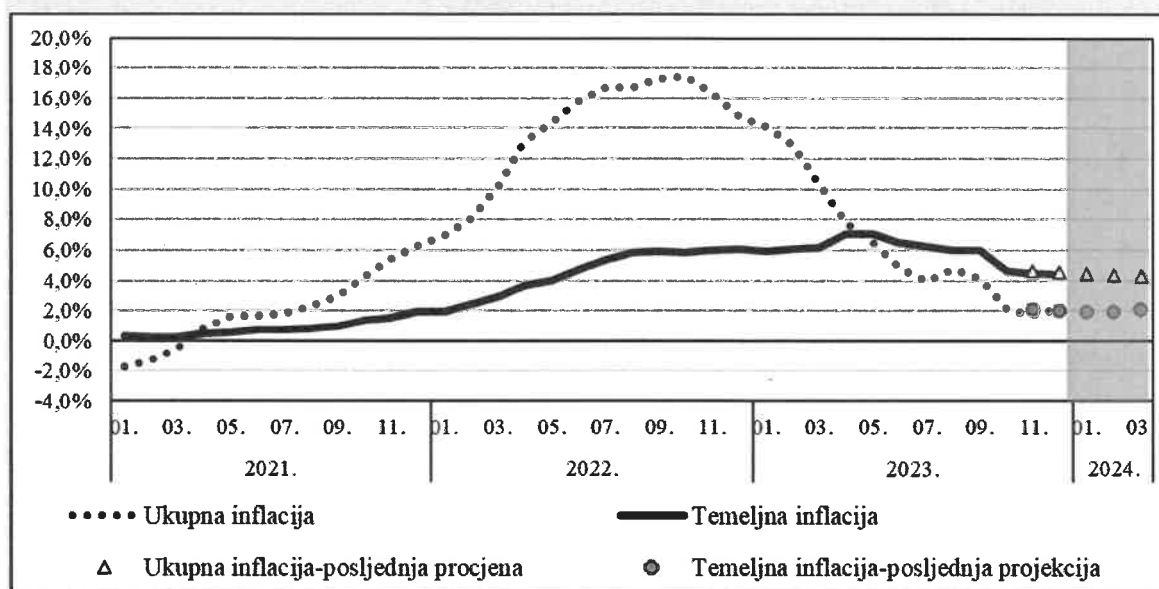
Tekstni okvir 1: Procijenjena temeljna inflacija u BiH

Temeljna inflacija i ukupna inflacija u Bosni i Hercegovini na kraju 2023. godine su bile nešto više (5,9% i 6,1% respektivno) već u europodručju (5,0% i 5,5%), što pokazuje kako inflatorni pritisak u 2023. godini nije uvjetovan samo rastom egzogenih cijena, već i sve većim pritiskom domaćih cijena. Izračun domaće temeljne inflacije uzima u obzir metodologiju CBBiH, koja je uspostavljena na proljeće 2023. godine, gdje se isključuju cijene hrane i bezalkoholnih pića; energenata, uključujući podindekse: plin, tečna goriva, čvrsta goriva i toplotna energija; te goriva i maziva za lična vozila. Na drugoj strani, izračun temeljne inflacije u europodručju prema metodologiji EUROSTAT-a u odnosu na domaću metodologiju izuzima dodatno odjeljak alkoholnih pića i duhana te u sklopu energenata izuzima cijene električne energije. Kako su domaće cijene za ove odjeljke formirane administrativno te kako nisu toliko ovisne o egzogenim cijenama, izračun domaće temeljne inflacije se razlikuje po navedenom osnovu, što je veoma česta praksa u pojediničnim centralnim bankama koje metodologiju kreiraju na osnovu ekonomskih specifičnosti zemalja.

Uprkos veoma značajnom usporavanju prosječnih potrošačkih cijena u posljednjim mjesecima, temeljna inflacija na domaćem tržištu prema posljednjim podacima iz decembra je dvostruko

viša od ukupne inflacije, uz zabilježeni rast od 4,4% naspram 2,2%, respektivno. Iako u posljednjim mjesecima bilježe stagniranje, cijene električne energije, kao najvažniji pododjeljak ukupnih režijskih troškova, imali su veliki doprinos na rast inflacije u 2023. godini, uz zabilježeni godišnji rast od 6,0%. Cijene električne energije će prema najavama i u 2024. godini značajno rasti za preduzeća, stoga se očekuje kako će ovaj pododjeljak režijskih troškova vršiti daljnji inflatorni pritisak na temeljne cijene. Slijedom navedenog, očekuje se kako će stopa rasta procijenjene temeljne inflacije u prvom kvartalu (Grafikon 1.12) biti bitno viša od stope rasta ukupne inflacije (4,4% u odnosu na 2,0%). Uzimajući u obzir naše prethodne procjene kratkoročne temeljne inflacije, u prethodna dva kvartalna izvještaja koja su uključivala podatke o prosječnim cijenama iz jula i oktobra, prognozirana temeljna inflacija u 2023. godini iznosila je 6,1% pa 5,9%, što je istovjetno objavljenim podacima početkom 2024. godine. Niska prognostička greška ukazuje na konzistentnost modela kratkoročnog prognožiranja temeljne inflacije uprkos veoma velikoj volatilnosti domaćih cijena zbog visokog sindikalnog pritiska za usklađivanjem realnih primanja i povećanjem profitnih marži od preduzetnika.

Grafikon 1.12: Godišnja promjena ukupne i temeljne inflacije u BiH

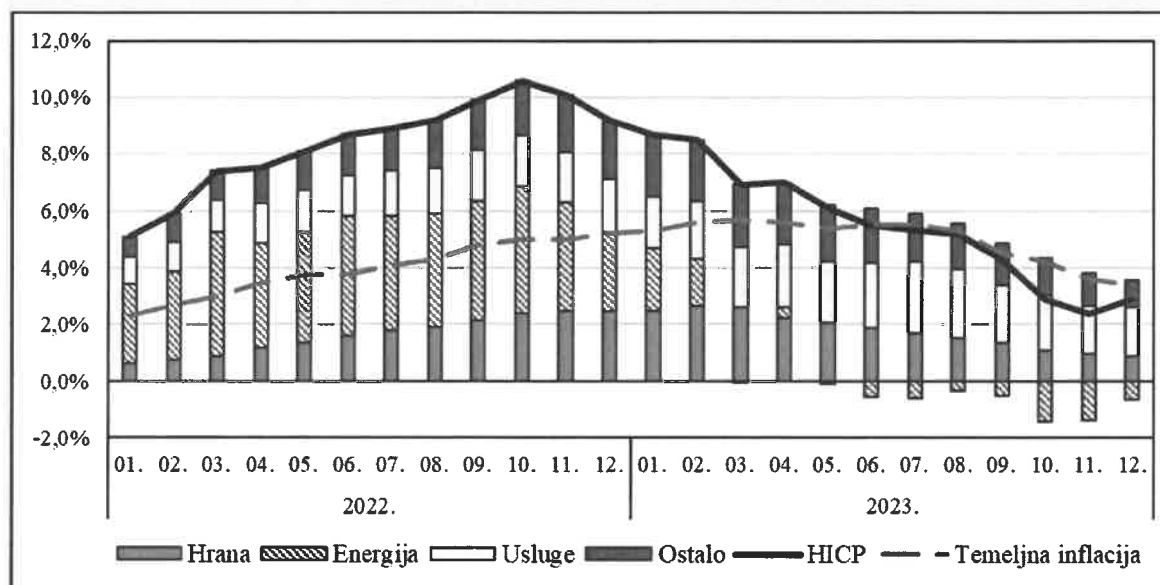

Izvor: BHAS, CBBiH

Napomena: Posljednja projekcija se odnosi na kvartalno izvještavanje o kratkoročnoj prognozi inflacije iz 15.12.2023. godine, dostupno na: <https://cbbh.ba/press/ShowNews/1545>.

Uzimajući u obzir dinamiku kretanje cijena u europodručje primjećuje se kako je početkom 2023. godine ukupna inflacija nastavila bilježiti više stope rasta od temeljne inflacije (za 3,4 pp). Značajan doprinos rastu cijena u europodručju imao je odjeljak hrane, čemu su prethodili šokovi cijena energije, a rast osnovnih ili temeljnih cijena, u drugoj polovini godine je postao brži i perzistentniji od rasta ukupne inflacije. Jenjavanje efekta eksternih šokova, te jačanje domaćih cjenovnih pritisaka rezultiralo je izjednačavanjem stope ukupne i temeljne inflacije eurozone, koja je u junu iznosila 5,5%. Do kraja godine ukupna i temeljna inflacija nastavile su padati, a godišnja stopa rasta temeljne inflacije u decembru je premašila ukupnu inflaciju za 0,5 pp. Temeljna inflacija eurozone je dosegla svoj vrhunac u martu 2023. kada je iznosila 5,7%, dok je prosječna godišnja stopa temeljne inflacije iznosila 5,0% i samo je za 0,4 pp niža od prosječne stope rasta potrošačkih cijena za 2023. godinu (Grafikon 1.13). Najveći doprinos rastu temeljne inflacije imale su cijene usluga, čija je godišnja stopa rasta u decembru 2023. godine od 4,0% nadmašila ukupnu i temeljnu inflaciju. Pred kraj godine zabilježena je postepena dezinflacija za pojedine kategorije cjenovnih indeksa koji ulaze u izračun temeljne inflacije, koja je u značajnoj mjeri potaknuta padom cijena primarnih roba na međunarodnom tržištu (smanjenje cijena prirodnog plina i nafte).

Grafikon 1.13: Doprinosi cijena hrane, energenata i usluga godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena u eurozoni

Izvor: EUROSTAT

Uporno viša inflacija od ciljane i visok nivo kamatnih stopa predstavljaju i dalje ključni izazov za kreatore monetarne politike u europodručju. Imajući u vidu kako politika ECB-a prilično eksplicitno povezuje buduću putanju referentne kamatne stope s kretanjem temeljne inflacije, vrlo izvjesno je očekivati nastavak restriktivne monetarne politike, koja uključuje ne samo konvencionalne već i nekonvencionalne mjere koje su imale ekspanzivan rast sve do 2022. godine, slijedom dugog perioda nulte donje granice kamatnih stopa i skromne ekonomske aktivnosti.

III. Zaposlenost i plate

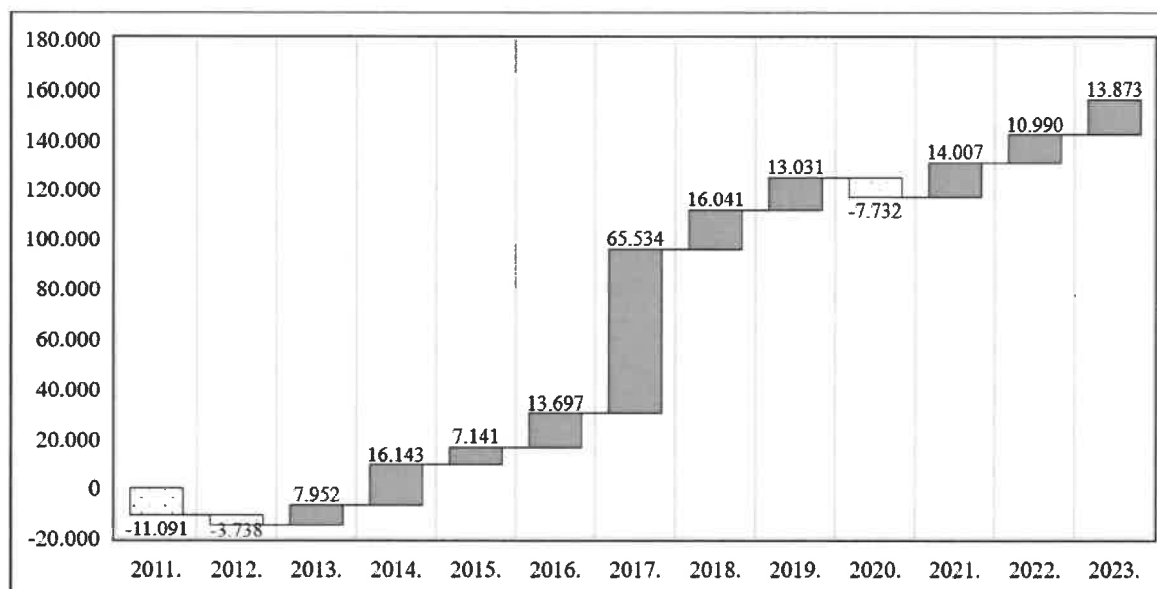
Uprkos usporavanju ekonomskog rasta i skromnom obimu ekonomske aktivnosti u 2023. godini, zvanični podaci bilježe pozitivna kretanja na tržištu rada (smanjenje nezaposlenosti, povećanje broja zaposlenih i stope aktivnosti radno sposobnog stanovništva).²⁴ Od jula 2023. godine evidentiran je kontinuiran pad nezaposlenosti, a krajem decembra najniži broj nezaposlenih lica (343,5 hiljada) u posljednjih pet godina. Stopa nezaposlenosti u trećem kvartalu 2023. godine iznosila je 13,6%, prema podacima Ankete o radnoj snazi,²⁵ kao jedinog međunarodno uporedivog indikatora nezaposlenosti u BiH, što je za 1,8 pp niže u odnosu na stopu zabilježenu za 2022. godinu. Iako je od druge polovine 2023. godine registrirano usporavanje rasta zaposlenosti, u decembru je ostvaren rast broja zaposlenih na kumulativnoj osnovi, odnosno 13.873 novozaposlenih lica (Grafikon 1.14).²⁶

²⁴ Imajući u vidu negativne demografske trendove i kontinuiran odliv radne snage, usljed migracija kvalifikovanih radnika, raspoložive administrativne podatke treba sa pažnjom interpretirati.

²⁵ Anketa o radnoj snazi, III kvartal 2023. godina, BHAS, 11.12.2023.

²⁶ Saopćenje broj 12: "Zaposleni po djelatnostima, decembar 2023. godine", BHAS, 20.02.2024. Početkom decembra 2023. godine napravljena je korekcija objavljenih podataka o zaposlenim osobama, te su podaci od marta do septembra 2023. godine konačni, a za ostale mjesece 2023. godine privremeni.

Grafikon 1.14: Akumulirani broj zaposlenih od početka 2011. godine

Izvor: BHAS

Napomena: U 2017. godini promijenjena je metodologija obračuna broja zaposlenih

I pored inicijalnih znakova otpornosti osnovne karakteristike tržišta rada ostale su relativno nepromijenjene u 2023. godini.²⁷ Tržište rada i dalje karakterizira akumuliranje strukturnih problema, poput nedostatka i neusklađenosti vještina radnika, uz najveće učešće osoba sa završenom srednjom školom i specijalizacijom u strukturi radne snage (69,3% u trećem kvartalu 2023. godine), te visoke stope nezaposlenosti mladih i dugoročne nezaposlenosti. Osobe sa završenom srednjom školom i specijalizacijom teško se integriraju na tržište rada te čine čak 45,6% neaktivnog stanovništva (pretežno strukturna nezaposlenost usljed neusklađenosti znanja i vještina sa stvarnim potrebama tržišta rada). Prema podacima Ankete o radnoj snazi za treći kvartal 2023. godine 71,4% nezaposlenih je tražilo posao duže od godinu dana, a nezaposlenost mladih (starosna grupa 15–24) je dosegla nivo od 32%, što je dvostruko iznad ukupne stope nezaposlenosti u državi. Istovremeno je zabilježen značajan rodni jaz u stopama aktivnosti i zaposlenosti muškaraca i žena. Prema administrativnim podacima za kraj

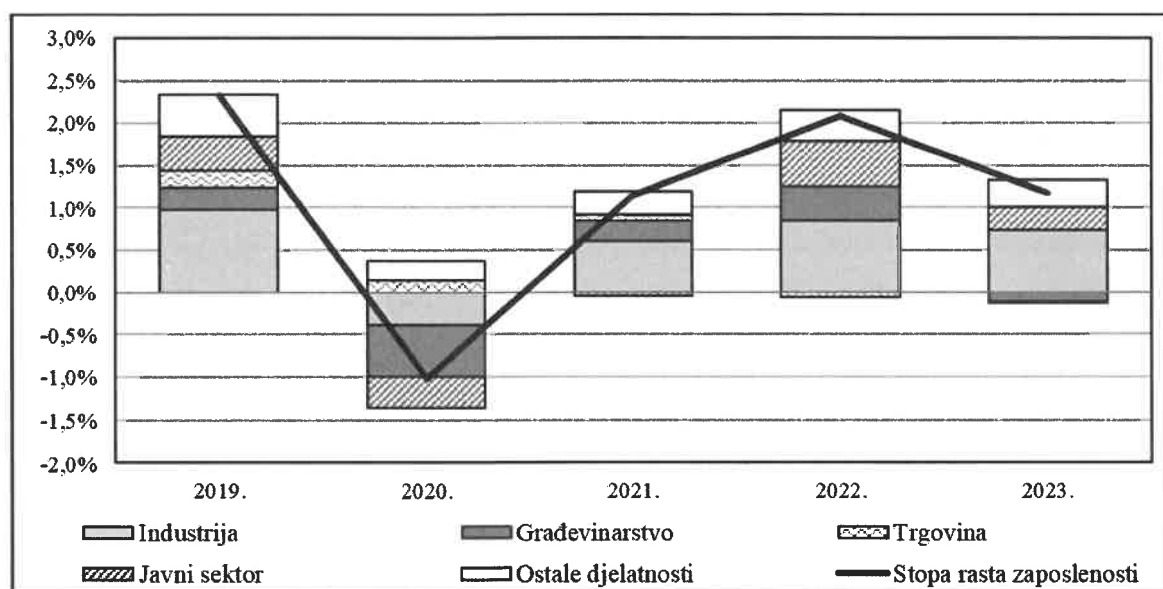
²⁷ Izostaje napredak u poboljšanju statistika tržišta rada i socijalnih statistika te izradi propisa koji su preduvjet za sljedeći popis stanovništva. Neophodno je unapređenje administrativnih podataka koji ne daju sveobuhvatan prikaz dinamike tržišta rada. Istovremeno, metodološke izmjene u izradi Ankete o radnoj snazi, koju na kvartalnoj i godišnjoj osnovi sprovodi BHAS, otežavaju uporedivost historijskih serija anketnih podataka.

trećeg kvartala 2023. godine, udio zaposlenih žena u ukupnom radno sposobnom stanovništvu iznosio je 30,7%, a stopa nezaposlenosti žena 16,7% (90 hiljada registriranih nezaposlenih ženskih osoba od čega preko 70% iz dobne grupe od 25 do 49 godina).

Iako zvanični podaci bilježe povećanje stope aktivnosti radno sposobnog stanovništva u odnosu na 2022. godinu, u 2023. godini ona je i dalje ispod 50% (48,3% u trećem kvartalu 2023. godine). Starosna grupa 25–49 godina starosti čini 77,8% aktivnog stanovništva, mada i značajan dio ukupnog broja nezaposlenih lica (64%) pripada ovoj starosnoj grup. Zvanični podaci ukazuju i na smanjenje broja osoba izvan radne snage (1,48 miliona registriranih osoba van radne snage krajem trećeg kvartala 2023. godine), pri čemu je preko 50% neaktivnog stanovništva u dobnoj grupi iznad 50 godina starosti.

Najveće učešće u ukupnom broju zaposlenih osoba u decembru 2023. godine (preko 60%) odnosi se na zaposlene u industriji, trgovini i javnom sektoru (Grafikon 1.15), a najveći kumulativni rast broja zaposlenih, u odnosu na isti mjesec prethodne godine, ostvaren je u djelatnosti Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala (5.725 novozaposlenih lica). Zapažen rast broja zaposlenih je ostvaren i u djelatnostima hotelijerstva i ugostiteljstva (2.686 novozaposlenih lica), te drugim uslužnim djelatnostima.

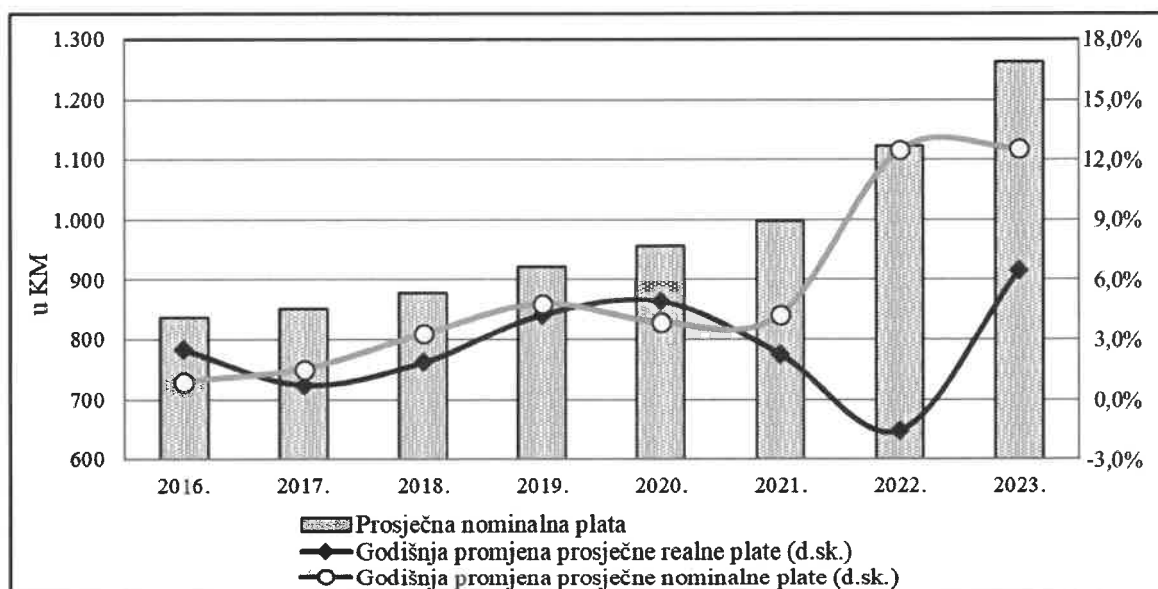
Grafikon 1.15: Doprinosi godišnjim promjenama broja zaposlenih po područjima

Izvor: BHAS

U 2023. godini raspoloživi dohodak stanovništva bio je izložen ustrajnim cjenovnim pritiscima. Godišnji rast nominalnih plata, koji je dosegao vrhunac u januaru 2023. godine (15,94%), nastavljen je do kraja godine sporijom dinamikom, a prosječna godišnja stopa rasta iznosila je 12,6% i veća je od stope rasta za prethodnu godinu (Grafikon 1.16).

Grafikon 1.16: Prosječne godišnje neto plate

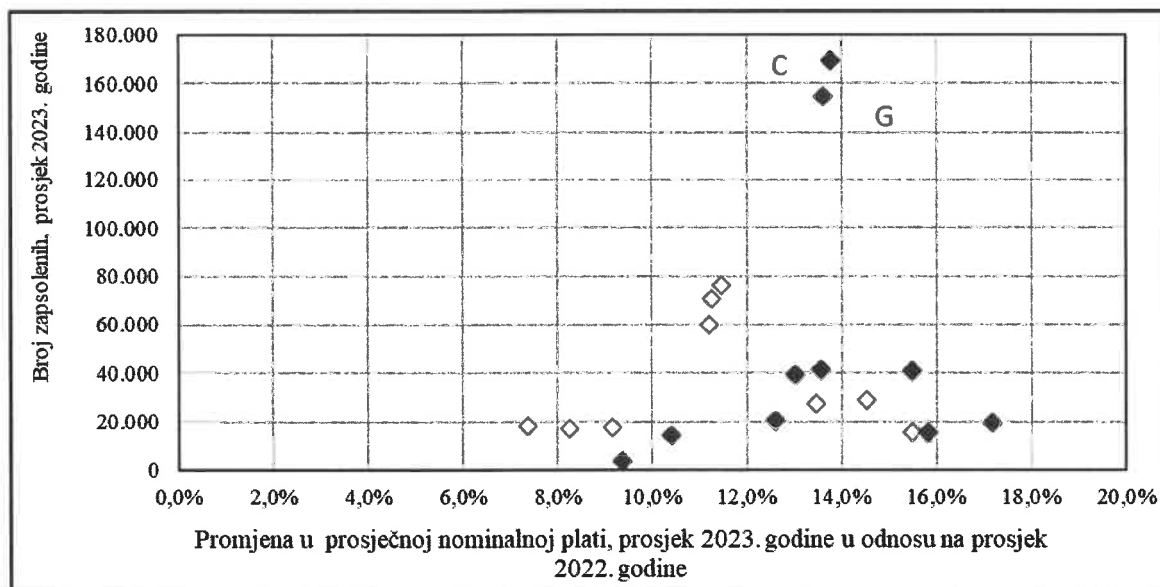

Izvor: BHAS

Napomena: Realna plata je usklađena sa prosječnim potrošačkim cijenama. Prosječana godišnja plata podrazumijeva aritmetički prosjek prosječnih plata po mjesecima.

Tokom godine zabilježene su različite fiskalne mjere namijenjene smanjenju socioekonomskih uticaja rasta cijena, rast socijalnih naknada, penzija, vanrednih isplata, te povećanje plata u javnom sektoru, a sve sa ciljem oporavka dohotka i primarne potrošnje kao ključnog faktora rasta (detaljnije u Poglavlju 1.2.2). U 2023. godini zabilježena je najviša godišnja stopa rasta realnih plata od 6,5%, što je uticalo na skroman oporavak realne kupovne moći stanovništva. Rast nominalnih plata dosegao je vrhunac u posljednjih 5 godina, pri čemu je veoma različit po djelatnostima. Najveće prosječne neto plate u 2023. godini zabilježene su u djelatnostima Informacije i komunikacije i Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja u kojima je zaposleno 5,4% ukupnog broja zaposlenih (Grafikon 1.17). Istovremeno su prosječne nominalne plate u djelatnosti industrije i javnog sektora veće od prosječne neto plate za 13% i 20% respektivno.

Grafikon 1.17: Broj zaposlenih i promjena u prosječnoj nominalnoj neto plati prema djelatnostima

Izvor: BHAS, CBBiH

Legenda: C – Prerađivačka industrija; G – Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala.

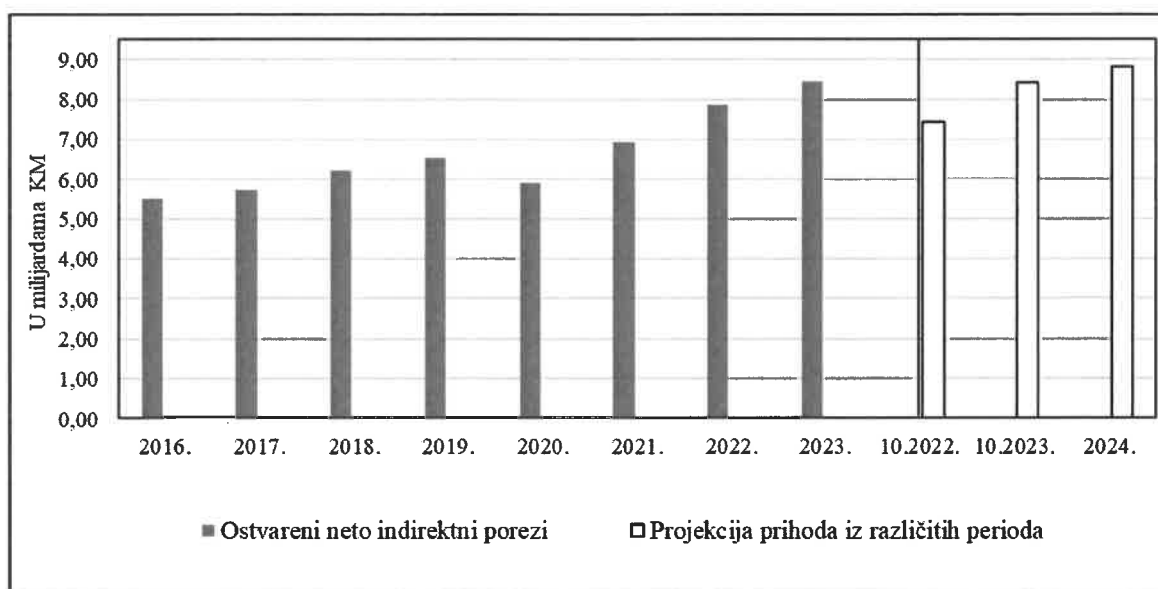
Napomena: Crna oznaka se odnosu na industrije u kojima je prosječna plata u 2023. godini bila ispod prosjeka za BiH. U njima je bilo zaposleno 61% od ukupnog broja zaposlenih u 2023. godini.

1.2.2 Fiskalni sektor

Fiskalni indikatori u 2023. godini ukazuju na snažan rast prihoda i rashoda, uz nešto jači intenzitet rasta javnih rashoda. Jači intenzitet rasta rashoda se može objasniti rastom tekuće potrošnje sektora vlade koja je predstavljala fiskalni odgovor na ublažavanje posljedica visokih cijena za osjetljive kategorije stanovništva. Vladina potrošnja je bila usmjerena na veća nominalna izdvajanja za penzije, plate u javnom sektoru, kao i jednokratne novčane isplate osjetljivim kategorijama. S obzirom na to da je akcenat vlada bio na očuvanju životnog standarda osjetljivih kategorija stanovništva, izostala su značajnija investicijska ulaganja, kao i povlačenja sredstava od ino-kreditora po koncesionim uvjetima, tako da je javni dug opće vlade prema mastrihtskim kriterijima dodatno smanjen u 2023. godini.

Neto prihodi od indirektnih poreza su u 2023. godini zabilježili snažan rast na godišnjem nivou (Grafikon 1.18). Iznos naplaćenih neto prihoda u 2023.godni (8,45 milijardi KM) je najveći od uspostavljanja sistema indirektnog oporezivanja. Samo u odnosu na prethodnu godinu ovaj iznos je povećan za 570,0 miliona KM ili 7,2%. Glavni doprinos navedenom rastu prihoda dolazi od zadržavanja cijena na visokom nivou, rasta nominalnih plata kao i jačanja uslužnih djelatnosti u turizmu.

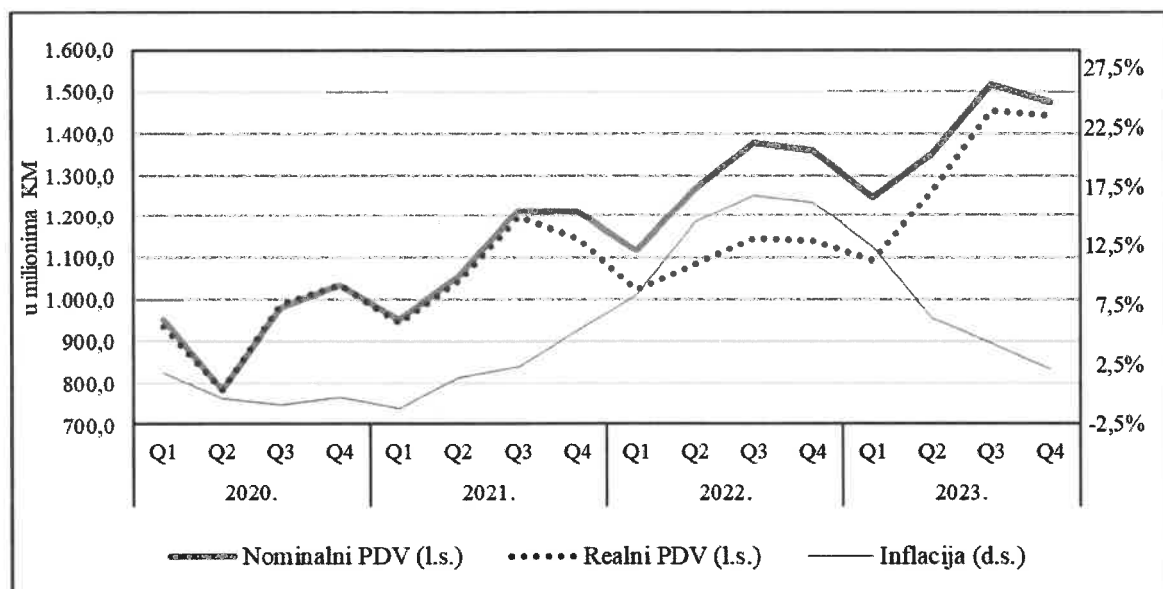
Grafikon 1.18: Prihodi od indirektnih poreza

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje. Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno-neizravno oporezivanje (OMA Bilten br.221/222, novembar-decembar 2023. godina).

Rekordan rast ukupnih prihoda bio je predvođen prvenstveno rastom prihoda od PDV-a (porez na dodanu vrijednost), kao najveće stavke u strukturi prihoda. Neto prihod od PDV-a iznosio je 5,59 milijardi KM u 2023.godini, što je više za 9,0% u odnosu na prethodnu godinu. Glavni faktor navedenog rasta prihoda po ovom osnovu je zadržavanje općeg nivoa cijena na visokom nivou, kao i privatna potrošnja, ali i jačanje usluga vezanih za sektor turizma. Uz sve navedeno, zabilježen je i rast PDV-a na uvoz. U drugom dijelu 2023. godine zabilježeno je slabljenje inflatornih pritisaka (Grafikon 1.19).

Grafikon 1.19: Uticaj inflacije na rast prihoda od PDV-a

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Uprava za indirektno oporezivanje, CBBiH

U junu 2023. godine došlo je do izmjena u oblasti poreske politike, u dijelu koji regulira stope PDV-a. Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH je usvojio Prijedlog zakona o dopuni Zakona o PDV-u, a koji se odnosi na ukidanje PDV-a na doniranu hranu. Uvođenje nulte stope na doniranu hranu u junu 2023. godine, predstavlja podršku socijalno ranjivim kategorijama stanovništva.

Također, došlo je do uvođenja novog režima plaćanja akciza na duhanske prerađevine u 2023. godini. Novi režim podrazumijeva plaćanje akciza prilikom uvoza duhanskih prerađevina, umjesto plaćanja akciza prilikom preuzimanja akciznih markica. Navedena promjena režima plaćanja akciza je izvršena zbog prilagođavanja carinskim procedurama. Zbog navedene promjene naplate akciza, prema podacima Uprave za indirektno oporezivanje došlo je do jednokratnog pada prihoda od akciza (period februar–april 2023. godine) u iznosu od prosječne mjesečne naplate po osnovu akciza. Ukupna naplata prihoda od akciza u 2023. godini je zabilježila skroman godišnji rast od 1,5% i navedeni rast uglavnom dolazi od akciza na naftu i naftne derivate. Neto prihodi po osnovu putarina su zabilježili godišnji rast (8,1%), što se može objasniti većim brojem putovanja. Također, svake godine, Upravni odbor Uprave za indirektno

oporezivanje donosi Odluku o količini dizel-goriva na koje se ne plaća putarina.²⁸ Prihodi od carina su usko povezani sa uvozom, tako da je rast uvoza uticao na rast prihoda od carina u iznosu od 74,7 miliona KM (17,3%) u odnosu na 2022. godinu. Rast prihoda po ovom osnovu je vezan sa rastom cijena energenata, sirovina, hrane i ostalih uvezenih roba.

U momentu izrade Izvještaja, posljednje dostupne projekcije prihoda od indirektnih poreza za 2024. godinu Uprave za indirektno oporezivanje su bile iz oktobra 2023. godine, kojim je projiciran rast od 4,8% na godišnjem nivou ili 17,3% projicirane vrijednosti nominalnog BDP-a. Rizici za ostvarenje ovih projekcija su značajni, prvenstveno zbog nepoznanice i neizvjesnosti u vezi rata u Ukrajini, zatim eventualne izmjene politike indirektnog oporezivanja (diferencirana stopa PDV-a, privremeno ukidanje akciza na derivate).

I pored rekordnih prihoda, planiran je bio deficit u entitetskim budžetima za 2023. godinu, zbog značajnog rasta rashoda usljed inflatornih pritisaka i sprovođenja vladinih mjere pomoći ranjivim kategorijama. Vlade oba BiH entiteta su izvršile rebalans budžeta za 2023. godinu. Rebalansom budžeta u Federaciji BiH (uvećan za 211,7 miliona KM) i Republici Srpskoj (uvećan za 140 miliona KM), su finansirane veće kamate u otplati vanjskog duga usljed rasta euribora, kao i veća izdvajanja u oblasti socijalnih kategorija i zdravstvenog osiguranja.

Iako su Strategije javnih investicija u oba entiteta bile usmjerene na intenziviranje ulaganja u infrastrukturne projekte i energetske sektor, u prvih devet mjeseci 2023. godine nije zabilježena značajna realizacija kapitalnih ulaganja. Shodno tome su javne investicije u prvih devet mjeseci tekuće godine za 2,4 miliona KM manje u odnosu na isti period prethodne godine. U navedenom periodu je realizirano svega 210,5 miliona KM javnih investicija kroz budžete.

Vlada Federacije BiH je u januaru 2024. godine usvojila Program javnih investicija Federacije Bosne i Hercegovine za period 2024–2026. godina. U skladu sa navedenim Programom, ukupna vrijednost 134 projekta koja su uključena u Program iznosi 19,07 milijardi KM za period 2024–2026. Izvor finansiranja su uglavnom sredstva od ino-kreditora (Svjetska banka, EIB, EBRD). S druge strane, vlada Republike Srpske je u januaru 2024. godine usvojila prijedlog Programa javnih investicija za period 2024–2026. Prema navedenom Programu najveća ulaganja su planirana u oblasti energetike, saobraćaja, zdravstva i poljoprivrede. Za period 2024–2026.

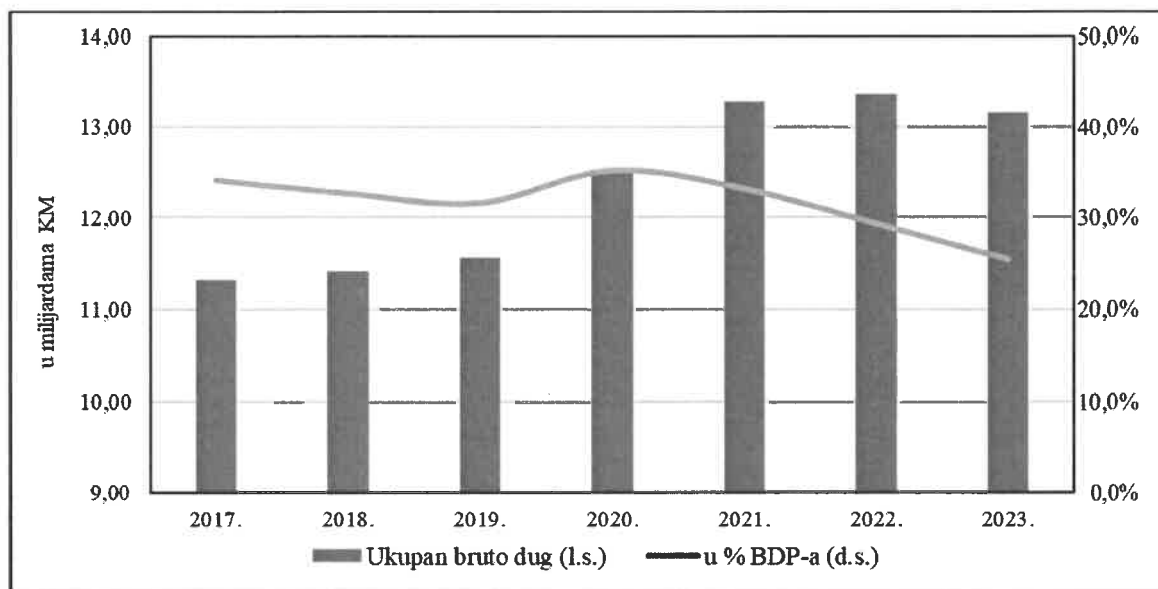
²⁸ <https://www.uino.gov.ba/portal/bs/akciza-i-putarina/putarina/>

godina ukupna vrijednost svih kandidiranih projekata ministarstava i institucija iznosi 9,3 milijarde KM.

Entitetski budžeti za 2024. godinu su usvojeni i odražavaju veće finansiranje tekuće, a manje kapitalne potrošnje. Budžet Federacije BiH za 2024. godinu je usvojen u januaru 2024. u iznosu od 7,5 milijardi KM, što je najveći iznos dosada i povećan je za više od pola milijarde KM u odnosu na budžet iz prethodne godine. Usvojeni budžet, između ostalog, uključuje povećanje sredstava za isplatu penzija za 317,17 miliona KM, kao i povećanje za boračke kategorije u iznosu od 57,7 miliona KM. S druge strane, Narodna skupština Republike Srpske je usvojila Budžet RS-a za 2024. godinu u decembru 2023. godine. Budžet RS-a je usvojen u iznosu od 5,73 milijardi KM, što predstavlja uvećanje od 212 miliona KM, odnosno 3,8% u odnosu na ukupna budžetska sredstva predviđena Rebalansom budžeta Republike Srpske za 2023. godinu. Planiran je budžetski deficit u iznosu od 255,4. Potrebe finansiranja za RS u 2024. godini iznose 954,7 miliona KM (prema Budžetu RS za 2024. planirano je zaduženje od 810 miliona KM na ino-tržištu i 144,7 miliona na domaćem tržištu. S druge strane, Federacija je planirala budžetski deficit u 2024. godini u iznosu od 469,9 miliona KM. Potrebe finansiranja za Federaciju BiH u 2024. godini, prema Budžetu Federacije BiH, iznose 1,29 milijardi KM (planirano je zaduženje u vidu obveznica u iznosu od 540 miliona KM, zapisa to 360 miliona KM i vanjsko tržište i ino-kreditori u iznosu do 395 miliona KM). Imajući u vidu sve navedeno, izvjesno je očekivati dalji rast vladinih obaveza u 2024. godini.

Nivo javnog duga sektora opće vlade sa krajem četvrtog kvartala 2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine je smanjen u nominalnom iznosu za 211,8 miliona KM. U 2023. godini je izostalo značajno zaduženje Vlada entiteta kod međunarodnih finansijskih institucija, dok je zaduživanje na domaćem tržištu kapitala bilo nešto intenzivnije. Ukupan javni dug sektora opće vlade na kraju četvrtog kvartala 2023. godine je iznosio 25,5% BDP-a. (Grafikon 1.20).

Grafikon 1.20: Ukupan javni dug sektora opće vlade

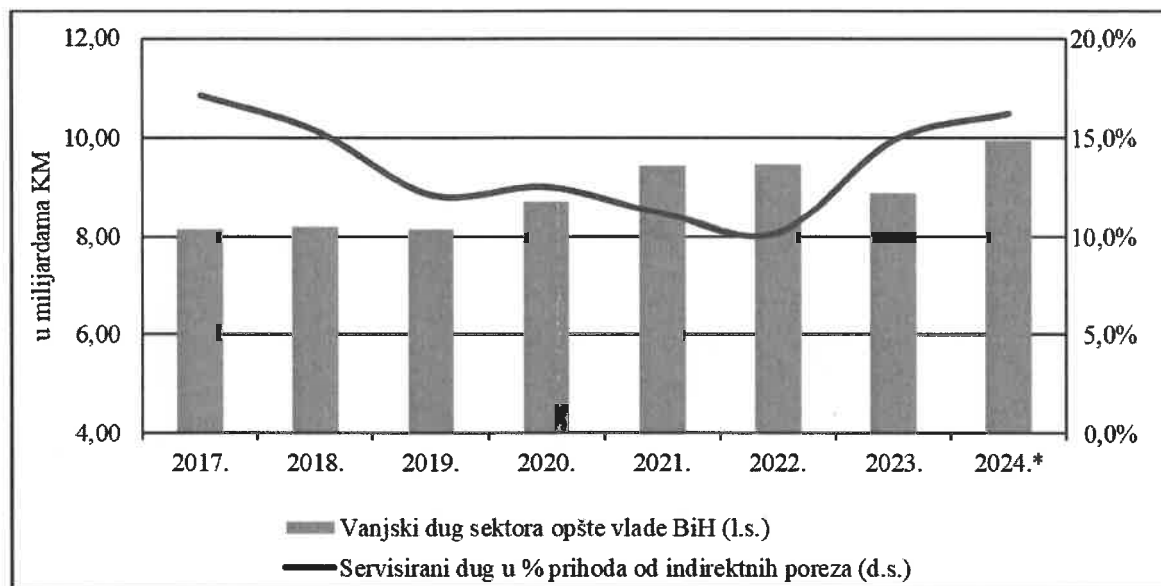

Izvor: CBBiH, BDP prema rashodnom pristupu, za 2023. godinu CBBiH projekcija nominalnog BDP-a

Vanjski dug sektora opće vlade je tokom 2023. godine zabilježio značajan pad (616,1 miliona KM ili 6,5%) i na kraju godine je iznosio 8,86 milijardi KM (Grafikon 1.21). Prema projekcijama Globalnog okvira fiskalnog bilansa i politika u BiH za period 2024–2026²⁹, u 2024. godini je planirano značajnije zaduženje kod ino-kreditara prema koncesionim uvjetima.

²⁹ Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u BiH za period 2023–2025. godina, mart 2023. godine.
<https://www.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=02eac856-ec98-4ab7-8d19-f57a04e2d9d0&lang=bs>

Grafikon 1.21: Vanjski dug sektora vlade

Izvor: CBBiH, Uprava za indirektno oporezivanje i Ministarstvo finansija i trezora BiH
Napomena: * projekcija.

U 2023. godini ukupan iznos povučenih sredstava od međunarodnih finansijskih institucija iznosio je 552,3 miliona KM, premda je planirano povlačenje sredstava u iznosu od 2,21 milijardi KM³⁰. U 2023. godini je izostalo značajno povlačenje sredstava od ino-kreditora. Najveće povlačenje je zabilježeno u četvrtom kvartalu 2023. godine (258,6 miliona KM), od čega se veći dio odnosio na finansiranje koridora Vc (oko 134 miliona KM).

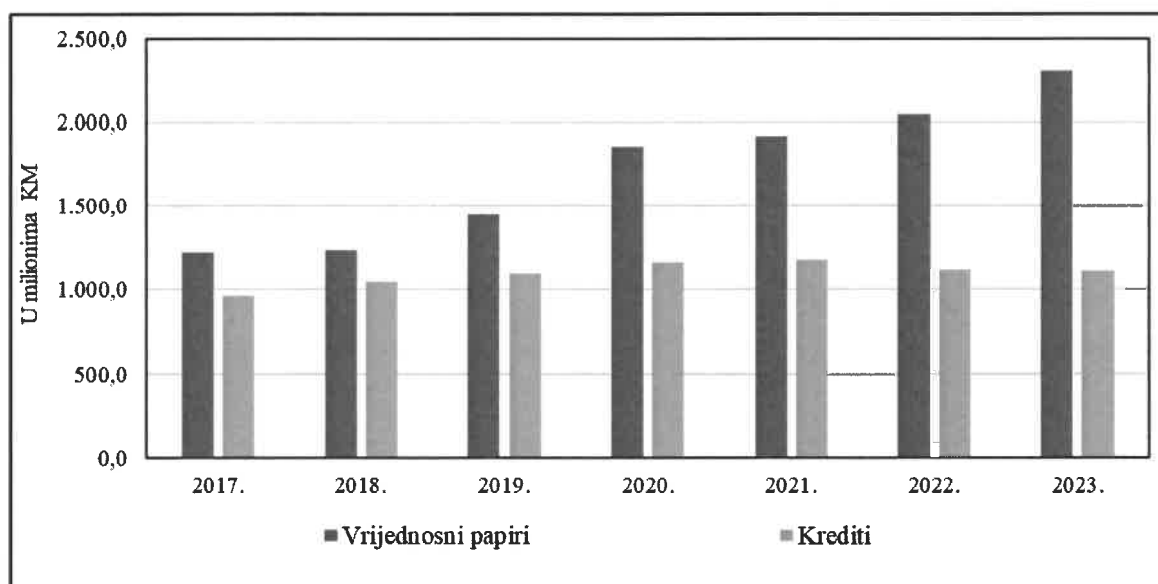
Otplata vanjskog duga sektora opće vlade je bila znatno veća od iznosa novih povučenih sredstava u 2023. godini. Od ukupno servisiranih sredstava prema ino-kreditorima (1,25 milijardi KM) prema Međunarodnom monetarnom fondu – MMF i Svjetskoj banci – IDA su servisirani pojedinačno najveći iznosi od 283,3 miliona KM i 233,0 miliona KM, respektivno. Za servisiranje vanjskog duga sektora opće vlade u 2024. planirana su sredstva u iznosu od 1,43 milijardi KM, što je 16,2 % projiciranih prihoda od indirektnih poreza za 2024. godinu³¹ (u 2023. godini taj procenat je bio niži i iznosio 14,9%).

³⁰ Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u BiH za period 2023–2025. godina, mart 2023. godine.

³¹ Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH (Plan servisiranja vanjskog duga u 2024.godini) i Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno-neizravno oporezivanje (OMA Bilten, br. 217/218, novembar–decembar 2023. godina).

Zaduženost sektora vlade kod komercijalnih banaka je zabilježila značajan rast na godišnjem nivou po osnovu vrijednosnih papira (269,0 miliona KM), dok je po osnovu kredita zabilježen blagi pad (Grafikon 1.22). U prvoj polovini 2023. godine vlade entiteta su izvršile značajna nova zaduženja na domaćem tržištu kapitala. Vlada Republike Srpske je emitirala 210 miliona KM uz kamatnu stopu od 6,1% godišnje na period od pet godina, a čija sredstva je iskoristila kao dio finansiranja obaveza po osnovu dospijeća otplate duga na Bečkoj berzi po osnovu obveznica izdatih 2018. godine u ukupnom iznosu od 327 miliona KM. Kako je dug na Bečkoj berzi otplaćen uglavnom sredstvima prikupljenim na domaćem tržištu kapitala, došlo je samo do valutne reklasifikacije, tj. smanjenja iznosa duga u stranoj valuti i povećanja u domaćoj valuti kod komercijalnih banaka, a izloženost bankarskog sektora prema sektoru vlade nije značajno promijenjena, i na kraju 2023. godine je bila 8,6% ukupne aktive bankarskog sektora. U 2024. godini po osnovu otplate unutrašnjeg duga FBiH i RS trebaju izdvojiti ukupno 947,7 miliona KM (Federacija BiH 443,9 miliona KM i Republika Srpska 503,8 miliona KM).

Grafikon 1.22: Zaduzenost opće vlade kod komercijalnih banaka

Izvor: CBBiH

Tekstni okvir 2: Mjere vlada entiteta u borbi s inflacijom

U 2023. godini entitetske vlade su nastavile sa primjenom fiskalnih mjera započetih u prethodnoj godini, kao odgovor na inflaciju koja je smanjila kupovnu moć osjetljivih kategorija stanovništva. Finansijski efekti mjera koje su entitetske vlade donijele u 2022. godini u vidu dodatnih izdvajanja su se zadržali i u 2023. Osim što su entitetske vlade u protekloj godini donijele privremene mjere koje su se odnosile na jednokratne pomoći u vidu isplata penzionerima, borcima, invalidima, mladima i nezaposlenim, određene mjere su bile i trajnog karaktera. Jedna od takvih mjera je i Odluka³² vlade RS kojom se reguliraju primanja majki sa četvero i više djece, a koje su nezaposlene, u skladu s kojom ostvaruju mjesečnu naknadu u iznosu od 750 KM i pravo na naknadu će se ostvarivati sve dok je bar jedno od djece maloljetno. Istovremeno, vlada Federacije BiH je subvencionirala gorivo za poljoprivredna gazdinstva. Nadalje, vlada FBiH je umanjila račune za struju za oko 70 000 osjetljivih kategorija domaćinstava. U FBiH je donijeta Uredba kojom se poslodavcima omogućilo da u toku 2023. godine svojim uposlenicima isplate dvije prosječne plate u FBiH ili 2.520 KM, gdje su oslobođeni obaveze plaćanja doprinosa i poreza. Što se tiče plata, u FBiH je u 2023. godini bilo predviđeno povećanje plata u javnom sektoru od 11%, dok su povećanja za penzije planirana do 20%. U RS plate u javnom sektoru koje su iznosile ispod 1.200 KM su povećane za 5% početkom godine, uz isti nivo povećanja i za drugi dio 2023. godine za sve preostale plate. Istovremeno, penzije su povećane za 13,5%.

Na nivou konsolidovane BiH u 2023. godini je zabilježen rast izdvajanja za bruto plate 614.0 miliona KM (1,3% BDP-a)³³, u kategoriji subvencija, socijalnih davanja i transfera zabilježen je rast rashoda od 968,1 miliona KM (2,0% BDP-a).

Kao dio socijalne politike, i kao odgovor na perzistirajuće visoke cijene u zemlji, vlada Federacije BiH je donijela Odluku o mjerama neposredne kontrole cijena utvrđivanjem maksimalne visine marži za pojedine osnovne životne namirnice i druge proizvode³⁴. Uz to je Federalno ministarstvo trgovine u decembru 2023. godine uputilo Javni poziv za dobrovoljno

³² <https://vladars.rs/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mpos/media/vijesti/Pages>

³³ Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u BiH za period 2024–2026. godina, januar 2023. godine.

³⁴ <https://www.fmt.gov.ba/novosti/odluka-o-propisivanju-mjera-neposredne-kontrole-cijena-utvrdivanijem-maksimalne-visine-mar%C5%BEi-za-pojedine-osnovne-%C5%BEivotne-namirnice-i-druge-proizvode-obavijest-o-primjeni.html>

učesće u akciji “zaključavanje cijena”³⁵, što predstavlja zajednički projekat Udruženja poslodavaca, Udruženja potrošača i Sindikata trgovine, kojim se cijene za 40 prehrambenih i higijenskih proizvoda smanjuju i zaključavaju na period od tri mjeseca, a početak primjene je decembar 2023. godine. Istovremeno, kao dio socijalne politike vlada RS je donijela Odluku o ukidanju marži³⁶ za određeni broj proizvoda koji se prodaju u Republici Srpskoj. Između ostalog na popisu proizvoda se nalaze mlijeko i mliječni proizvodi, meso i mesne prerađevine, dječija hrana i sredstva za ličnu higijenu.

Ukupan iznos fiskalnih izdvajanja u 2023. godini je bio oko 6,0% BDP-a RS, dok je u Federaciji BiH iznosio oko 2,8% BDP-a FBiH.

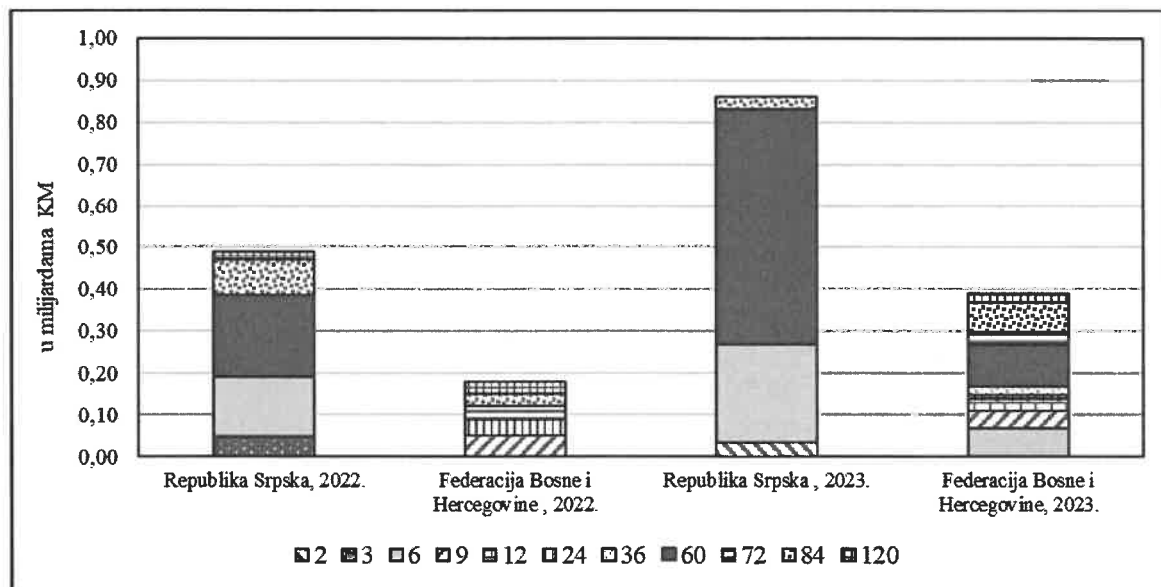
Ostvareni promet na bh. finansijskim tržištima jedan je od najvećih u historiji bh. berzi. Kao i u nekoliko prethodnih godina i tokom ove godine ukupan promet na berzama je bio pod uticajem javnih emisija entiteta, a u ovoj godini su dominirale emisije Republike Srpske. Rast u 2022. godini je bio posljedica baznog efekta. Nastavak i apsolutnog i relativnog rasta i u 2023. godini posljedica je rasta budžeta entitetskih vlada i njegovog finansiranja zaduživanjem na berzama. Ukupna vrijednost prometovanih finansijskih instrumenata je 1,47 milijardi. U ukupnoj strukturi prometa je i pored visoke i rastuće tržišne kapitalizacije akcionarskih društava (pogotovo na BLSE) promet vlasničkim vrijednosnim papirima učestvovao sa ispod 10 %. Emisije javnog duga su tokom 2023. godine vršene u ukupno deset ročnih segmenata (prošle godine u osam ročnih segmenata), a pored emisija petogodišnjih obveznica (ukupno dvanaest emisija), najviše je bilo emisija javnog duga na period od pola godine (ukupno deset emisija). Za razliku od prošle godine u 2023. godini nije bilo emisija kvartalnih trezorskih zapisa, ali su zato emitirani dvomjesečni i dvanaestomjesečni trezorski zapisi, kao i trogodišnje obveznice (Grafikon 1.23). Republika Srpska je vrijednosno posmatrano 93% emisija izvršila u ročnom segmentu od 6 mjeseci i pet godina, a u Federaciji Bosne i Hercegovine na ova dva ročna segmenta i emisije sedmogodišnjih obveznica se odnosi 62% od vrijednosti svih izvršenih emisija u 2023. godini.

³⁵ <https://www.fmt.gov.ba/zaklju%C4%8Davamo-cijene>

³⁶ [https://vladars.rs/sr-SP-](https://vladars.rs/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/MTT/Za%C5%A1tita%20potro%C5%A1a%C4%8Da/Pages/default.aspx)

[Cyrl/Vlada/Ministarstva/MTT/Za%C5%A1tita%20potro%C5%A1a%C4%8Da/Pages/default.aspx](https://vladars.rs/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/MTT/Za%C5%A1tita%20potro%C5%A1a%C4%8Da/Pages/default.aspx)

Grafikon 1.23: Vrijednost emisija po ročnim segmentima

Izvor: BLSE i SASE

Napomena: Ročnost emisije je u mjesecima.

Prosječan omjer pokrivenosti emisija Republike Srpske (odnos između pristiglih i prihvaćenih ponuda) kao i prošle godine bio je niži nego u Federaciji Bosne i Hercegovine. Razlika postoji i u dinamici, a posebno u broju emisija koji je ponovo u korist Republike Srpske (Tabela 1.2.). Republika Srpska se zaduživala na domaćem finansijskom tržištu intenzivno skoro tokom cijele godine¹, počevši od februara, a Federacija od aprila.

Tabela 1.2: Emisije javnog duga entiteta u 2023. godini

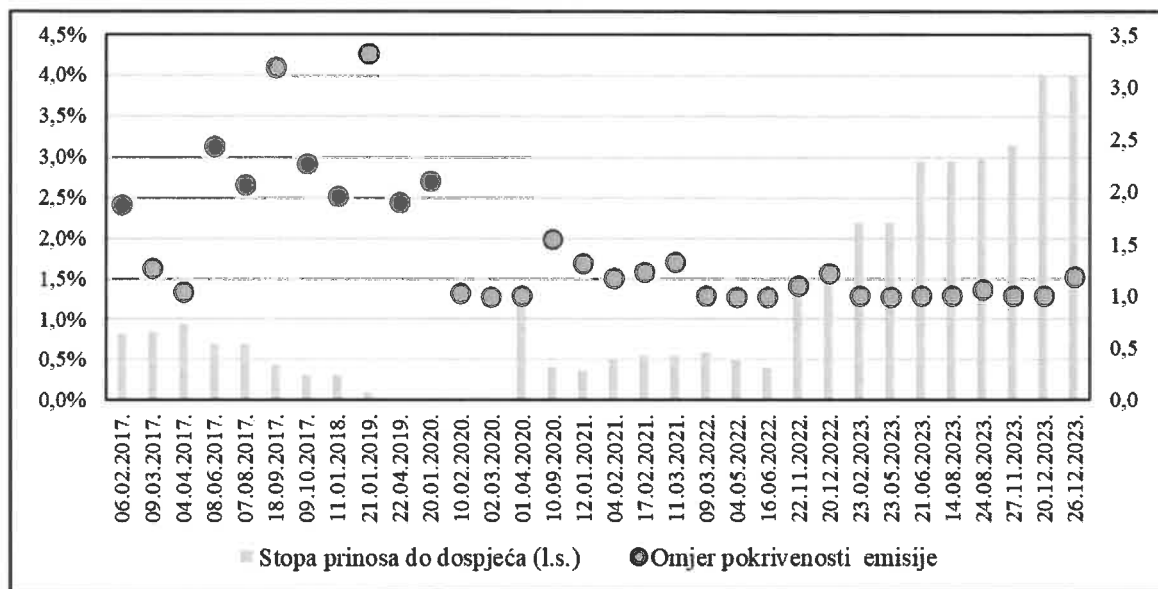
Ročnost, u mjesecima	2	6	9	12	24	36	60	72	84	120	Ukupno
Republika Srpska	1	8	0	0	0	0	9	0	1		19
Federacija Bosne i Hercegovine		2	1	1	1	1	3	1	2	1	13
Ukupno	1	10	1	1	1	1	12	1	3	1	32
Vrijednost emisija (u milionima KM)	32,4	303,8	39,0	29,7	10,0	20,0	664,8	29,9	99,9	20,0	1.249,4

Izvor: BLSE i SASE

Finansiranje budžeta entiteta u 2023. godini, kao i prošle godine, odvijalo se u okruženju rasta prinosa na finansijskom tržištu, što je posebno uočljivo na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa (Grafikon 1.24) i na tržištu petogodišnjih obveznica Republike Srpske, kao i u većini ročnih segmenta javnog duga Federacije Bosne i Hercegovine. Prosječna stopa prinosa na

tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske uvećana je skoro dvostruko, dok je rast stopa prinosa na tržištu petogodišnjih obveznica povećana za 147 b.p.

Grafikon 1.24: Stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske

Izvor: BLSE

Napomena: U jednoj emisiji iz 2019. i u tri emisije iz 2020. godini prinos na šestomjesečne trezorske zapise bio je 0%.

Sve stope prinosa do dospelja na primarnom tržištu obveznica bile su u 2023. godini, kao i u prošloj godini, niže u Federacije Bosne i Hercegovine (Tabela 1.3.). Ta razlika se kretala od 100 baznih poena na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa, do skoro 300 baznih poena na tržištu petogodišnjih obveznica. Kao i prošloj godini Republika Srpska je i u ovoj godini donijela odluku o maksimalnoj kamatnoj stopi na pojedine kategorije javnog duga sa aspekta vrste povjerilaca, koju je ovaj put vezala za visinu šestomjesečnog ili dvanaestomjesečnog Euribora³⁷. Maksimalna kamatna stopa na kreditna zaduženja kod domaćih kreditora, međunarodnih kreditora i na međunarodnom finansijskom tržištu je određena kao Euroibor na koji se dodaje 4%, 5,5% odnosno 7% u zavisnosti od vrste kreditora.

³⁷ Odlukao dugoročnom zaduživanju Republike Srpske za 2023. godinu. "Službeni glasnik Republike Srpske", 112/22, novembra 2022. godine.

Tabela 1.3: Prosječna stopa prinosa do dospijeća na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2023. godini

Ročnost, u mjesecima	2	6	9	12	24	36	60	72	84	120
Republika Srpska	2,40	3,05					5,94		6,10	
Federacija Bosne i Hercegovine		2,04	3,50	1,15	3,74	3,23	3,12	3,50	3,44	3,80

Izvor: SASE i BLSE

Napomena: Federacija Bosne i Hercegovine nije vršila emisije u prvom kvartalu 2023.godine. Republika Srpska nije emitirala javni dug u januaru, aprilu i oktobru.

1.2.3 Bankarski sektor

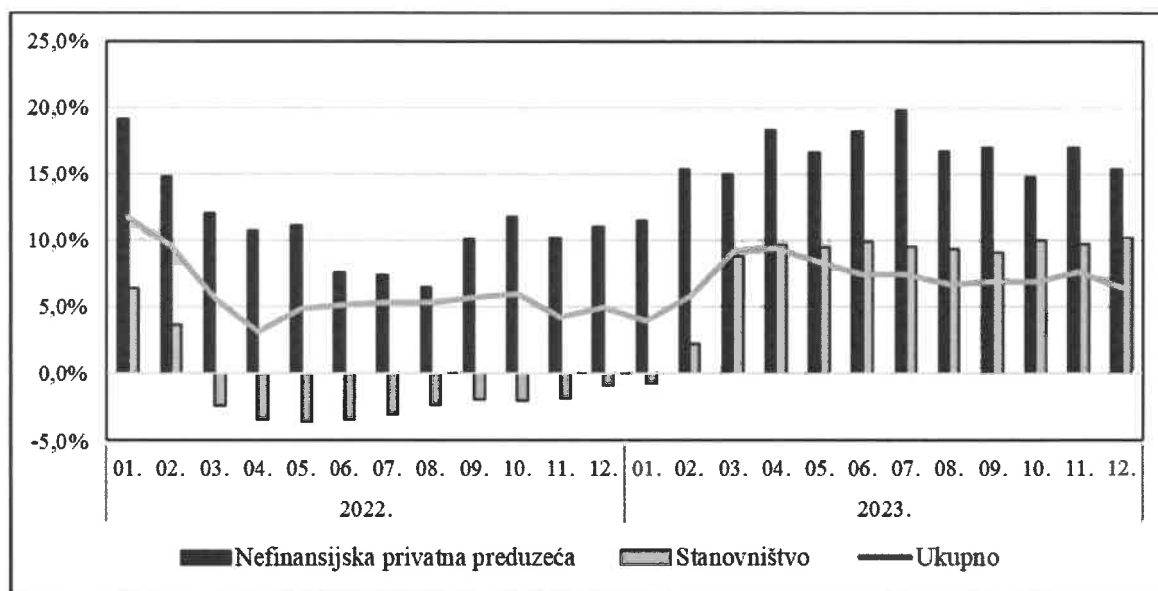
Bankarski sektor je u 2023. godini bio stabilan, profitabilan, i bez značajnog rasta kreditnog, deviznog, ili tržišnih rizika. Rast profitabilnosti je ostvaren uz visoku likvidnost, nizak udjel loših kredita, i u uvjetima umjerenog rasta aktive. Svi indikatori finansijskog zdravlja poboljšani su u odnosu na prethodnu godinu³⁸. U vlasničkoj strukturi bankarskog sektora, udjel banaka sa većinski domaćem vlasništvom u ukupnoj aktivi bankarskog sektora iznosio je 25,7%³⁹.

Nakon prošlogodišnjeg pada depozita banka, prouzrokovanog prvenstveno kratkoročnim, ali snažnim povlačenjem depozita iz dvije banke koje su bile izložene reputacionom riziku, u 2023. godini nastavljen je rast depozita. Visoke stope rasta depozita u 2023.godini (Grafikon 1.25) su posljedice baznog efekta, usporavanja inflacije i kreditne aktivnosti banaka. Najveći doprinos rastu depozita u 2023. godini dao je sektor stanovništva i sektor nefinansijskih preduzeća.

³⁸ O numeričkim indikatorima finansijskog zdravlja bankarskog sektora Bosne i Hercegovine više vidjeti na portalu Centralne banke BiH, www.cbbh.ba

³⁹ Podatak za Q3 2023. godine.

Grafikon 1.25: Godišnja stopa rasta depozita

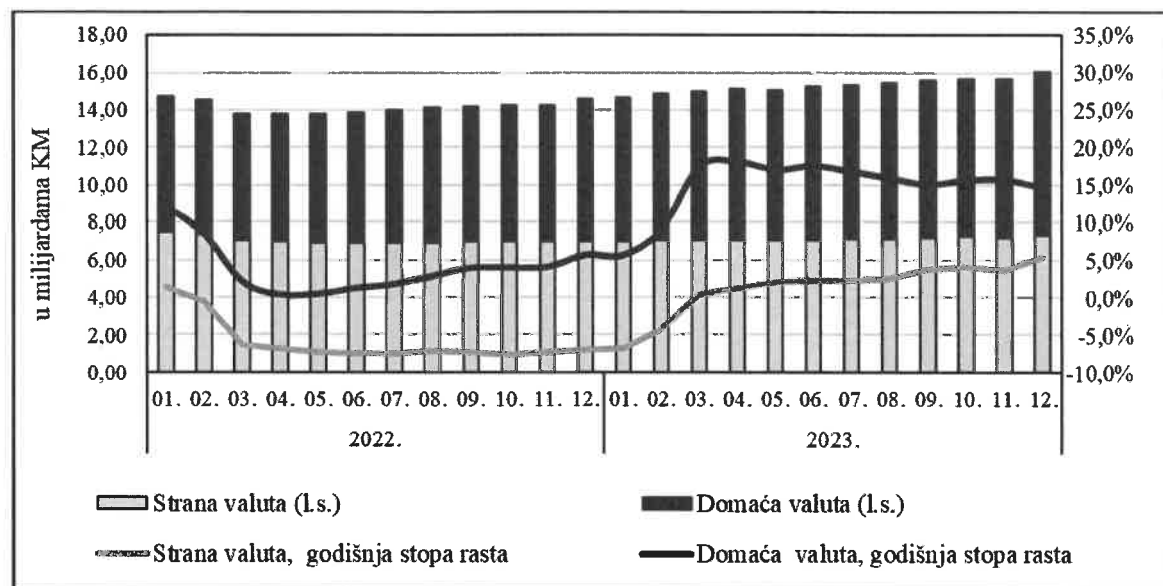

Izvor: CBBiH

I pored inflatornog uvećanja poreske osnovice i rekordnog nivoa indirektnih poreza, depoziti vlada entiteta su smanjeni prvi put nakon devet godina. Na godišnjem nivou je prvi put registrirano smanjenje depozita ostalih finansijskih institucija. Kod djela ostalih finansijskih institucija je primjetan značajan kreditni rast, kao i isplata dividendi, što su mogle biti neke od determinanti visokog smanjenja depozita ostalih finansijskih institucija. Prvi put nakon osam godina rasta smanjeni su i depoziti sektora nefinansijskih javnih preduzeća.

Jedna od ključnih pozitivnih karakteristika u dinamici depozita je nastavak trenda rasta depozita sektora stanovništva u domaćoj valuti (Grafikon 1.26). Na kraju 2023. godine udjel depozita stanovništva u domaćoj valuti bio je 54%. Valutna struktura depozita nefinansijskih preduzeća, pokazuje približno iste omjere kao i u prethodnoj godini, sa trećinom depozita u stranoj valuti. I u ovoj godini je nastavljen trend relativnog pada stanja ostalih tj. oročenih depozit stanovništva. S obzirom na njihov značaj u finansiranju kreditne aktivnosti, banke su i dalje izložene nepovoljnoj ročnoj strukturi izvora finansiranja. S druge strane, do promjena u ročnoj strukturi depozita nefinansijskih preduzeća, kao drugog značajnog sektora, nije došlo.

Grafikon 1.26: Depoziti stanovništva, valutna struktura

Izvor: CBBiH

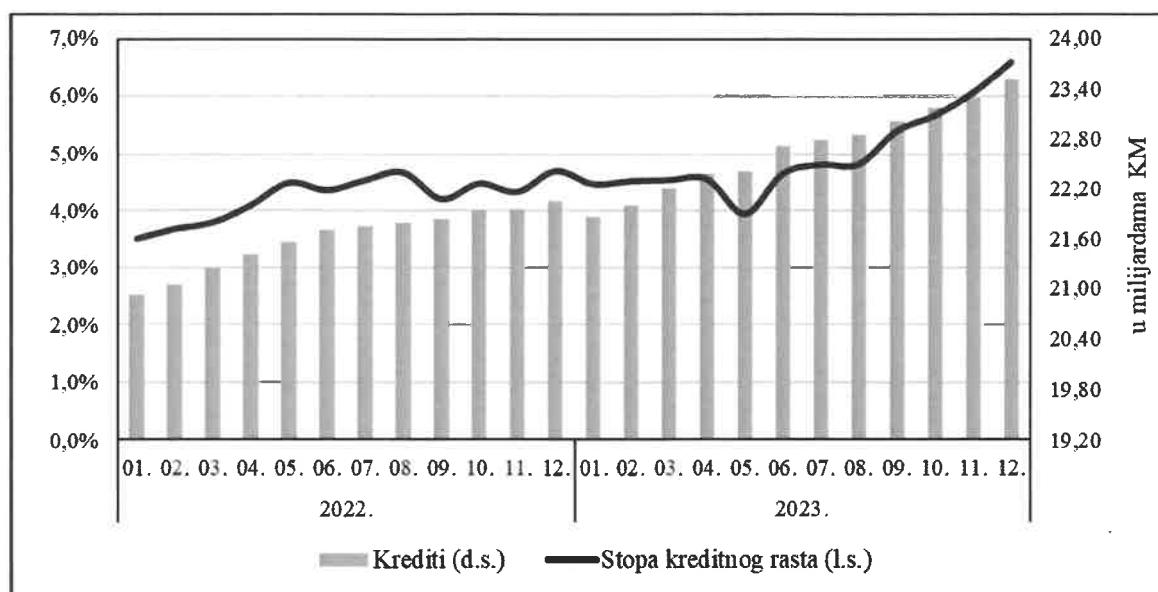
Napomena: Strana valuta pored depozita u stranoj valuti uključuje i depozite indeksirane u stranim valutama.

U prosjeku nizak godišnji rast aktivnih kamatnih stopa i još uvijek izuzetno niske realne kamatne stope na kredite su, uz zadovoljavajuće uvjete odobravanja kredita i izdašne domaće izvore finansiranja, kreirali višu kreditnu dinamiku nego u prethodnoj godini (Grafikon 1.27). Ankete koje provodi CBBiH među bankama⁴⁰ su ukazivale kako su banke očekivale usporavanje kreditne aktivnosti u 2023. godini. Uprkos pooštavanju kreditnih standarda u bankama⁴¹, i uprkos očekivanom rastu troškova izvora finansiranja, kreditni rast u BiH je bio iznad očekivanja. Ostvaren je, sa obzirom na recesione pritiske u okruženju, i nizak ekonomski rast u BiH, solidan rast ukupnih kredita od 6,6%, koji je realiziran skoro u potpunosti u sektoru privatnih nefinansijskih preduzeća i sektoru stanovništva. U okviru kredita stanovništvu najviši rast je zabilježen kod potrošačkih nenamjenskih kredita i stambenih kredita. Struktura kredita stanovništvu gotovo da nije mijenjana u odnosu na prethodnu godinu, a stopa kreditnog rasta veća je nego prethodne godine.

⁴⁰ Ankete o kreditnoj aktivnosti banaka u BiH za prvi, drugi i treći kvartal 2023. godine.

⁴¹ Posljednja anketa o kreditnoj aktivnosti banaka odnosi se na treći kvartal 2023. godine.

Grafikon 1.27: Godišnja stopa kreditnog rasta

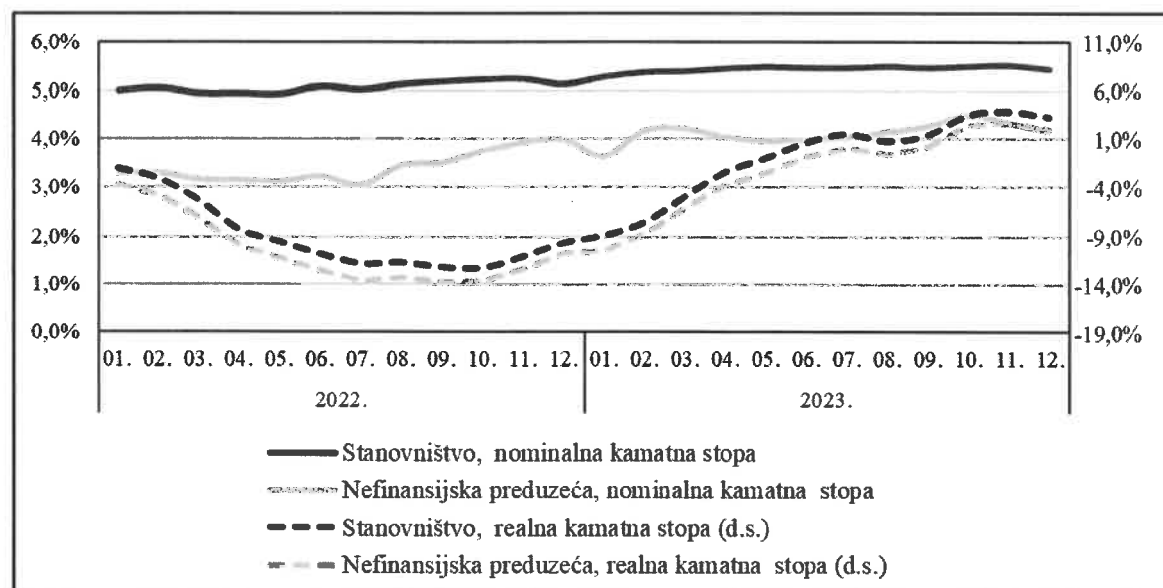
Izvor: CBBiH

Nije evidentiran značajniji rast nominalnih aktivnih kamatnih stopa u sektoru nefinansijskih preduzeća, a u sektoru stanovništva promjene kamatnih stopa su niske. Kamatne stope su ili samo blago izmijenjene u odnosu na kraj prethodne godine (stambeni krediti), ili je rast relativno nizak kao kod nenamjenskih potrošačkih kredita i kod nefinansijskih preduzeća. Sa slabljenjem inflatornih pritisaka realne kamatne stope su kontinuirano rasle u tokom godine, te se do kraja godine raspon između nominalnih i realnih kamatnih stopa značajno smanjio (Grafikon 1.28). Pooštavanje kreditnih standarda nije prouzrovalo bitniji rast kamatnih stopa na kredite. Banke su samo djelimično pratile promjenu referentne kamatne stope ECB-a. Neki od uzroka slabog prenosa monetarne politike ECB su dominacija domaćih kratkoročnih izvora finansiranja u pasivi banaka, a u vezi bankocentričnog finansijskog sistema i nedostaka alternativnih oblika ulaganja novčane imovine. Na kraju decembra 2023. godine kamatna stopa na stambene kredite, kredite nefinansijskim preduzećima i nenamjenske potrošačke kredite stanovništvu bila je 3,9%, 4,2%, 5,8% respektivno.

Entitetske agencije za bankarstvo su odmah nakon što je u julu 2022. godine ECB počela sa podizanjem kamatnih stopa donijele odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta

kamatnih stopa⁴², čime je rast kamatnih stopa iznad određenog nivoa⁴³ uvjetovan dodatnim izdvajanjem za rezerviranje⁴⁴.

Grafikon 1.28: Kamatne stope na novoodobrene kredite

Izvor: CBBiH

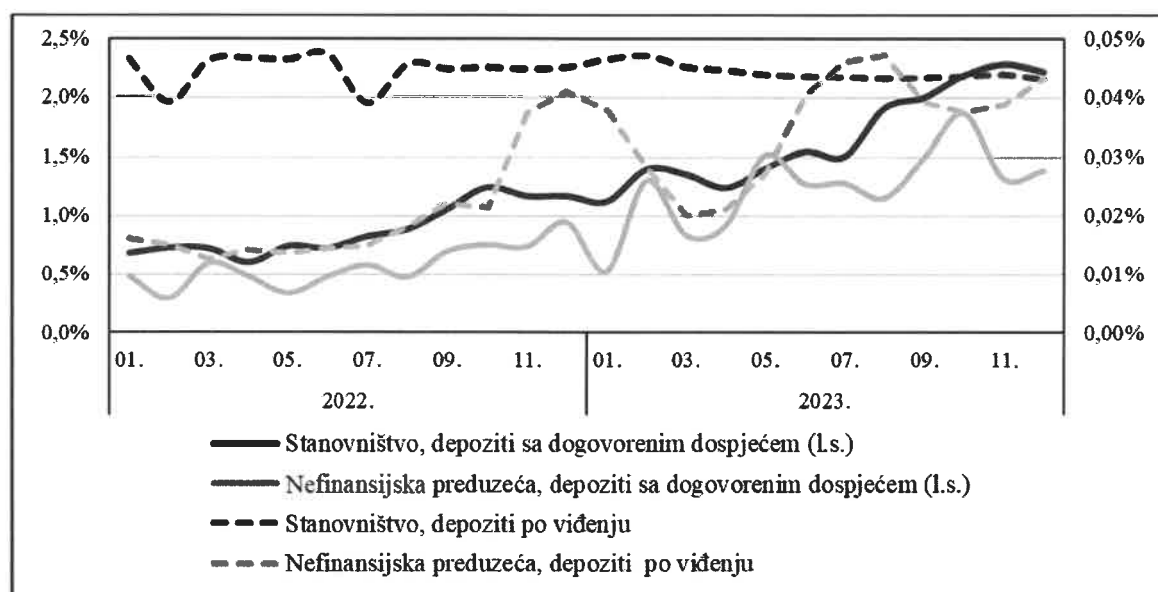
Pasivne kamatne stope na depozite sa dogovorenim dospeljem su u prosjeku porasle više nego aktivne kamatne stope. Međutim, ovdje je najbitnije istaći da su kamatne stope na depoziti po viđenju stanovništva i nefinansijskih preduzeća koje čine 60% od ukupnih depozita i dalje izuzetne niske i nepromijenjene u odnosu na kraj prethodne godine (Grafikon 1.29). U oktobru prošle godine CBBiH je započela sa publikovanjem podataka o troškovima finansiranja banaka (Referentna stopa prosječnog ponderisanog troška finansiranja banaka u BiH – RSTF 3) koju banke mogu koristiti kao referentnu stopu za vezivanje kamatnih stopa na izvore finansiranja i na kredite sa promjenljivom kamatnom stopom umjesto vrijednosti Euribora. I ova statistika pokazuje da nije došlo do bilo kakvih značajnijih promjena ni u troškovima finansiranja banaka mjereno referentnim stopama prosječnog ponderisanog troška finansiranja banaka.

⁴² Ova odluka važe do kraja 2023.godine, ili do opoziva agencija za bankarstvo.

⁴³ Rast od 200 b.p. u odnosu na visinu kamatne stope na 30.6.2022. je određen kao značajni rast kamatnih stopa.

⁴⁴ Agencije za bankarstvo su smatrale da će potencijalno povećanje troškova banaka uticati na usporavanje rast kamatnih stopa i stepen finansijskog opterećenja dužnika.

Grafikon 1.29: Kamatne stope na depozite

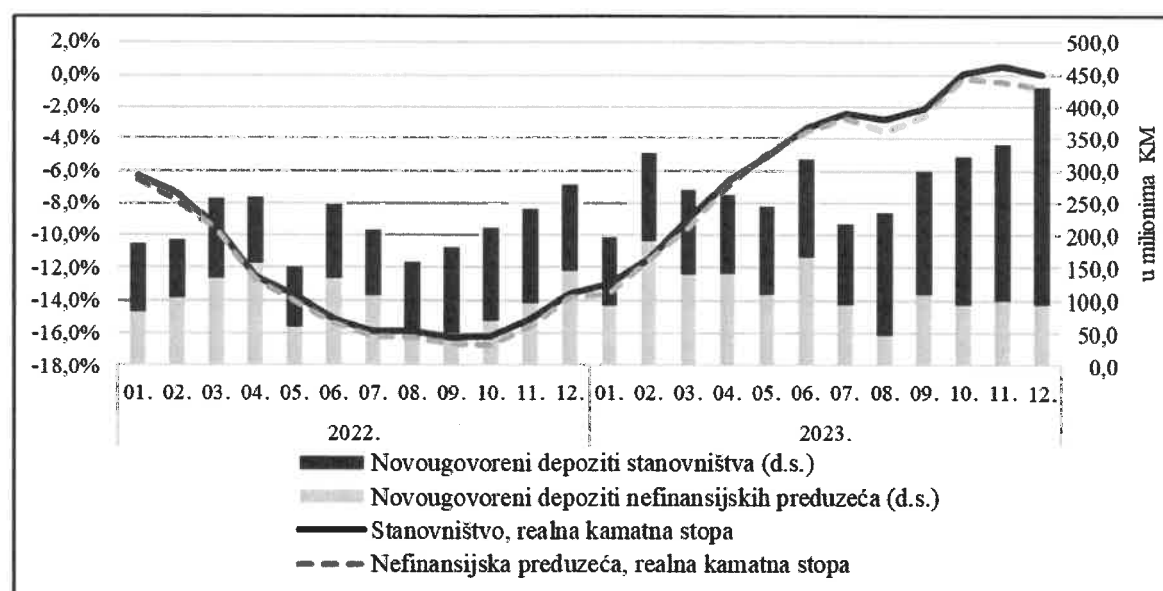
Izvor: CBBiH

Na rast novougovorenih depozita stanovništva (depoziti sa ugovorenim dospeljem), pogotovo u ročnim segmentima iznad godinu dana, uticao je zabilježeni rast kamatnih stopa. Nije izostao ni rast kamatnih stopa na depozite nefinansijskih preduzeća, iako je on dosta manji. Na kraju godine prosječna ponderisana kamatna stopa na depozite stanovništva je 2,2%, a na depozite nefinansijskih preduzeća 1,4%. Razlika u stranoj (eurozoni) i domaćoj prosječnoj kamatnoj stopi na kraju godine na depozite stanovništva i depozite nefinansijskih preduzeća ukazuje na drugačije karakteristike tržišta depozita sa ugovorenim dospeljem u Bosni Hercegovini u odnosu na zonu eura. Ovakva, mnogo slabija, reakcija bh. banaka na opći rast kamatnih stopa, kao i uslučaju aktivnih kamatnih stopa, se može dovesti u vezu sa strukturom finansijskog tržišta Bosne i Hercegovine kojim dominiraju banke kao finansijski posrednici. Opadajući i nizak udjel stranih izvora finansiranja u pasivi banaka smanjuje stepen uticaja monetarne politike ECB na kamatne stope na depozite sa ugovorenim dospeljem u BiH. Kao što je prethodno istaknuto rast pasivnih kamatnih stopa na depozite stanovništva sa ugovorenim dospeljem bio je veći u višim ročnim segmentima, pa je shodno tome kamatna stopa najviše porasla u ročnom segmentu između jedne i dvije godine. Razlika između kamatnih stopa na novougovorene depozite u KM i kamatnih stopa na novougovorene depozite u stranoj valuti se

uvećala tokom 2023. godine⁴⁵. Ta razlika je na svom vrhuncu, u oktobru, dostigla 90 b.p. u korist kamatne stope na depozite u stranoj valuti, a na kraju ove godine ona je manja.

Nakon što je u prethodnoj godini, usljed dvocifrene stope inflacije, dostignut izuzetno nizak nivo realnih kamatnih stopa, usljed slabljenja inflatornih pritisaka one su u 2023. godini imale postojan trend rasta (Grafikon 1.30). Tokom 2023. godine ugovorena je visoka vrijednost ukupnih novih depozita stanovništva, a i stanje ukupnih depozita na kraju godine (31,1 milijarda KM) najviše je u historiji bankarskog sektora.

Grafikon 1.30: Realne kamatne stope na novougovorene depozite

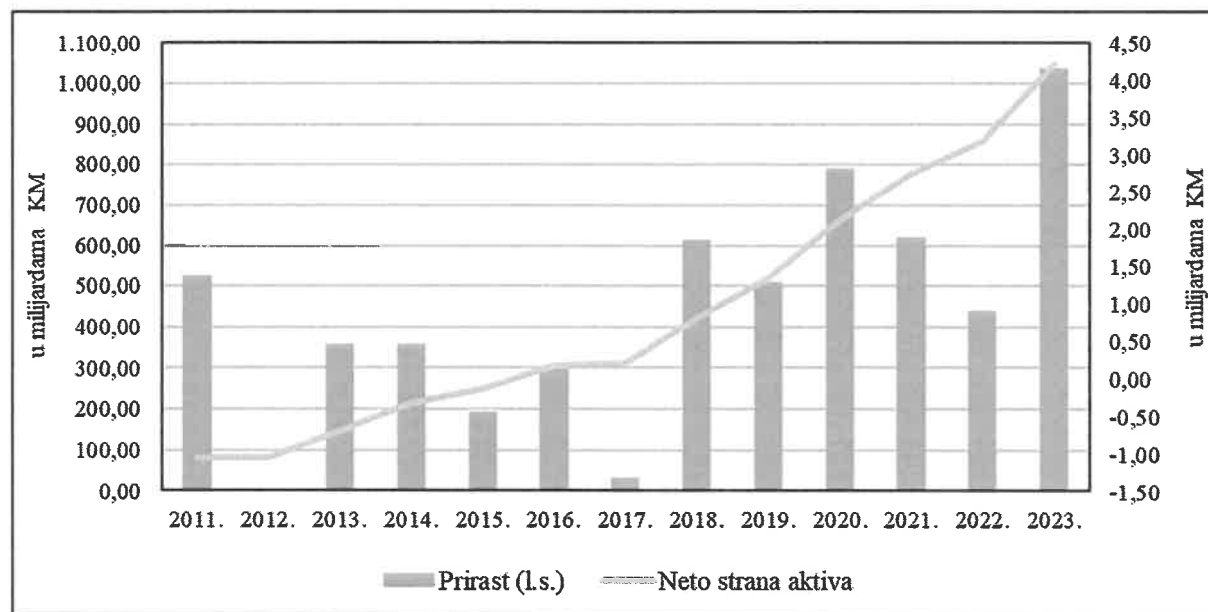
Izvor: CBBiH

Ostvareni, vrlo visoki prirast neto strane aktive u 2023. godini od (Grafikon 1.31) posljedica je maksimalne vrijednosti strane aktive i minimalne vrijednosti strane pasive. Tokom godine, u oktobru, zabilježen je historijski najviši iznos neto strane aktive (4,65 milijarde KM). Pored razlike između kamatnih stopa u zemlji i inostranstvu, uzroci rasta neto strane aktive su i supstitucija stranih izvora finansiranja (strane pasive) sa domaćim izvorima finansiranja. Najveći doprinos rastu strane aktive banaka su dali ostali depoziti kod nerezidenata, čije je učešće u stranoj aktivni, zbog rasta kamatnih stopa na depozite u eurozoni značajno poraslo.

⁴⁵ Na kraju godine udjel depozita u eurima i u ostaloj stranoj valuti u ukupnim depozitima bio je 36% i 3% respektivno.

Godišnji rast vrijednosnih papira u strukturi strane aktive banaka, iako izražen, bio je djelimično ograničen novom bankarskom regulativom⁴⁶.

Grafikon 1.31: Neto strana aktiva

Izvor: CBBiH

Na kraju godine strana aktiva koja nije raspoloživa po viđenju ⁴⁷ je činila oko dvije trećine strane aktive. Povećanjem ovih pozicija u strukturi strane aktive banke nastaje da ostvare dodatne prihode, pri čemu se ne izlažu riziku devizne likvidnosti zbog dalje visokog udjela valute i prenosivih depozita kod nerezidenata u stranoj aktivi. Osim toga stanje ove dvije pozicije veće je od stanja strane pasive, čime je obezbjeđena likvidnost ovog djela deviznog podbilansa.

Godišnji pad strane pasive od skoro petinu očekivana je posljedica kamatne diferencije, i kao što smo prethodno istakli, zamjene stranih izvora finansiranja sa domaćim izvorima finansiranja. Najveći pojedinačan doprinos smanjenju strane pasive došao je sa pozicije ostalih depozita (oročenih), ali i pored ovih velikih promjena i dalje skoro tri četvrtine strane pasive predstavljaju ročno vezani izvori finansiranja.

⁴⁶ Obe entitetske agencije donijelu su odluku o ograničenju izloženosti banaka prema stranim centralnim bankama i stranim centralnim vladama do visine 100% prikladnog kapitala.

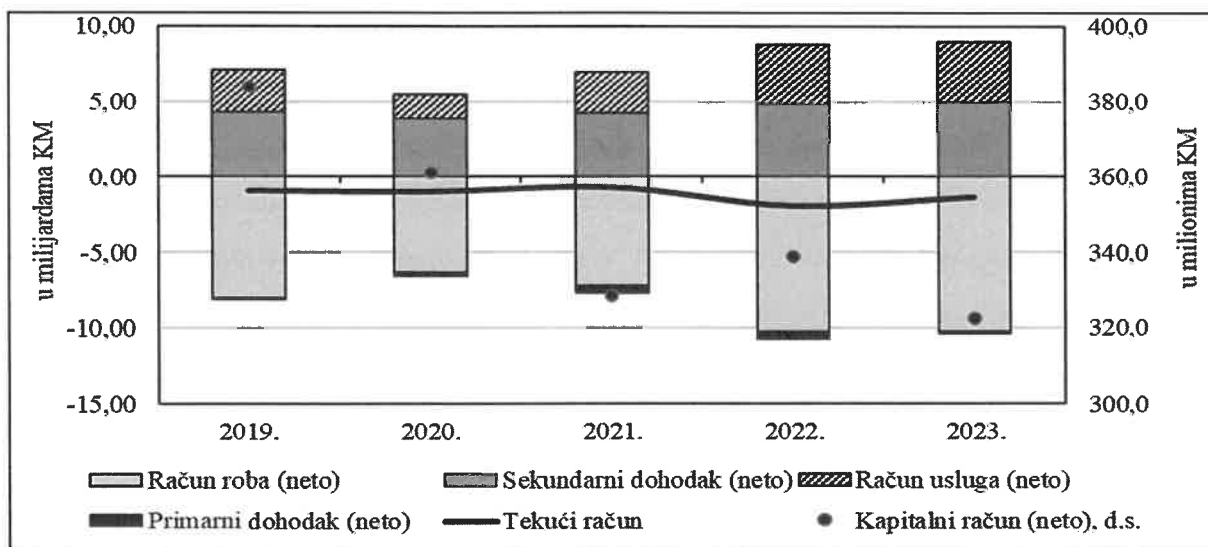
⁴⁷ Ostali depoziti kod nerezidenata, vrijednosnih papira nerezidenata (osim akcija) i ostali krediti nerezidentima.

1.2.4 Vanjski sektor

I. Platni bilans

Za razliku od 2022. godine kada su zabilježene rekordne vrijednosti u međunarodnoj trgovini robama, u 2023. godini je došlo do pada vrijednosti robne razmjene sa inostranstvom. Kontrakcija na međunarodnom tržištu roba posljedica je skromnog obima ekonomske aktivnosti na globalnom nivou, kao i izraženih geopolitičkih tenzija. Posmatrano u apsolutnim iznosima, u 2023. godini je zabilježen deficit na tekućem računu (Grafikon 1.32), u iznosu od 1,38 milijardi KM, što predstavlja pad od 30,4% u odnosu na prethodnu godinu. Kao i prethodnih godina, deficit na tekućem računu najvećim dijelom je posljedica deficita na računu roba, dok su usluge i prilivi po osnovu sekundarnog dohotka zabilježili pozitivan uticaj. Usljed nominalnog smanjenja deficita tekućeg računa, kao i nominalnog rasta BDP-a u 2023. godini⁴⁸, deficit tekućeg računa izražen u procentima BDP-a se smanjio za 1,7 procentnih poena na nivo od 2,7%.

Grafikon 1.32: Tekući i kapitalni račun

Izvor: CBBiH

U 2023. godini je zabilježen pad vrijednosti međunarodne robne razmjene, s tim što je pad bio izraženiji na strani izvoza, što je rezultiralo rekordnim trgovinskim deficitom. Pad obima

⁴⁸ Nominalni BDP za 2023. godinu je projekcija CBBiH iz novembra 2023. godine.

industrijske proizvodnje, kao i skromna finalna potrošnja u BiH, rezultirali su padom vrijednosti uvoza robe u 2023. godini. Prema platnobilansnim podacima, vrijednost uvezene robe je iznosila 25,87 milijardi KM, što predstavlja godišnji pad od 2,6%. S druge strane, pad tražnje na tržištima zemalja glavnih trgovinskih partnera rezultirao je padom vrijednosti izvoza robe iz BiH za 4,3%. Izvoz robe je realiziran u vrijednosti od 15,67 milijardi KM, a preko oko 73,0% vrijednosti izvoza robe realizirano je na tržištu zemalja EU (Tabela 1.4).

Tabela 1.4: Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima, u milijardama KM

	Izvoz			Uvoz		
	2021.	2022.	2023.	2021.	2022.	2023.
EU	10,39	13,23	12,19	12,73	16,30	16,37
CEFTA	2,41	3,30	3,12	2,76	3,52	3,24
Ostale zemlje	1,47	1,44	1,39	6,10	8,82	8,15
UKUPNO	14,27	17,97	16,70	21,60	28,64	27,77

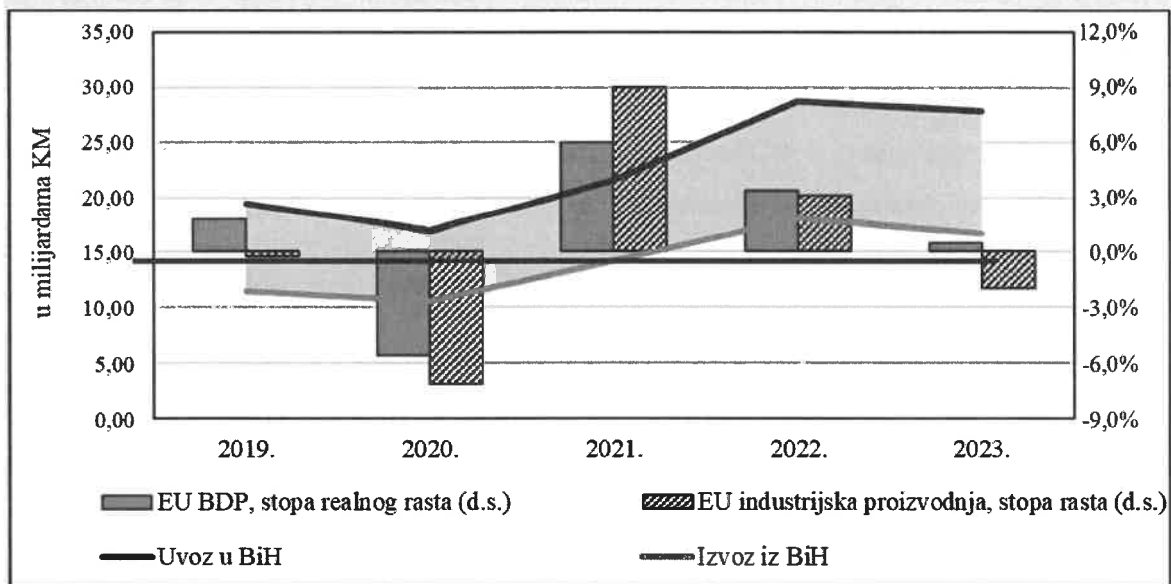
Izvor: BHAS

Napomena: podaci u tabeli predstavljaju podatke statistike vanjske trgovine Agencije za statistiku BiH

Tekstni okvir 3: Vanjskotrgovinski robni deficit u BiH u 2023. godini

Ekonomska kretanja na globalnom nivou, a posebno na tržištu EU, reflektirala su se na privrednu aktivnost i vanjskotrgovinsku razmjenu BiH u prošloj godini. Nakon izrazito visokog obima vanjskotrgovinske robne razmjene BiH u 2022. godini, najvećim dijelom uzrokovanog cjenovnim efektom kao i rastom tražnje, u 2023. godini je došlo do smanjenja, kako na strani izvoza, tako i na strani uvoza, s tim što je izvoz zabilježio značajniji pad vrijednosti (Grafikon 1.33). Pozicija BiH kao neto uvoznika na međunarodnom tržištu roba rezultirala je rekordnim vanjskotrgovinskim robnim deficitom u 2023. godini od 11,07 milijardi KM (Grafikon 1.34).

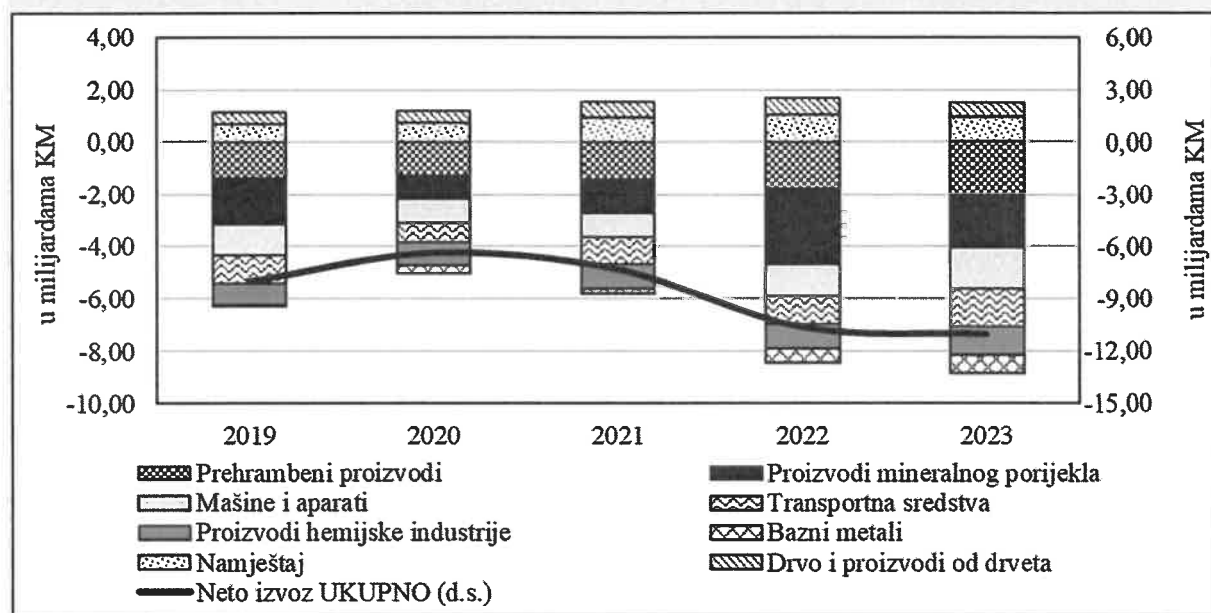
Grafikon 1.33: Uvoz i izvoz robe iz BiH, BDP i industrijska proizvodnja u EU

Izvor: BHAS, EUROSTAT

Pad vrijednosti izvoza robe iz BiH od 7,1% u 2023. godini najveći je generator rekordnog trgovinskog deficita, a najvećim dijelom je posljedica pada tražnje za BiH robom na tržištima zemalja najznačajnijih trgovinskih partnera BiH. S obzirom na to da je 73,0% izvoza robe iz BiH u 2023. godini bilo usmjereno na tržište zemalja EU, skroman nivo ekonomske aktivnosti u EU u posmatranom periodu (rast od 0,5%) nije bio dovoljan za ostvarivanje značajnije vrijednosti izvoza. Poseban značaj za vrijednost BiH izvoza imala je kontrakcija Njemačke ekonomije u 2023. godini koja je procijenjena na 0,3%, s obzirom na to da je Njemačka najznačajnije izvozno tržište za BiH proizvode. Pored navedenog, od pet najznačajnijih izvoznih partnera BiH, samo je Srbija zabilježila rast obima industrijske proizvodnje u posmatranoj godini, što je imalo uticaj na izvoz sirovina i poluproizvoda.

Grafikon 1.34: Neto izvoz po najznačajnijim grupama proizvoda

Izvor: BHAS

Posmatrano prema grupama proizvoda, prehrambeni proizvodi, proizvodi mineralnog porijekla, mašine i aparati i transportna sredstva su generirali najveći dio trgovinskog robnog deficita u 2023. godini. Uprkos izraženim proizvodnim potencijalima, kao i povoljnim klimatskim uvjetima, BiH je u 2023. godini uvezla pet puta više prehrambenih proizvoda u odnosu na vrijednost izvoza, što je rezultiralo deficitom od 2,01 milijardu KM. Zahvaljujući padu cijena nafte na međunarodnom tržištu u 2023. godini u odnosu na prethodnu, deficit u razmjeni proizvoda mineralnog porijekla je u izvještajnoj godini zabilježio pad od 31,3%. Uprkos relativno stabilnom fizičkom obimu izvoza električne energije, nešto niže cijene ovog energenta uticale su na godišnji pad vrijednosti izvoza. U okviru iste grupe proizvoda, pad vrijednosti, usljed značajno manje tražnje, zabilježen je i kod izvoza uglja (25,0%). Iako BiH tradicionalno bilježi visok robni deficit u trgovini mašinama i aparatima, on je u 2023. godini bio za trećinu viši od petogodišnjeg pretpandemijskog prosjeka. Međunarodna trgovina baznim metalima je, historijski posmatrano, bilježila najveće oscilacije kada je neto izvoz u pitanju, od pozitivnih vrijednosti u pretpandemijskom periodu do negativnih u pandemijskom i postpandemijskom. Rast deficita u trgovini baznim metalima posljedica je kako domaćih, tako i vanjskih faktora. Značajan faktor predstavljao je i privremeni prestanak proizvodnje čelika u jednom od najvećih proizvodnih postrojenja u BiH krajem 2023. godine, što je imalo uticaja i na sekundarne i tercijarne djelatnosti. S druge strane, pad vrijednosti izvoza baznih metala od 24,5% posljedica je i smanjene potražnje za čelikom na globalnom nivou od 5,2% u 2023. godini, usljed

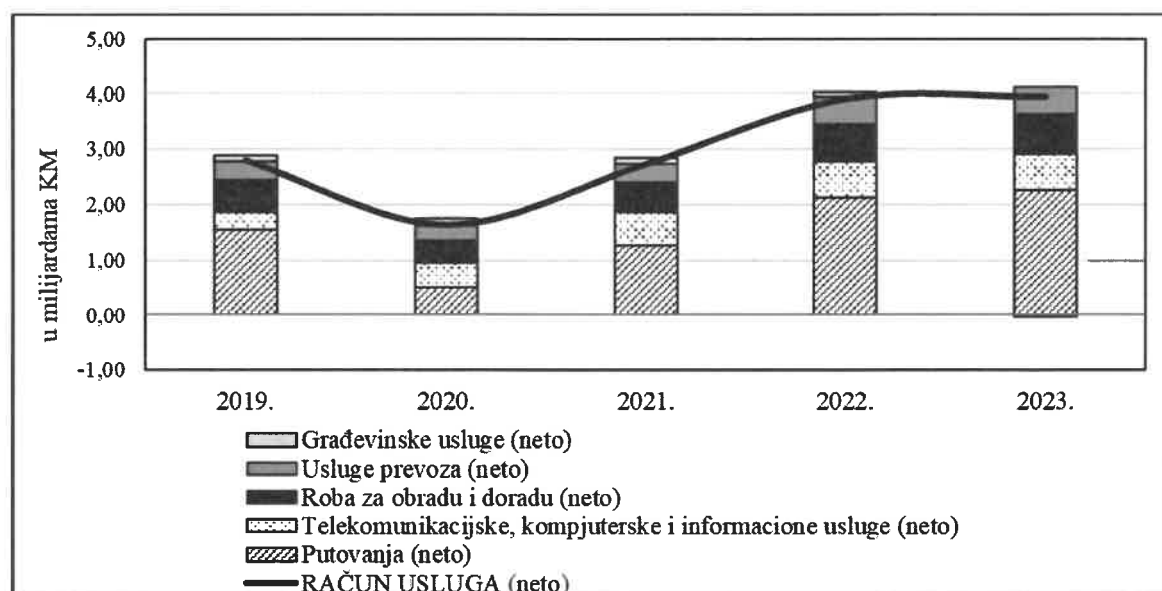
opterećenosti industrije razvijenih zemalja visokim troškovima energije, kao i baznog efekta, usljed znatno nižih cijena čelika u izvještajnoj u odnosu na prethodnu godinu. Također, pad tražnje na razvijenim tržištima reducirao je trgovinski suficit po osnovu trgovine namještajem, grupe proizvoda koja, uz drvo i proizvode od drveta, kontinuirano bilježi suficit, ali je on i dalje znatno iznad pretpandemijskog nivoa. S druge strane, rast vrijednosti uvoza transportnih sredstava, kontinuirano bilježeći visoke godišnje stope rasta (izuzev u prvoj godini pandemije) imao je izrazito visok doprinos vanjskotrgovinskom robnom deficitu u 2023. godini.

Nepovoljna kretanja u vanjskoj trgovini prisutna u 2023. godini, nastavljena su i u prvom mjesecu 2024. godine uz zabilježen godišnji pad vrijednosti izvoza i rast vrijednosti uvoza. Skroman procijenjeni rast ekonomske aktivnosti u EU u 2024. godini od 0,9%⁴⁹ ne ukazuje na poboljšanje izgleda za pozitivnim kretanjima u vanjskotrgovinskoj razmjeni BiH u 2024. godini. Vanjskotrgovinska aktivnost u 2024. će biti i pod velikim uticajem šokova izazvanih sukobima na Bliskom istoku, koji bi mogli rezultirati cjenovnim i poremećajima u distribuciji sirovina i proizvoda.

Najveći dio deficita na računu roba pokriven je neto prilivima na računu usluga, koji su u 2023. godini realizirani u vrijednosti od 3,95 milijardi KM, što je neznatno iznad nivoa iz prethodne godine (1,1%). Sve najznačajnije kategorije na računu usluga, osim građevinarstva, zabilježile su rast neto priliva u 2023. godini (Grafikon 1.35). Tradicionalno, najveći dio neto priliva na računu usluga odnosi se na prilive po osnovu dolazaka stranih turista, koji su zabilježili rast od 5,8%. Uprkos padu obima industrijske proizvodnje i smanjenju broja narudžbi u razvijenim zemljama, neto prilivi po osnovu poslova obrade i dorade robe su zabilježili rast od 7,6%, dok su transportne usluge, uvjetovane kontrakcijom na međunarodnom tržištu roba, zabilježile neto prilive neznatno iznad prošlogodišnjeg nivoa. Telekomunikacijske, kompjuterske i informacione usluge su u 2023. godini nastavile trend rasta ostvarivši neto prilive u vrijednosti od 667,9 miliona KM (rast 2,3%).

⁴⁹ EUROSTAT, Zimski krug ekonomskih projekcija, februar 2024. godine.

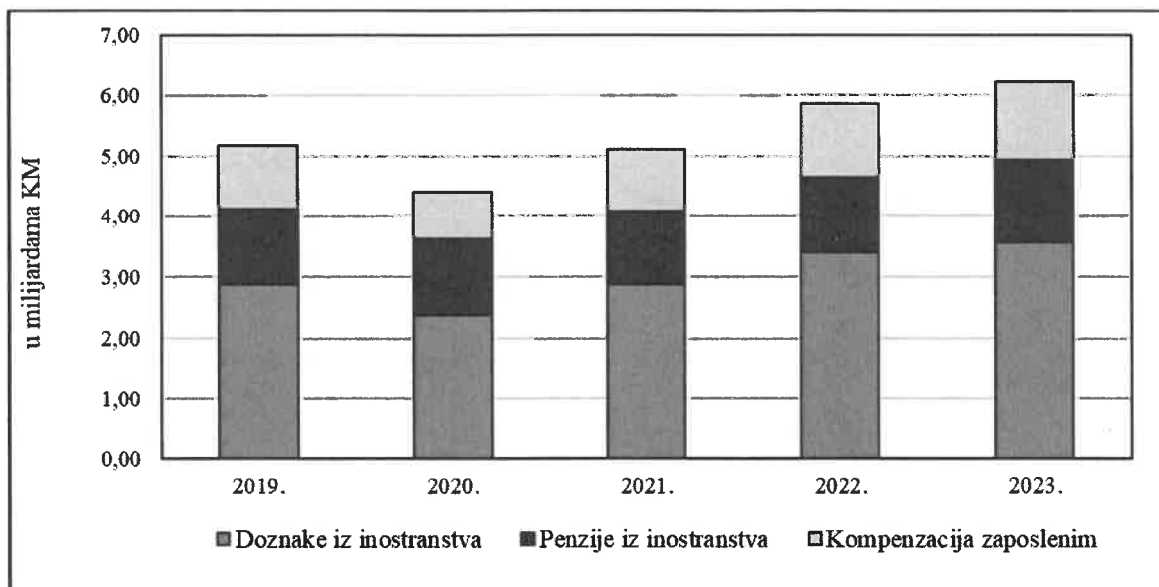
Grafikon 1.35: Račun usluga u platnom bilansu

Izvor: CBBiH

Pored suficita na računu usluga, najveći doprinos smanjenju deficita na tekućem računu imao je ostvareni suficit na računu sekundarnog dohotka, prvenstveno po osnovu radničkih doznaka iz inostranstva (Grafikon 1.36). Uprkos skromnom obimu ekonomske aktivnosti u razvijenim zemljama, snažni indikatori na tržištu rada kao i rast nominalnih plata rezultirali su neto prilivima po osnovu radničkih doznaka u iznosu od 3,56 milijardi KM, što predstavlja rast od 4,5%. Pored radničkih doznaka, penzije iz inostranstva kao druga najznačajnija kategorija sekundarnog dohotka su također ostvarile rast neto priliva u 2023. godini od 9,3%. Pored navedenih, značajan doprinos redukovanju deficita na tekućem računu imali su i neto prilivi po osnovu plata rezidenata u inostranstvu koji su realizirani u vrijednosti od 1,30 milijardi KM.

Grafikon 1.36: Kompenzacije zaposlenim u inostranstvu, doznake i penzije iz inostranstva

Izvor: CBBiH

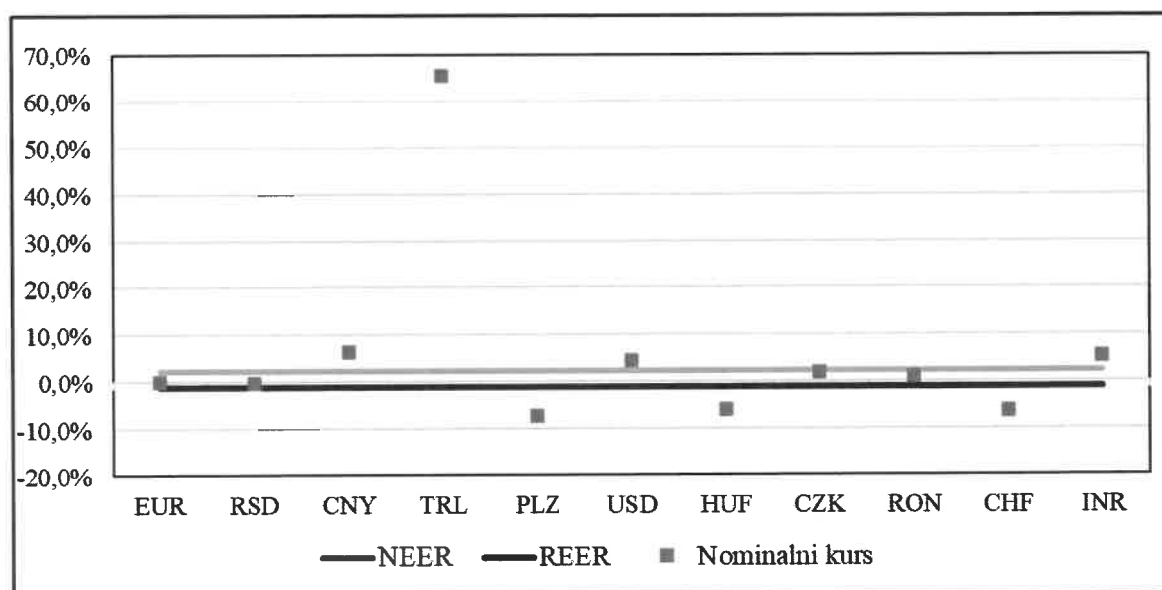
Deficit na tekućem računu u 2023. godini je najvećim dijelom financiran neto prilivima po osnovu direktnih stranih ulaganja, kao i zaduživanjem privatnog sektora kod međunarodnih kreditora. Neto prilivi po osnovu direktnih stranih investicija su zabilježeni u rekordnom iznosu od 1,63 milijarde KM. Uprkos značajnim neto prilivima po osnovu ulaganja u dužničke instrumente u drugom kvartalu, više od polovine vrijednosti direktnih stranih investicija u 2023. godini se odnosi na reinvestiranu zaradu. U okviru portfolio investicija zabilježeno je povećanje ulaganja u dužničke vrijednosne papire inostranih emitenata u iznosu od 402,0 miliona KM, najvećim su dijelom realizirale banke i druge finansijske institucije.

U okviru ostalih ulaganja u posmatranom periodu je zabilježen neto odliv sredstava u iznosu od 605,1 milion KM, najvećim dijelom kao posljedica neto odliva na stavci valuta i depozita koji je bio izražen u prvoj polovini 2023. godine. U posmatranom periodu je po osnovu valuta i depozita došlo do povećanja strane aktive svih sektora, istovremeno praćeno smanjenjem strane pasive. Sektor opće vlade je u posmatranom periodu smanjio zaduženje kod međunarodnih kreditora za 482,5 miliona KM, dok su nefinansijska preduzeća povećala svoja zaduženja po osnovu zajmova. Uzrokovani kontrakcijom u međunarodnoj trgovini robama, neto prilivi po osnovu trgovačkih kredita i avansa su u 2023. godini zabilježili pad od 4,1%.

II. Nominalni i realni efektivni devizni kurs

U posljednje četiri godine izuzev kratkotrajnih oscilacija, NEER je imao izrazito aprecijacijski trend. Na kraju 2023. godine NEER je zabilježio godišnju aprecijaciju od 2,4%. Aprecijacija NEER-a je posljedica nominalne aprecijacije eura, naše sidrene valute, prema turskoj liri (65,4%), kineskom juanu (6,3%) i američkom dolaru (4,4%) (Grafikon 1.37). S druge strane, realni efektivni kurs, gdje je indeks potrošačkih cijena korišten kao deflator (REER-CPI), od početka drugog kvartala 2023. godine pokazuje deprecijacijski trend, kao posljedicu znatno nižih stopa inflacije u BiH u odnosu na zemlje glavne trgovinske partnere⁵⁰. Na kraju izvještajne godine REER-CPI je zabilježio godišnju deprecijaciju od 1,3%.

Grafikon 1.37: Godišnje promjene u deviznom kursu KM, decembar 2023. godine

Izvor: CBBiH

Napomena: Valute su poredane prema značaju zemlje u trgovinskoj razmjeni u 2023. godini

⁵⁰ Od deset najznačajnijih trgovinski partnera u 2023. godini, BiH je zabilježila nižu prosječnu godišnju inflaciju u odnosu na sedam zemalja (Srbija 12,1%, Hrvatska 8,4%, Austrija 7,7%, Slovenija 7,2%, Turska 54,0%, Poljska 10,9% i Mađarska 17,0%).

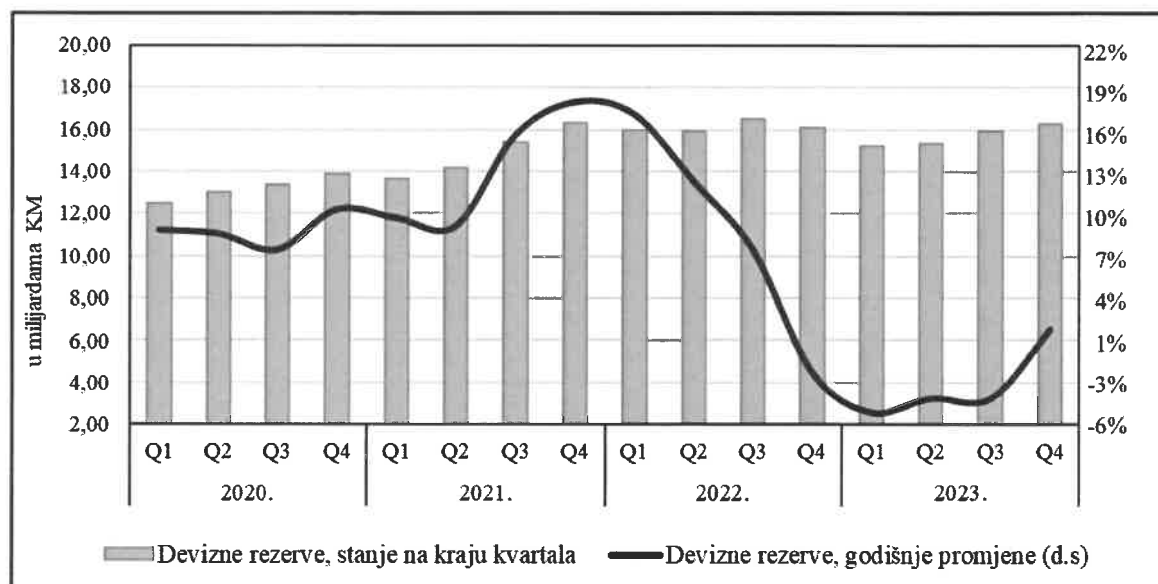
Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Izvještaj o aktivnostima CBBiH u 2023. godini

2. Izvještaj o aktivnostima CBBiH u 2023. godini

U decembru 2023. godine neto devizne rezerve su iznosile 16,29 milijardi KM i veće su za 224 miliona KM (1,39%) u odnosu na isti period prethodne godine (Grafikon 2.1). Na ovakva kretanja deviznih rezervi u 2023. godini uticalo je servisiranje vanjskog duga, izostanak inozaduživanja vlada, čiji su veći efekti neutralizirani prilivima od doznaka, i neto prilivima direktnih stranih investicija. Smanjenje deviznih rezervi zabilježeno u prvom kvartalu nije neuobičajeno, a u značajnoj je mjeri rezultat ostvarenog negativnog kumulativnog salda kupovine i prodaje sa komercijalnim bankama i internim deponentima, ali i značajne otplate vanjskog duga. U toku drugoga kvartala devizne rezerve nisu zabilježile značajnije oscilacije, a u trećem i četvrtom kvartalu zabilježen je rast deviznih rezervi, u najvećoj mjeri uzrokovan pozitivnim značajnim uticajem turističke sezone. U posljednja tri mjeseca 2023. godine, povećanje deviznih rezervi je posljedica smanjenja strane aktive banaka, te posljedično zabilježenog pozitivnog salda kupoprodaje KM sa komercijalnim bankama zabilježenog u decembru 2023. godine.

Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBiH

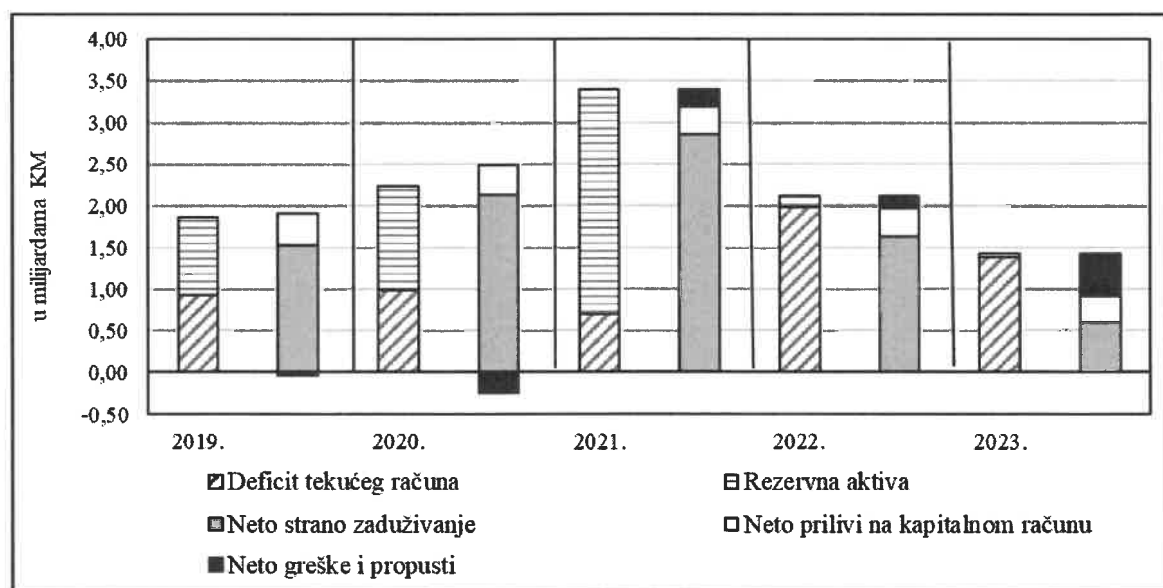
Izvor: CBBiH

Sve transakcije koje utiču na nivo deviznih rezervi reflektiraju se, na agregatnom nivou, kroz kretanje kupovine i prodaje KM kod CBBiH. Tokom 2023. godine CBBiH je ostvarila negativan kumulativni saldo kupovine i prodaje KM sa komercijalnim bankama i internim

deponentima u visini od 237,3 miliona KM, što je uticalo na smanjenje deviznih rezervi. Otplata vanjskog duga, kao još jedan od faktora koji utječe na smanjenje deviznih rezervi, u 2023. godini kumulativno je iznosila 1,25 milijardi KM. Promjene u vrijednosti portfolija CBBiH usljed povoljnih tržišnih uvjeta su u 2023. godini imale značajan pozitivan uticaj na devizne rezerve (vidjeti poglavlje 2.3).

Grafikon 2.2 ilustrira promjene u rezervnoj aktivni koju, sa platnobilansnog aspekta, uglavnom čine devizne rezerve CBBiH. Deficit tekućeg računa, koji se sa platnobilansnog aspekta može posmatrati kao dug prema inostranstvu, finansiran je neto stranim zaduživanjem kod nerezidenata za iznos koji nije pokriven neto prilivima na kapitalnom računu. Neto strano zaduživanje može biti u obliku direktnih stranih ulaganja, što je sa makroekonomskog aspekta najpogodniji oblik, ili u obliku zaduživanja kod nerezidenata sektora vlade, preduzeća ili finansijskog sektora. Iznos neto stranog zaduživanja iznad nivoa deficita tekućeg računa povećava rezervnu aktivu, odnosno devizne rezerve u posmatranom periodu. Neto strano zaduživanje kod nerezidenata u 2023. godini je bilo znatno ispod nivoa deficita tekućeg računa. Uprkos tome, neto prilivi na kapitalnom računu, kao i izrazito visoka vrijednost stavke neto greške i propusti, koja sa platnobilansnog aspekta kompenzira dio deficita tekućeg računa, doveli su do rasta rezervne aktive u posmatranom periodu za 51,7 miliona KM.

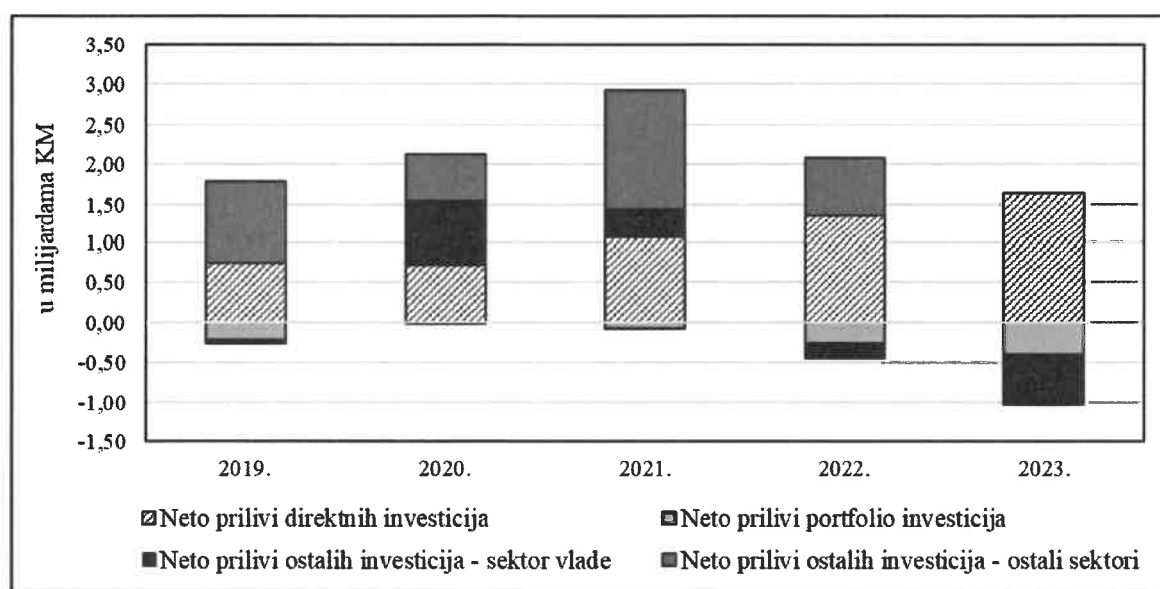
Grafikon 2.2: Uticaj platnobilansnih stavki na rast deviznih rezervi

Izvor: CBBiH

Neto strano zaduživanje u 2023. godini je bilo znatno niže nego u 2022. godini (63,8%), a i sama struktura zaduživanja je bila drugačija (Grafikon 2.3). Zaduživanje sektora vlade, koje je posebno u periodu pandemije imalo značajan doprinos rastu rezervne aktive, izostalo je u 2023. godini u značajnijem obimu, tako da su otplate zajmova međunarodnim finansijskim institucijama bile znatno više od novih zaduženja. Također, neto odliv sredstava u posmatranom periodu ju zabilježen i po osnovu portfolio investicija, kao rezultat ulaganja preduzeća iz finansijskog sektora u dužničke vrijednosne papire. Pozitivan uticaj na neto strano zaduživanje imali su neto prilivi po osnovu direktnih stranih investicija koji su u 2023. godini zabilježili rast od 278,2 miliona KM, od čega se najveći dio odnosi na reinvestiranu zaradu. U okviru ostalih investicija, efekat na rezervnu aktivu su imali prilivi privatnog sektora, prvenstveno u obliku trgovačkih kredita i avansa, ali i zajmovi nefinansijskim preduzećima.

Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja

Izvor: CBBiH

2.1 Monetarna politika

CBBiH je i u 2023. godini ispunila cilj definiran Zakonom, izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. U skladu s članom 31. Zakona o CBBiH obavezna je osigurati da ukupan iznos njene novčane pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos njenih neto deviznih rezervi, što je u potpunosti i ispunjeno.

U skladu sa Zakonom ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke je uvijek zbir:

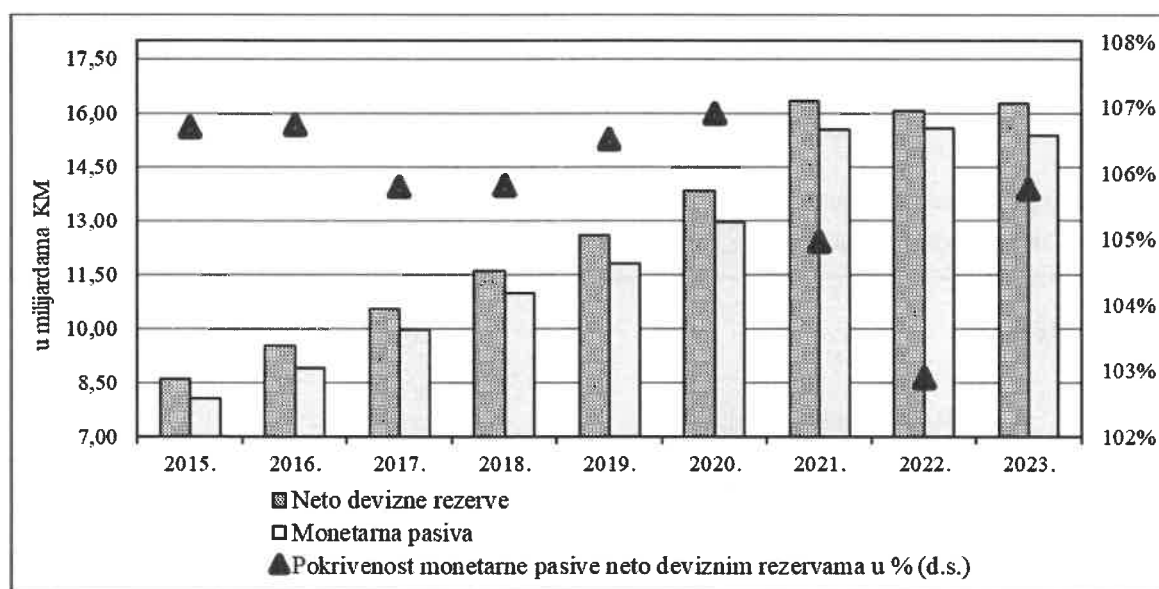
(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u opticaj stavile centrala, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke, i

(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njenih organizacionih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Krajem 2023. godine neto strana aktiva iznosila je 886,2 miliona KM, što je za 434,7 miliona KM više u odnosu na stanje na kraju 2022. godine. Neto devizne rezerve na kraju 2023. godine su iznosile 16,29 milijardi KM i povećane su za 224,1 miliona KM (1,39%) u odnosu na isti period prethodne godine. Monetarna pasiva je u istom periodu zabilježila pad od 210,5 miliona KM, usljed smanjenja ukupnih držanja banaka na računima rezervi kod CBBiH. Neto strana aktiva CBBiH predstavlja zaštitu od šokova na tržištu koji mogu imati negativan uticaj na fer vrijednost finansijskih instrumenata u koje su devizne rezerve investirane.

Stopa pokrića monetarne pasive deviznim rezervama na kraju 2023. godine je znatno veća u odnosu na kraj prethodne godine i iznosila je 105,8% (Grafikon 2.4). Rast koeficijenta pokrića je posljedica pravovremenog i adekvatnog pozicioniranja portfolija deviznih rezervi za očekivani rast referentnih stopa ECB-a i prinosa na dužničke vrijednosne papire vlada zemalja Eurozone (vidjeti poglavlje 2.3).

Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama

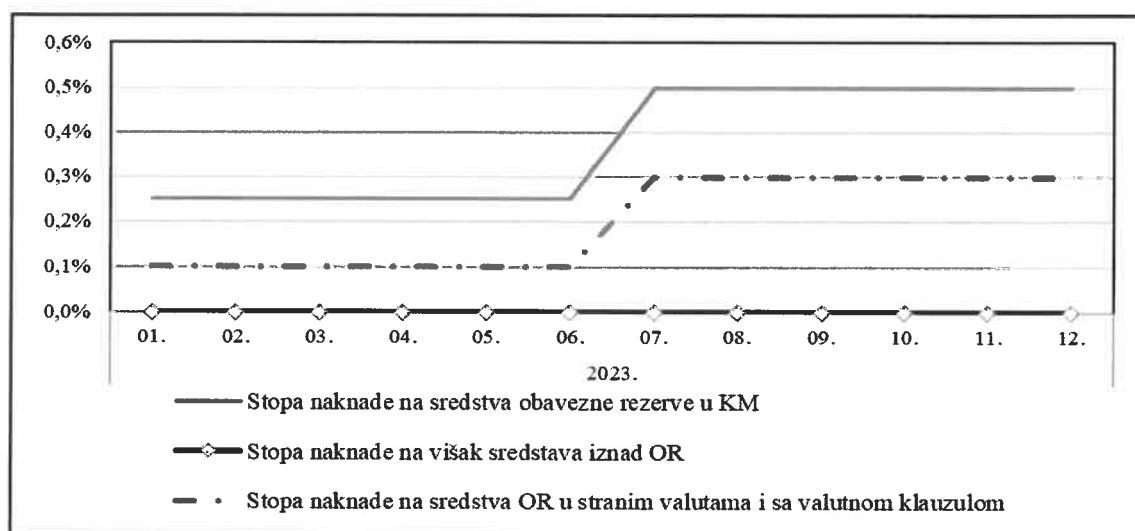
Izvor: CBBiH

2.2 Računi rezervi kod CBBiH

Jedini instrument monetarne politike koji je na raspolaganju CBBiH je obavezna rezerva. U toku 2023. godine CBBiH nije mijenjala stopu obavezne rezerve, niti obuhvatnost osnovice za obračun obavezne rezerve. Stopa obavezne rezerve je zadržana na 10%, i primjenjuje se na svu domaću i stranu pasivu banaka. Sa rastom referentnih kamatnih stopa, slijedom snažnog zaoštavanja monetarne politike ECB-a, centralne banke naše sidrene valute, CBBiH je komunicirala kako će politiku naknada na sredstva na računima rezervi banaka harmonizirati sa politikom ECB-a, u trendovima, ali ne nužno u nivoima. Kako je iskomunicirano sa javnosti, CBBiH je odabrala princip više naknade na sredstva na obaveznu rezervu iz osnovice u KM u odnosu na onu iz osnovice u stranim valutama. Također, iskomunicirano je kako će trošak izvora finansiranja biti jedan od ključnih parametara koji će determinirati stope naknada na račune rezervi kod CBBiH.

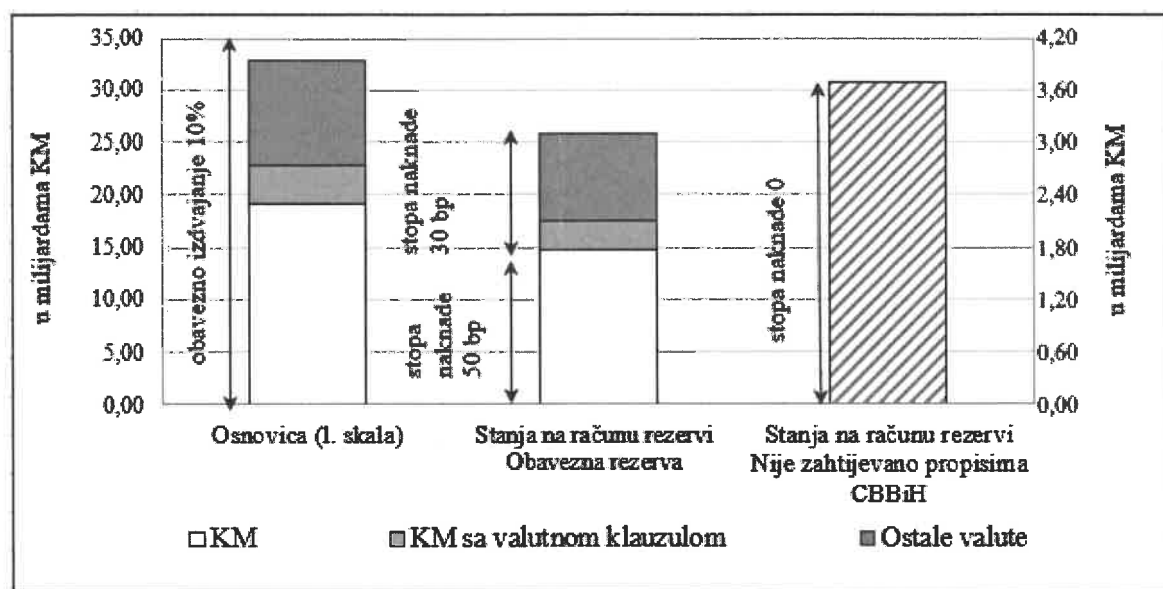
Upravno vijeće CBBiH je u maju 2023. godine donijelo odluku o povećanju stopa naknade koje CBBiH obračunava na obaveznu rezervu i višak iznad obavezne rezerve. Počev od 01.07.2023. godine, na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u domaćoj valuti KM isplaćuje komercijalnim bankama naknada po stopi od 50 baznih poena (0,50%), na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom isplaćuje naknada po stopi od 30 baznih poena (0,30%). Na sredstva iznad obavezne rezerve, obračunava se nulta naknada. Ova Odluka je ostala na snazi sve do kraja 2023. godine (Grafikon 2.3.).

Grafikon 2.5: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu izmjene naknada

Od početka 2024. godine CBBiH je uvela izmjene u politici obavezne rezerve, koje podrazumijevaju veću fleksibilnost u kalibraciji monetarne politike. Ključna izmjena se odnosi na obavezu izdvajanja obavezne rezerve iz osnovice za obračun obavezne rezerve u stranoj valuti. Sa ciljem lakše tranzicije, posebno sa aspekta upravljanja neto otvorenom pozicijom banaka, ali i vodeći računa o efektima na investicijsku politiku CBBiH, odlučeno je da se sa implementacijom ide fazno. Ovom Odlukom se definira da u prelaznom periodu, od januara do septembra 2024. godine, banke obračunatu obaveznu rezervu u EUR održavaju držanjem 5% obračunate obavezne rezerve u EUR na računu rezervi u EUR, dok će se ostatak održavati u KM. Stopa obavezne rezerve koju Centralna banka primjenjuje iznosi 10% na sve valutne i ročne kategorije.

Grafikon 2.6: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom periodu u 2023. godini

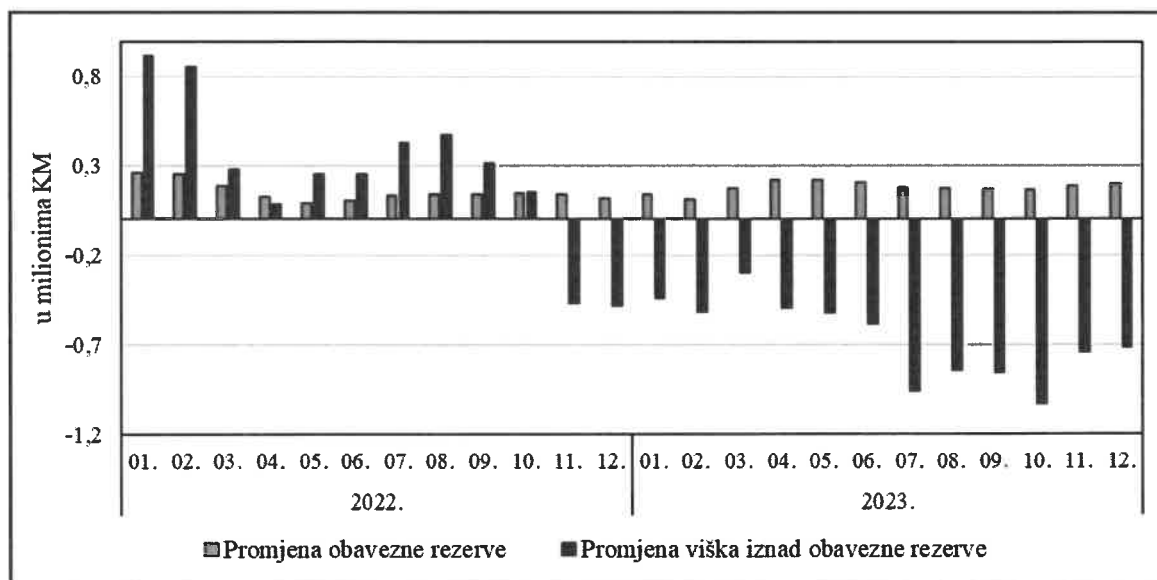

Izvor: CBBiH

Napomena: Stanja na računu rezervi (višak iznad OR), koja nisu zahtijevana propisima u CBBiH podrazumijevaju sve valute.

Sistemom obavezne rezerve u toku 2023. godine bile su obuhvaćene 22 banke. Sve banke su ispunjavale obavezu izdvajanja na račun obavezne rezerve. Snažan rast depozita domaćih sektora je bio dominantan faktor rasta osnovice za obračun obavezne rezerve u 2023. godini, pa je osnovica za obračun obavezne rezerve cijele godine bilježila kontinuiran mjesečni rast (Grafikon 2.7).

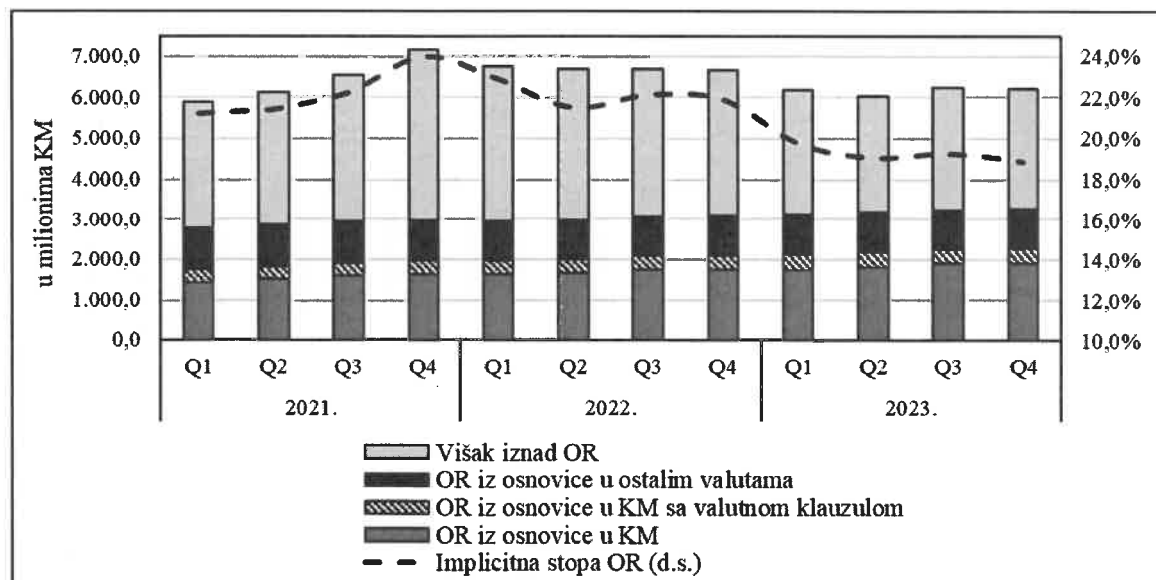
Grafikon 2.7: Godišnje promjene obavezne rezerve i viška iznad obavezne rezerve

Izvor: CBBiH

Osnovica za obračun obavezne rezerve, na kraju izvještajnog perioda, iznosila je 32,88 milijardi KM, a u odnosu na isti period prošle godine veća je za 1,9 milijardi KM. U valutnoj strukturi osnovice dominira osnovica u KM sa učešćem od preko 58% na kraju posljednjeg obračunskog perioda 2023. godine, dok je učešće osnovice u KM sa valutnom klauzulom i osnovice u stranoj valuti 10,9% i 30,6% respektivno. Učešće osnovice u KM u ukupnoj osnovici za obračun obavezne rezerve je veće za 1,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Ove valutne prekompozicije su bile samo promjene u strukturi osnovice, dok je na agregatnom nivou obavezna rezerva bilježila kontinuiran rast (Grafikon 2.8).

Grafikon 2.8: Stanje računa rezervi kod CBBiH i implicitna stopa obavezne rezerve

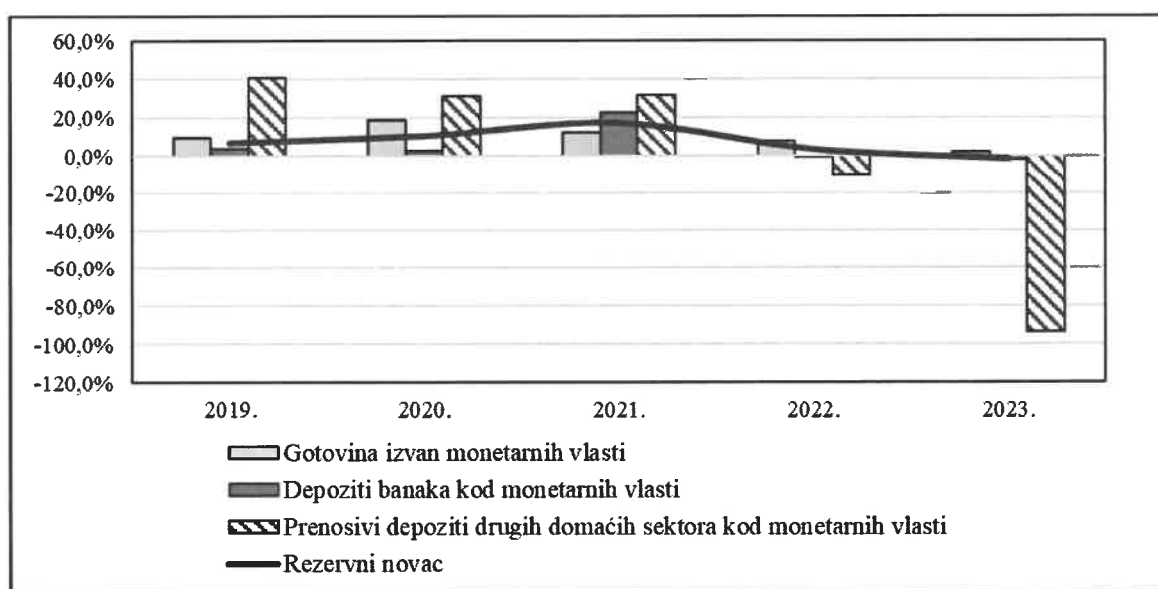
Izvor: CBBiH

Ukupna sredstva na računima rezervi kod CBBiH na kraju 2023. godine iznosila su 6,20 milijardi KM i manja su za 570,7 miliona KM u odnosu na kraj 2022. godine. Posljedično, implicitna stopa obavezne rezerve iznosila je 18,9 % i manja je za 3% u odnosu na isti period prethodne godine. Na kraju decembra prosječna sredstva iznad obavezne rezerve iznosila su 2,92 milijarde KM. Značajno smanjenje viška iznad obavezne rezerve koje je započeto u četvrtom kvartalu 2022. godine, nastavljeno je i tokom cijele 2023. godine. Posljedično, godišnje smanjenje viška iznad obavezne rezerve, u 2023. godini, iznosilo je 709,86 miliona KM, što je značajno veće smanjenje od onog zabilježenog u prethodnoj godini (480 miliona KM). Iako je tendencija držanja znatno višeg stanja na računima kod CBBiH, u odnosu na propisanu obavezu od CBBiH, izraženija kod manjeg broja banaka, evidentno je da se ipak radi o sistemskoj pojavi. Ovdje treba uzeti u obzir i značajne promjene monetarne politike ECB-a u 2023. godini kao i promjene uvjeta na finansijskim tržištima eurozone.

Nakon kratkotrajnog povlačenja depozita iz banaka zabilježenog u prvom kvartalu 2022. godine, tokom 2023. godine došlo je do potpunog oporavka depozita, dok struktura rezervnog novca nije značajnije izmjenjena. Iako znatno manjim intenzitetom, na godišnjem nivou, gotovina izvan monetarnih vlasti u strukturi rezervnog novca je zabilježila rast, uz naglašen sezonski uticaj povećanja gotovine izvan banaka u ljetnim mjesecima. Za razliku od prethodne godine kada je rast gotovine izvan monetarnih vlasti imao dominantan uticaj, u toku 2023. godine kretanje rezervnog novca prvenstveno je bilo određeno promjenama u stanjima na

računima rezervi banaka kod CBBiH. Kontinuiran rast depozita stanovništva i nefinansijskih privatnih preduzeća tokom posljednja dva kvartala 2023. godine, ipak nije bio dovoljan kako bi se ova stavka u strukturi rezervnog novca vratila na stanje zabilježeno krajem 2022. godine. Trend rasta prenosivih depozita drugih domaćih sektora zaustavljen je u 2022. godini te su ovi depoziti ostvarili pad, na godišnjem nivou, u 2023. godini. Iako je učešće prenosivih depozita drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti u strukturi rezervnog novca zanemarivo, smanjenje ove stavke rezervnog novca, pored smanjenja depozita banaka kod monetarnih vlasti, rezultirao je blagim godišnjim smanjenjem rezervnog novca (Grafikon 2.7). Zabilježeni značajni mjesečni rast rezervnog novca u posljednjem mjesecu 2023. godine od 544 miliona KM, usljed rasta depozita kod monetarnih vlasti, nije bio dostatan da neutralizira ostvareno smanjenje rezervnog novca tokom ostalih mjeseci. Rezervni novac na kraju 2022. godine je iznosio 14,66 milijardi KM i manji je za 1,75% u odnosu na isti period prethodne godine.

Grafikon 2.9: Godišnje promjene u komponentama rezervnog novca

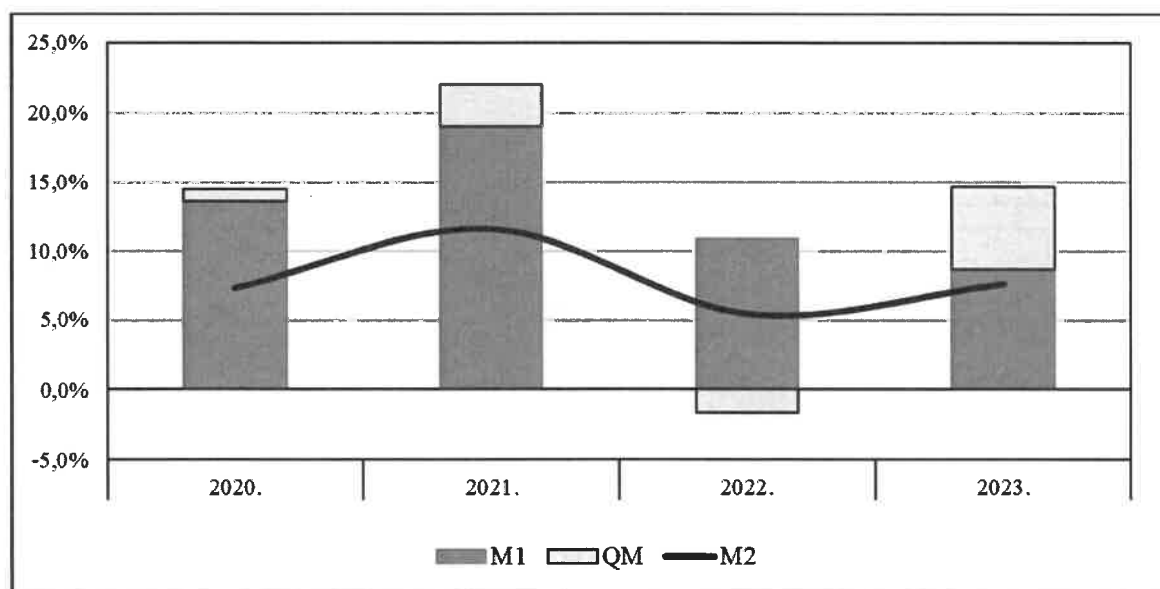
Izvor: CBBiH

U toku 2023. godine ostvaren je značajan rast novčane mase (2,52 milijarde KM), a povećanje je zabilježeno kod svih komponenti novčane mase u širem smislu. S tim u vezi, monetarni agregati M1 i M2 su rasli bržom dinamikom tokom 2023. godine, a krajem 2023. godine su dosegli svoje historijski najviše vrijednosti. Ukupna novčana masa na kraju godine iznosila je 35,76 milijardi KM, što je povećanje od 7,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Od ukupnog rasta novčane mase u 2023. godini 1,7 milijardi KM se odnosilo na rast monetarnog agregata M1 (od čega 1,3 milijarde KM na rast prenosivih depozita u domaćoj valuti), a 788

miliona KM na rast kvazi novca. Najveći porast prenosivih depozita u toku 2023. godine i dalje se, kao i godinu ranije, bilježi najvećim dijelom kod sektora stanovništva.

Promjena šireg monetarnog agregata, kvazi novac (QM), za razliku do prethodne godine bila je pozitivna, i u potpunosti je rezultat povećanja prenosivih i ostalih depozita u stranoj valuti (Grafikon 2.8). Imajući u vidu zabilježena kretanja i kvazi novca, kao i prenosivih depozita u domaćoj valuti, valutna struktura depozita banaka krajem 2023. godine ukazuje na i dalje značajno učešće depozita u domaćoj valuti (preko 60%) te se njihovo učešće nije značajno izmijenilo u odnosu na isti period prethodne godine.

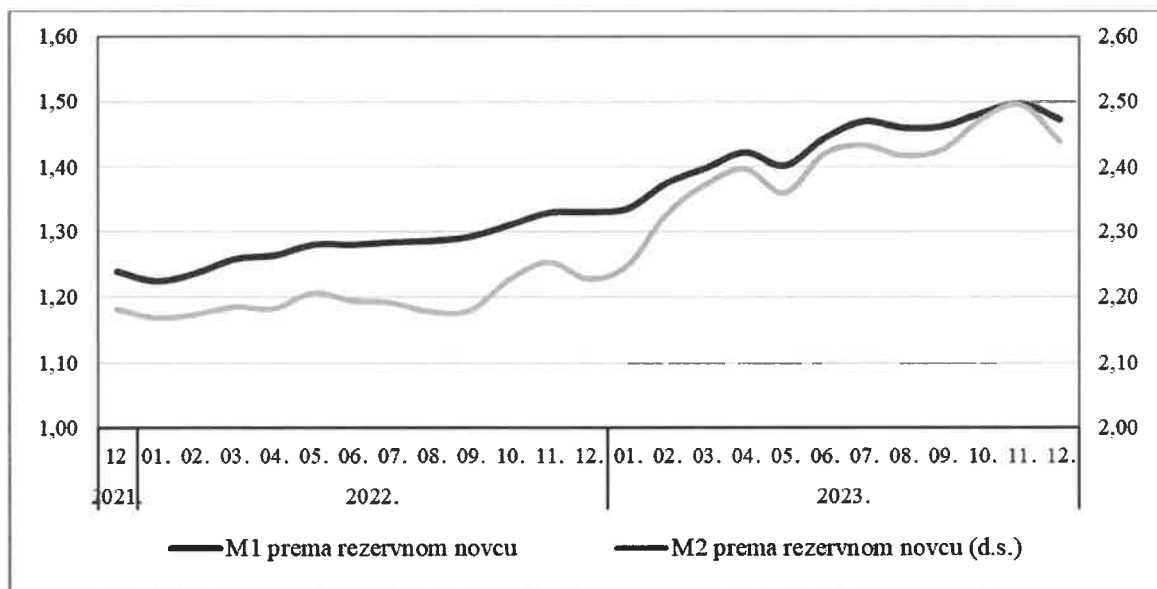
Grafikon 2.10: Godišnje stope rasta u monetarnim agregatima

Izvor: CBBiH

Promjene u kretanju komponenti novčane mase kao i promjene u rezervnom novcu zabilježene tokom 2023. godine, odrazile su se i na monetarnu multiplikaciju. Usljed bržeg rasta monetarnih agregata u odnosu na rast rezervnog novca, monetarni multiplikatori su zabilježili značajan rast tokom cijele 2023. godine, osim u toku posljednjeg mjeseca kada su zabilježene značajne stope rasta rezervnog novca na mjesečnom nivou. (Grafikon 2.9).

Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija

Izvor: CBBiH

I regulatorni podaci ukazuju na stabilan rast domaćih izvora sredstava (Tabela 2.1). Učešće kratkoročnih finansijskih obaveza u ukupnim finansijskim obavezama je i dalje visoko. Rast prenosivih depozita ponovo je (kao i prethodne godine) uticao na povećanje indikatora likvidnosti. Veoma visok procenat kratkoročnih prema ukupnim finansijskim obavezama banaka ukazuje na i dalje nepovoljnu ročnu strukturu izvora koja trenutno ne pogoduje snažnijem rastu dugoročnih kreditnih plasmana. Snažniji rast depozita u odnosu na kreditnu aktivnost rezultirao je time da i u 2023. godini ukupan iznos depozita znatno premašuje ukupan iznos kredita tokom cijelog posmatranog perioda. Koeficijenti pokrića likvidnosti (LRC)⁵¹ i neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR)⁵² su u trećem kvartalu 2023. godine na nivou sistema iznosili 238,7% i 159,8% respektivno, a gotovo sve banke u sistemu bilježe znatno više vrijednosti indikatora od minimalno propisane.

⁵¹ Koeficijent pokrića likvidnosti (LCR) pokazuje sposobnost banaka da izdrže tridesetodnevni scenarij stresa likvidnosti i izračunava se kao omjer između zaštitnog sloja likvidnosti, što su sredstva koja bi bila likvidna u vremenima stresa i neto likvidnosnih odliva koji se izračunavaju u skladu sa utvrđenim parametrima scenarija u narednih 30 kalendarskih dana. Banke su dužne održavati LCR u iznosu od najmanje 100%.

⁵² Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR) je novi FSI koji pokazuje sposobnost banaka da izdrže tržišne poremećaje u periodu od godinu dana. Ovaj FSI se izračunava kao omjer raspoloživog stabilnog finansiranja i potrebnog stabilnog finansiranja.

Tabela 2.1: Indikatori likvidnosti bankarskog sektora u BiH

		Likvidna sredstva prema ukupnim sredstvima	Likvidna sredstva prema kratkoročnim finansijskim obavezama	Depoziti prema kreditima	Kratkoročne finansijske prema ukupnim finansijskim obavezama
2019.	Q1	28,4%	58,4%	109,7%	57,4%
	Q2	28,4%	59,1%	109,6%	56,4%
	Q3	29,6%	61,6%	112,5%	56,6%
	Q4	29,2%	61,0%	112,7%	56,2%
2020.	Q1	27,7%	57,5%	113,2%	56,3%
	Q2	26,9%	52,7%	114,9%	59,7%
	Q3	27,6%	49,8%	117,8%	64,9%
	Q4	28,6%	51,3%	120,7%	65,4%
2021.	Q1	28,5%	51,2%	122,3%	65,5%
	Q2	27,8%	49,0%	125,4%	66,5%
	Q3	28,5%	49,9%	127,7%	67,2%
	Q4	30,7%	51,3%	130,3%	68,8%
2022.	Q1	29,3%	49,2%	124,6%	68,9%
	Q2	29,6%	48,7%	126,1%	70,3%
	Q3	30,8%	49,8%	129,3%	71,5%
	Q4	30,5%	48,4%	130,8%	72,6%
2023.	Q1	29,4%	48,0%	129,8%	70,9%
	Q2	28,8%	47,0%	130,0%	71,0%
	Q3	30,3%	49,5%	132,0%	71,3%

Izvor: CBBiH

2.3 Upravljanje deviznim rezervama

U skladu sa Zakonom o CBBiH i odgovarajućim internim aktima (investicionim smjernicama, strateškom alokacijom aktive i pravilima i parametrima rizika), CBBiH upravlja deviznim rezervama polazeći prvenstveno od principa sigurnosti i likvidnosti. S obzirom na to da prema članu 34. Zakona o CBBiH nije moguće investirati više od ekvivalenta 50% ukupnog nesmanjenog kapitala i rezervi u druge valute osim EUR, CBBiH više od 99% deviznih rezervi investira u finansijske instrumente denominirane u EUR. Na međubankarskom tržištu eurozone, u toku 2023. godine, došlo je do porasta prinosa i kamatnih stopa, te je stoga CBBiH investirala devizne rezerve po povoljnijim uvjetima u odnosu na prethodne godine. Ovakvo okruženje implicira više neto prihode od investiranja sredstava deviznih rezervi.

Odluke o upravljanju i investiranju deviznih rezervi donose se na tri nivoa u okviru organizacije CBBiH: strateškom – Upravno vijeće; taktičkom – Investicioni komitet, i operativnom – nadležna odjeljenja Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom. Upravno vijeće utvrđuje investicione smjernice kojima se definiraju maksimalna tolerancija na rizik, optimalna kombinacija (engl. trade-off) između rizika i povrata, strateška alokacija aktive, investiciona ograničenja, investicioni period i referentna vrijednost (engl. benchmark) za ocjenu performansi. Investicioni komitet djeluje u okviru obavezujućih zakonskih ograničenja i Investicionih smjernica usvojenih od Upravnog odbora, te pravila i parametara rizika vezanih za ulaganje deviznih rezervi. Odlučivanje i odgovornost za svakodnevno upravljanje deviznim rezervama je na operativnom nivou, koji djeluju u skladu sa smjernicama, te pravilima i parametrima rizika.

U procesu upravljanja deviznim rezervama, tokom 2023. godine, kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu, kao i dostupne prognoze koje bi mogle uticati na investiranje deviznih rezervi u tekućoj godini, ali i u narednom periodu. Također, analizirane su mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim rezervama CBBiH, i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja u cilju prilagođavanja novim tržišnim uvjetima u eurozoni. Kontinuirano su analizirane i informacije vezane za rejtinge ino banaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu, i država koje su emitenti vrijednosnih papira zastupljenih u portfoliju deviznih rezervi CBBiH.

Portfolio deviznih rezervi CBBiH izložen je prvenstveno finansijskim rizicima (kamatnom, kreditnom i riziku likvidnosti), deviznom riziku, i riziku cijene zlata. Upravljanje kamatnim rizikom, odnosno, rizikom smanjenja tržišne vrijednosti portfolija deviznih rezervi usljed hipotetičkih, nepovoljnih kretanja kamatnih stopa, podrazumijeva: propisivanje ciljanog modifikovanog trajanja portfolija deviznih rezervi, i dozvoljenog odstupanja trajanja za investicioni portfolio, i za ukupni portfolio deviznih rezervi, te; praćenje vrijednosti pod rizikom (engl. Value at Risk).

CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem u obveznice odabranih država eurozone, te plasiranjem depozita u: odabrane centralne banke u eurozoni, Banku za međunarodna poravnanja (engl. Bank for International Settlements, BIS), te odabrane komercijalne ino-banke, uz uvjet da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane. Osnovni princip u upravljanju kreditnim rizikom predstavlja odgovarajući kriterij odabira ugovornih strana i dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom, i izbjegavanje prevelike

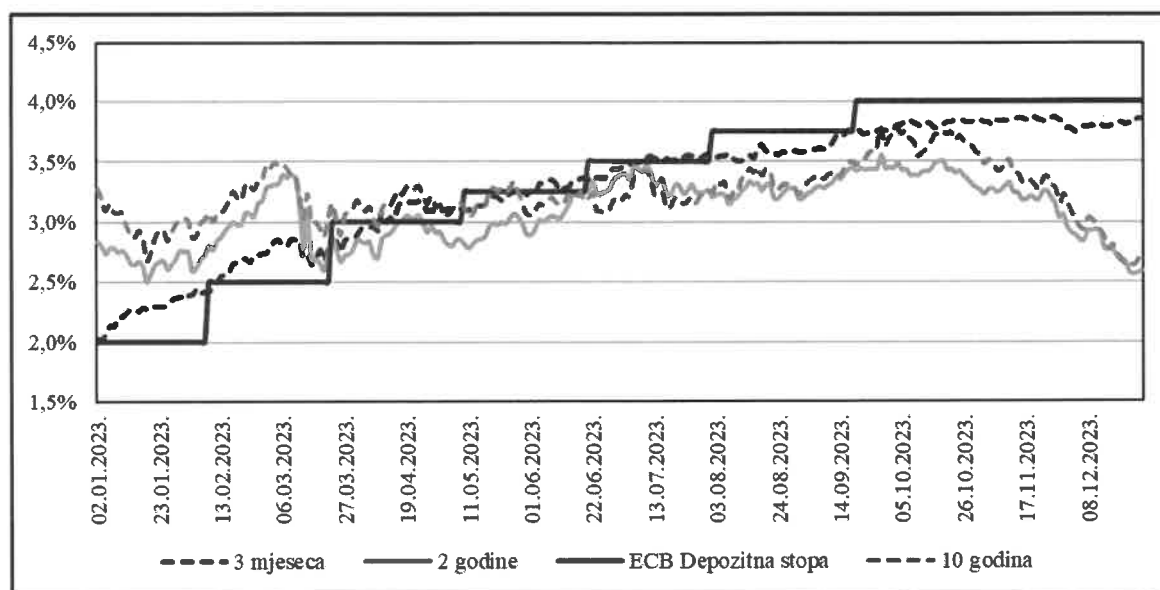
koncentracije izloženosti kreditnom riziku prema pojedinoj ugovornoj strani. Navedeni standardi i ograničenja preispituju se i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o zvaničnim ocjenama vodećih svjetskih rejting agencija, kao i indikatorima dobijenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika.

Upravljanje rizikom likvidnosti se bazira na procjeni potencijalnih potreba za likvidnošću i identifikaciji likvidnih finansijskih instrumenata. Instrumenti kojima se osigurava dnevna likvidnost su prekonoćni depoziti i sredstva na tekućim računima kod ugovornih strana koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika te dospijevajuća sredstva po svim instrumentima.

Devizni rizik predstavlja rizik promjene vrijednosti devizne aktive i pasive zbog promjene valutnih kurseva u kojima se drže devizne rezerve, i vrše transakcije, u odnosu na domaću valutu. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture imovine i obaveza CBBiH, kao i postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost deviznom riziku.

Vodeće centralne banke su tokom 2023. godine vodile restriktivnu monetarnu politiku, nastojeći da, između ostalog, povećanjem referentnih kamatnih stopa obuzdaju rekordno visoke nivoe inflacije. FED je svoj raspon referentne kamatne stope povećao 4 puta, za po 25 baznih poena. Sve tri ključne kamatne stope ECB su povećavane u februaru, martu, maju, junu, augustu i septembru 2023. godine (vidjeti poglavlje 1.1), što se odrazilo na kretanje Euribora, rezultirajući rastom tržišnih prinosa na euroobveznice i državnih obveznica zemalja eurozone svih preostalih ročnosti do dospelja (vidjeti Grafikon 2.12). ECB je u 2023. godinu ušla sa ključnom kamatnom stopom (Main refinancing operations) od 2,5%, koja je nakon posljednjeg povećanja u septembru dosegla nivo od 4,5%. Istovremeno je FED svoj raspon referentne kamatne stope povećao 4 puta, za po 25 baznih poena. Kratkoročne su kamatne stope, kao i tržišni prinosi na kratkoročne i srednjoročne državne obveznice zemalja eurozone, znatno porasle u odnosu na vrijednosti iz 2022. godine, čemu je u velikoj mjeri doprinijela ECB povećavanjem ključnih kamatnih stopa u eurozoni.

Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni, i ECB-ove depozitne stope u 2023. godini

Izvor: ECB

Naročito izražen rast tržišnih prinosa je zabilježen na kraćem kraju krive prinosa (kraći preostali rokovi do dospelja) na obveznice država eurozone. Od aprila 2023. godine primjetna je bila inverzija krive prinosa na obveznice država eurozone, što znači da su tržišni prinosi kraćih preostalih rokova do dospelja bili viši nego tržišni prinosi dužih preostalih rokova dospelja (Grafikon 2.12). Prinosi na petogodišnje i desetogodišnje obveznice država eurozone bili su, na kraju godine, ispod nivoa zabilježenih početkom 2023. godine. Inverzija je posebno bila naglašena u četvrtom kvartalu 2023. godine.

Koliko je porast tržišnih prinosa bio snažan, naročito na obveznice kraćih preostalih rokova do dospelja, pokazuju nivoi prosječnih tržišnih prinosa na obveznice zemalja eurozone u 2023. godini, koji su znatno viši od tržišnih prinosa u 2022. godini (Tabela 2.2). Prosječni tržišni prinosi na kvartalne obveznice zemalja eurozone u 2023. godini (3,28%) bili su preko 300 bp viši nego u 2022. godini (Tabela 2.2). Prosječni prinosi na dvogodišnje obveznice zemalja eurozone (3,08%) bili su preko 200 baznih poena viši, u poređenju sa 2022. godinom, dok je u slučaju petogodišnjih državnih obveznica povećanje prinosa bilo preko 150 bp. Rast tržišnih prinosa doprinio je značajnom porastu prosječne ponderisane neto kamatne stope (PPnKS, koja se izračunava kao omjer ostvarenih neto kamatnih prihoda/rashoda i prosječnog stanja deviznih rezervi u posmatranom periodu). PPnKS je u 2023. godini iznosila 2,14% (Tabela 2.2), što je

znatno više u odnosu na vrijednost iz 2022. godine (0,09%), i predstavlja drugu najvišu vrijednost ostvarene PPnKS još od 2008. godine, kada je iznosila 4,18%. Posmatrano po kvartalima, PPnKS je u prvom kvartalu iznosila 1,25%, 1,83% u drugom kvartalu, 2,45% u trećem kvartalu, te porasla do nivoa od 3,01% u četvrtom kvartalu 2023. godine.

Tabela 2.2: Prosječna ponderisana godišnja neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH, i prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni

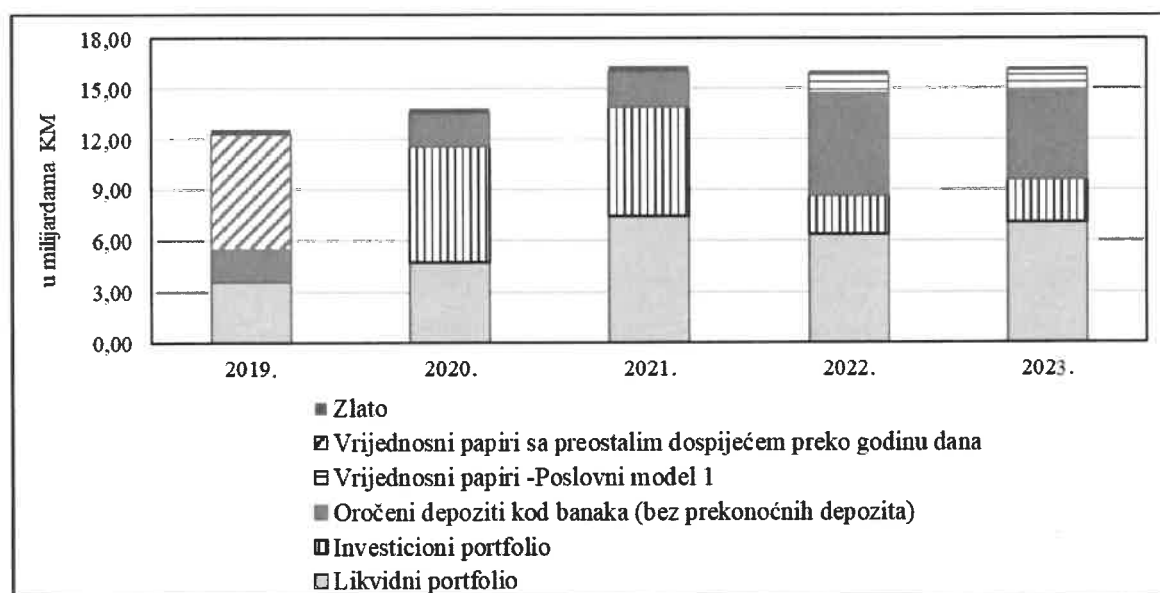
	PPnKS, %	ECB - Depozitna stopa, %	ECB - Glavne operacije refinansiranja, %	Euribor, %		EUR obveznice, %					
				1m	3m	Mjeseci		Godine			
						3	6	1	2	5	10
2016.	0,22	-0,38	0,01	-0,34	-0,27	-0,42	-0,39	-0,36	-0,32	0,01	0,77
2017.	0,18	-0,40	0,00	-0,37	-0,41	-0,54	-0,52	-0,49	-0,39	0,18	1,09
2018.	0,16	-0,40	0,00	-0,37	-0,32	-0,48	-0,43	-0,33	-0,13	0,46	1,14
2019.	0,11	-0,43	0,00	-0,40	-0,36	-0,46	-0,42	-0,37	-0,27	-0,02	0,40
2020.	0,04	-0,50	0,00	-0,50	-0,43	-0,50	-0,49	-0,47	-0,43	-0,27	0,08
2021.	-0,08	-0,50	0,00	-0,56	-0,55	-0,64	-0,63	-0,62	-0,58	-0,37	0,10
2022.	0,09	0,08	0,58	0,09	0,35	0,15	0,35	0,66	0,97	1,44	1,91
2023.	2,14	3,30	3,80	3,25	3,43	3,28	3,33	3,27	3,08	2,99	3,24
Promjena (u bp) u 2023. godini, u odnosu na:											
2022.	205	322	322	315	309	313	298	261	211	156	132
2008.	-204	29	58	-103	-121	-37	-31	-38	-63	-96	-109

Izvor: CBBiH, ECB, www.global-rates.com

Napomena: Prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi izračunati su kao prosjek dnevnih kamatnih stopa i tržišnih prinosa u posmatranoj godini. Depozitna stopa ECB je u periodu 21.12.2022. – 07.02.2023. godine iznosila 2%, a u 2023. godini je povećana u šest navrata. Nivo depozitne stope ECB-a na kraju 2023. godine je iznosio 4%.

Strukturu deviznih rezervi na kraju 2023. godine (Grafikon 2.13) činili su: oročeni depoziti kod banaka (bez prekonoćnih depozita) s učešćem od 32,63%; likvidni portfolio s učešćem od 43,76%; investicioni portfolio (vrijednosni papiri kojima je do dospijeca preostalo više od godinu dana) s učešćem od 15,28%; vrijednosni papiri (Poslovni model 1) sa učešćem od 7,25%, i; zlato s učešćem od 1,08%. Na kraju 2023. godine likvidni portfolio su činili: tekući računi kod banaka (11,12% ukupnih deviznih rezervi); prekonoćni depoziti (7,37% ukupnih deviznih rezervi); gotovina u trezoru CBBiH (2,79% ukupnih deviznih rezervi); specijalna prava vučenja MMF-a (0,01% ukupnih deviznih rezervi), i; vrijednosni papiri kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje (22,47% ukupnih deviznih rezervi). Vrijednosni papiri kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje, kao najveća stavka likvidnog portfolija, iznosili su 3,66 milijardi KM na kraju 2023. godine. Tekući računi kod banaka, kao druga najveća stavka likvidnog portfolija, na kraju 2023. godine iznosili su 1,81 milijardu KM.

Grafikon 2.13: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine

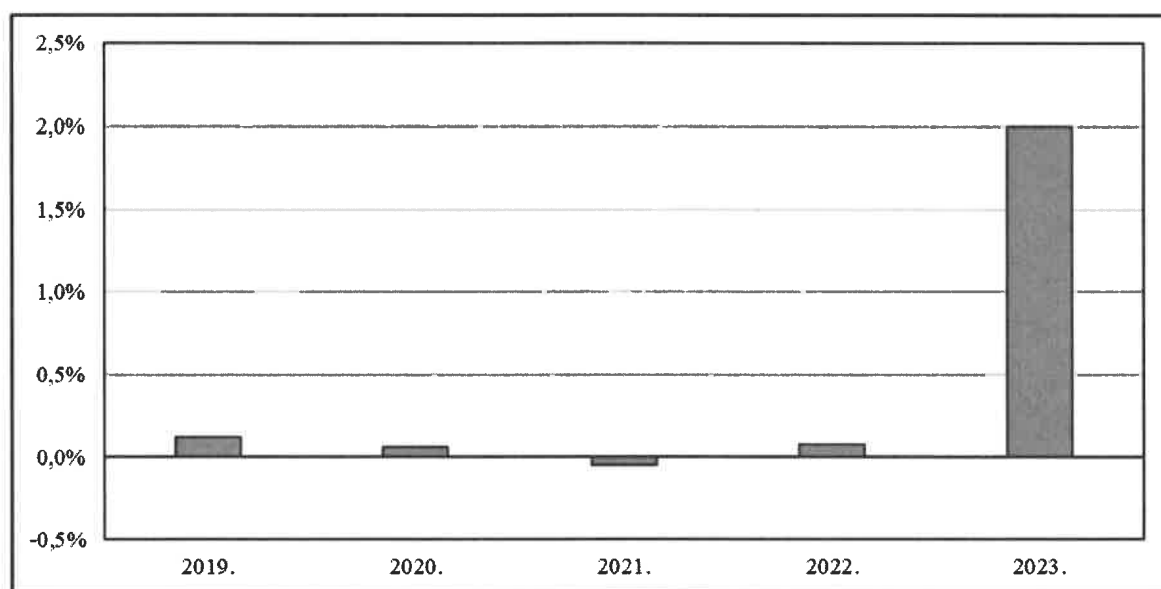
Izvor: CBBiH

Vrijednosni papiri s fiksnim prihodom, na kraju 2023. godine činili su 44,99% ukupnih deviznih rezervi, što je nešto više u odnosu na njihovo učešće u deviznim rezervama na kraju 2022. godine (43,94%). Sredstva deponirana kod nerezidentnih banaka, na kraju 2023. godine, činila su 51,12% (51,50% na kraju 2022. godine). S ciljem zaštite od kreditnog rizika investiranje se vrši u vrijednosne papire odabranih evropskih zemalja, uz ograničenja minimalnog prihvatljivog praga kompozitnog kreditnog rejtinga, i zahtijevanog prosječnog kreditnog rejtinga portfolija.

Investicioni portfolio sadrži vrijednosne papire kojima je do dospelja preostalo više od godinu dana. Vrijednosni papiri kojima je do dospelja preostalo godinu dana i manje čine sastavni dio likvidnog portfolija. Od februara 2022. godine dio portfolija vrijednosnih papira je klasifikovan prema metodi amortiziranog troška (Poslovni model 1).

Neto efekat ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu na bilans uspjeha za period 01.01. – 31.12.2023. godine iznosi 303,8 miliona KM, a izražen efektivnom stopom prinosa⁵³ iznosi 1,99% (Grafikon 2.14). Rast stopa prinosa na ulaganja u konvertibilnu stranu valutu posljedica je porasta kamatnih stopa na kratkoročne depozite u eurima, i prinosa vrijednosnih papira, ali i blagovremenog restrukturiranja portfolija deviznih rezervi koje je poduzeto u 2022. i nastavljeno u 2023. godini. Preduzet je niz investicionih odluka, strateških i taktičkih, i izvršeno pravovremeno i adekvatno restrukturiranje portfolija deviznih rezervi, uključujući i značajno skraćanje prosječnog modifikovanog trajanja ukupnog portfolija deviznih rezervi. CBBiH je i u 2023. godini ostala dosljedna politici investiranja u skladu sa zakonski definiranim ciljevima i zadacima, što podrazumijeva da se službenim deviznim rezervama upravlja na siguran i profitabilan način.

Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH

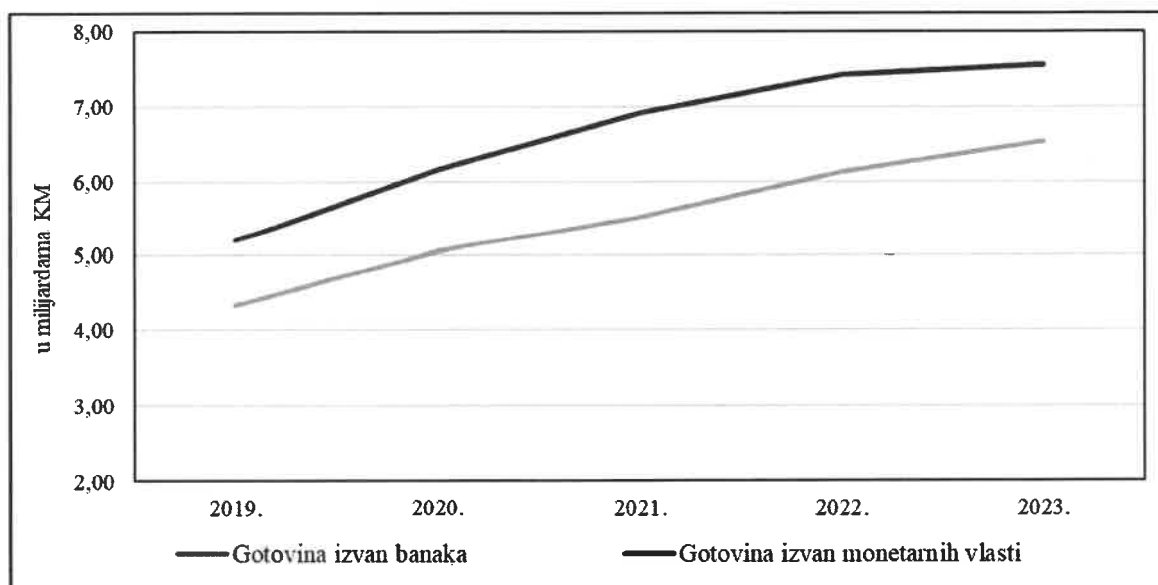
Izvor: CBBiH

⁵³ Efektivna stopa prinosa izračunata je tako što se neto efekat investiranja sredstava deviznih rezervi podijeli sa prosječnim stanjem deviznih rezervi u posmatranom periodu. Pri izračunavanju ukupnih neto efekata investiranja sredstava deviznih rezervi, u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosne papire i depozite u stranoj valuti, kao i realizirani neto kapitalni dobici/gubici usljed prodaje vrijednosnih papira iz portfolija deviznih rezervi CBBiH.

2.4 Upravljanje gotovim novcem

Trend snažnog rasta gotovog novca u opticaju (izvan banaka) iz prethodnih godina je nastavljen. Na dan 31.12.2023. godine stanje gotovog novca u opticaju izvan banaka iznosilo je 6,54 milijardi KM (Grafikon 2.15), što je za 6,80% više u odnosu na 2022. godinu. Vjerovatni razlozi rasta potražnje za KM su značajan zamah u sektoru turizma, i vezanih uslužnih djelatnosti (vidjeti poglavlje 1.2.4), ali i rast ekonomske aktivnosti, uprkos i dalje snažnim inflatornim pritiscima (1.1.1.), čemu svjedoči i snažan rast prihoda od indirektnih poreza (poglavlje 1.1.2). Međutim, za razliku od prethodnih godina, zaustavljen je trend snažnog rasta gotovine izvan CBBiH (Grafikon 2.15). Godišnji porast gotovine izvan CBBiH (1,73%), u 2023. godini, je bio najniži zabilježen od osnivanja CBBiH.

Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka na kraju godine

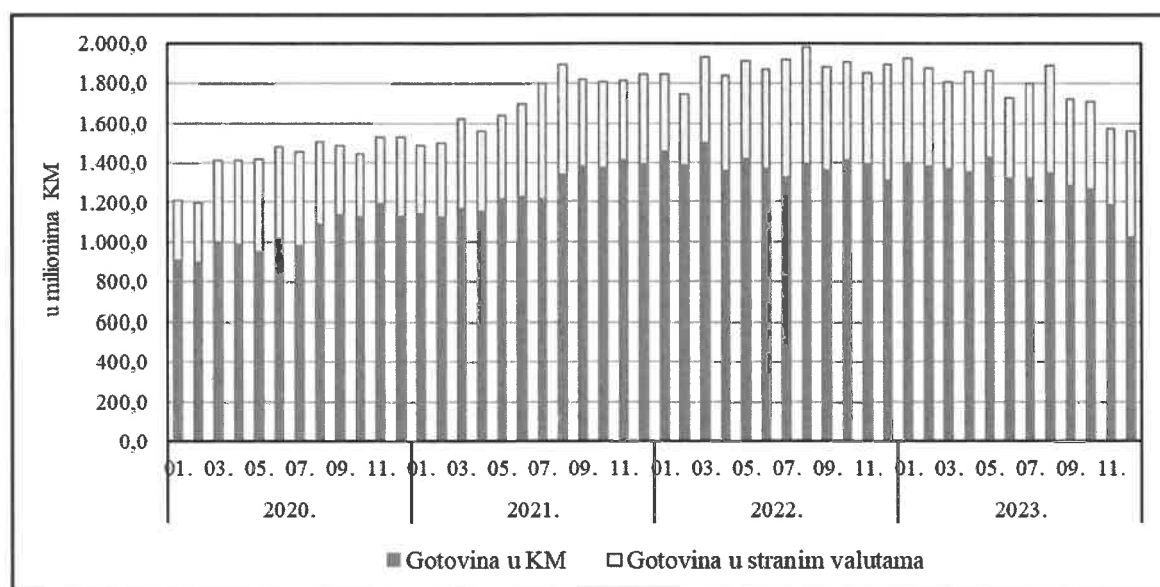

Izvor: CBBiH

Za razliku od prethodnih godina komercijalne banke su značajno smanjile iznos gotovine u vlastitim trezorima (Grafikon 2.16). Smanjenje gotovine u KM je bilo posebno izraženo u odnosu na kraj 2022. godine (287,4 miliona KM, ili 21,94%), dok je smanjenje gotovine u stranim valutama, u trezorima banaka, bilo znatno blaže (43,7 miliona KM). Ovakva promjena svakako nije zabrinjavajuća, jer se u sistemu ne primijeti nedostatak gotovog novca, bilo kod banaka, bilo kod njihovih klijenata. Međutim, treba imati u vidu da je rad sa gotovim novcem skup. Sa stanovišta domaćih propisa o upravljanja rizikom likvidnosti u bankama, nema razlike između gotovine, stanja na računima rezervi, i vrijednosnih papira domaćih vlada. Također, ne

postoje naznake pogoršane likvidnosti u bankarskom sistemu⁵⁴. Ono što jeste primjetno u strukturi aktive banaka, u odnosu na kraj 2022. godine, jeste značajan rast dužničkih vrijednosnih papira u domaćoj valuti (621,9 miliona KM, ili 57,3%). Imajući u vidu propise o upravljanju rizikom likvidnosti, ali i značajne razlike između prinosa na domaće vrijednosne papire (vidjeti poglavlje 1.1.3) i naknade koju je CBBiH plaćala bankama na sredstva na računu rezervi (vidjeti poglavlje 2.2), izvjesno je kako su banke dio gotovine u trezorima, ali i viška iznad obavezne rezerve (poglavlje 2.2) preusmjerile na dužničke vrijednosne papire koje su izdale domaće vlade. Pored svega navedenog, zabilježen je i rast kredita (poglavlje 1.1.3) u odnosu na prethodnu godinu. Vezano za smanjenje gotovine u stranim valutama, dio gotovine u stranim valutama u trezorima banaka vjerovatno je smanjen, skupa sa dijelom viška iznad obavezne rezerve, u korist vrijednosnih papira koje su izdali nerezidenati (porast od 287,3 miliona KM, ili 22,6% u odnosu na kraj 2022. godine). Međutim, iz dnevnih promjena o stanju deviznih rezervi, zaključujemo da se radi u vrlo kratkoročnim instrumentima, a ne primjećujemo niti naznake jačanja deviznog rizika u bankarskom sistemu.

Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka

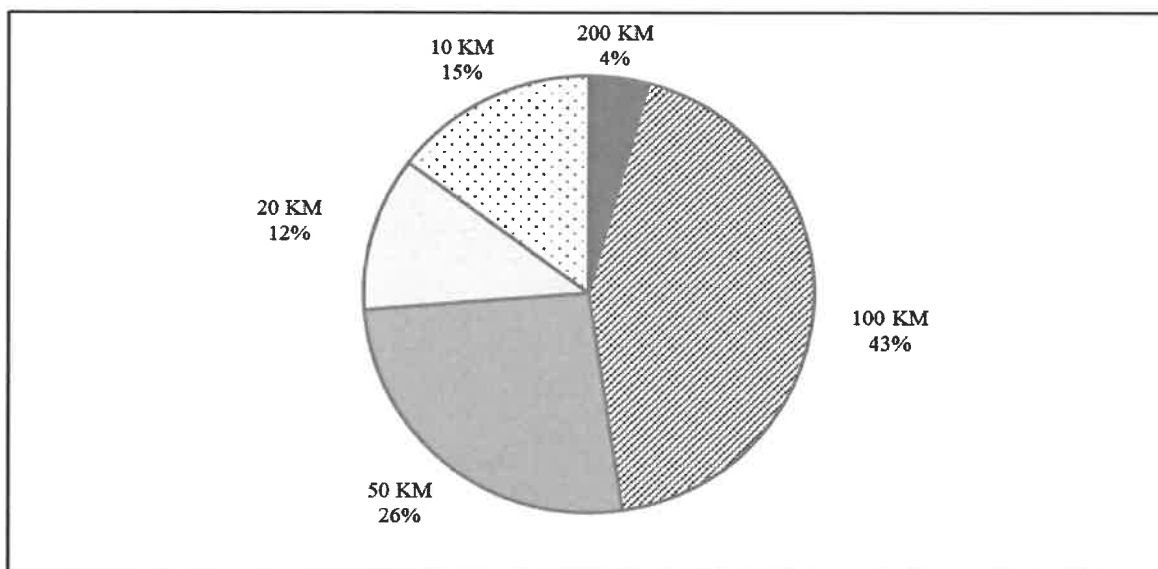

Izvor: CBBiH

⁵⁴ Vidjeti Indikatore finansijskog zdravlja, Ocjena rizika po finansijsku stabilnost, i Izvještaj o finansijskoj stabilnosti, sve dostupno na web-stranici CBBiH.

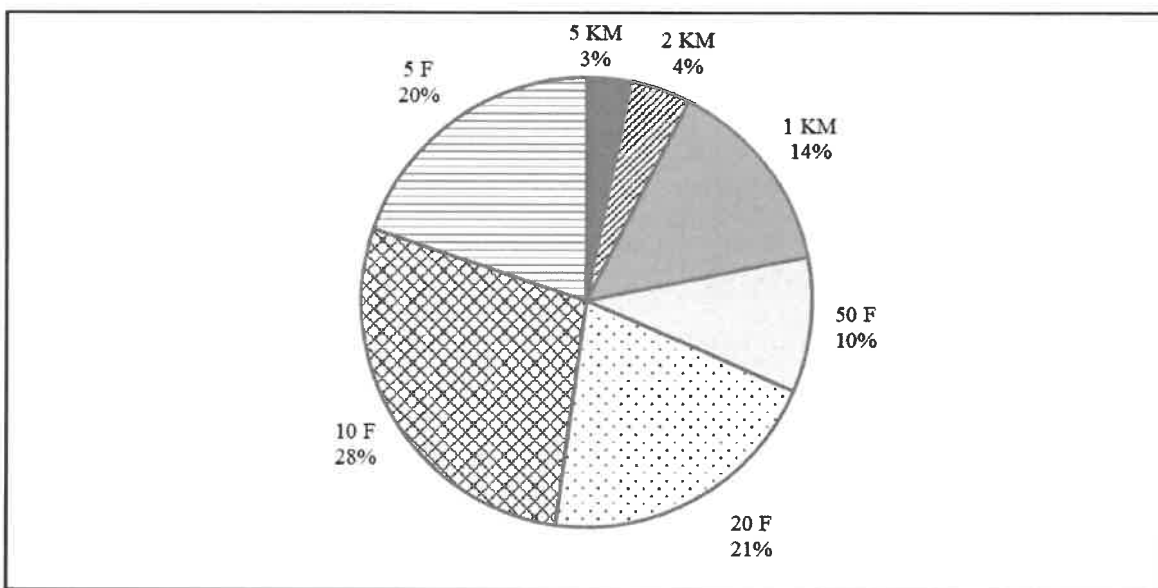
Izvan CBBiH, na kraju 2023. godine, nalazilo se 106,2 miliona novčanica KM i 514,5 miliona kovanica KM, ukupne vrijednosti 7,57 milijardi KM, što je za 1,73% više u odnosu na 2022. godinu. U pogledu apoenske strukturi novca izvan CBBiH najzastupljenije su bile novčanice od 100 KM i 50 KM, a kod kovanica apoen 10 F (Grafikoni 2.17 i 2.18).

Grafikon 2.17:Apoenska struktura novčanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

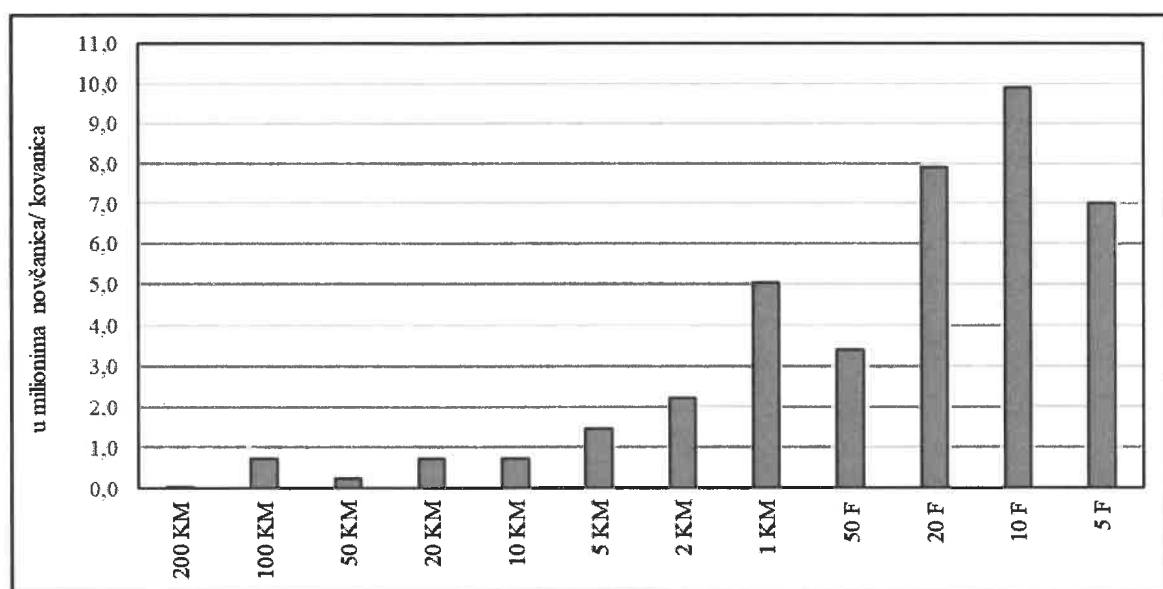
Grafikon 2.18:Apoenska struktura kovanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

Za razliku od prethodnih godina, kada je najznačajniji godišnji rast broja novčanica zabilježen u visokim apoenima, u 2023. godini je zabilježen značajniji rast samo u slučaju novčanica u apoenima od 20 KM (8,87%) i 10 KM (6,24%). Slabija potražnja za novčanicama u visokim apoenima je, vjerovatno, posljedica politika komercijalnih banaka da smanje držanja gotovog novca u vlastitim trezorima. U odnosu na 2022. godinu broj novčanica izvan CBBiH je povećan za 2,4 miliona komada (2,32%), ukupne vrijednosti 107,7 miliona KM (Grafikon 2.19). Količina kovanica izvan CBBiH je u istom periodu povećana za 36,9 miliona komada (7,73%), ukupne vrijednosti 21,3 miliona KM (Grafikon 2.19).

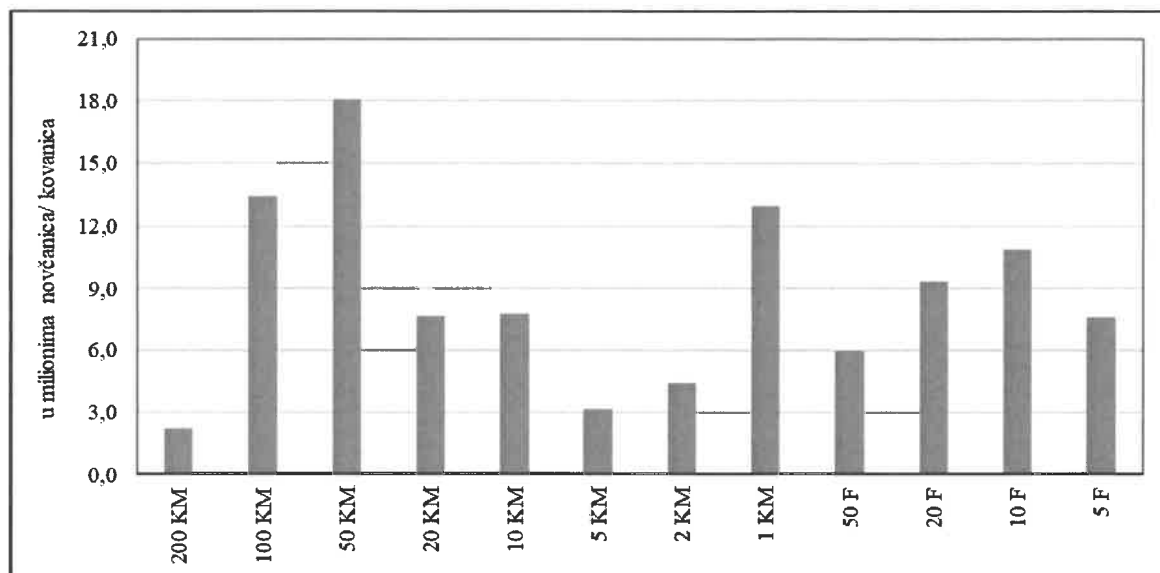
Grafikon 2.19: Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2022. godinu

Izvor: CBBiH

Snabdijevanje komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i filijala CBBiH, lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz striktno poštivanje aranžmana valutnog odbora. U toku 2023. godine komercijalnim bankama je izdato 48,9 miliona komada novčanica i 54,0 miliona komada kovanica, ukupne vrijednosti 2,94 milijardi KM (Grafikon 2.20).

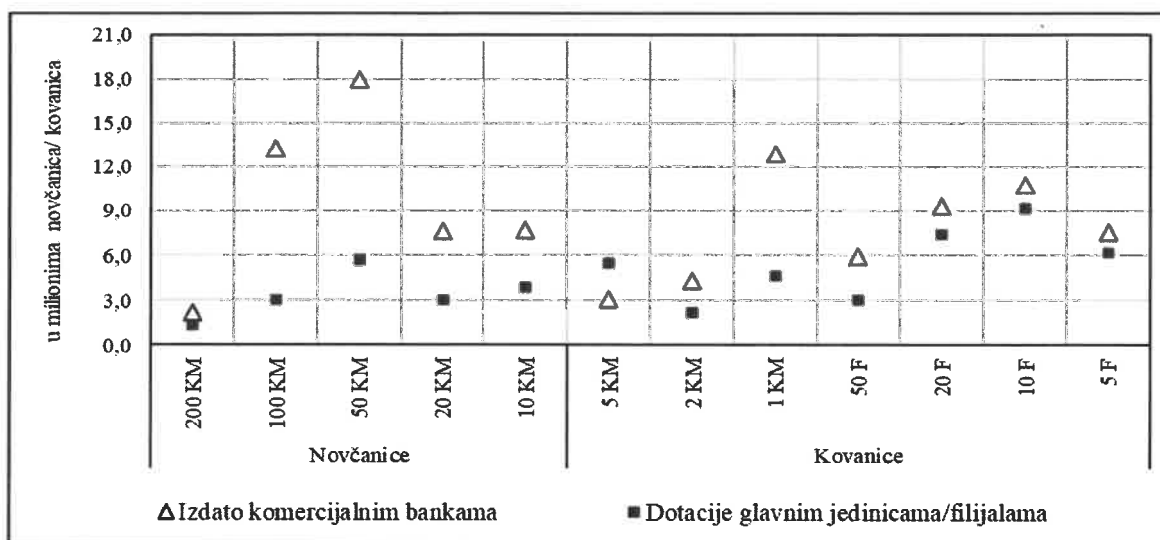
Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdate u 2023. godini, prema apoenima

Izvor: CBBiH

U istom periodu je iz Odjeljenja trezora Centralnog ureda, glavnim jedinicama i filijali Brčko, izdato (dotacije) 17,0 miliona komada novčanica i 38,06 miliona komada kovanica, ukupne vrijednosti 998,5 miliona KM. Grafikon 2.21 ispod implicira da je CBBiH vodila računa o potraživanjima komercijalnih banaka za gotovim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi. Pošto komercijalne banke vrše i značajan povrat gotovog novca u trezore CBBiH, dotacije glavnim jedinicama / filijalama CBBiH su, u pravilu, znatno manje.

Grafikon 2.21: Izlazi gotovog novca (KM) u 2023. godini

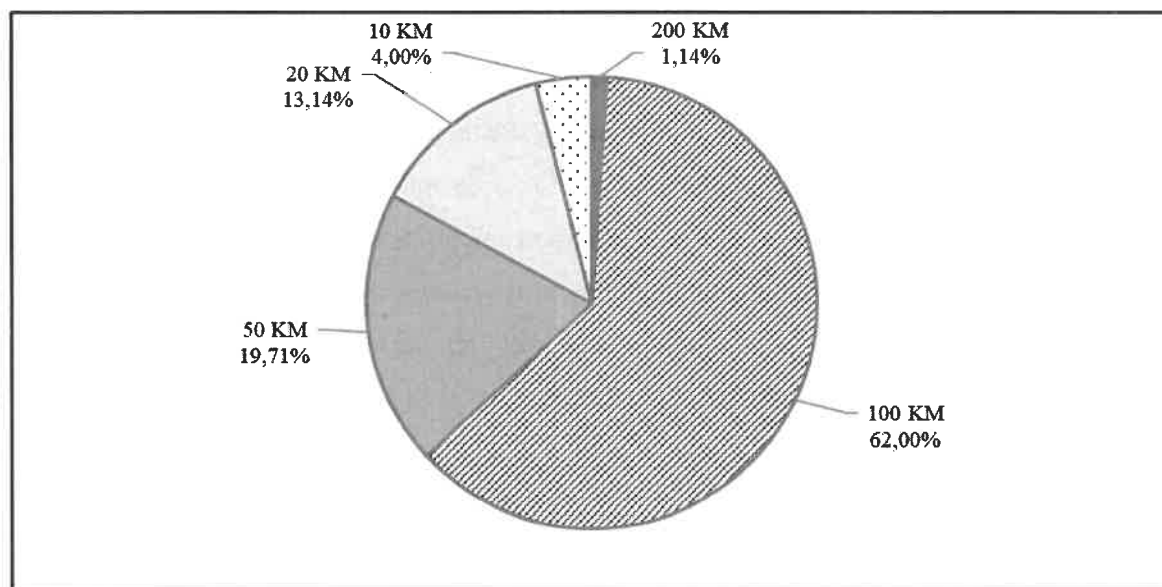

Izvor: CBBiH

CBBiH vrši kontinuirano povlačenje novčanica nepodobnih za opticaj, koje se uništavaju u skladu sa važećim propisima. Povlačenjem nepodobnih novčanica, i puštanjem u opticaj novčanica nove serije, CBBiH održava zadovoljavajući kvalitet novca u opticaju. U 2023. godini uništeno je 12,0 miliona komada novčanica i 14.570 komada kovanica nepodobnih za opticaj.

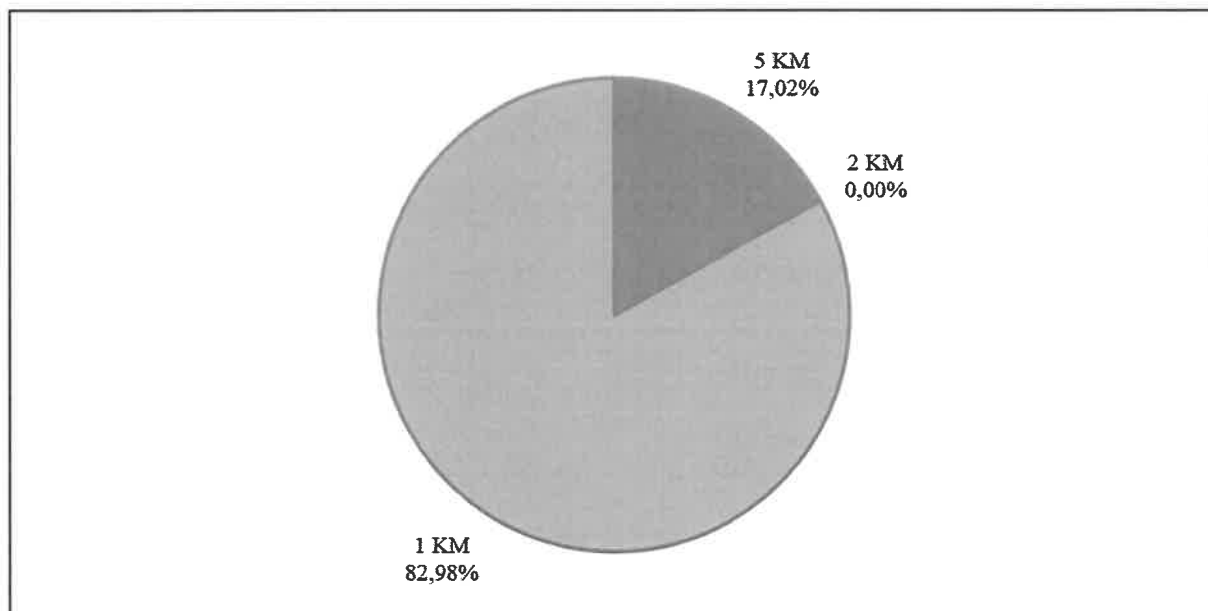
U 2023. godini u CBBiH je registrirano 350 krivotvorenih novčanica konvertibilne marke, što je za 53,5% više u odnosu na 2022. godinu. Krivotvorenih kovanica konvertibilne marke je registrirano 423 komada, što je za 10,0% manje u odnosu na 2022. godinu. Prema apoenskoj strukturi najviše krivotvorenih novčanica je bilo u apoenu od 100 KM (Grafikon 2.22), a krivotvorenih kovanica u apoenu od 1 KM (Grafikon 2.23).

Grafikon 2.22: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

Grafikon 2.23: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

2.5 Održavanje platnih sistema

Zakonsku obavezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sistema CBBiH ispunila je i u 2023. godini: platni promet u zemlji se odvijao neometano, kroz sisteme žirokliringa i bruto poravnanja u realnom vremenu (BPRV); održavani su i unaprjeđivani Centralni registar kredita (CRK) i Jedinostveni registar računa poslovnih subjekata (JRRPS); a obavljan je i međunarodni kliring plaćanja s inostranstvom. Prepoznajući makroeknomski, i značaj sigurnih i efikasnih platnih sistema za finansijsku stabilnost, CBBiH je u toku 2023. godine intenzivno radila na jačanju kapaciteta i operacionalizaciji funkcije nadgledanja platnih sistema.

U 2023. godini je zabilježen rast i broja i vrijednosti međubankarskih transakcija u platnom sistemu koji se odvija preko CBBiH (Tabela 2.3). U odnosu na 2022. godinu rast je naročito naglašen kod broja i vrijednosti transakcija kroz sistem bruto poravnanja u realnom vremenu (Tabela 21 u Statističkom dodatku). Godišnja promjena je manje izražena, u odnosu na pandemijske godine, zbog baznog efekta, ali je u nivou rasta zabilježenog u godinama približnog intenziteta ekonomske aktivnosti. Kao i u ranijim periodima većina transakcija u međubankarskom platnom prometu obavljala se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljeno je 50,67% ukupne vrijednosti i 56,64% ukupnog broja transakcija u platnom prometu u 2023. godini.

Tabela 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka

	Međubankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Unutarbankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu godinu
Broj, u milionima						
2019.	43,6	3,0%	56,9	-3,3%	100,5	-0,7%
2020.	43,8	0,4%	53,9	-5,2%	97,7	-2,8%
2021.	48,0	9,6%	56,3	4,4%	104,3	6,8%
2022.	49,7	3,6%	58,7	4,3%	108,4	4,0%
2023.	50,8	2,3%	62,7	6,7%	113,5	4,7%
Vrijednost, u milijardama KM						
2019.	123,05	19,8%	113,37	-1,8%	236,42	8,4%
2020.	105,13	-14,6%	100,43	-11,4%	205,56	-13,1%
2021.	122,40	16,4%	110,47	10,0%	232,87	13,3%
2022.	145,83	19,1%	128,13	16,0%	273,95	17,6%
2023.	163,10	11,8%	142,03	10,8%	305,12	11,4%

Izvor: CBBiH

U 2023. godini daleko veći broj i međubankarskih i unutarbankarskih transakcija obavljali su klijenti pravna lica (85,0% i 69,2% respektivno). Samim tim, a uzimajući u obzir i prosječnu veličinu naloga kod pravnih lica, na ovu vrstu klijenata se odnosilo preko 91% ukupne vrijednosti unutarbankarskih transakcija, i preko 96% ukupne vrijednosti međubankarskih transakcija. U pogledu vrste inicijacije transakcije u 2023. godini su u unutarbankarskom platnom prometu neznatno bili zastupljeniji papirni nalozi (51,0% od ukupnog broja naloga), dok je 59,1% međubankarskih transakcija bilo inicirano elektronskim naložima. U 2023. godini je nastavljen trend značajnog rasta klijenata elektronskog bankarstva, posebno u segmentu fizičkih lica (18,84%, do broja od 1,46 miliona korisnika), pri čemu se najveći dio odnosi na mobilno bankarstvo. Međutim, broj aktivnih klijenata elektronskog bankarstva je znatno manji; svega 33,9% fizičkih lica registriranih korisnika je u 2023. godini aktivno koristilo elektronsko bankarstvo. Posebno veliki nesrazmjer između aktivnih i registriranih fizičkih lica korisnika elektronskog bankarstva (11,30%) je u segmentu internet-bankarstva. Broj pravnih lica, aktivnih klijenata elektronskog bankarstva, bio je u 2023. godini znatno veći nego u slučaju fizičkih lica (69,9% od ukupnog broja registriranih korisnika). U 2023. godini je zabilježeno 150,17 milijardi KM vrijednosti transakcija u elektronskom bankarstvu, od čega se na internet-bankarstvo pravnih lica odnosilo čak 96,65% ukupne vrijednosti transakcija u elektronskom bankarstvu.

I nakon iščezavanja baznog efekta prve postpandemijske godine, i u 2023. godini je zabilježen snažan rast prometa na POS terminalima (mjesto prodaje, eng. point of sale, POS). Vrijednost realiziranih transakcija na POS terminalima je u 2023. godini znatno premašila pretpandemijske nivoe (Tabela 2.4). Internet-prodaja je nastavila snažno rasti (45,4%) u odnosu na 2022. godinu (Tabela 2.4), čemu su sigurno doprinosili i nove politike prodajnih lanaca u zemlji, nastavak aktivnog korištenja usluga dostave roba u prehrambenoj i industriji ugostiteljstva, ali i početak dostave u BiH nekih od najvećih svjetskih internet-trgovina. Na internet-prodaju u inostranstvu se odnosilo 62,75% od ukupne internet-prodaje u 2023. godini. Promet na ATM uređajima (aparati za podizanje gotovine; eng. automated teller machine, ATM) je, također, nastavio snažno rasti, što je bilo i očekivano, imajući u vidu rast nominalnih plata (poglavlje 1.1.1, dio III), i rast broja zaposlenih u 2023. godini.

Tabela 2.4: Pregled prometa karticama na ATM, POS uređajima i internetu

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
POS, u milijardama KM	3,26	3,19	2,94	3,77	4,42
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	4,3%	-2,1%	-7,7%	28,3%	17,1%
ATM, u milijardama KM	7,75	8,17	8,75	9,88	11,13
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	8,2%	5,3%	7,2%	12,9%	12,6%
Internet, u milionima KM	157,4	180,6	265,0	448,2	651,7
Ukupno, u milijardama KM	11,17	11,54	11,96	14,10	16,20
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	8,6%	3,3%	3,7%	17,9%	14,8%

Izvor: CBBiH

Snažan rast u sektoru turizma, i povezanim uslužnim djelatnostima u 2023. godini se najbolje odražava u snažnom rastu realiziranih vrijednosti inostranih kartica u BiH (Tabela 2.5 ispod). Promet po ino-karticama u BiH za kupovinu roba i usluga na POS terminalima, u odnosu na 2022. godinu, veći je za čak 26,32%. I podizanje gotovine na bankomatima u zemlji, korištenjem kartica izdatih u inostranstvu je, također, znatno poraslo u odnosu na prethodnu godinu. Sa druge strane, realizirani promet u inostranstvu, po karticama izdatim u BiH, niži je u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 2.5: Realizirane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS terminalima	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizirane vrijednosti inozemnih kartica u BiH, u milionima KM				
2019.	1.648,8	59,7	833,5	2.542,0
2020.	1.117,6	59,7	399,3	1.576,6
2021.	1.360,7	39,3	619,3	2.019,3
2022.	1.793,1	63,0	1.105,1	2.961,1
2023.	1.933,3	28,7	1.396,0	3.358,0
Realizirane vrijednosti u inozemstvu kartica izdatih u BiH, u milionima KM				
2019.	165,3	3,0	426,8	595,1
2020.	162,3	4,0	355,7	522,0
2021.	143,4	3,4	447,0	593,8
2022.	142,9	2,8	644,1	789,7
2023.	153,4	3,0	594,0	750,3

Izvor: CBBiH

Mastercard je i dalje daleko najzastupljeniji brend kartica u BiH (Tabela 2.6). Razlog je što banke u BiH, uglavnom, prihvataju Mastercard i Visa brendove kartica na ATM i POS terminalima. Ostali brendovi su bili zastupljeni u vrlo malom broju banaka. Broj beskontaktnih kartičnih transakcija u BiH na ATM i POS terminalima u 2023. godini je bio viši u odnosu na beskontaktnu (91,94, naspram 54,80 miliona), ali je vrijednost transakcija realiziranih preko kontaktnih kartica bila znatno viša (10,23 milijarda KM, odnosno 70,94% ukupne vrijednosti).

Tabela 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ukupno
2019.	757.775	1.348.275	7.304	12.280	12.970	2.138.604
2020.	736.947	1.410.718	6.901	9.666	6.324	2.170.556
2021.	749.874	1.452.272	6.382	10.371	30	2.218.929
2022.	773.691	1.541.267	5.984	10.890	1.299	2.333.131
2023.	831.883	1.601.158	5.682	13.953	1.674	2.454.350

Izvor: CBBiH

CBBiH je i u 2023. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srbijanskih banaka. Kroz sistem klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 11.655 naloga (+12,12% u odnosu na 2022. godinu), čija je vrijednost bila 221,3 milion eura (-23,2% u odnosu na 2022. godinu).

2.6 Uloga fiskalnog agenta

Zakonom o CBBiH (Član 52.) i Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama BiH definirano je da CBBiH pruža usluge bankarskog agenta, te izvršava transakcije po nalogu Ministarstva finansija i trezora BiH (MFT BiH) u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH, i djeluje kao fiskalni agent za članstvo BiH u međunarodnim finansijskim institucijama. U skladu sa Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i Ministarstva finansija i trezora BiH, Centralna banka BiH je i tokom 2023. godine izvršavala poslove bankara, depozitara, zastupnika pri plaćanju i fiskalnog agenta. Ova usluga je u 2023. godini obuhvatala poslove platnog prometa u zemlji i inostranstvu, upravljanja depozitnim računima i konverzije sredstava vezane za kredite i donacije po ugovorima koje je zaključilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine sa međunarodnim finansijskim institucijama, poslove koji su proizašli iz aranžmana i članstva Bosne i Hercegovine u međunarodnim finansijskim institucijama, te poslove servisiranja ino-duga. Tokom cijele 2023. godine Ministarstvo je koristilo povoljne uvjete na međunarodnim finansijskim tržištima, i dostavljalo naloge za investiranje jednog dijela deviznih sredstava kojima je raspolagalo.

CBBiH obavlja bankarske usluge i izvršava transakcije po nalogu MFT BiH, u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH. MFT BiH je nadležno za provođenje procedura za zaduživanje i upravljanje državnim dugom, obezbjeđenja pokrića obaveza u domaćoj valuti i vođenje baze podataka o vanjskom dugu BiH. Uloge CBBiH i MFT BiH, po poslovima servisiranja vanjskog duga BiH, definirane su, pored gore navedenih zakona, i Zakonom o finansiranju institucija BiH, Zakonom o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH i Zakonom o uplatama na Jedinstveni račun i raspodjeli prihoda.

Poslovi, zadaci, nadležnosti i međusobni odnosi između MFT BiH i CBBiH definirani su bilateralnim Ugovorom o servisiranju vanjskog duga BiH, koji su dvije institucije zaključile prvi put 1998. godine (zadnja verzija zaključena je 2013. godine). CBBiH je prema odredbama navedenog Ugovora nadležna za:

- blagovremeno obezbjeđenje potrebnih iznosa u stranim valutama za plaćanje dospjelih obaveza;
- blagovremeno i tačno izvršenje plaćanja na osnovu naloga/instrukcija MFT BiH;
- korespondenciju sa stranim bankama i kreditorima u vezi plaćanja obaveza, i;
- izvještavanje MFT BiH o svim izvršenim transakcijama.

Sredstva potrebna za servisiranje vanjskog duga u domaćoj valuti obezbjeđuje MFT BiH od Uprave za indirektno oporezivanje (UINO) i/ili direktnim uplatama krajnjih korisnika kredita. Godišnji plan sredstava potrebnih za servisiranje vanjskog duga sastavni je dio dokumenta “Budžet institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH” koji donosi Parlamentarna skupština BiH. U skladu sa zaključenim Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i UINO, a na osnovu Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tokom 2023. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UINO za prikupljanje prihoda od indirektnih poreza. Po ovom aranžmanu komercijalne banke na dnevnoj osnovi transferiraju na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UINO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom se ti prihodi, po nalogu UINO, svakodnevno alociraju na više računa po različitim namjenama u skladu sa zakonskom regulativom i nalogom UINO. Na osnovu Zakona o akcizama, u 2023. godini je nastavljen proces prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovu putarina na račun UINO kod CBBiH, te raspored ovih sredstava po nalogu UINO prema entitetima i distriktu Brčko.

Sve obaveze po vanjskog duga BiH tokom protekle godine servisirane su uredno i blagovremeno. U skladu sa dospijecima obaveza i programirane dinamike otplate duga, izvršene su obaveze prema: Međunarodnom monetarnom fondu (MMF), Svjetskoj banci (IBRD, IDA), Pariškom klubu, Evropskoj banci za obnovu i razvoj (EBRD), Londonskom klubu povjerilaca, Razvojnoj banci Vijeća Evrope (CEB), Saudijskom fondu za obnovu i razvoj, Evropskoj investicionoj banci (EIB), Evropskoj komisiji, Njemačkoj razvojnoj banci (KfW), Izvozno-uvoznj banci Koreje, OFID Fondu, Međunarodnom fondu za razvoj poljoprivrede (IFAD), Banci za rad i privredu i Austrijskoj poštanskoj štedionici (B.A.W.A.G.), EUROFIMA-i, Kuvajtskom fondu za arapski ekonomski razvoj, Vladi Japana, Vladi Belgije, Vladi Španije, te ostalim javnim i privatnim kreditorima.

CBBiH je fiskalni agent i izvršava transakcije u vezi sa članstvom i aranžmanima BiH u MMF-u od 2002. godine, na osnovu odluke Vijeća ministara BiH koja je zvanično objavljena u službenim glasilima BiH. Međusobni odnosi, nadležnosti i postupanje pet institucija u BiH (CBBiH, MFT BiH, Federalno ministarstvo finansija, Ministarstvo finansija Republike Srpske i UINO) po pitanju finansijskih aranžmana sa MMF-om, definirani su Memorandumom o razumijevanju. Prvi je zaključen 2002. godine na snazi su oni iz 2016. i 2020. godine. CBBiH je depozitar za račune (gotovinske i vrijednosnih papira) koje MMF drži kod fiskalnog agenta (obično su to centralne banke) svih članica u skladu sa Statutom (engl. Articles of Agreement)

MMF-a. Da bi se izvršile transakcije odobrenja sredstava od MMF-a i plaćanja obaveza prema MMF-u, CBBiH vodi namjenski Depozitni račun za transakcije sa MMF-om, sa podračunima Federacije BiH, Republike Srpske i distrikta Brčko. CBBiH izvršava transakcije sa MMF-om nakon što nadležne institucije u BiH obezbijede puno pokriće u domaćoj valuti na spomenutom računu / podračunima. Kvota BiH, koja predstavlja uplaćeni i upisani “kapital” svake zemlje članice u opći/generalni izvor sredstava MMF-a, iznosi 265,2 miliona SDR. Alokacija SDR za BiH iznosi 415,1 miliona SDR, i obaveza zemlje članice je da kvartalno plaća troškove MMF-u po ovom osnovu.

U skladu sa Statutom Svjetske banke, CBBiH je depozitar za članice grupe Svjetske banke: IBRD, IDA i MIGA. Po nalogu navedenih članica CBBiH izvršava transakcije kupoprodaje strane valute za domaću i izvršava plaćanja / transfere krajnjim korisnicima u domaćem platnom prometu.

CBBiH je i u 2023. godini, u skladu sa Ugovorom zaključenim sa Agencijom za osiguranje depozita BiH, obavljala poslove evidencije portfolija vrijednosnih papira ove institucije kojim upravlja eksterni portfolio menadžer, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita sa istim. Također, na osnovu zaključenih ugovora između CBBiH i Federalnog ministarstva finansija i CBBiH, izvršavaju se poslovi bankarskog i fiskalnog agenta. CBBiH je u skladu sa zaključenim ugovorima nastavila djelovati kao bankarski agent Agencije za bankarstvo Federacije BiH, Agencije za bankarstvo RS-a, Brčko distrikta, te za entitetske registre vrijednosnih papira.

Usluga korištenja elektronskog bankarstva je pružana i tokom 2023. godine deponentima. CBBiH svakodnevno preduzima aktivnosti na unapređenju poslovanja u radu sa deponentima, automatiziranju procesa, međusobne komunikacije, a sve u cilju postizanja što veće efikasnosti u radu.

2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

CBBiH je proizvođač službene statistike na nivou BiH (zajedno sa Agencijom za statistiku BiH). U tom smislu ima obavezu proizvesti i objaviti indikatore službene statistike BiH iz nadležnosti CBBiH, a koje se odnose na: statistiku monetarnog i finansijskog sektora, statistiku vanjskog sektora, te statistiku vladinih finansija za BiH. Sve proizvedene statistike CBBiH ulaze u Plan statističkih aktivnosti Bosne i Hercegovine. U okviru Radne grupe za statistiku, u

procesu EU integracija se u više navrata analizirala i definirala lista prioriteta za statistički sistem u BiH.

Kontinuirano se ulaže u poboljšanje metoda prikupljanja, proširivanje broja izvornih podataka (administrativnih i direktnih prikupljanjem), te primjenu međunarodno usaglašenih metodologija. Naročiti naglasak je, u posljednjih nekoliko godina, na uvođenju statističkih standarda i metodologija koje su na snazi unutar EU, jer će CBBiH imati naglašenu odgovornost u pripremi i dostavi podataka kao zemlja kandidat. Stoga se preduzimaju brojni projekti tehničke pomoći i stalna obuka osoblja. Tokom 2023. godine uspješno su implementirana dva projekta, čiji su rezultati podigli nivo usaglašenosti sa EU zahtjevima. Ovim projektima (vidjeti više u poglavlju 2.9) razvijene su dodatne tabele vezane za ESA 2010 transmisiju i započet razvoj metodologije i kompilacija mjesečnog platnog bilansa.

Pored redovne produkcije podataka razvijena je statistika vanjskog duga. Uz korištenje raspoloživih izvora podataka i primjenu zahtijevane metodologije nastavlja se redovita dostava prema Svjetskoj banci. Time je BiH uvrštena i vidljiva u odgovarajućoj bazi podataka. Naglašena je, i daljnje unaprijeđena, razmjena informacija koja se realizira sa EUROSTAT-om, što uključuje redovne metodološke provjere i analize, kao i redovito izvještavanje u okviru Monitoringa usklađenosti (SIMS) sa statističkim zahtjevima EU, te godišnjeg (dvokružna) prikupljanja podataka za zemlje u procesu proširivanja.

Na međunarodnom planu se kontinuirano ulažu naporu u cilju poboljšanja kvantiteta i kvaliteta statistike, kroz učešće u forumima (Pododbor EK- BiH, radne grupe EUROSTAT, ECB-a, BIS Irving Fischer komitet za statistiku, i zemljama iz regiona kroz različite projekte i konferencije). Planirana statistička istraživanja su u velikom dijelu završena i kompletirana, te su se podaci na vrijeme objavljuvani i dostavljani međunarodnim i domaćim institucijama, u skladu sa obavezama koje CBBiH ima u svom domenu statistike. CBBiH redovito međunarodnim i regionalnim institucijama dostavlja obimne setove statističkih podataka, a preko kojih je BiH predstavljena u međunarodnim bazama statističkih podataka (EUROSTAT, MMF, Svjetska banka, Evropska centralna banka, Evropska banka za obnovu i razvoj EBRD, UNCTAD, BIS banka, UN Statistički odjel. CBBiH priprema i dostavlja podatke za potrebe Fiskalnog vijeća BiH, Sekretarijat CEFTA, Direkcije za ekonomsko planiranje, Agencije za promociju stranih investicija, Ministarstva finansija i trezora BiH, Ministarstva privrede i preduzetništva RS, i Ministarstva trgovine FBiH.

2.8 Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu

CBBiH vrši funkciju praćenja finansijske stabilnosti, koja podrazumijeva pravovremeno identifikovanje ranjivosti u finansijskom sistemu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području je da se poboljša razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između finansijskog sistema i makroekonomskog okruženja, upozore finansijske institucije i drugi učesnici na tržištu na postojeće rizike, pokrene dijalog o rizicima, i preduzmu korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti finansijskog sistema obuhvataju i specijaliziranu komunikaciju sa relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sistemskih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po finansijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju finansijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za finansijsku stabilnost (SOFS) BiH, kojeg pored guvernera CBBiH i direktora agencija za bankarstvo čine ministar finansija i trezora BiH, entitetski ministri finansija i direktor Agencije za osiguranje depozita BiH.

CBBiH izvještava širu javnost o rizicima po finansijsku stabilnost kroz redovnu godišnju publikaciju Izvještaj o finansijskoj stabilnosti, koji se od 2007. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Objavljivanjem ovog izvještaja CBBiH javnosti želi ukazati na rizike koji dolaze iz finansijskog sistema, kao i makroekonomskog okruženja i izazove sa kojima će se finansijski sistem, a posebno bankarski sektor suočiti u narednim periodima. U izvještajima se redovno prezentiraju rezultati analiza za praćenje sistemskih rizika, koje se razvijaju i provode u CBBiH. Od 2023. godine CBBiH je počela objavljivati novu godišnju publikaciju. Ocjena rizika po finansijsku stabilnost, koja sadrži presjek glavnih makroekonomskih kretanja i trendova u finansijskom sektoru u prvoj polovini godine, rezultate analiza za ocjenu rizika i otpornosti bankarskog sektora na rizike na bazi podataka za prvo polugodište, kao i informacije o unaprjeđenjima u finansijskoj infrastrukturi i najvažnijim izmjenama u regulatornom okviru za poslovanje banaka u BiH. Cilj ovih publikacija je promicanje svijesti šire javnosti i finansijskih institucija o pitanjima iz oblasti finansijske stabilnosti, a posebno ukazivanje na potencijalne rizike po finansijsku stabilnost u BiH.

Kompilacija i objavljivanje seta osnovnih indikatora finansijskog zdravlja, prema metodologiji MMF-a, također je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Indikatori finansijskog zdravlja se objavljuju kvartalno na statističkom web-portalu CBBiH od polovine 2009. godine, a od septembra 2011. godine i na web-stranici MMF-a. Izvještavanje je u

potpunosti metodološki usklađeno sa MMF-ovim Vodičem za kompilaciju indikatora finansijskog zdravlja iz 2019. godine.

U 2023. godini u CBBiH je nastavljeno provođenje testiranja na stres solventnosti i likvidnosti, kao dva bitna alata za procjenu rizika u bankarskom sektoru BiH, kao i sa pripremom redovnih kvartalnih izvještaja o testovima na stres: Izvještaja o rezultatima testova na stres solventnosti, i Izvještaja o rezultatima stres testa likvidnosti. Nalazi testova na stres solventnosti i likvidnosti, uključujući i izvještaje o rezultatima testova na stres se dijele sa agencijama za bankarstvo. O rezultatima testova na stres solventnosti se kroz odgovarajuću formu Izvještaja o rezultatima testova na stres upoznaje i SOFS. Agregirani rezultati testova na stres solventnosti i likvidnosti provedenih sa podacima sa kraja godine se objavljuju u Izvještaju o finansijskoj stabilnosti, dok se agregirani rezultati testiranja na stres provedenog na bazi podataka sa kraja prvog polugodišta objavljuju u izvještaju Ocjena rizika po finansijsku stabilnost.

U toku 2023. godine nastavljena je saradnja sa ECB-om koja se odnosi na ažuriranje informacija vezano za “Izvještaj o finansijskoj stabilnosti za zemlje kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU“, a koja se ogleda u dostavljanju obuhvatnog seta podataka, informacija i pojašnjenja aktuelnog stanja i trendova u domaćem finansijskom sektoru. Cilj ove publikacije je da se kroz analize trendova u finansijskim sistemima ovih zemalja i ocjenu aktuelnih izazova po finansijsku stabilnost doprinese boljem razumijevanju sistemskih rizika u regionu. Izvještaj se izrađuje svake dvije godine, a ažuriranje informacija za potrebe ECB-a se vrši na godišnjem nivou.

CBBiH je 2023. godine u saradnji sa agencijama za bankarstvo razvila Metodologiju za izračun referentne stope prosječnog troška finansiranja banaka koje posluju na teritoriji BiH. Referentne stope prosječnog troška finansiranja banaka koje posluju na teritoriji BiH za obuhvat 3 (RSTF3)⁵⁵, koje su izračunate za periode od prvog kvartala 2018. godine, počele su se objavljivati na statističkom web-portalu CBBiH od septembra 2023. godine, te će se, uz agregirane podatke o troškovima izvora finansiranja i agregirane podatke o izvorima finansiranja na koje se ti troškovi odnose, nastaviti objavljivati na kvartalnom nivou. Informacije o prosječnim troškovima finansiranja u BiH u dužem vremenskom horizontu mogu koristiti bankama, ali i ostalim učesnicima na finansijskim tržištima za analize i donošenje

⁵⁵ RSTF3 – Referentna stopa prosječnog ponderisanog troška finansiranja banaka za sve izvore sredstava primljene od stanovništva, nefinansijskih društava i finansijskih institucija.

poslovnih odluka. Također, domaćim bankama je ponuđen izbor korištenja ovih stopa, kao referentnih vrijednosti u ugovorima o kreditima sa promjenjivom kamatnom stopom s ciljem boljeg upravljanja kamatno induciranim kreditnim rizikom.

Kontinuirana saradnja sa drugim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama na polju finansijske stabilnosti nastavljena je i u 2023. godini. Kroz edukaciju i programe tehničke saradnje osigurava se usklađenost pristupa analiziranja i identifikacije sistemskog rizika sa najboljim praksama i trendovima u svijetu, kao i pravovremena identifikacija sistemskih rizika.

Zadaci koji proizilaze iz koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka, nastavili su se provoditi i u 2023. godini. Saradnja i razmjena podataka i informacija CBBiH s entitetskim agencijama za bankarstvo odvijala se kontinuirano u različitim oblastima redovne saradnje. Tako je, između ostalog, početkom 2023. godine CBBiH učestvovala u kreiranju makroekonomskih scenarija za nadzorno testiranje otpornosti na stres koje su u toku godine provele agencije za bankarstvo. Guverner CBBiH i direktori agencija za bankarstvo održavali su sastanke na kojima su razmatrana bitna pitanja o stanju u bankarskom sektoru te sektoru lizinga i mikrokreditnom sektoru. Sastancima, na poziv guvernera, prisustvuje i direktor Agencije za osiguranje depozita u BiH, što doprinosi redovnom informiranju učesnika u koordinaciji bankarske supervizije o stanju osiguranih depozita u BiH i aktivnostima ove agencije koja, pored CBBiH i agencija za bankarstvo, predstavlja važnog sudionika u mreži finansijske sigurnosti.

2.9 Saradnja sa međunarodnim institucijama i rejting agencijama

Tokom 2023. godine CBBiH je nastavila dijalog i saradnju s institucijama EU, EU centralnim bankama, i drugim partnerima u procesu pristupanja EU, te ispunila zadatke i obaveze koje ima u EU integracijskom procesu BiH. Unapređujući poslovne procese u skladu sa preporukama EU, CBBiH je potvrdila jaku opredjeljenost evropskoj perspektivi.

U složenom EU koordinacijskom sistemu BiH CBBiH je dala kvalitetan i pravovremen doprinos pripremi dokumenata i izvještaja koji su značajni za dalji napredak BiH. Kroz učešće u radu radnih grupa za eurointegracije, u skladu s Odlukom o sistemu koordinacije procesa evropskih integracija u BiH, institucionalno imenovani predstavnici CBBiH su izvršili sve obaveze u nadležnosti CBBiH u vezi sa završetkom izrade Programa integriranja u Evropsku uniju. CBBiH učestvuje u radu sljedećih radnih grupa: Ekonomski kriterij, Sloboda kretanja kapitala, Finansijske usluge, Ekonomska i monetarna politika, Statistika, Finansijska kontrola,

te Finansijske i budžetske odredbe. Predstavnici CBBiH su učestvovali u radu i pripremi materijala za radna tijela osnovana u cilju praćenja realizacije ugovornih obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP): Pododbor za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku; Pododbor za unutrašnje tržište i konkurenciju, i Odbor za stabilizaciju i pridruživanje između EU i BiH.

Kroz nekoliko izvještajnih ciklusa CBBiH je pripremila informacije i izvještaje za Prilog BiH za godišnji Izvještaj Evropske komisije (EK), koji predstavlja najznačajniji dokument na osnovu kojeg EK ocjenjuje ostvareni napredak zemlje u EU. U prošlogodišnjem Izvještaju EK je pozitivno ocijenila aktivnosti CBBiH, s posebnim akcentom na potrebu osiguranja neovisnosti CBBiH i integriteta monetarne politike. CBBiH je, također, pripremala podatake i učestvovala u redovitim godišnjim aktivnostima u sklopu izrade Programa ekonomskih reformi (ERP), uključujući učešće u konsultacijama i sastancima sa ECB i EK, kao dio dijaloga o ekonomskoj politici u okviru Vijeća za ekonomska i finansijska pitanja EU (ECOFIN).

U narednom periodu, stjecanjem statusa zemlje kandidatkinje sa otvorenim pregovorima, počinje i najzahtjevnija faza pristupanja EU u kojoj će CBBiH imati veće obaveze i jaču ulogu. Predstavnici CBBiH, od 2023. godine, učestvuju na ekspertskim sastancima za makroekonomske projekcije između EK i zemalja kandidata. Ovo je standardna procedura za sve zemlje kandidate za članstvo u EU, a sastanci se održavaju dva puta godišnje, prije izvještaja o napretku za zemlje članice kandidate, paralelno sa proljetnim i jesenjim krugom makroekonomskih projekcija EK. Izvještavanje i diskusija se odvijaju prema formatu EK. Ovim su višegodišnje aktivnosti CBBiH na izradi makroekonomskih projekcija i brzih procjena dodatno dobile na značaju.

CBBiH je i tokom prošle godine radila na unapređenju institucionalnih kapaciteta, uvođenju novih politika i praksi, daljnjeg razvoja i obuke osoblja u cilju unaprjeđenja priprema za integraciju u Evropski sistem centralnih banaka (ESCB). Postepeno i kontinuirano uvođenje EU i međunarodnih standarda u poslovanje CBBiH se ostvaruje vlastitim kapacitetima, ali i kroz bilateralnu i multilateralnu saradnju sa drugim centralnim bankama. Institucionalni dijalog centralnih banaka, kao najbolja i najefikasnija platforma za prijenos znanja, iznimno je važan instrument za integraciju u strukture ESCB-a.

Tokom 2023. godine nastavljena je realizacija značajnog broja EU programa tehničke suradnje koji se finansiraju bespovratnim sredstvima iz IPA fonda. Ovi programi kontinuirano podižu

nivo usuglašenosti CBBiH sa EU standardima u svim područjima rada CBBiH. Posebna vrijednost ove vrste saradnje je kontinuirano širenje i jačanje mreže postojećih i uspostava novih profesionalnih kontakata. Od posebnog značaja je IPA Program jačanja kapaciteta centralnih banaka Zapadnog Balkana sa ciljem njihove integracije u ESCB, koji vodi Deutsche Bundesbank, uz učešće 19 nacionalnih centralnih banaka ESCB-a i ECB. Svrha Programa je jačanje monetarne i finansijske stabilnosti u regiji, kroz daljnje jačanje institucionalnih kapaciteta šest centralnih banaka zapadnog Balkana, agencija za nadzor banaka u BiH, kao i jačanje dijaloga centralnih banaka, na dva nivoa: regionalnom i na nivou EU. Tokom trogodišnjeg projekta (u periodu 2022–2025. godina), organizira se intenzivni regionalni program obuke o ključnim pitanjima centralnog bankarstva i supervizije. Pored zajedničkih regionalnih aktivnosti, u okviru ovog Programa, CBBiH je prošle godine realizirala direktnu bilateralnu saradnju sa Centralnom bankom Španjolske u oblasti *cloud* computinga. Također, dogovorena je i saradnja sa Centralnom bankom Luksemburga u cilju unaprjeđenja procesa upravljanja deviznim rezervama koja će biti realizirana u prvom polugodištu 2024. Ponovo smo učestvovali i na redovitom godišnjem sastanku Radne grupe za saradnju centralnih banaka koja djeluje u okviru Odbora za međunarodne odnose (International Relations Committee) ESCB. Radna grupa je, između ostalog, zadužena i za koordinaciju aktivnosti saradnje sa centralnim bankama država izvan EU-a, uključujući i CBBiH. U kontekstu produbljivanja i jačanja postojeće saradnje sa centralnim bankama, inicirana je i osigurana saradnja sa: Bankom Francuske i Deutsche Bundesbank Centrom za međunarodni dijalog centralnih banaka (Centre for International Central Bank Dialogue).

Vlada Švicarske je prepoznala značaj i ulogu CBBiH, te pruža tehničku podršku u cilju harmonizacije sa standardima Evropske unije i najboljim međunarodnim praksama centralnog bankarstva. Nakon uspješno završene II faze Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta centralnih banaka (Bilateral Assistance and Cooperation with Central Banks – BCC) koji se realizira uz podršku Vlade Švicarske, dogovoren je i njegov nastavak koji je započeo u septembru 2023. godine potpisivanjem Sporazuma o nastavku Programa, čime je ozvaničen početak realizacije treće faze višegodišnjeg partnerstva, za period 2023–2028. godina. U okviru partnerstva i strategije podrške Švicarske BiH, izuzetno uspješna saradnja sa CBBiH se realizira u saradnji sa Institutom za međunarodne studije (Graduate Institute of International Studies-GIIS) iz Ženeve. Program je alat za podršku CBBiH u cilju unaprjeđenja ključnih funkcija s aspekta modernog i dobrog upravljanja, te adekvatne pripreme CBBiH za globalne i EU

integracije. Temeljem analize potreba CBBiH je definirala strateška područja rada i pripremila Plan aktivnosti za 2024. godinu. Program adresira sljedeća područja:

1. Analiza i implementacija monetarne politike
 - a. Upravljanje deviznim rezervama
 - b. Strategija istraživanja u skladu sa zahtjevima EU
 - c. Komunikacije
2. Statistika i baze podataka
3. Finansijska stabilnost
4. Upravljanje rizicima
5. Upravljanje ljudskim resursima.

Sve aktivnosti u CBBiH iz oblasti jačanja ekonomskih istraživanja (kao oblast 1 b iznad), temelje se na jasnoj strategiji razvoja funkcije istraživanja u srednjoročnom periodu. Primarni fokus je na istraživanjima koja će biti zahtijevana od zemlje, i centralne banke, u procesu EU integracija, i istraživanjima koja su od interesa za CBBiH u procesu kalibriranja politika iz svoje nadležnosti. Svoj set modela za makroekonomske projekcije smo, kroz programe tehničke pomoći, obogatili za još dva, koji su standardni u primjeni u centralnim bankama, uključujući i one koje djeluju u okviru ESCB. Nalaze iz ova dva modela planiramo objavljivati redovno, već od 2024. godine, a bit će dostupni, kao i u slučaju dosada razvijenih i korištenih modela u CBBiH, i tehnički papiri, sa ciljem jačanja transparentnosti.

Sa tim u vezi krajem 2023. godine je završen dvogodišnji projekat tehničke pomoći MMF-a, koji je finansirao Partnerski program nizozemske konstitucije (eng. the Netherlands Constituency Partnership Program, NCPP), jedne od dvije zemlje koja predsjedava našom konstituencom u MMF-u. Projekat je implementirao konsultanat sa Joint Vienna Institute. Za dvije godine, u toku vrlo ambicioznog projekta, razvijen je kvartalni okvir za makroprojekcije (eng. The Quarterly Macro Forecasting Framework, QMFF), koji potpunosti uzima u obzir karakteristike BiH. U pitanju je kvartalni okvir adaptivnih očekivanja koji kvantificira osnovne bihevioralne jednačine u kontekstu odstupanja realnih varijabli od njihovog dugoročnog trenda. QMFF razvijen tokom programa tehničke pomoći može se smatrati pilot verzijom potencijalnog novog pristupa finansijskom programiranju, što je jedan od standardnih alata koje je razvio MMF, i koji su u primjeni u većini zemalja članica.

Prepoznajući značaj centralnih banaka u procesu EU integracija svake zemlje kandidata, CBBiH je, u 2023. godini, bila obuhvaćena programom tehničke pomoći EU na polju jačanja fiskalnog upravljanja, komponenta programa koja se odnosi na izradu projekcija i brzih procjena. Projekat je implementirala Svjetska banka. Cilj projekta je da u zemljama kandidatima za članstvo u EU, relevantne institucije, izrađuju makroekonomske projekcije i brze procjene ključnih makroekonomskih varijabli, na relativno harmoniziran način, da u identičnom formatu izvještavaju prema EK, i da izrađuju ekonomske politike na temelju modelskih projekcija vođeni ciljem koji se želi njima postići, kao i procjenama očekivanih efekata. Ovakva aktivnost svakako ne znači da se zemlja kandidat za članstvo treba oslanjati na samo jedan makroekonomski model, niti da svaka institucija u zemlji treba imati identične projekcije. Međutim, CBBiH će, slijedeći najbolje prakse modernih centralnih banaka, svoju paletu modela za makroekonomske projekcije dopuniti još jednim makrostrukturnim modelom, čime ćemo dodatno ojačati naš doprinos procesu EU integracija zemlje.

U oblasti statistike, u toku 2023. godine uspješno su implementirana dva projekta tehničke pomoći, čiji rezultati su podigli nivo usaglašenosti sa EU zahtjevima:

- IPA 2019 Višekorisnički program fokusiran na oblast statistike vladinih finansija i prekomjernog deficita (GFS/EDP), u okviru kojeg su razvijene dodatne tabele vezane za ESA 2010 transmisiju, te je u značajnom mjeri poboljšan kvalitet postojećih podataka. Projekat je završen u oktobru 2023. godine.
- IPA 2017 Twinning projekat za BiH statistički sistem koji je završen krajem 2023. godine. Planirano je da se nastavi sa implementacijom IPA 2019 Twinning projekta za BiH statistički sistem, u okviru kojeg se nastavlja sa razvojem metodologije i testne kompilacija mjesečnog platnog bilansa, sada uključujući i geografsku distribuciju za platni bilans po zemljama. Realizacija ovog projekta je predviđena do kraja 2025.
- Uz pomoć švicarske vlade se radi na poboljšanju IT strukture za statičku kompilaciju i razvijanje novih savremenih aplikativnih rješenja koji se nastavlja i u 2024. godini.

CBBiH, zajedno sa drugim institucionalnim akterima u BiH, radi i na projektu modernizacije platnih sistema zapadnog Balkana koji finansira EK, a realizira Svjetska banka sa ciljem priprema za integraciju u SEPA sistem, odnosno pristupanje jedinstvenom području plaćanja u eurima. U organizaciji Svjetske banke, vanjski procjenitelj cyber sigurnosti i eksperti Svjetske

banke održali su prezentacije za članove Komiteta za rizike CBBiH, sa u oblasti upravljanja operativnim rizicima i cyber sigurnosti.

U organizaciji CBBiH tokom 2023. godine održane su online misije rejting agencija Standard & Poor's, i Moody's Investors Service, i misija u BiH rejting agencije Standard & Poor's sa relevantnim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH, u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. U toku 2023. godine agencija Standard & Poor's povećala je kreditni rejting BiH na "B+/sa stabilnim izgledima", a agencija Moody's Investors Service potvrdila je prethodno utvrđen kreditni rejting BiH "B3/sa stabilnim izgledima".

2.10 Upravljanje rizicima

Upravljanje rizicima u CBBiH se sprovodi na sistematski i strukturiran način, u skladu sa općim okvirom upravljanja rizicima definiranim Politikom integritanog upravljanja rizicima u CBBiH. Opći okvir upravljanja rizicima definira ciljeve i principe upravljanja rizicima, organizaciju upravljanja rizicima, klasifikaciju rizika sa kojima se CBBiH suočava u svom poslovanju, kao i proces upravljanja rizicima.

Upravljanje rizicima u CBBiH se zasniva na modelu tri linije odbrane od rizika. Prvu liniju odbrane čine organizacione jedinice/oblici koji su direktno uključeni u poslovne procese i upravljaju s tim povezanim rizicima. Drugu liniju odbrane čine komiteti nadležni za upravljanje rizicima (Komitet za rizike i Investicioni komitet), specijalizirani stručnjaci koji obavljaju metodološke i kontrolne funkcije upravljanja rizicima, i organizacioni oblik nadležan za upravljanje rizicima. Uloga komiteta za rizike je podrška guverneru i Upravnom vijeću u redovnom praćenju, koordinaciji i pružanju informacija o upravljanju rizicima. Treću liniju odbrane čine Ured glavnog internog revizora koji provodi nezavisnu procjenu sistema upravljanja rizicima i Revizorski komitet.

Komitet za rizike je u toku 2023. godine razmatrao pitanja pretežno iz oblasti upravljanja operativnim rizicima, informacijske sigurnosti i usklađenosti poslovanja, dok je Investicioni komitet razmatrao pitanja vezana za upravljanje deviznim rezervama CBBiH. Upravljanje operativnim rizicima se u 2023. godini nastavilo odvijati u skladu sa usvojenim okvirom upravljanja operativnim rizicima, koji čine: Politika upravljanja operativnim rizicima i kontinuitetom poslovanja u CBBiH; Metodologija upravljanja operativnim rizicima u CBBiH, i; Metodologija prikupljanja podataka o incidentima i kalkulacije operativne vrijednosti pod

rizikom. Cilj procesa upravljanja operativnim rizicima jeste pružanje razumnog uvjeravanja da će CBBiH ostvariti svoju misiju i ciljeve, te zaštititi reputaciju i finansijska sredstva, u skladu sa politikom tolerancije rizika. Također, upravljanje operativnim rizicima ima za cilj integriranje informacija o rizicima u procese donošenja odluka u CBBiH.

Komitet za rizike je uveo sistem praćenja realizacije preporuka za prevenciju rizika organizacionih oblika/jedinica kako bi se na adekvatan način odgovorilo na rizike, i utvrdio stepen izvršenja mjera kroz proces izvještavanja o incidentima koje priprema organizacioni oblik nadležan za upravljanje rizicima. Izvještaji o incidentima se redovno dostavljaju na sjednice Komiteta za rizike, prije slanja Upravi, Upravnom vijeću i Revizorskom komitetu.

Osim redovnih izvještaja glavnih stručnjaka u CBBiH, analiza i izvještaja o incidentima koje priprema organizacioni oblik nadležan za upravljanje rizicima (kvartalni i godišnji) Komitet za rizike je razmatrao, analizirao, i dostavio dalje na usvajanje sljedeće dokumente: Politika upravljanja operativnim rizicima i kontinuitetom poslovanja u CBBiH; Analiza kritičnosti poslovnih procesa CBBiH; Analiza i prijedlozi unapređenja poslovnih procesa; Izvještaji o radu glavnih stručnjaka; Akcioni plan za unapređenja sigurnosti informacionih sistema CBBiH; Plan integriteta CBBiH i; Izvještaji o provedenim procjenama rizika informacione sigurnosti za određene nove IT usluge.

2.11 Proces interne revizije

Regulatorni okvir za obavljanje funkcije interne revizije predstavljaju Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Priručnik o radu interne revizije u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, i obavezujuće smjernice Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije. Cilj interne revizije je pomoći CBBiH u ostvarenju njenih strateških ciljeva i efikasnom izvršavanju njenih zadataka, provjeravajući da li je provođenje upravljačkih i kontrolnih mehanizama odgovarajuće, ekonomično i dosljedno u odnosu na zakonske propise, interne akte i druge propise. Interna revizija daje mišljenje, preporuke i savjete u vezi sa aktivnostima koji su predmet revidiranja.

Aktivnosti Ureda glavnog internog revizora CBBiH, tokom 2023. godine, bile su usmjerene na izvršavanje dužnosti definiranih članom 20. Zakona, Strateškim planom interne revizije za period 2022–2024, Planom interne revizije za 2023. godinu, i realizaciji poslova i zadataka utvrđenih Planom rada Centralne banke za 2023. godinu.

2.12 Ostalo

2.12.1 Upravljanje ljudskim resursima

Najviši organ CBBiH je Upravno vijeće (UV) koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju CBBiH u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverner, koji predsjedava Vijećem, i četiri člana (Tabela 2.7). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera koje je imenovao guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki je viceguverner neposredno odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacionu šemu CBBiH).

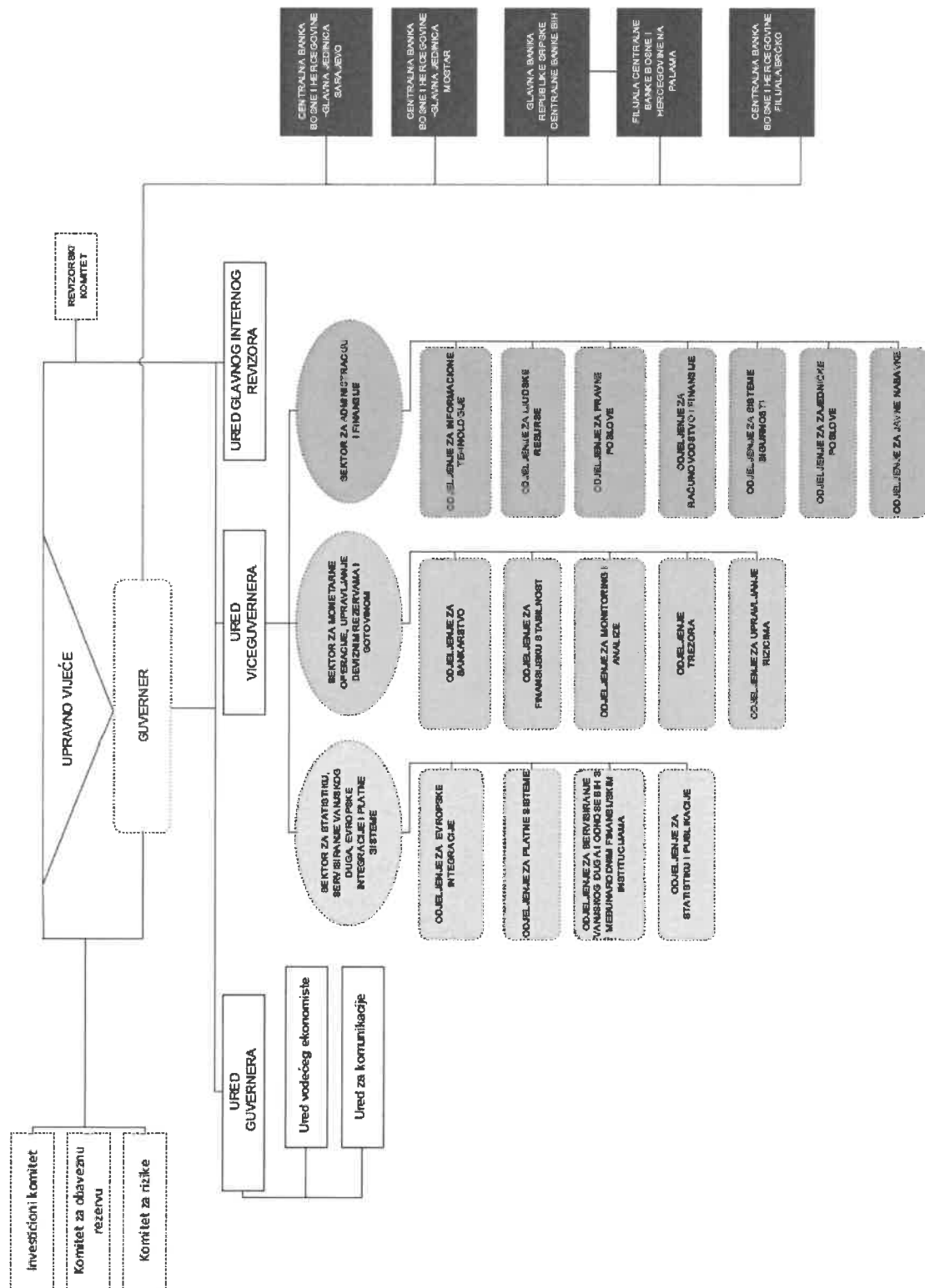
Tabela 2.7: Rukovodna struktura CBBiH

Upravno vijeće CBBiH, do 03.01.2024. godine	dr. Senad Softić, predsjedavajući dr. Radomir Božić, član mr. Šerif Isović, član dr. Dragan Kulina, član dr. Danijela Martinović, članica
Upravno vijeće CBBiH, od 03.01.2024. godine	dr. Jasmina Selimović, predsjedavajuća dr. Danijela Martinović, članica dr. Radomir Božić, član dr. Darko Tomaš, član dr. Mirza Kršo, član
Uprava CBBiH	dr. Senad Softić, guverner (do 03.01.2024. godine) dr. Jasmina Selimović, guvernerka (od 03.01.2024. godine) mr. Ernadina Bajrović, viceguvernerka nadležna za Sektor za administraciju i finansije dr. Željko Marić, viceguverner nadležan za Sektor za statistiku, servisiranje vanjskog duga, europske integracije i platne sisteme mr. Marko Vidaković, viceguverner nadležan za poslove Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom

Izvor: CBBiH

Napomena: Odlukom o razrješenju članova Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, broj: 01-50-1-3686-1/23 od 18.12.2023. godine, sa 03.01.2024. godine razriješeni su dužnosti dr. Senad Softić, mr. sci. Šerif Isović, dr. Radomir Božić, dr. Dragan Kulina i dr. Danijela Martinović, zbog isteka mandata. Odlukom o imenovanju članova Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, broj: 01-50-1-3686-2/23 od 18.12.2023. godine, na mandatni period od šest godina, počevši od 03.01.2024. godine, imenovani su: dr. Jasmina Selimović, dr. Danijela Martinović, dr. Radomir Božić, dr. Darko Tomaš i dr. Mirza Kršo.

Organizaciona shema Centralne banke Bosne i Hercegovine

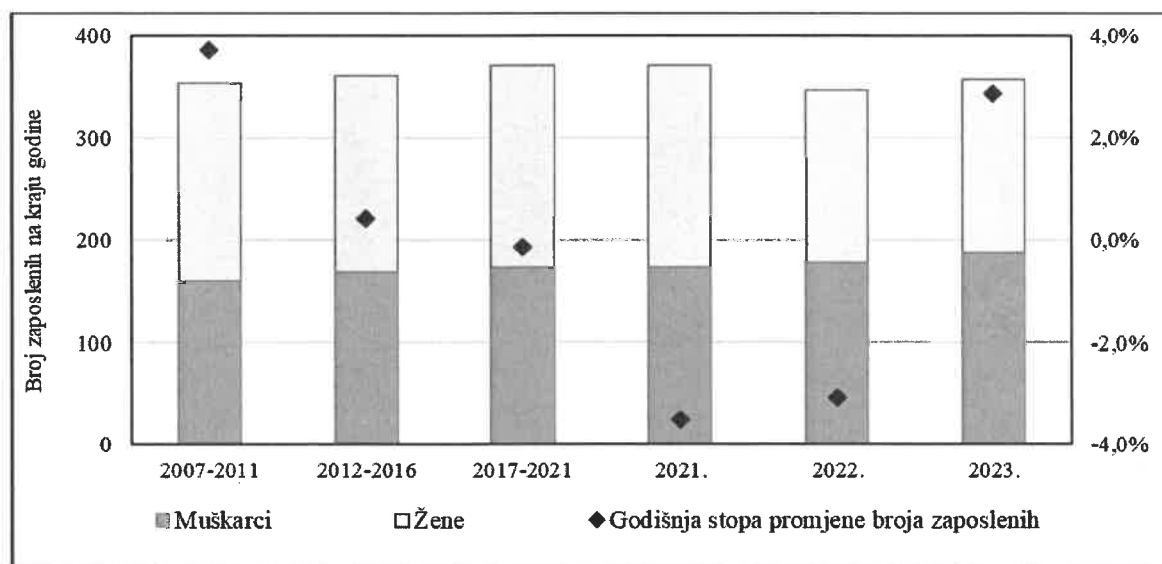

S obzirom na prirodu i specifičnosti poslovanja centralnih banaka, kao i njihovu tržišnu ulogu, CBBiH je opredijeljena za strategiju efikasnosti, s ciljem održavanja i kontinuiranog unapređenja ljudskih resursa, uz modernizaciju procesa upravljanja ljudskim resursima, koja omogućava efikasno izvršavanje svih aktivnosti.

U toku 2023. godine odvijala se prirodna fluktuacija službenika, usljed odlaska službenika u penziju ili sporazumnog raskida radnog odnosa, a prijem novih službenika nije prelazio planirani ukupan broj službenika. Tako je u Centralnoj banci sa 31.12.2023. godine bilo ukupno 357 službenika.

Prirodnom fluktuacijom službenika, usljed odlaska službenika u penziju ili sporazumnog raskida radnog odnosa, uz ograničen prijem novih službenika u radni odnos, u skladu sa planiranim povećanjem, broj uposlenih na kraju 2023. godine je iznosio 357 službenika (Grafikon 2.24. Od ukupnog broja službenika, 75,91% bili su sa visokom stručnom spremom, a od toga osam doktora nauka, te sedamdeset i tri magistra. Prosječna starost službenika bila je 47 godina, a od ukupnog broja službenika na kraju 2023. godine, 47,6% bile su žene.

Grafikon 2.24: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH

Izvor: CBBiH

Napomena: Broj zaposlenih je stanje na kraju perioda. Stopa rasta broja zaposlenih za periode 2007–2011, 2012–2016. i 2017–2021. godina je prosjek za period.

Jedna od misija CBBiH je i pomoć visokoškolskim ustanovama u BiH, koja se ogleda kroz potpisane ugovore o saradnji sa nekoliko ekonomskih fakulteta u BiH, te davanju mogućnosti studentima, postdiplomcima i akademskim istraživačima da kroz praksu u CBBiH steknu prijeko neophodno iskustvo. Prakse studenata i postdiplomaca su realizirane i u toku 2023. godine. Tokom 2023. godine nastavljen je “Green HRM“ projekat sa ciljem podizanja svijesti o potrebi za štednjom i razumnim korištenjem dostupnih resursa. Realizirane su različite aktivnosti, poput inicijative za smanjenje korištenja jednokratnog plastičnog posuđa i podjele personaliziranih staklenih boca za vodu kao alternative jednokratnim plastičnim čašama, te promoviranja online sastanaka kao alternativu radnim sastancima uživo.

2.12.2 Komuniciranje sa javnošću

Tokom 2023. godine nastavljene su intenzivne aktivnosti, u skladu sa Strategijom komuniciranja za period 2022–2026. godine. Za plasiranje informacija kao kanal komuniciranja korišteni su mediji, društvene mreže, web-stranica, a kao novina u komuniciranju uvedena je viber-grupa sa novinarima putem koje se također distribuiraju informacije, saopćenja i obavijesti. Uvođenjem viber-grupe omogućen je brži, direktniji i efikasniji način komunikacije sa medijima. Ova platforma je omogućila trenutno dijeljenje informacija, brze odgovore na upite medija i efikasnije upravljanje medijskim zahtjevima. Viber grupa je omogućila medijima da imaju trenutni pristup saopćenjima, izjavama i drugim relevantnim informacijama. Ovo je doprinijelo transparentnosti i otvorenosti institucije prema medijima, što je ključno za izgradnju povjerenja i kredibiliteta.

U okviru redovnog informiranja javnosti o aktivnostima CBBiH, u 2023. godini je objavljeno 66 saopćenja za javnost i odgovoreno na 112 medijskih zahtjeva u pismenoj formi, a realiziran je i značajan broj audio i videointervjua zvaničnika i službenika CBBiH. U toku godine obrađeno je ukupno 26 zahtjeva po osnovu Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH. Sadržaj na društvenim mrežama je unaprijeđen u cilju veće transparentnosti, s više infografika i atraktivnijeg materijala.

U organizaciji CBBiH i Color Media Group, uz podršku Britanske ambasade u BiH i Delegacije EU u BiH, održana je konferencija pod nazivom “Svijet u 2023“. Konferencija istog naziva već godinama se održava u regionu, a od prije dvije godine i u BiH. Konferencija je okupila vodeće ekonomske eksperte, privrednike i nosioce najviših javnih funkcija, kao i predstavnike diplomatske zajednice u BiH s ciljem da kroz konstruktivan dijalog između predstavnika ekonomskih institucija, vlasti, diplomatske i poslovne zajednice, budu date analize i pogledi na

ekonomsko okruženje, investicijsku klimu, implementaciju reformi i zakonodavstva kao i mjere koje BiH treba preduzeti.

U 2023. godini nizom aktivnosti obilježeno je 25 godina od puštanja konvertibilne marke u opticaj, kao zvanične valute i zakonskog sredstva plaćanja u BiH. Za ovu priliku u saradnji sa preduzećem Pošte Srpske a.d. Banja Luka izrađena je, promovirana i u prodaju puštena prigodna poštanska marka i koverta “25 godina konvertibilne marke”.

Tokom godine posebno je bila zastupljena finansijska edukacija pa je aktivnostima na promociji finansijske edukacije i inkluzije obuhvaćeno nešto više od hiljadu učenika, studenata, nastavnika i profesora. Edukativne prezentacije pod nazivom “Mala škola novca”, prošlo je devet osnovnih škola iz Sarajeva, Mostara, Brčkog, Banje Luke i Pala, a učenici dvadeset srednjih škola iz svih dijelova BiH prošlo je edukativne aktivnosti o temama: Uloga i značaj CBBiH; Vještine odgovornog upravljanja ličnim finansijama, i; Osnovni finansijski proizvodi i usluge na tržištu. Od dvadeset srednjih škola njih jedanaest je bilo dodatno uključeno u projekat “Educiraj edukatora” (Train the Trainer). Četrdeset i devet odabranih učenika, i petnaest profesora je prošlo treninge u organizaciji CBBiH, na kojima su, na dobrovoljnoj osnovi, prihvatili da samostalno provode edukacije drugih učenika u sklopu časova odjeljenjskih zajednica u školama, i na taj način doprinesu da finansijska edukacija postane dio nastavnih časova u školama. Organizirane su i posjete studenata iz zemlje i inostranstva, koji su iskazali želju da nauče više o monetarnoj politici CBBiH, kao i njenoj ulozi i značaju u finansijskom sistemu zemlje.

CBBiH je bila domaćin delegaciji Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD), koja je boravila u dvodnevnoj posjeti BiH s ciljem sagledavanja situacije u pogledu finansijske inkluzije i pismenosti stanovništva u pripremi dokumenta za podršku razvoju finansijske pismenosti od strane OECD-a. Aktivnosti na polju finansijske pismenosti provode se u okviru projekta “Finansijska pismenost u zemljama učesnicima programa nizozemske konstituce”. Cilj projekta je podržati zemlje da podignu nivo finansijske pismenosti i inkluzije, jačanjem finansijske edukacije kako bi se ostvario prosperitet građana, te malih i srednjih preduzeća. Projekat OECD-a bit će realiziran u periodu od 2023. do 2027. godine, i uključuje Bosnu i Hercegovinu, Bugarsku, Hrvatsku, Crnu Goru, Republiku Sjevernu Makedoniju, i druge države konstituce Nizozemske, uz finansijsku podršku Ministarstva finansija Nizozemske.

Aktivnosti CBBiH prepoznate su i van granica zemlje, pa je institucija pronašla svoje mjesto i među dobitnicima prestižnog priznanja “Central Banking Award”, u kategoriji

“Transparentnost“. CBBiH je, naime, nagrađena za jačanje integriteta i uvođenje Etičke linije kao nezavisnog antikorupcijskog alata, kao i za jačanje komunikacije sa javnošću, što je rijetka praksa među institucijama javnog sektora. Ova nagrada se dodjeljuje u 26 kategorija, 13 za centralne banke i 13 za učesnike na finansijskom tržištu.

2.12.3 Projekti energetske efikasnosti, očuvanje nacionalnih spomenika

Odlukom Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika aktivnosti na očuvanju objekta Centralnog ureda CBBiH, i tekuće održavanje, vrše se kontinuirano. U 2023. godini nastavljene su aktivnosti na poboljšanju energetskih karakteristika građevine u cilju smanjenja potrošnje energenata, što doprinosi zaštiti životne sredine. Prema termin planu, vršena su mjerenja procenta kapilarne vlage u zidovima suterena, koja se dostavljaju Zavodu za zaštitu spomenika. Mjerenja su dokazala efikasnost ranije postavljenih elektroničkih uređaja. Tokom planiranja i izvođenja svih radova na objektu, ostvaruje se saradnja sa Zavodom za zaštitu spomenika, što dokazuje i zahvalnost Zavoda na korektnom i profesionalnom odnosu na konzervatorsko-restauratorskim radovima, iz januara 2023. godine.

U skladu sa Odlukom o uspostavljanju sistema energetskog menadžmenta i informacionog sistema energetske efikasnosti u institucijama BiH, energetski saradnici vršili su kontinuiran unos podataka u informacioni sistem energetskog menadžmenta (EMIS) i praćenje potrošnje energenata (plin, električna energija, voda). Unos u EMIS vrši se za sve objekte CBBiH na mjesečnom nivou i to za sva mjerna mjesta u objektima. Pored navedenog, podaci za potrošnju plina u objektu Centralnog ureda CBBiH, na adresi Maršala Tita 25 u Sarajevu, šalju se i automatski, putem internet-konekcije sa ugrađenog brojila.

CBBiH je u toku 2023. godine Zavodu za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo dostavila Izvještaj o nastanku otpada za 2022. godinu, u skladu sa članom 31. Zakona o statistici u Federacije BiH i prema Pravilniku o kategorijama otpada.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

**Finansijski izvještaji i Izvještaj
nezavisnog vanjskog revizora
(dostavlja se odvojeno)**

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Statističke tabele

SPISAK TABELA

- T01: Glavni ekonomski indikatori
- T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)
- T03: Indeks industrijske proizvodnje
- T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)
- T05: Prosječne bruto i neto plate i penzije
- T06: Monetarni agregati
- T07: Monetarni pregled
- T08: Bilans stanja CBBiH
- T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH
- T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu
- T11: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima
- T12: Kamatne stope na depozite stanovništva
- T13: Kamatne stope na depozite nefinansijskih preduzeća
- T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka
- T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka
- T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka
- T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka
- T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka
- T19: Kupovina i prodaja KM
- T20: Prosječne obavezne rezerve
- T21: Transakcije u platnom prometu
- T22: Platni bilans Bosne i Hercegovine
- T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)
- T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade
- T25: Ukupan dug opšte vlade (Mastriški dug)
- T26: Devizne rezerve CBBiH
- T27: BiH izvoz po zemljama destinacije
- T28: BiH uvoz po zemljama porijekla
- T29: Pregled prosječnih srednjih kurseva KM
- T30: Vladine finansije BiH - jedinice sektora vlade
- T31: Vladine finansije BiH - struktura konsolidovanih prihoda i rashoda
- T32: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH klasifikovani prema zemlji stranog investitora
- T33: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti
- T34: Stanja direktnih investicija u BiH klasifikovana po zemlji stranog investitora
- T35: Nominalni i realni efektivni kurs KM

T01: Glavni ekonomski indikatori

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.*
Nominalni BDP BiH, (u milionima KM)¹⁾										
tekuće cijene	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	51.699
Godišnji rast realnog BDP-a (u%)¹⁾	1,2	3,1	3,2	3,2	3,8	2,9	-3,0	7,4	4,1	1,6
Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (CPI) u BiH²⁾										
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	-0,9	-1,0	-1,1	1,2	1,4	0,6	-1,0	2,0	14,0	6,1
Godišnja stopa rasta CPI za decembar	-0,4	-1,3	-0,3	0,7	1,6	0,3	-1,6	6,4	14,7	2,2
Budžet sektora opšte vlade³⁾										
Prihodi	43,8	43,0	42,7	42,4	42,4	42,0	41,6	41,0	39,9	-
Rashodi ⁴⁾	45,8	42,3	41,5	39,8	40,2	40,1	46,8	41,3	40,3	-
Saldo	-2,0	0,7	1,2	2,5	2,2	1,9	-5,2	-0,3	-0,4	-
Novac i kredit										
Novac u širem smislu (M2)	63,1	64,5	66,7	69,5	71,3	73,6	81,3	80,5	72,9	69,2
Krediti nevladinim sektorima	56,2	54,4	53,7	54,9	54,3	55,0	55,2	50,8	45,9	43,4
Platni bilans										
Bruto devizne rezerve										
U milionima KM	7.826	8.606	9.531	10.557	11.623	12.597	13.868	16.348	16.066	16.290
U milionima USD	5.309	4.883	5.391	6.083	7.012	7.210	8.079	9.885	8.637	9.004
U mjesecima uvoza robe i usluga	6,1	6,7	7,2	7,1	7,3	7,8	10,0	9,3	6,8	7,0
Saldo tekućeg računa										
U milionima KM	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-695	-1.978	-1.376
U milionima USD	-1.345	-827	-805	-876	-660	-531	-571	-420	-1.063	-760
U procentima BDP-a	-7,2	-5,0	-4,7	-4,8	-3,2	-2,6	-2,8	-1,8	-4,3	-2,7
Saldo robne razmjene										
U milionima KM	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.198
U milionima USD	-5.342	-4.071	-4.010	-4.274	-4.538	-4.558	-3.651	-4.335	-5.474	-5.637
U procentima BDP-a	-28,8	-24,8	-23,4	-23,3	-22,2	-22,3	-18,0	-18,3	-22,4	-19,7
Vanjski dug sektora vlade**										
U milionima KM	8.442	8.693	8.872	8.147	8.198	8.140	8.726	9.435	9.477	8.861
U milionima USD	5.249	4.856	4.782	4.996	4.801	4.657	5.479	5.417	5.238	5.006
U procentima BDP-a	30,9	30,0	29,3	25,6	24,2	22,7	25,1	24,1	20,8	17,1
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade⁵⁾										
U milionima KM	761	581	723	983	955	794	741	773	802	1.255
U milionima USD	516	330	409	567	576	454	432	467	431	694
U procentima izvoza robe i usluga	8,2	5,7	6,7	7,7	6,7	5,5	6,2	4,6	3,7	7,8

Napomena:

¹⁾ Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2022., decembar 2023. Podatak o prosječnom godišnjem tečaju KM/USD izvor je CBBiH.

* BDP za 2023. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

²⁾ Izvor: Agencija za statistiku BiH

³⁾ Izvor: Centralna banka BiH

⁴⁾ Rashodi uključuju i neto nabavku stalnih sredstava.

⁵⁾ Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

**Podaci revidirani od 2009. godine u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva finansija i trezora BiH od 26.01.2023. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktan dug Brčko distrikta.

- Podaci nisu dostupni

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.*
Nominalni BDP, (u milionima KM)	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	51.699
Nominalni BDP (u milionima USD)	18.561	16.413	17.118	18.325	20.478	20.481	20.230	23.669	24.524	28.579
BDP po stanovniku BiH (u KM)	7.759	8.223	8.620	9.076	9.709	10.251	9.994	11.326	13.284	15.088
BDP po stanovniku BiH (u USD)	5.264	4.665	4.876	5.230	5.857	5.867	5.822	6.848	7.141	8.340
Godišnji rast realnog BDP (u%)	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	7,4	4,1	1,6
Broj stanovnika (u hiljadama) ¹⁾	3.526	3.518	3.511	3.504	3.496	3.491	3.475	3.453	3.434	3.427
Prosječni godišnji kurs KM/USD	1,474	1,763	1,768	1,735	1,657	1,747	1,717	1,654	1,860	1,809

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2022., decembar 2023. Podatak o prosječnom godišnjem kursu KM/USD izvor je CBBiH.

¹⁾ Procjena broja stanovnika za 2023. godinu uključuje dostupne podatke o prirodnom prirastu sa krajem septembra 2023. godine; Izvor: Agencija za statistiku BiH

*BDP za 2023. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

T03: Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine			Period / isti period prethodne godine		
		FBiH	RS	BiH	FBiH	RS	BiH
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	103,1
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	101,5	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2018.	12.	98,2	96,9	97,8	100,8	104,2	101,6
2019.	12.	97,4	92,4	95,5	97,3	88,1	94,7
2020.	12.	103,1	103,7	103,2	93,7	93,4	93,6
2021.	12.	107,4	106,6	107,2	109,8	109,9	109,8
2022.	12.	98,0	96,0	96,0	101,2	102,1	101,0
2023.	12.	90,0	93,8	91,0	95,8	96,8	96,1
2023.	01.	97,9	104,9	100,1	97,9	104,9	100,1
	02.	97,0	97,2	97,0	97,5	100,9	98,5
	03.	95,1	98,1	95,8	96,6	99,8	97,5
	04.	89,1	92,5	90,1	94,6	97,9	95,6
	05.	99,7	95,7	98,4	95,6	97,4	96,2
	06.	92,0	92,5	92,3	95,0	96,6	95,5
	07.	100,4	99,8	100,1	95,8	97,0	96,1
	08.	101,2	97,8	100,2	96,4	97,1	96,6
	09.	96,2	103,5	98,5	96,4	97,8	96,8
	10.	97,6	99,6	98,2	96,5	98,0	97,0
	11.	94,7	89,4	92,8	96,4	97,1	96,6
	12.	90,0	93,8	91,0	95,8	96,8	96,1

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS

Napomena:

Indeks industrijske proizvodnje za period / isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Period/isti period prethodne godine
2014.	12.	...	99,6	99,1
2015.	12.	...	98,7	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2018.	12.	...	101,6	101,4
2019.	12.	...	99,9	100,6
2020.	12.	...	98,4	99,0
2021.	12.	...	106,4	102,0
2022.	12.	...	114,7	114,0
2023.	12.	...	102,2	106,1
2023.	01.	100,5	114,1	114,1
	02.	100,4	112,9	113,5
	03.	100,4	110,3	112,4
	04.	100,1	107,9	111,2
	05.	99,8	106,5	110,2
	06.	99,8	104,9	109,3
	07.	99,8	104,0	108,5
	08.	101,0	104,7	108,0
	09.	100,6	104,1	107,6
	10.	100,1	102,1	107,0
	11.	99,8	101,7	106,5
	12.	99,8	102,2	106,1

Izvor:

Agencija za statistiku BiH

Napomena:

Za 2006. i dalje prikazan je indeks potrošačkih cijena.

Indeks cijena za period/isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05: Prosječne bruto i neto plate i penzije

- u KM -

Godina	Mjesec	Bruto plate				Neto plate				Penzije		
		FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2018.		1.365	1.357	1.363	1.363	888	857	872	879	395	361	342
2019.		1.420	1.407	1.426	1.421	923	906	915	921	415	378	357
2020.		1.474	1.485	1.477	1.476	956	956	948	956	423	394	367
2021.		1.542	1.546	1.486	1.542	996	1.004	959	997	428	408	375
2022.		1.724	1.729	1.600	1.722	1.114	1.143	1.051	1.122	461	460	412
2023.		1.959	1.937	1.744	1.947	1.261	1.274	1.171	1.263	570	540	491
2023.	01.	1.875	1.845	1.679	1.861	1.208	1.217	1.123	1.209	535	540	481
	02.	1.849	1.908	1.669	1.863	1.193	1.256	1.117	1.211	535	540	481
	03.	1.967	1.910	1.690	1.942	1.265	1.258	1.134	1.260	539	540	481
	04.	1.913	1.921	1.714	1.911	1.233	1.265	1.150	1.241	563	540	489
	05.	1.987	1.945	1.716	1.967	1.277	1.280	1.152	1.275	585	540	499
	06.	1.963	1.953	1.731	1.954	1.262	1.284	1.161	1.267	584	540	469
	07.	1.951	1.943	1.776	1.944	1.257	1.278	1.192	1.262	584	540	499
	08.	1.991	1.954	1.785	1.974	1.281	1.286	1.201	1.280	584	541	499
	09.	1.960	1.941	1.807	1.950	1.260	1.277	1.213	1.264	584	541	500
	10.	1.995	1.963	1.776	1.981	1.285	1.290	1.192	1.285	584	541	500
	11.	2.037	1.974	1.785	2.012	1.310	1.296	1.201	1.304	583	541	500
	12.	2.018	1.988	1.807	2.004	1.296	1.304	1.213	1.297	583	541	501

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta

Napomena:

Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plate na nivou BiH uključene su i plate Brčko distrikta.

T06: Monetarni agregati

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Rezervni novac	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2018.	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.977,2	8.166,4	4.302,2	1.961,5	5.782,3	10.399,4	12.143,7	12.046,0	24.189,6
2019.	12.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
2020.	12.	6.172,5	5.901,1	231,8	5.043,4	10.011,8	3.034,7	2.902,5	7.256,6	12.305,4	15.055,2	13.193,8	28.249,0
2021.	12.	6.923,8	7.219,6	304,9	5.540,0	12.387,6	3.044,2	3.300,1	7.243,8	14.448,3	17.927,5	13.588,1	31.515,6
2022.	12.	7.436,1	7.217,4	272,7	6.126,2	13.752,5	2.878,7	3.583,9	6.898,8	14.926,2	19.878,6	13.361,3	33.240,0
2023.	12.	7.565,1	7.083,2	16,9	6.550,5	15.064,1	2.891,3	3.974,6	7.310,3	14.665,2	21.614,6	14.176,2	35.790,8
2023.	01.	7.355,2	7.097,0	288,7	5.953,5	13.758,9	2.906,9	3.657,1	6.856,4	14.741,0	19.712,4	13.420,4	33.132,8
	02.	7.362,2	6.735,3	162,7	5.982,3	13.643,5	2.867,4	3.734,3	6.957,5	14.260,2	19.625,8	13.559,2	33.185,0
	03.	7.397,9	6.454,3	160,1	6.027,0	13.583,4	2.873,8	3.763,5	7.003,9	14.012,3	19.610,4	13.641,2	33.251,6
	04.	7.548,0	6.322,1	151,8	6.198,9	13.758,3	2.889,0	3.766,4	6.992,2	14.021,8	19.957,3	13.647,7	33.604,9
	05.	7.588,7	6.578,4	151,7	6.163,5	13.922,7	2.815,6	3.924,3	6.956,7	14.318,8	20.086,2	13.696,6	33.782,8
	06.	7.571,4	6.349,8	152,6	6.253,1	14.082,0	2.854,5	3.887,6	6.975,2	14.073,9	20.335,1	13.717,3	34.052,4
	07.	7.694,8	6.429,3	131,6	6.373,8	14.593,9	2.825,2	3.946,5	6.942,0	14.255,7	20.967,7	13.713,7	34.681,4
	08.	7.734,4	6.657,4	81,4	6.388,9	14.758,3	2.900,7	3.958,4	6.978,9	14.473,3	21.147,2	13.838,0	34.985,2
	09.	7.677,2	6.720,3	83,4	6.397,2	14.788,1	2.904,5	4.009,3	7.027,1	14.480,9	21.185,3	13.941,0	35.126,3
	10.	7.604,3	6.612,6	16,4	6.338,6	14.766,2	2.952,2	4.032,7	7.094,3	14.233,3	21.104,8	14.079,2	35.184,0
	11.	7.473,4	6.631,4	15,5	6.289,4	14.859,2	2.946,0	4.050,8	7.074,9	14.120,3	21.148,6	14.071,6	35.220,2
	12.	7.565,1	7.083,2	16,9	6.550,5	15.064,1	2.891,3	3.974,6	7.310,3	14.665,2	21.614,6	14.176,2	35.790,8

Napomena:

Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBBiH. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti predstavljaju depozite drugih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti/ zaštite i Brčko distrikta. Fondovi socijalne sigurnosti/zaštite na entitetskom nivou (iz Federacije BiH: Fond PIO, Fond zdravstva Federacije BiH, Fond za zapošljavanje Federacije BiH, a iz Republike Srpske: Fond penzijsko-invalidskog osiguranja RS, Fond zdravstva RS, Fond za zapošljavanje RS i Fond za dječiju zaštitu RS) klasifikovani su na nivo centralne vlade. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 8) i predstavlja gotov novac u opticaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi ili transferabilni depoziti u domaćoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u stranoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) je u cijelosti preuzet iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 8), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Prema nacionalnoj definiciji, novčanu masu čine svi prenosivi i ostali depoziti domaćih nebankarskih i nevladinih sektora, kao i sektora lokalne vlade u domaćoj i stranoj valuti. Depoziti entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite priključeni su centralnoj vladi na entitetskom nivou i time isključeni iz Novčane mase ili Monetarnih agregata. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Monetarni agregat QM je definisan kao istoimena pozicija u Monetarnom pregledu (tabela 7) i obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA										
		Neto strana aktiva				Potraživanja od domaćih sektora						Ukupno
		Strana aktiva	Strana pasiva	5 = 3+4	Potraživanja od centralne vlade (neto)	Potraživanja od kantona i opština	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora	12 = 6+...+11	
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7.452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8.354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2
2018.	12.	15.505,5	-3.041,0	12.464,5	-461,2	496,5	428,0	8.655,0	136,8	9.315,0	18.570,1	31.034,5
2019.	12.	17.069,9	-3.120,0	13.949,9	-679,3	506,7	509,3	9.070,9	152,2	10.024,9	19.584,7	33.534,6
2020.	12.	18.340,2	-2.326,3	16.013,9	-236,3	538,1	540,8	8.618,1	155,0	9.937,9	19.553,6	35.567,5
2021.	12.	21.065,4	-1.949,0	19.116,3	-804,4	583,5	532,3	8.812,6	164,1	10.478,3	19.766,3	38.882,7
2022.	12.	21.084,4	-1.813,4	19.271,1	-509,1	592,0	652,8	9.197,6	180,2	11.027,6	21.141,1	40.412,2
2023.	12.	22.027,1	-1.492,6	20.534,4	125,1	645,6	644,9	9.828,3	231,8	11.847,1	23.322,8	43.857,2
2023.	01.	21.012,7	-1.693,5	19.319,2	-335,7	589,0	623,0	9.060,7	167,1	11.014,6	21.118,6	40.437,8
	02.	20.758,1	-1.671,2	19.086,8	-182,0	586,0	637,0	9.164,9	158,9	11.047,5	21.412,3	40.499,2
	03.	20.726,1	-1.527,5	19.198,5	-329,5	576,1	625,2	9.293,5	164,1	11.159,0	21.488,4	40.687,0
	04.	20.960,6	-1.525,1	19.435,5	-349,2	592,4	632,4	9.400,4	161,8	11.246,5	21.684,4	41.119,9
	05.	21.042,0	-1.490,6	19.551,4	-286,5	587,6	602,0	9.415,9	177,1	11.292,2	21.788,4	41.339,8
	06.	20.997,4	-1.457,7	19.539,7	-302,8	576,8	623,1	9.562,4	199,6	11.433,3	22.092,5	41.632,2
	07.	21.345,1	-1.451,7	19.893,4	-52,3	576,2	617,4	9.554,1	203,1	11.531,4	22.430,0	42.323,5
	08.	21.794,5	-1.478,4	20.316,0	-75,9	572,4	623,4	9.523,3	206,3	11.596,2	22.445,7	42.761,7
	09.	21.769,7	-1.459,6	20.310,1	-60,2	568,6	622,2	9.629,3	206,9	11.675,4	22.642,4	42.952,5
	10.	21.900,4	-1.452,7	20.447,6	-112,0	631,9	623,1	9.622,2	228,2	11.764,3	22.757,7	43.205,3
	11.	21.793,6	-1.457,3	20.336,3	2,7	632,5	625,9	9.679,8	212,2	11.820,5	22.973,6	43.309,9
	12.	22.027,1	-1.492,6	20.534,4	125,1	645,6	644,9	9.828,3	231,8	11.847,1	23.322,8	43.857,2

Napomena:

Monetarni pregled prikazuje konsolidovane podatke Bilansa stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tabela 8) i Konsolidovanog bilansa komercijalnih banaka BiH (tabela 9). Neto strana aktiva predstavlja razliku između zbira stranih aktiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbira stranih pasiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od centralne vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite centralne vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske Fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasifikuju na nivo centralne vlade kao entitetski vanbudžetski fondovi, što se direktno odražava na podatke o neto potraživanjima od centralne vlade u Monetarnom pregledu.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	PASIVA												
		Novčana masa (M2)								Vrijednosni papiri	Krediti	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
		Novac (M1)		Kvazi-novac (QM)										
		Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti								
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10+...+14
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9
2015	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1
2016	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2
2018	12.	3.977,2	8.166,4	12.143,7	1.961,5	4.302,2	5.782,3	12.046,0	24.189,6	8,0	467,5	4.867,2	1.502,3	31.034,5
2019.	12.	4.330,1	8.921,1	13.251,2	2.490,3	2.998,0	7.593,2	13.081,5	26.332,7	8,0	532,4	5.224,6	1.436,9	33.534,6
2020.	12.	5.043,4	10.011,8	15.055,2	2.902,5	3.034,7	7.256,6	13.193,8	28.249,0	0,0	606,7	5.307,8	1.404,0	35.567,5
2021.	12.	5.540,0	12.387,6	17.927,5	3.300,1	3.044,2	7.243,8	13.588,1	31.515,6	0,0	638,5	5.287,3	1.441,4	38.882,7
2022.	12.	6.126,2	13.752,5	19.878,6	3.583,9	2.878,7	6.898,8	13.361,3	33.240,0	0,0	622,8	5.208,0	1.341,4	40.412,2
2023.	12.	6.550,5	15.064,1	21.614,6	3.974,6	2.891,3	7.310,3	14.176,2	35.790,8	3,7	643,4	6.012,6	1.406,7	43.857,2
2023.	01.	5.953,5	13.758,9	19.712,4	3.657,1	2.906,9	6.856,4	13.420,4	33.132,8	0,0	624,6	5.305,5	1.374,9	40.437,8
	02.	5.982,3	13.643,5	19.625,8	3.734,3	2.867,4	6.957,5	13.559,2	33.185,0	0,0	625,4	5.370,5	1.318,2	40.499,2
	03.	6.027,0	13.583,4	19.610,4	3.763,5	2.873,8	7.003,9	13.641,2	33.251,6	0,0	628,9	5.439,8	1.366,6	40.687,0
	04.	6.198,9	13.758,3	19.957,3	3.766,4	2.889,0	6.992,2	13.647,7	33.604,9	0,0	637,5	5.531,2	1.346,3	41.119,9
	05.	6.163,5	13.922,7	20.086,2	3.924,3	2.815,6	6.956,7	13.696,6	33.782,8	0,0	651,2	5.584,1	1.321,6	41.339,8
	06.	6.253,1	14.082,0	20.335,1	3.887,6	2.854,5	6.975,2	13.717,3	34.052,4	0,0	661,5	5.583,9	1.334,4	41.632,2
	07.	6.373,8	14.593,9	20.967,7	3.946,5	2.825,2	6.942,0	13.713,7	34.681,4	0,0	665,8	5.679,8	1.296,5	42.323,5
	08.	6.388,9	14.758,3	21.147,2	3.958,4	2.900,7	6.978,9	13.838,0	34.985,2	0,0	669,5	5.807,2	1.299,7	42.761,7
	09.	6.397,2	14.788,1	21.185,3	4.009,3	2.904,5	7.027,1	13.941,0	35.126,3	0,0	681,7	5.895,0	1.249,4	42.952,5
	10.	6.338,6	14.766,2	21.104,8	4.032,7	2.952,2	7.094,3	14.079,2	35.184,0	0,0	681,7	5.981,3	1.358,2	43.205,3
	11.	6.289,4	14.859,2	21.148,6	4.050,8	2.946,0	7.074,9	14.071,6	35.220,2	3,7	648,0	6.080,8	1.357,2	43.309,9
	12.	6.550,5	15.064,1	21.614,6	3.974,6	2.891,3	7.310,3	14.176,2	35.790,8	3,7	643,4	6.012,6	1.406,7	43.857,2

Napomena:

Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Kvazi-novac QM obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosni papiri, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni finansijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su također uključeni i ograničeni depoziti, protivstavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T08: Bilans stanja CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA			PASIVA									
		Strana aktiva	Potraživanja od privatnog sektora	Ukupno	Rezervni novac				Ukupno	Strana pasiva	Depoziti centralne vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
					Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti komercijalnih banaka kod monetarnih vlasti	Depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti							
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10	11	12	13	14=9+...+13	
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	3.751,1	38,3	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1	
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	4.063,5	51,7	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7	
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	4.269,1	52,0	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4	
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	5.033,1	76,1	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6	
2018.	12.	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	5.523,3	125,5	10.399,4	1,8	583,9	720,0	-51,9	11.653,1	
2019.	12.	12.624,9	2,2	12.627,1	5.199,9	5.743,6	176,6	11.120,2	1,7	704,0	856,5	-55,4	12.627,1	
2020.	12.	13.895,8	2,0	13.897,9	6.172,5	5.901,1	231,8	12.305,4	1,7	665,2	982,3	-56,8	13.897,9	
2021.	12.	16.376,0	2,6	16.378,5	6.923,8	7.219,6	304,9	14.448,3	2,3	1.124,7	861,4	-58,3	16.378,5	
2022.	12.	16.093,7	2,8	16.096,5	7.436,1	7.217,4	272,7	14.926,2	2,6	685,5	545,4	-63,3	16.096,5	
2023.	12.	16.317,7	2,8	16.320,5	7.565,1	7.083,2	16,9	14.665,2	2,5	736,0	911,3	5,5	16.320,5	
2023.	01.	15.975,2	1,6	15.976,9	7.355,2	7.097,0	288,7	14.741,0	3,1	717,6	578,6	-63,4	15.976,9	
	02.	15.392,9	1,9	15.394,8	7.362,2	6.735,3	162,7	14.260,2	14,7	604,3	578,1	-62,5	15.394,8	
	03.	15.235,1	2,4	15.237,5	7.397,9	6.454,3	160,1	14.012,3	2,5	659,5	628,0	-64,8	15.237,5	
	04.	15.357,1	1,7	15.358,8	7.548,0	6.322,1	151,8	14.021,8	3,0	744,3	654,3	-64,7	15.358,8	
	05.	15.555,8	2,1	15.557,9	7.588,7	6.578,4	151,7	14.318,8	2,7	611,1	689,3	-64,0	15.557,9	
	06.	15.345,7	2,4	15.348,1	7.571,4	6.349,8	152,6	14.073,9	2,7	632,2	703,3	-63,9	15.348,1	
	07.	15.593,3	1,8	15.595,1	7.694,8	6.429,3	131,6	14.255,7	2,3	657,2	743,5	-63,6	15.595,1	
	08.	15.899,9	2,1	15.902,0	7.734,4	6.657,4	81,4	14.473,3	3,0	702,6	785,5	-62,3	15.902,0	
	09.	15.944,1	2,3	15.946,4	7.677,2	6.720,3	83,4	14.480,9	2,8	713,4	811,0	-61,6	15.946,4	
	10.	15.795,6	1,8	15.797,5	7.604,3	6.612,6	16,4	14.233,3	3,0	753,0	869,2	-61,1	15.797,5	
	11.	15.712,6	2,0	15.714,6	7.473,4	6.631,4	15,5	14.120,3	2,7	733,6	918,7	-60,8	15.714,6	
	12.	16.317,7	2,8	16.320,5	7.565,1	7.083,2	16,9	14.665,2	2,5	736,0	911,3	5,5	16.320,5	

Napomena:

Strana aktiva CBBiH - monetarnih vlasti obuhvata zlato, devize u trezoru CBBiH, devizne depozite kod inostranih banaka, raspolaganje SDR, strane vrijednosne papire i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u opticaju izvan centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Strana pasiva CBBiH obuhvata kratkoročne obaveze prema nerezidentima, depozite nerezidenata i ostale kratkoročne obaveze prema nerezidentima i obaveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti centralne vlade kod CBBiH predstavljaju prenosive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opšte i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA							
		Rezerve	Strana aktiva	Potraživanja od opšte vlade	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7
2018.	12.	6.298,3	3.854,5	2.285,0	428,0	8.655,0	136,8	9.314,6	30.972,1
2019.	12.	6.627,0	4.445,0	2.551,9	509,3	9.070,9	152,2	10.024,5	33.380,9
2020.	12.	7.099,6	4.444,3	3.015,4	540,8	8.618,1	155,0	9.937,6	33.810,8
2021.	12.	8.608,0	4.689,4	3.095,4	532,3	8.812,6	164,1	10.478,0	36.379,7
2022.	12.	8.541,6	4.990,8	3.171,7	652,8	9.197,6	180,2	11.027,3	37.761,9
2023.	12.	8.116,2	5.709,4	3.440,2	644,9	9.828,3	231,8	11.846,8	39.817,7
2023.	01.	8.512,4	5.037,5	3.139,3	623,0	9.060,7	167,1	11.014,5	37.554,5
	02.	8.129,8	5.365,1	3.168,5	637,0	9.164,9	158,9	11.047,3	37.671,7
	03.	7.840,1	5.491,0	3.134,1	625,2	9.293,5	164,1	11.158,7	37.706,9
	04.	7.680,7	5.603,5	3.168,8	632,4	9.400,4	161,8	11.246,4	37.894,1
	05.	8.014,8	5.486,1	3.199,6	602,0	9.415,9	177,1	11.292,0	38.187,5
	06.	7.678,8	5.651,7	3.152,4	623,1	9.562,4	199,6	11.433,0	38.301,0
	07.	7.756,8	5.751,9	3.200,8	617,4	9.554,1	203,1	11.531,3	38.615,4
	08.	8.011,2	5.894,5	3.223,1	623,4	9.523,3	206,3	11.596,0	39.077,8
	09.	8.011,1	5.825,6	3.266,8	622,2	9.629,3	206,9	11.675,2	39.237,1
	10.	7.887,4	6.104,7	3.362,3	623,1	9.622,2	228,2	11.764,2	39.592,2
	11.	7.826,9	6.081,0	3.421,0	625,9	9.679,8	212,2	11.820,3	39.667,1
	12.	8.116,2	5.709,4	3.440,2	644,9	9.828,3	231,8	11.846,8	39.817,7

Napomena:

Konsolidovani bilans komercijalnih banaka obuhvata Konsolidovane bilanse komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od jula 2001. do novembra 2002), NBRS (do decembra 1998) i NBBiH (do novembra 2002). Konsolidovana su međusobna potraživanja i obaveze između komercijalnih banaka. Rezerve banaka sastoje se od gotovine u trezorima banaka i depozita banaka kod CBBiH. Strana aktiva komercijalnih banaka obuhvata: devize u trezorima, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti kod nerezidenata, kredite nerezidentima, vrijednosne papire nerezidenata u stranoj valuti i ostala potraživanja od nerezidenata. Potraživanja od opšte vlade obuhvataju potraživanja od svih nivoa vlada: centralne vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i necentralne vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvataju: potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća, nefinansijskih privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora).

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	PASIVA										
		Depoziti centralne vlade	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Vrijednosni papiri	Kredit	Strana pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2018.	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,5	4.302,2	5.782,3	8,0	467,5	3.039,2	4.147,2	1.557,4	30.972,1
2019.	12.	2.020,5	8.744,5	2.490,3	2.998,0	7.593,2	8,0	532,4	3.118,3	4.368,0	1.507,7	33.380,9
2020.	12.	2.048,4	9.780,0	2.902,5	3.034,7	7.256,6	0,0	606,7	2.324,6	4.325,4	1.531,8	33.810,8
2021.	12.	2.191,8	12.082,7	3.300,1	3.044,2	7.243,8	0,0	638,5	1.946,7	4.425,8	1.506,2	36.379,7
2022.	12.	2.403,2	13.479,7	3.583,9	2.878,7	6.898,8	0,0	622,8	1.810,8	4.662,6	1.421,5	37.761,9
2023.	12.	1.933,6	15.047,2	3.974,6	2.891,3	7.310,3	3,7	643,4	1.490,2	5.101,3	1.422,0	39.817,7
2023.	01.	2.168,5	13.470,2	3.657,1	2.906,9	6.856,4	0,0	624,6	1.690,4	4.726,9	1.453,5	37.554,5
	02.	2.160,3	13.480,8	3.734,3	2.867,4	6.957,5	0,0	625,4	1.656,5	4.792,4	1.397,1	37.671,7
	03.	2.228,2	13.423,3	3.763,5	2.873,8	7.003,9	0,0	628,9	1.525,0	4.811,8	1.448,4	37.706,9
	04.	2.181,4	13.606,5	3.766,4	2.889,0	6.992,2	0,0	637,5	1.522,1	4.876,8	1.422,1	37.894,1
	05.	2.287,4	13.771,0	3.924,3	2.815,6	6.956,7	0,0	651,2	1.487,9	4.894,8	1.398,6	38.187,5
	06.	2.246,2	13.929,3	3.887,6	2.854,5	6.975,2	0,0	661,5	1.455,0	4.880,6	1.411,0	38.301,0
	07.	2.019,7	14.462,4	3.946,5	2.825,2	6.942,0	0,0	665,8	1.449,4	4.936,3	1.368,2	38.615,4
	08.	2.024,1	14.676,9	3.958,4	2.900,7	6.978,9	0,0	669,5	1.475,5	5.021,7	1.372,1	39.077,8
	09.	2.045,0	14.704,7	4.009,3	2.904,5	7.027,1	0,0	681,7	1.456,8	5.084,0	1.323,9	39.237,1
	10.	2.089,4	14.749,8	4.032,7	2.952,2	7.094,3	0,0	681,7	1.449,7	5.112,1	1.430,2	39.592,2
	11.	2.052,2	14.843,6	4.050,8	2.946,0	7.074,9	3,7	648,0	1.454,5	5.162,1	1.431,3	39.667,1
	12.	1.933,6	15.047,2	3.974,6	2.891,3	7.310,3	3,7	643,4	1.490,2	5.101,3	1.422,0	39.817,7

Napomena:

Depoziti centralne vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i stranoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i stranoj valuti predstavljaju obaveze banaka prema necentralnoj vladi (kantona i općina), nefinansijskim javnim preduzećima, nefinansijskim privatnim preduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasifikovanim sektorima). Strana pasiva komercijalnih banaka obuhvata obaveze banaka prema nerezidentima po osnovu prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban finansijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opšte i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. Ostale stavke (neto) takođe obuhvataju i ograničene depozite.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu**- u procentima, na godišnjem nivou -**

Stanovništvo																				
Kamatne stope na kredite u KM						Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom									Revolving krediti, prekoračenja i kreditne kartice* (kreditna pogodnost i produženi kredit)*					
		Stambeni krediti				Ostali krediti				Stambeni krediti				Ostali krediti				Kamatne stope na kredite u KM		Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom
Godina	Period	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Preko 10 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Preko 10 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Prekoračenja	Kreditna kartica sa produženim kreditom	Prekoračenja			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18			
Ponderisani mjesečni prosjeci																				
2017.	12.	3,844	3,319	5,944	6,261	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	14,668	11,191			
2018.	12.	3,454	5,479	5,262	3,637	3,166	3,820	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880			
2019.	12.	3,877	4,168	3,395	5,279	5,863	5,580	3,502	3,353	3,826	3,875	6,152	5,637	5,668	12,042	14,674	10,467			
2020.	12.	3,643	3,676	5,885	5,845	3,671	4,582	3,902	3,835	5,864	5,678	6,380	11,936	13,606	9,815			
2021.	12.	3,095	2,861	3,244	4,054	5,377	5,164	3,338	4,570	3,868	3,743	5,375	4,822	5,415	11,773	13,965	9,157			
2022.	12.	3,903	3,454	3,474	3,596	5,943	5,322	4,384	...	3,811	3,696	5,673	4,842	5,200	11,993	14,129	8,119			
2023.	12.	4,918	3,695	3,440	3,793	6,329	5,854	4,074	...	4,050	3,844	6,889	5,985	5,951	12,114	14,312	7,110			
2023.	01.	4,197	3,386	3,055	3,685	6,146	5,446	4,380	4,259	3,916	3,816	6,086	5,553	4,773	12,741	14,115	8,023			
	02.	3,755	3,194	3,280	3,590	6,208	5,525	4,842	...	3,980	4,051	5,746	4,918	4,516	12,937	14,796	7,959			
	03.	4,033	3,049	3,164	3,697	6,105	5,574	4,335	...	3,998	4,010	6,033	4,468	5,416	12,925	14,182	7,667			
	04.	4,009	...	3,011	3,649	6,505	5,580	3,927	...	3,943	3,948	5,950	4,871	5,429	13,027	14,140	7,545			
	05.	4,200	2,984	3,376	3,704	6,487	5,591	3,666	...	4,435	4,024	6,194	5,415	5,440	12,332	14,146	7,503			
	06.	4,189	...	3,383	3,793	6,408	5,506	4,232	...	4,666	3,947	6,056	5,219	5,333	12,813	14,071	7,409			
	07.	4,041	3,160	3,531	3,821	6,633	5,509	4,163	...	4,516	3,879	6,389	5,607	5,207	12,815	14,102	7,657			
	08.	3,991	3,159	3,574	3,784	6,733	5,570	4,437	...	4,536	3,928	6,122	5,855	5,769	12,882	14,093	7,614			
	09.	4,419	3,269	3,333	3,864	6,518	5,728	3,979	...	4,308	3,618	6,351	6,446	5,723	12,669	14,284	7,524			
	10.	4,803	3,697	3,366	3,891	6,797	5,689	4,013	...	4,071	3,827	6,812	6,521	5,918	12,666	14,313	7,393			
	11.	4,476	3,568	3,427	3,995	6,729	5,768	4,083	...	4,250	3,835	6,725	6,327	5,994	12,232	14,306	7,377			
	12.	4,918	3,695	3,440	3,793	6,329	5,854	4,074	...	4,050	3,844	6,889	5,985	5,951	12,114	14,312	7,110			
Iznosi kredita (novi poslovi)																- u hiljadama KM -				
2017.	12.	1,416	445	49.832	14.785	17.187	395	3.826	8.180	74.945	23.401	36.446	522.643	52.859	89.901			
2018.	12.	2,597	66.009	27.336	17.610	155	3.340	9.211	47.731	10.078	27.896	526.750	54.795	85.550			
2019.	12.	1,242	386	1.042	463	53.829	26.426	21.834	288	4.641	13.531	66.117	8.097	27.474	521.600	58.916	79.533			
2020.	12.	3,468	532	39.970	19.333	16.057	265	3.729	5.229	38.688	7.916	19.056	547.793	61.370	112.952			
2021.	12.	9,615	380	5,576	2,194	47.483	36.773	17.697	412	2.471	4.695	53.132	1,717	9,332	547.070	67.171	102.693			
2022.	12.	3,424	520	8,644	6,406	24,729	50,661	9,425	...	7,216	12,724	35,988	5,104	9,605	607,534	56,629	114,669			
2023.	12.	4,100	772	5,807	22,009	12,192	48,969	4,071	...	3,281	16,362	5,350	13,908	8,555	711,407	61,450	191,861			
2023.	01.	2,892	580	2,357	10,755	21,336	41,016	5,560	375	4,867	8,681	14,788	1,979	10,235	694,669	54,755	110,521			
	02.	1,199	1,334	2,977	13,692	28,448	55,330	10,538	...	5,615	8,430	5,388	3,044	19,872	716,331	52,337	114,435			
	03.	1,879	771	3,771	17,917	35,399	68,818	6,655	...	6,457	16,699	8,769	9,069	12,737	729,126	53,176	121,341			
	04.	991	...	5,142	14,502	28,201	58,709	4,692	...	3,213	14,748	12,640	3,974	10,996	748,260	53,086	120,404			
	05.	1,057	1,655	4,311	13,278	29,555	62,651	6,637	...	4,248	14,937	10,794	2,643	12,741	710,816	54,606	113,960			
	06.	9,901	...	3,893	10,393	24,878	68,754	5,071	...	2,648	12,786	11,465	4,241	18,028	728,097	56,301	109,392			
	07.	1,893	928	4,823	14,620	13,821	65,820	2,382	...	3,313	13,438	8,389	2,960	12,426	742,382	57,015	114,549			
	08.	2,540	769	4,816	14,222	12,306	66,622	4,753	...	2,670	17,018	10,344	4,808	9,756	736,542	57,411	118,834			
	09.	1,987	793	4,532	17,438	9,949	60,303	4,629	...	3,377	16,089	9,053	4,117	7,468	756,634	57,911	159,747			
	10.	929	1,161	6,412	19,130	11,231	63,827	3,500	...	4,491	11,900	5,700	2,965	9,527	778,202	59,425	164,160			
	11.	1,184	1,027	4,692	18,556	8,393	54,578	4,071	...	3,086	8,614	5,636	5,451	8,602	778,437	61,392	179,226			
	12.	4,100	772	5,807	22,009	12,192	48,969	4,071	...	3,281	16,362	5,350	13,908	8,555	711,407	61,450	191,861			

Napomena:

*Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima stanovništvu

T11: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima

- u procentima, na godišnjem nivou -

Nefinansijska preduzeća														
Godina	Period	Kamatne stope na kredite u KM				Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom							Revolving krediti i prekoračenja*	
		Do iznosa od 0,25 mil EUR		Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR		Do iznosa od 0,25 mil EUR		Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR			Preko iznosa 1 mil EUR		Kamatne stope na kredite u KM	Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom
		Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ponderisani mjesečni prosjeci														
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131
2018.	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594
2019.	12.	3,753	4,095	2,881	2,470	4,127	4,166	4,757	3,944	3,161	3,248	4,133	3,167	3,168
2020.	12.	3,901	3,990	2,871	2,871	4,402	4,013	3,707	4,090	3,566	3,702	3,193	2,940	2,962
2021.	12.	3,708	4,040	3,058	2,297	4,115	3,358	3,382	3,613	3,018	3,228	3,292	2,852	3,139
2022.	12.	4,128	4,219	4,006	3,582	5,042	4,782	...	4,471	4,783	5,080	3,817	2,837	3,210
2023.	12.	4,766	4,651	3,942	4,192	5,340	5,267	...	4,503	4,636	4,840	4,008	2,937	3,610
2023.	01.	4,285	4,104	3,803	...	5,046	4,735	4,488	4,981*	3,722	2,920	3,227
	02.	4,291	3,921	3,643	...	5,629	4,845	...	4,688	4,825	...	5,314	2,923	3,288
	03.	4,280	3,815	3,568	...	5,725	5,360	5,062	5,216	4,371	4,625	...	2,934	3,367
	04.	4,262	4,083	3,766	3,606	5,314	5,317	5,104	5,206	4,959	4,949	5,099	2,956	3,381
	05.	4,322	4,185	3,527	...	5,214	5,376	...	5,055	4,363	4,970	5,267	3,064	3,397
	06.	4,382	4,325	3,629	...	5,352	5,347	5,454	5,055	4,272	4,797	5,184	2,963	3,468
	07.	4,431	4,593	3,613	4,451	5,018	5,006	5,092	5,028	4,155	4,397	4,472	2,964	3,504
	08.	4,595	4,641	3,907	4,564	5,030	5,524	4,603	5,002	...	4,110	4,441	3,007	3,630
	09.	4,401	4,540	3,616	...	4,519	5,998	5,000	4,716	4,451	4,620	4,300	2,987	3,583
	10.	4,694	4,590	3,901	4,613	4,935	5,687	4,806	5,077	...	4,629	4,791	2,981	3,576
	11.	4,622	4,728	3,587	4,030	4,671	5,329	4,756	5,151	4,317	4,435	4,691	2,953	3,589
	12.	4,766	4,651	3,942	4,192	5,340	5,267	...	4,503	4,636	4,840	4,008	2,937	3,610
Iznosi kredita (novi poslovi)														
														- u hiljadama KM -
2017.	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315
2018.	12.	51.404	26.718	62.726	79.085	8.815	14.021	3.637	23.544	11.311	9.906	25.588	2.367.482	686.874
2019.	12.	64.463	19.573	71.859	51.384	9.787	11.485	2.785	22.801	6.636	7.045	69.916	2.655.796	687.510
2020.	12.	53.146	15.109	52.781	78.165	13.827	8.360	3.090	20.556	8.376	13.742	83.128	2.649.665	341.675
2021.	12.	63.293	24.688	79.908	74.493	7.495	9.168	1.528	19.152	5.892	5.801	15.900	2.778.808	198.275
2022.	12.	37.582	19.350	40.221	11.000	4.913	8.499	-	14.311	4.718	3.588	21.946	2.289.023	99.344
2023.	12.	27.448	27.538	34.425	32.932	3.001	10.683	-	11.344	12.702	6.992	34.818	2.981.947	79.722
2023.	01.	21.532	13.642	22.110	...	4.258	4.717	2.048	9.933	5.541	2.497.370	100.230
	02.	23.586	17.241	31.821	...	4.190	7.398	...	12.500	8.417	...	31.776	2.547.117	100.674
	03.	22.531	23.390	38.049	...	3.661	10.218	2.220	12.887	13.619	6.774	...	2.623.997	98.270
	04.	32.948	27.920	29.615	9.022	2.598	5.819	1.892	7.443	4.588	3.280	15.866	2.645.902	93.832
	05.	27.509	20.588	28.257	...	2.806	4.721	...	11.390	7.848	7.978	12.700	2.687.603	92.575
	06.	27.909	23.735	27.368	...	4.208	4.282	1.873	10.340	10.520	8.669	13.915	2.724.946	88.656
	07.	24.365	16.512	23.823	8.303	2.476	5.533	697	13.815	4.734	8.943	17.000	2.724.862	86.499
	08.	22.893	18.461	28.075	15.737	7.072	4.939	4.400	20.903	...	11.930	35.797	2.702.509	83.431
	09.	22.989	30.727	25.813	...	4.761	4.954	1.640	7.849	9.567	4.589	13.996	2.815.889	83.644
	10.	26.182	22.474	35.766	14.829	3.247	5.984	2.499	10.297	...	6.667	36.200	2.832.570	83.558
	11.	21.329	22.742	24.255	21.432	3.130	6.674	2.278	18.359	6.447	7.750	35.325	2.911.314	81.529
	12.	27.448	27.538	34.425	32.932	3.001	10.683	...	11.344	12.702	6.992	34.818	2.981.947	79.722

Napomena:

* Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinansijskim preduzećima.

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva**- u procentima, na godišnjem nivou -**

Stanovništvo											
		Depoziti u KM				Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR				Depoziti u stranoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za stranu valutu (osim EUR)	
Godina	Period	S dogovorenim dospijećem				S dogovorenim dospijećem				Sa dogovorenim dospijećem	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*
		Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ponderisani mjesečni prosjeci											
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062	0,572	0,046
2018.	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042
2019.	12.	0,299	1,137	1,232	0,061	0,378	1,158	1,570	0,051	0,944	0,040
2020.	12.	0,178	1,027	1,139	0,070	0,176	1,155	1,273	0,049	0,525	0,035
2021.	12.	0,098	0,466	0,619	0,045	0,231	0,945	0,930	0,055	0,208	0,031
2022.	12.	0,521	0,905	1,534	0,046	0,370	1,128	1,743	0,046	0,155	0,027
2023.	12.	0,630	1,846	1,913	0,044	1,316	2,472	2,736	0,046	0,869	0,021
2023.	01.	0,345	1,200	1,151	0,048	0,335	1,261	1,545	0,047	0,154	0,023
	02.	0,510	0,967	1,448	0,048	0,618	1,331	1,890	0,048	0,268	0,026
	03.	0,239	0,982	1,405	0,047	0,572	1,326	1,739	0,045	0,393	0,022
	04.	0,408	1,070	1,319	0,045	0,689	1,462	1,316	0,048	0,569	0,022
	05.	0,714	1,362	1,522	0,045	0,581	1,241	1,819	0,046	0,628	0,022
	06.	0,718	1,350	1,540	0,044	0,600	1,638	1,890	0,046	0,710	0,022
	07.	0,622	1,691	1,597	0,044	0,995	1,523	1,711	0,046	0,535	0,021
	08.	0,672	1,521	1,963	0,044	1,125	2,106	2,248	0,047	0,711	0,021
	09.	0,519	1,159	1,995	0,044	1,272	2,218	2,298	0,046	0,685	0,021
	10.	0,543	1,528	1,757	0,044	1,114	2,614	2,402	0,047	0,766	0,021
	11.	0,526	1,687	1,894	0,044	1,270	2,558	2,609	0,048	0,913	0,021
	12.	0,630	1,846	1,913	0,044	1,316	2,472	2,736	0,046	0,869	0,021
Iznos depozita (novi poslovi)										- u hiljadama KM -	
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762	3.981	287.026
2018.	12.	13.211	26.379	34.047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831
2019.	12.	16.084	22.228	28.581	4.537.961	10.740	44.538	70.124	1.658.352	4.723	345.752
2020.	12.	7.866	35.574	21.887	5.176.206	6.995	40.426	37.131	1.952.225	4.433	368.081
2021.	12.	8.431	17.683	15.228	6.218.427	9.432	33.280	38.855	2.151.732	1.896	444.055
2022.	12.	5.877	7.610	14.596	6.498.743	23.362	39.664	39.759	2.655.705	1.157	537.828
2023.	12.	7.120	29.097	38.640	7.972.376	47.412	94.123	115.713	2.796.667	3.869	600.628
2023.	01.	8.218	8.148	9.188	7.001.892	13.465	32.037	31.039	2.637.940	1.018	550.643
	02.	7.809	8.568	19.419	7.130.305	9.725	37.550	50.934	2.672.252	3.818	566.071
	03.	2.953	9.840	12.823	7.300.752	6.300	44.009	49.085	2.659.187	5.923	557.380
	04.	6.700	6.099	15.850	7.416.224	6.190	31.963	52.713	2.774.252	2.379	559.831
	05.	3.851	7.255	22.449	7.379.441	7.234	47.842	42.037	2.761.679	3.256	572.376
	06.	5.282	10.388	14.640	7.529.983	13.314	58.296	48.395	2.750.236	1.896	577.428
	07.	5.342	10.443	13.178	7.583.931	10.368	30.220	50.407	2.767.776	3.275	588.987
	08.	4.093	15.091	20.425	7.601.406	20.584	69.278	55.066	2.758.576	3.672	596.474
	09.	2.241	9.345	22.710	7.661.803	21.962	81.438	48.887	2.808.427	2.487	596.942
	10.	5.021	21.932	19.586	7.767.407	12.358	81.995	82.593	2.874.154	6.579	606.317
	11.	7.295	15.612	26.755	7.773.946	15.023	87.887	86.609	2.824.787	2.627	596.057
	12.	7.120	29.097	38.640	7.972.376	47.412	94.123	115.713	2.796.667	3.869	600.628

Napomena:

Korigovani nazivi u zaglavlju tabele za kamatne stope na depozite stanovništva retroaktivno počevši od podataka za juni 2020. godine, kao što je dato u objašnjenju:

-od juna 2020. godine Depoziti u KM, do juna 2020. godine Depoziti u KM i depoziti u KM sa valutnom klauzulom

-od juna 2020. godine Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR, do juna 2020. godine Depoziti u EUR

-od juna 2020. godine Depoziti u stranoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za stranu valutu (osim EUR), do juna 2020. godine Depoziti u stranoj valuti (neuključujući depozite u EUR).

Ostali elementi naziva zaglavlja navedenih tabela ostaju isti kao i podaci u kolonama.

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove

T13: Kamatne stope na depozite nefinansijskih preduzeća

- u procentima, na godišnjem nivou -

Nefinansijska preduzeća										
Godina	Period	Depoziti u KM				Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR			Depoziti u stranoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za stranu valutu (osim EUR)	
		S dogovorenim dospeljem				S dogovorenim dospeljem				
		Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Ponderisani mjesečni prosjeci										
2017.	12.	0,708	1,588	...	0,045	0,588	0,019	0,033
2018.	12.	0,706	1,137	1,958	0,082	1,003	0,973	...	0,027	0,043
2019.	12.	0,445	1,229	1,491	0,031	0,864	1,012	1,305	0,029	0,028
2020.	12.	0,922	1,358	1,474	0,028	0,372	1,267	1,218	0,010	0,025
2021.	12.	0,234	0,244	...	0,018	0,434	0,305	0,953	0,006	0,043
2022.	12.	0,350	1,059	1,289	0,051	0,455	1,209	1,503	0,005	0,032
2023.	12.	0,564	1,741	1,776	0,053	1,031	1,580	2,734	0,010	0,030
2023.	01.	0,157	0,758	...	0,047	...	1,497	1,569	0,005	0,025
	02.	0,492	0,732	1,781	0,035	0,307	1,937	1,033	0,005	0,036
	03.	0,510	1,207	1,113	0,024	0,670	1,388	1,281	0,005	0,041
	04.	0,384	1,222	1,188	0,025	0,287	1,716	1,123	0,005	0,040
	05.	0,578	1,347	1,353	0,034	0,958	1,881	0,808	0,004	0,033
	06.	0,392	1,139	1,591	0,052	1,013	1,762	1,958	0,005	0,022
	07.	0,327	1,349	1,870	0,058	0,706	1,523	2,570	0,006	0,023
	08.	0,276	1,206	1,417	0,059	0,929	1,379	...	0,007	0,022
	09.	0,629	1,265	1,932	0,049	0,826	1,587	2,142	0,007	0,026
	10.	0,577	1,468	1,922	0,046	0,844	1,916	2,485	0,008	0,038
	11.	0,546	1,579	1,806	0,047	0,804	1,811	2,167	0,009	0,038
	12.	0,564	1,741	1,776	0,053	1,031	1,580	2,734	0,010	0,030
Iznos depozita (novi poslovi)										- u hiljadama KM -
2017.	12.	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	677.882	89.421
2018.	12.	54.947	9.121	39.381	3.229.644	10.788	3.815	...	741.850	64.148
2019.	12.	36.636	31.437	16.943	3.552.249	7.182	23.959	2.265	709.023	86.536
2020.	12.	22.325	20.927	14.571	3.753.355	7.259	117.688	8.458	919.880	130.453
2021.	12.	13.950	9.133	...	4.768.468	24.403	25.153	25.554	1.158.011	89.918
2022.	12.	25.805	5.906	5.436	4.653.682	28.241	52.781	25.400	1.270.533	238.166
2023.	12.	25.704	14.739	22.071	5.520.447	12.137	12.546	6.764	1.466.316	176.691
2023.	01.	67.000	2.333	...	5.139.707	...	10.742	12.571	1.353.660	229.570
	02.	6.038	419	50.594	5.040.540	17.021	31.927	83.795	1.383.907	249.522
	03.	25.191	5.576	1.981	4.707.218	75.220	26.942	5.490	1.449.348	234.640
	04.	566	2.602	30.756	4.759.581	57.753	28.545	21.488	1.360.535	203.002
	05.	8.885	14.218	25.034	4.912.787	4.797	54.010	2.724	1.482.096	249.741
	06.	49.332	18.547	1.878	4.939.306	4.529	64.922	24.401	1.447.312	229.458
	07.	3.521	17.979	8.378	5.188.716	33.854	17.638	11.284	1.482.734	222.300
	08.	5.140	4.929	13.124	5.359.402	8.507	9.384	...	1.494.451	218.747
	09.	28.910	10.242	23.425	5.327.983	2.831	17.650	26.638	1.515.437	230.509
	10.	3.509	16.336	14.771	5.387.602	5.161	30.861	23.377	1.569.912	175.980
	11.	24.923	25.184	5.043	5.492.146	14.181	22.980	7.239	1.556.076	174.984
	12.	25.704	14.739	22.071	5.520.447	12.137	12.546	6.764	1.466.316	176.691

Napomena:

Korigovani nazivi u zaglavlju tabele za kamatne stope na depozite nefinansijskih preduzeća retroaktivno počevši od podataka za juni 2020. godine, kao što je dato u objašnjenju:

-od juna 2020. godine Depoziti u KM, do juna 2020. godine Depoziti u KM i depoziti u KM sa valutnom klauzulom

-od juna 2020. godine Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR, do juna 2020. godine Depoziti u EUR

-od juna 2020. godine Depoziti u stranoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za stranu valutu (osim EUR), do juna 2020. godine

Depoziti u stranoj valuti (neuključujući depozite u EUR)

Ostali elementi naziva zaglavlja navedenih tabela ostaju isti kao i podaci u kolonama.

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospeljem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka**- na kraju perioda, u milionima KM -**

Godina	Mjesec	Depoziti			Krediti		
		Prenosivi depoziti	Ostali depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2018.	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8
2019.	12.	12.566,6	11.253,8	23.820,4	4.651,2	16.121,5	20.772,8
2020.	12.	13.851,5	11.130,7	24.982,2	4.295,1	16.052,3	20.347,4
2021.	12.	16.762,9	11.069,7	27.832,6	4.396,9	16.680,4	21.077,3
2022.	12.	18.710,9	10.518,3	29.229,2	4.623,0	17.445,0	22.068,0
2023.	12.	20.060,8	11.066,0	31.126,8	4.998,2	18.525,8	23.524,1
2023.	01.	18.569,2	10.474,9	29.044,1	4.505,7	17.364,0	21.869,7
	02.	18.605,5	10.579,7	29.185,2	4.593,2	17.412,8	22.006,0
	03.	18.613,4	10.649,4	29.262,7	4.666,2	17.547,8	22.214,0
	04.	18.756,2	10.649,4	29.405,6	4.712,3	17.676,7	22.389,0
	05.	19.187,5	10.537,5	29.725,0	4.653,0	17.769,3	22.422,3
	06.	19.240,0	10.622,9	29.862,9	4.807,4	17.918,7	22.726,2
	07.	19.624,9	10.540,9	30.165,8	4.792,2	18.018,6	22.810,8
	08.	19.773,5	10.735,5	30.509,0	4.765,2	18.093,3	22.858,5
	09.	19.888,1	10.772,5	30.660,7	4.852,8	18.175,9	23.028,6
	10.	19.955,4	10.933,0	30.888,4	4.884,4	18.302,5	23.186,9
	11.	20.051,1	10.886,4	30.937,5	4.901,6	18.399,1	23.300,7
	12.	20.060,8	11.066,0	31.126,8	4.998,2	18.525,8	23.524,1

Napomena:

Ukupni depoziti predstavljaju obaveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i stranoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i stranoj valuti.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka - na kraju perioda, u milionima KM -

DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													
Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	575,2	305,9	130,0	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2018.	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5
2019.	12.	122,1	885,8	823,8	395,1	323,9	284,6	684,7	3.437,2	345,1	5.242,8	21,5	12.566,6
2020.	12.	133,4	906,1	801,9	398,1	129,5	362,7	764,6	4.018,1	406,7	5.892,3	38,1	13.851,5
2021.	12.	98,1	1.124,7	1.211,6	588,1	157,3	395,3	1.014,7	4.765,2	451,2	6.917,3	39,3	16.762,9
2022.	12.	199,5	1.303,6	1.454,8	683,5	144,2	454,1	1.059,6	5.388,2	485,0	7.510,0	28,5	18.710,9
2023.	12.	167,1	819,9	1.608,4	692,2	51,9	279,9	965,3	6.043,9	553,9	8.840,8	37,5	20.060,8
2023.	01.	162,0	1.137,4	1.321,3	667,6	142,6	420,1	1.050,8	5.557,1	496,7	7.581,8	32,0	18.569,2
	02.	200,2	1.059,1	1.324,1	663,8	131,2	379,5	1.026,5	5.555,0	492,9	7.746,7	26,5	18.605,5
	03.	144,4	1.155,4	1.425,4	669,1	126,7	375,5	948,3	5.326,8	492,1	7.925,4	24,2	18.613,4
	04.	156,0	1.084,6	1.466,7	638,2	142,6	384,6	956,2	5.267,4	518,0	8.115,3	26,5	18.756,2
	05.	195,3	1.160,9	1.482,4	632,6	135,9	377,6	986,2	5.571,5	528,3	8.090,6	26,1	19.187,5
	06.	175,1	1.109,4	1.494,0	639,8	138,6	386,1	925,7	5.557,5	541,8	8.247,6	24,2	19.240,0
	07.	176,3	900,7	1.701,0	654,1	139,0	362,3	993,7	5.797,2	558,7	8.317,4	24,4	19.624,9
	08.	141,0	958,7	1.737,2	659,6	38,5	362,3	1.003,0	5.932,9	555,3	8.356,0	28,9	19.773,5
	09.	142,6	991,4	1.743,0	659,8	40,2	328,9	986,3	5.918,7	569,8	8.475,1	32,5	19.888,1
	10.	173,3	946,1	1.707,6	653,3	53,5	317,5	1.004,2	5.972,2	570,2	8.528,0	29,6	19.955,4
	11.	168,4	924,2	1.680,4	648,8	64,1	319,0	1.019,0	6.055,7	566,1	8.571,8	33,6	20.051,1
	12.	167,1	819,9	1.608,4	692,2	51,9	279,9	965,3	6.043,9	553,9	8.840,8	37,5	20.060,8

Napomena:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se direktno upotrijebiti za plaćanja trećim licima, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prenos sredstava na prenosive depozite.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka**- na kraju perioda, u milionima KM -**

DEPOZITI SVIH DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA

Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada opština	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2018.	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3
2019.	12.	51,7	582,1	90,8	51,2	28,8	870,8	826,0	615,4	102,4	7.998,1	36,6	11.253,8
2020.	12.	85,7	725,0	30,1	25,4	28,8	768,5	791,5	688,8	93,3	7.868,4	25,3	11.130,7
2021.	12.	38,0	714,1	33,6	24,0	29,7	764,3	789,4	770,1	91,9	7.778,2	36,4	11.069,7
2022.	12.	81,1	636,0	46,8	35,7	23,7	741,7	954,4	756,7	88,4	7.065,4	88,4	10.518,3
2023.	12.	70,7	660,7	58,9	36,3	133,1	758,1	929,7	1.044,5	91,5	7.217,9	64,6	11.066,0
2023.	01.	15,1	666,4	67,7	52,8	30,1	723,5	911,1	763,3	92,7	7.068,7	83,4	10.474,9
	02.	3,7	721,4	67,4	54,0	29,6	735,3	967,3	741,0	92,0	7.088,5	79,6	10.579,7
	03.	13,6	738,2	62,1	52,5	19,8	743,4	991,0	772,4	95,0	7.079,4	81,9	10.649,4
	04.	13,6	729,5	62,9	62,8	25,0	755,8	996,0	822,2	92,0	7.000,4	89,1	10.649,4
	05.	23,0	722,8	63,4	62,5	19,5	737,9	994,9	760,2	84,5	6.986,5	82,3	10.537,5
	06.	52,9	711,7	63,9	61,5	28,5	752,2	961,4	830,4	78,2	7.000,2	81,9	10.622,9
	07.	45,2	695,2	57,1	61,3	33,3	743,3	896,6	861,6	71,9	7.001,0	74,4	10.540,9
	08.	37,6	690,0	57,7	61,9	128,2	743,4	905,6	879,0	83,5	7.070,0	78,4	10.735,5
	09.	30,5	677,8	64,7	56,8	132,6	751,4	896,2	962,2	84,4	7.039,7	76,3	10.772,5
	10.	89,1	667,9	87,7	56,9	129,6	749,4	920,9	944,2	86,7	7.138,2	62,6	10.933,0
	11.	78,3	654,7	87,3	55,6	132,5	731,9	904,4	986,4	88,6	7.103,1	63,5	10.886,4
	12.	70,7	660,7	58,9	36,3	133,1	758,1	929,7	1.044,5	91,5	7.217,9	64,6	11.066,0

Napomena:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim licima, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA

Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim preduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim preduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2018.	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8
2019.	12.	0,0	17,3	0,1	12,5	2,0	49,3	104,1	3.537,7	6,8	919,8	1,7	4.651,2
2020.	12.	0,0	19,0	0,1	16,7	5,7	33,7	103,4	3.282,5	10,8	821,8	1,3	4.295,1
2021.	12.	1,6	53,2	1,4	25,0	4,3	48,4	101,7	3.341,1	9,2	810,1	0,8	4.396,9
2022.	12.	0,1	52,2	1,7	15,7	4,8	41,6	176,7	3.503,1	12,7	813,2	1,4	4.623,0
2023.	12.	3,0	52,9	0,7	13,2	7,2	51,8	185,1	3.813,2	14,9	854,7	1,6	4.998,2
2023.	01.	0,1	44,4	2,3	15,0	4,8	34,2	147,1	3.434,9	12,4	809,6	0,8	4.505,7
	02.	0,1	44,4	2,7	15,5	4,0	30,9	159,3	3.525,3	12,8	797,4	0,8	4.593,2
	03.	0,1	41,9	2,5	15,6	4,6	38,4	156,6	3.584,3	13,7	807,7	0,9	4.666,2
	04.	0,1	41,5	2,5	15,3	5,0	32,0	164,2	3.628,9	14,5	807,1	1,2	4.712,3
	05.	0,2	41,6	2,7	16,1	4,8	31,4	132,7	3.633,2	14,9	774,5	0,8	4.653,0
	06.	0,2	39,3	2,9	15,1	4,6	45,8	164,5	3.687,7	17,5	829,0	0,9	4.807,4
	07.	2,4	38,1	2,9	15,0	4,9	42,6	147,2	3.679,8	17,3	841,0	1,1	4.792,2
	08.	2,4	48,6	2,9	14,9	4,9	44,0	156,7	3.629,3	16,0	844,5	1,1	4.765,2
	09.	2,6	37,2	2,9	14,8	4,9	47,1	158,7	3.714,1	15,8	853,6	1,2	4.852,8
	10.	2,9	46,0	3,4	11,1	4,9	47,0	165,6	3.723,7	14,1	864,7	1,0	4.884,4
	11.	2,9	55,3	2,8	12,1	4,9	35,9	164,9	3.740,5	13,1	868,3	0,9	4.901,6
	12.	3,0	52,9	0,7	13,2	7,2	51,8	185,1	3.813,2	14,9	854,7	1,6	4.998,2

Napomena:

Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Kredit fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim preduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim preduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2018.	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1
2019.	12.	0,0	399,2	168,6	301,0	197,5	95,3	393,5	5.496,3	13,8	9.055,8	0,5	16.121,5
2020.	12.	11,6	403,1	142,1	357,4	205,5	111,1	432,3	5.305,9	9,7	9.073,0	0,7	16.052,3
2021.	12.	14,5	353,7	185,8	350,9	189,8	104,3	409,0	5.435,7	11,1	9.625,4	0,2	16.680,4
2022.	12.	8,8	306,5	202,1	365,2	165,8	118,4	449,5	5.652,4	10,7	10.165,2	0,4	17.445,0
2023.	12.	3,0	230,7	266,1	360,3	173,3	154,2	432,0	5.954,5	19,7	10.931,3	0,9	18.525,8
2023.	01.	8,3	301,1	200,5	363,8	172,8	112,1	449,3	5.584,1	10,4	10.161,1	0,4	17.364,0
	02.	7,8	297,6	199,5	360,7	170,8	108,6	452,1	5.599,2	10,2	10.205,9	0,4	17.412,8
	03.	7,3	288,8	194,7	355,7	167,3	106,1	442,9	5.668,1	10,1	10.306,4	0,6	17.547,8
	04.	6,7	281,0	206,0	361,5	164,0	108,6	441,1	5.703,1	10,9	10.393,1	0,6	17.676,7
	05.	6,2	275,9	205,2	356,4	161,2	124,5	442,1	5.715,2	10,8	10.471,3	0,5	17.769,3
	06.	5,7	263,8	198,4	353,4	158,5	133,8	431,2	5.807,9	10,4	10.554,8	0,8	17.918,7
	07.	5,2	260,1	197,4	353,8	165,4	140,0	442,8	5.808,6	20,2	10.624,2	0,8	18.018,6
	08.	4,7	253,4	198,5	349,0	162,5	142,2	439,5	5.830,0	20,4	10.692,6	0,6	18.093,3
	09.	4,1	247,0	192,4	351,2	164,5	140,3	436,1	5.856,3	20,3	10.762,7	0,7	18.175,9
	10.	3,6	243,8	260,4	350,2	167,6	141,4	432,2	5.841,0	19,8	10.841,7	0,7	18.302,5
	11.	3,1	236,3	258,4	352,4	164,0	148,5	435,7	5.882,5	19,8	10.897,5	0,9	18.399,1
	12.	3,0	230,7	266,1	360,3	173,3	154,2	432,0	5.954,5	19,7	10.931,3	0,9	18.525,8

Napomena:

Dugoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora preko jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T19: Kupovina i prodaja KM

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ salda
1	2	3	4	5(3-4)	6
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2018.		10.792.432	9.780.514	1.011.918	10.530.740
2019.		11.385.556	10.533.525	852.031	11.382.771
2020.		11.344.462	10.184.558	1.159.904	12.542.676
2021.		9.872.890	7.399.673	2.473.217	15.015.893
2022.		6.291.277	6.075.689	215.588	15.231.481
2023.		10.891.324	11.128.647	-237.323	14.994.158
2023.	01.	508.602	682.400	-173.798	15.057.683
	02.	500.649	1.082.309	-581.659	14.476.024
	03.	554.006	739.979	-185.974	14.290.050
	04.	865.835	795.222	70.614	14.360.664
	05.	958.727	772.177	186.549	14.547.213
	06.	1.001.282	1.234.920	-233.638	14.313.575
	07.	942.508	751.701	190.807	14.504.383
	08.	1.045.521	767.902	277.619	14.782.002
	09.	1.023.263	997.606	25.657	14.807.659
	10.	1.036.034	1.269.657	-233.623	14.574.036
	11.	885.488	994.493	-109.006	14.465.030
	12.	1.569.408	1.040.280	529.128	14.994.158

T20: Prosječne obavezne rezerve**- u hiljadama KM -**

Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obavezne rezerve*	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Razlika
1	2	3	4	5	6=5-4
2014.		15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2018.		23.537.084	2.353.708	5.205.234	2.851.526
2019.		25.752.968	2.575.297	5.589.021	3.013.724
2020.		26.950.173	2.695.017	5.409.751	2.714.733
2021.		28.677.192	2.867.719	6.302.482	3.434.762
2022.		30.175.606	3.017.561	6.694.300	3.676.739
2023.		31.917.917	3.191.792	6.209.280	3.017.489
2023.	01.	31.429.303	3.142.930	6.752.355	3.609.425
	02.	31.245.571	3.124.557	6.536.295	3.411.738
	03.	31.306.999	3.130.700	6.237.551	3.106.851
	04.	31.276.793	3.127.679	5.980.685	2.853.006
	05.	31.481.474	3.148.147	6.117.790	2.969.643
	06.	31.723.981	3.172.398	6.122.810	2.950.412
	07.	31.777.996	3.177.800	5.855.665	2.677.865
	08.	32.103.006	3.210.301	6.140.873	2.930.572
	09.	32.422.875	3.242.287	6.308.112	3.065.824
	10.	32.555.632	3.255.563	6.110.871	2.855.308
	11.	32.807.882	3.280.788	6.152.713	2.871.924
	12.	32.883.489	3.288.349	6.195.645	2.907.296

Napomena:

Centralna banka Bosne i Hercegovine (CBBiH) donijela je Odluku o povećanju naknada na obaveznu rezervu koje plaća komercijalnim bankama, s ciljem usklađivanja sa politikom Evropske centralne banke (ECB) i ublažavanja uticaja rasta referentne kamatne stope ECB-a na poslovanje banaka u BiH. Ovom odlukom se na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u domaćoj valuti KM, isplaćuje komercijalnim bankama naknada po stopi od 50 baznih poena (0,50%), na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom - isplaćuje naknada po stopi od 30 baznih poena (0,30%). Na sredstva iznad obavezne rezerve, naknada se ne obračunava. Prilikom donošenja odluka o obaveznoj rezervi CBBiH razmotreni su svi relevantni faktori, uključujući odluke ECB-a, te kretanja ključnih makroekonomskih i pokazatelja finansijskog sektora, vodeći prvenstveno računa o stabilnosti valutnog odbora. Primjena ove Odluke počinje 1. 7. 2023. godine.

Od 1. jula 2016. godine stopa obavezne rezerve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obavezne rezerve iznosi 10%.

Od 1. jula 2016. godine CBBiH primjenjuje nove stope za obračun naknade na sredstva na računu rezervi banaka: Centralna banka BiH na računu rezervi komercijalne banke u obračunskom periodu ne obračunava naknadu na iznos sredstava obavezne rezerve, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Evropska centralna banka na depozite komercijalnih banaka (Deposit Facility Rate).

Od 1. maja 2015. godine Centralna banka obračunava naknadu banci na iznos sredstava te banke na računu rezervi kod Centralne banke u obračunskom periodu, kako slijedi:

- na iznos obavezne rezerve – prosjek EONIA-e koji je u istom periodu zabilježen na tržištu umanjeno za 10 baznih poena, ili minimum nula,
- na iznos sredstava iznad obavezne rezerve – nulta stopa naknade.

Nulta stopa naknade na obaveznu rezervu primjenjuje se u slučaju da je prosječna EONIA umanjena za 10 baznih poena imala negativnu vrijednost.

Od 1. septembra 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obavezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

*Osnovicu za obračun obavezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i drugim valutama izraženi u KM.

T21: Transakcije u platnom prometu

- u milionima KM -

Godina	Mjesec	BPRV		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2018.		1.067.256	85.393	41.266.770	17.277	42.334.026	102.670
2019.		1.105.320	104.826	42.496.286	18.221	43.601.606	123.056
2020.		1.072.023	87.108	42.702.383	18.024	43.774.406	105.132
2021.		1.236.315	102.287	46.735.411	20.116	47.971.726	122.403
2022.		1.435.980	123.370	48.264.255	22.456	49.700.235	145.825
2023.		1.523.992	139.164	49.298.196	23.932	50.822.188	163.096
2023.	01.	108.235	9.397	3.675.681	1.690	3.783.916	11.087
	02.	111.209	9.824	3.858.899	1.759	3.970.108	11.583
	03.	128.845	11.082	4.275.880	2.023	4.404.725	13.105
	04.	119.342	10.174	3.909.131	1.875	4.028.473	12.049
	05.	127.819	11.573	4.219.363	2.008	4.347.182	13.581
	06.	128.780	12.187	4.179.732	2.022	4.308.512	14.209
	07.	127.847	11.665	4.181.241	2.019	4.309.088	13.684
	08.	131.792	12.670	4.167.127	2.073	4.298.919	14.743
	09.	129.073	12.170	4.079.617	2.019	4.208.690	14.189
	10.	135.630	12.608	4.306.579	2.139	4.442.209	14.747
	11.	130.778	12.420	4.101.688	2.056	4.232.466	14.476
	12.	144.642	13.394	4.343.258	2.249	4.487.900	15.643

T22: Platni bilans BiH

- u milionima KM -

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	Q1 2023.	Q2 2023.	Q3 2023.	Q4 2023.
TEKUĆI RAČUN	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-695	-1.978	-1.376	-339	-472	-208	-357
Roba - saldo	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.198	-2.020	-2.591	-2.832	-2.755
Izvoz robe	6.847	7.196	7.700	9.341	10.418	10.180	9.423	12.710	16.368	15.668	4.074	3.962	3.846	3.786
Uvoz robe	14.721	14.372	14.789	16.758	17.940	18.143	15.691	19.880	26.551	25.866	6.094	6.552	6.678	6.541
Usluge - saldo	1.698	1.951	2.118	2.329	2.612	2.797	1.636	2.731	3.907	3.949	727	920	1.266	1.036
Izvoz usluga	2.452	2.962	3.168	3.484	3.832	4.149	2.590	3.955	5.586	5.932	1.084	1.370	1.952	1.525
Uvoz usluga	754	1.012	1.051	1.154	1.220	1.352	954	1.224	1.679	1.983	358	450	687	489
Primarni dohodak - saldo	224	195	41	-263	-195	-60	-192	-498	-528	-125	-95	-49	38	-19
Potražuje	955	929	929	969	1.026	1.197	935	1.192	1.442	1.968	418	476	535	539
Duguje	731	734	889	1.233	1.221	1.258	1.128	1.690	1.969	2.093	513	525	497	558
Sekundarni dohodak - saldo	3.969	3.573	3.507	3.831	4.010	4.299	3.844	4.242	4.826	4.999	1.049	1.248	1.321	1.381
Potražuje	4.267	3.909	3.852	4.192	4.404	4.711	4.277	4.698	5.326	5.625	1.198	1.396	1.474	1.556
Duguje	298	336	345	362	394	412	433	456	499	626	149	149	154	175
KAPITALNI RAČUN	442	364	300	342	305	384	361	329	339	323	69	76	99	79
Potražuje	442	364	300	342	311	386	369	332	343	330	72	77	101	80
Duguje	0	0	0	0	6	2	8	4	4	8	3	1	2	1
FINANSIJSKI RAČUN	-1.428	-885	-817	-898	-801	-590	-878	-155	-1.485	-538	-359	-170	122	-131
Direktne investicije	-784	-509	-550	-717	-960	-739	-699	-1.054	-1.347	-1.625	-495	-551	-330	-250
Neto finansijska aktiva	15	167	5	173	32	38	138	139	128	83	-5	28	18	43
Neto finansijska pasiva	799	675	555	890	992	777	837	1.194	1.475	1.708	490	578	348	292
Portfolio investicije	107	110	167	157	256	214	4	82	261	429	21	98	39	270
Neto finansijska aktiva	36	51	99	92	254	179	-26	349	246	392	22	60	40	270
Neto finansijska pasiva	-71	-58	-68	-64	-2	-35	-30	267	-15	-37	1	-38	1	0
Finansijski derivativi	0	0	1	1	-5	-1	0	1	0	2	3	-1	0	0
Neto finansijska aktiva	0	0	0	-4	-7	-12	-7	-3	-4	-2	0	-1	0	-1
Neto finansijska pasiva	0	0	-1	-5	-2	-11	-7	-4	-4	-4	-3	0	0	-1
Ostale investicije	-1.463	-1.366	-1.365	-1.473	-1.205	-999	-1.430	-1.879	-541	605	1.006	181	-147	-435
Neto finansijska aktiva	-584	-417	-294	-690	286	-12	-218	-115	735	1.067	867	77	68	54
Valuta i depoziti	-598	-366	-316	-547	-59	-28	-272	-220	321	678	707	136	-63	-103
Zajmovi	-23	-80	-74	-289	223	-90	-13	-42	110	106	77	-78	26	81
Osiguranje i penzije	9	-75	20	20	30	22	25	37	38	16	-7	9	9	5
Trgovinski krediti i avansi	86	92	81	100	98	73	60	117	242	229	56	57	61	55
Ostala finansijska aktiva	-59	12	-4	26	-6	10	-17	-7	24	37	33	-47	35	16
Neto finansijska pasiva	878	950	1.070	783	1.491	987	1.212	1.764	1.277	461	-139	-104	215	489
Valuta i depoziti	-281	-58	-107	69	393	75	-811	-286	-145	-317	-280	-71	4	30
Zajmovi	645	522	698	127	463	318	1.429	646	470	-124	-83	-257	-22	238
Osiguranje i penzije	17	-8	-4	-5	-10	-10	-5	-5	-9	-16	-2	-3	-5	-5
Trgovinski krediti i avansi	526	523	487	582	618	619	582	795	937	895	209	224	238	224
Ostala finansijska pasiva (uključujući i SDR)	-29	-28	-3	10	27	-15	16	613	24	23	17	3	0	3
Rezervna aktiva	712	881	930	1.136	1.114	935	1.246	2.695	142	52	-894	102	560	284
Monetarno zlato	0	0	0	0	0	0	0	0	-162	0	0	0	0	0
Valuta i depoziti	-36	-1.121	2.033	-230	253	238	549	441	4.432	-63	-379	-117	407	26
Vrijednosni papiri	766	2.004	-1.102	1.367	860	699	696	2.254	-4.126	113	-517	220	153	257
Ostala rezervna aktiva	-17	-1	-1	-1	1	-2	1	0	-2	2	1	0	0	0
NETO GREŠKE I PROPUSTI	113	209	306	281	-12	-46	-259	211	154	515	-89	226	231	147

Napomena:

Platni bilans BiH urađen je u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6). Kompilacija platnog bilansa za četvrti kvartal uključuje i redovnu reviziju prethodno objavljenih podataka za kvartale tekuće godine, u skladu s najnovijim dostupnim izvorima podacima.

Detaljnija metodološka objašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba/podstatistika.

T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)**- u milionima KM -**

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	Q1 2023.	Q2 2023.	Q3 2023.	Q4 2023.
NETO POZICIJA	-15.509	-15.692	-15.282	-14.545	-14.100	-13.172	-11.647	-11.306	-11.718	-11.493	-11.474	-11.212	-11.229
AKTIVA	13.983	14.597	15.816	17.045	19.326	21.021	22.339	25.233	26.259	26.450	26.819	27.636	28.206
Direktne investicije	708	878	933	1.157	1.268	1.245	1.389	1.509	1.647	1.644	1.680	1.698	1.744
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	299	362	370	427	468	622	758	802	915	927	953	974	989
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	410	516	562	730	799	623	631	707	732	717	727	723	755
Portfolio investicije	569	582	674	764	1.018	1.203	1.180	1.519	1.762	1.783	1.842	1.882	2.147
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	31	33	39	44	41	39	38	82	97	100	102	99	87
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	538	550	635	720	977	1.164	1.141	1.437	1.665	1.683	1.740	1.783	2.060
Finansijski derivativi	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	1	5	8
Ostale investicije	4.880	4.530	4.677	4.509	5.415	5.975	5.901	5.856	6.782	7.811	7.975	8.132	8.015
Ostali vlasnički kapital	48	52	48	52	54	53	68	64	64	63	64	64	64
Valuta i Depoziti	2.982	2.870	3.127	3.191	3.952	4.350	4.297	4.242	4.804	5.680	5.914	5.976	5.736
Zajmovi	311	232	158	176	249	210	195	174	279	339	261	287	369
Osiguranje, penzije i ostali standardizovani sistemi osiguranja	110	88	87	92	89	94	105	111	149	140	152	151	151
Trgovinski krediti i avansi	1.201	1.026	990	943	1.021	1.199	1.195	1.227	1.422	1.464	1.492	1.527	1.557
Ostala potraživanja/obaveze	228	262	267	55	49	69	40	36	64	125	93	127	138
Rezervna aktiva	7.826	8.606	9.531	10.614	11.626	12.598	13.869	16.349	16.068	15.210	15.321	15.920	16.293
Valuta i depoziti	2.182	1.132	3.165	2.935	3.188	3.426	3.975	4.416	8.847	8.468	8.351	8.758	8.784
Vrijednosni papiri	5.384	7.288	6.158	7.474	8.225	8.917	9.601	11.630	7.061	6.569	6.802	6.994	7.331
Ostala rezervna aktiva	260	186	208	205	212	254	292	304	160	173	168	167	178
PASIVA	29.492	30.290	31.098	31.590	33.426	34.193	33.986	36.539	37.976	37.943	38.293	38.848	39.435
Direktne investicije	12.253	13.063	13.382	14.166	14.957	15.535	15.882	17.023	17.745	18.177	18.680	18.973	19.183
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	8.449	9.516	9.698	10.517	11.364	11.663	11.842	13.901	14.312	14.662	14.806	15.059	15.260
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	3.803	3.547	3.684	3.649	3.592	3.872	4.039	3.121	3.433	3.515	3.874	3.914	3.924
Portfolio investicije	474	349	299	240	246	207	189	480	437	438	439	435	429
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	118	56	79	93	98	99	121	168	120	121	122	124	122
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	355	293	220	147	148	107	69	312	317	317	317	310	307
Finansijski derivativi	0	0	2	0	0	1	2	0	0	1	0	0	0
Ostale investicije	16.766	16.878	17.416	17.184	18.223	18.451	17.912	19.037	19.794	19.327	19.174	19.440	19.823
Ostali vlasnički kapital	50	47	26	29	36	47	48	77	119	121	119	121	126
Valuta i Depoziti	1.653	1.595	1.489	1.554	2.751	2.825	2.015	1.730	1.584	1.304	1.234	1.238	1.268
Zajmovi	12.310	12.632	13.074	12.890	12.494	12.527	12.798	13.469	14.161	13.929	13.739	13.801	14.000
Osiguranje, penzije i ostali standardizovani sistemi osiguranja	17	18	19	22	23	24	27	30	33	31	34	32	32
Trgovinski krediti i avansi	2.284	2.119	2.341	2.243	2.435	2.550	2.551	2.621	2.760	2.797	2.915	3.101	3.273
Ostale obaveze	76	68	65	73	102	88	101	104	120	139	141	138	137
Specijalna prava vučenje (Neto stvorene finansijske obaveze)	375	401	401	374	382	389	373	1.005	1.017	1.007	991	1.010	988

Napomena:

Međunarodna investicijska pozicija (MIP) za BiH kompilirana je u skladu sa najnovijom metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platnog bilansa (BOP) i međunarodne investicijske pozicije, šesto izdanje (BPM6). Kompilacija međunarodne investicijske pozicije za četvrti kvartal uključuje i redovnu reviziju prethodno objavljenih podataka za kvartale tekuće godine, u skladu s najnovijim dostupnim izvornim podacima. Skraćena verzija primijenjene metodologije za kompilaciju IIP za BiH dostupna je na web stranici CBBiH.

T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade**- u hiljadama KM -**

Kreditor	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.		
							Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	909.078	918.240	756.735	704.376	736.246	802.291	1.023.664	231.133	1.254.797
Međunarodne i regionalne organizacije	785.931	773.242	596.376	519.313	543.640	628.577	870.508	208.558	1.079.066
Evropska investicijska banka	88.995	98.079	100.344	118.727	118.059	124.156	114.165	51.663	165.828
Evropska banka za obnovu i razvoj	89.765	117.528	118.638	119.313	138.464	122.823	130.505	31.818	162.323
Svjetska banka - IDA	142.855	130.584	144.276	162.458	119.356	200.712	220.406	12.627	233.033
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	52.520	52.785	64.732	70.914	92.155	77.647	63.869	32.773	96.641
Razvojna banka Vijeća Evrope ¹⁾	5.306	5.390	5.817	8.166	8.050	8.349	7.933	1.569	9.502
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	4.241	4.033	4.157	4.149	5.544	7.642	6.696	1.449	8.145
MMF	390.523	353.116	127.129	8.601	35.416	64.352	209.584	73.705	283.289
EUROFIMA	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Evropska komisija	11.726	11.726	31.284	26.986	26.595	22.897	117.350	2.956	120.306
Vlada i vladine agencije	123.147	144.997	160.359	185.063	192.606	173.714	153.156	22.574	175.731
Pariski klub ¹⁾	43.055	46.256	50.203	53.425	57.303	34.533	33.928	3.809	37.736
Saudijski fond za razvoj	9.680	9.895	10.380	10.408	10.225	9.062	7.996	2.383	10.379
Ostala bilateralna ²⁾	70.411	88.846	99.776	121.230	125.078	130.119	111.232	16.383	127.615
Privatni kreditori	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	142	142
Londonski klub ¹⁾	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	142	142
Ukupno	983.233	955.319	793.632	741.067	772.714	802.291	1.023.664	231.275	1.254.939

Izvor:

Ministarstvo finansija i trezora BiH

¹⁾ Dug nastao prije 1992.²⁾ Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španije, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i privredu (BAWAG), Raiffaisen banka.

T25: Ukupan dug sektora opšte vlade (Mastriški dug)**-na kraju perioda, u milionima KM -**

Ukupan dug sektora opšte vlade (Mastriški dug)						
Godina	Dužnički vrijednosni papiri	Kredit	Ukupno	od toga: vanjski dug		
				Javni kreditori (međunarodne finansijske institucije i strane vlade)	Privatni kreditori	Ukupno vanjski dug
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6
2014.	2.192,2	9.188,8	11.381,0	7.928,6	513,7	8.442,3
2015.	2.418,4	9.563,7	11.982,1	8.238,5	454,1	8.692,6
2016.	2.478,2	9.616,6	12.094,8	8.504,4	368,1	8.872,5
2017.*	2.351,8	8.967,0	11.318,8	7.870,1	276,9	8.147,0
2018.*	2.325,5	9.092,1	11.417,6	7.935,6	262,6	8.198,1
2019.*	2.423,3	9.130,8	11.554,2	7.933,6	206,5	8.140,1
2020.*	2.715,6	9.818,4	12.534,0	8.574,8	151,2	8.726,0
2021.*	2.974,9	10.306,9	13.281,8	9.059,7	375,3	9.435,0
2022.*	3.082,2	10.286,5	13.368,7	9.111,7	365,2	9.477,0
2023.**	3.487,8	9.669,1	13.157,0	8.520,8	340,1	8.860,9

Izvor:

Ministarstvo finansija i trezora BiH i CBBiH

Napomena:

Statistička definicija duga je kao što je definisano u Maastrichtskom sporazumu. Podaci se objavljuju na nekonsolidovanoj osnovi u skladu sa zahtjevima Eurostata.

*Podaci za 2017.-2022. godine su revidirani

**Podaci za 2023. godinu su privremeni

T26: Devizne rezerve CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Bruto devizne rezerve							Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto strana aktiva CBBiH
		Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire				
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2018.	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1
2019.	12.	254,1	0,2	322,6	3.102,8	0,0	8.917,4	12.597,1	12.595,4	11.824,2	771,2
2020.	12.	291,6	0,9	142,2	3.832,1	0,0	9.601,3	13.868,0	13.866,3	12.970,6	895,7
2021.	12.	302,0	1,9	469,6	3.945,1	0,0	11.629,6	16.348,1	16.345,8	15.573,0	772,8
2022.	12.	160,0	0,1	572,0	8.273,2	0,0	7.060,5	16.065,9	16.063,3	15.611,7	451,5
2023.	12.	175,5	2,1	455,2	8.326,6	0,0	7.330,6	16.289,9	16.287,4	15.401,2	886,2
2023.	01.	166,6	17,4	530,1	8.365,3	0,0	6.867,9	15.947,4	15.944,3	15.458,5	485,8
	02.	162,2	1,5	530,1	7.912,4	0,0	6.759,0	15.365,1	15.350,4	14.864,5	485,9
	03.	170,4	1,5	530,1	7.936,1	0,0	6.569,1	15.207,2	15.204,7	14.671,7	533,0
	04.	169,5	19,4	530,1	7.945,7	0,0	6.664,6	15.329,3	15.326,3	14.766,2	560,1
	05.	172,4	1,7	530,1	8.140,7	0,0	6.683,2	15.528,0	15.525,3	14.929,9	595,4
	06.	165,2	1,7	531,6	7.817,4	0,0	6.802,1	15.317,9	15.315,2	14.706,0	609,2
	07.	167,7	21,6	453,9	8.194,6	0,0	6.727,6	15.565,5	15.563,1	14.912,8	650,3
	08.	168,0	1,7	457,9	8.391,1	0,0	6.853,5	15.872,1	15.869,1	15.175,8	693,3
	09.	164,2	1,8	457,9	8.298,3	0,0	6.994,3	15.916,3	15.913,5	15.194,3	719,3
	10.	176,0	22,2	457,9	8.199,9	0,0	6.911,9	15.767,8	15.764,8	14.986,4	778,5
	11.	175,6	2,1	374,5	8.278,3	0,0	6.854,3	15.684,7	15.682,0	14.853,9	828,1
	12.	175,5	2,1	455,2	8.326,6	0,0	7.330,6	16.289,9	16.287,4	15.401,2	886,2

Napomena:

Bruto devizne rezerve čine stanja bilansnih pozicija kratkoročne strane aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u stranoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosne papire od jula 2006. po odluci Investicionog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obaveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto strana aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine

T27: BiH izvoz po zemljama destinacije

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Italija	Srbija	Slovenija	Austrija	Turska	Crna Gora	Ostale zemlje	Ukupno
2014.		1.317.490	955.047	1.195.438	800.690	697.785	755.827	234.392	293.818	2.665.647	8.681.742
2015.		1.412.906	925.166	1.214.930	770.695	748.870	743.062	354.630	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	1.131.096	822.846	807.200	730.590	401.047	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.284.200	1.209.035	1.093.685	973.397	899.235	431.094	352.507	3.647.618	11.055.383
2018.		1.741.537	1.464.002	1.352.791	1.251.474	1.057.052	1.020.991	323.223	402.113	3.287.069	11.900.251
2019.		1.675.709	1.399.922	1.300.534	1.308.885	1.006.226	1.089.881	292.554	407.303	3.011.551	11.492.564
2020.		1.630.844	1.362.907	1.015.184	1.152.068	954.078	1.005.509	314.249	293.645	2.792.675	10.521.159
2021.		2.137.576	1.864.306	1.608.291	1.722.477	1.219.184	1.284.935	358.064	394.449	3.684.248	14.273.529
2022.		2.666.194	2.676.624	1.991.386	2.363.435	1.421.819	1.710.354	311.638	576.469	4.255.821	17.973.740
2023.		2.680.393	2.548.638	1.449.652	2.087.129	1.356.297	1.715.316	261.586	689.771	3.910.942	16.699.723
2023.	01.	219.296	206.879	122.376	204.651	110.676	140.528	18.807	52.724	326.117	1.402.056
	02.	236.076	230.523	127.886	188.449	115.867	144.112	22.768	75.328	339.180	1.480.190
	03.	245.943	251.369	130.514	187.709	126.654	160.403	30.022	58.669	327.606	1.518.889
	04.	229.489	224.778	103.465	177.622	112.489	143.085	27.275	75.342	306.629	1.400.174
	05.	237.358	219.053	136.752	155.225	123.376	159.475	25.407	53.663	343.879	1.454.189
	06.	230.146	220.565	138.396	151.749	114.366	150.351	20.683	67.361	335.211	1.428.827
	07.	226.014	219.748	141.116	155.470	110.003	145.288	16.902	58.261	313.099	1.385.900
	08.	196.822	176.864	66.667	164.038	94.709	130.142	13.467	47.216	269.731	1.159.657
	09.	229.181	205.178	134.928	172.803	115.717	146.441	16.889	54.359	351.932	1.427.427
	10.	233.268	209.911	129.254	180.804	112.466	140.426	22.842	47.862	332.002	1.408.837
	11.	224.458	198.361	118.635	197.272	125.396	143.528	20.857	49.961	335.017	1.413.485
	12.	172.341	185.407	99.664	151.337	94.579	111.537	25.667	49.025	330.538	1.220.095

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće izvoza iz te zemlje u ukupnom izvozu BiH u trogodišnjem periodu (2016, 2017, 2018.g).

U skladu s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju Ostale zemlje.

T28: BiH uvoz po zemljama porijekla

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Njemačka	Italija	Srbija	Hrvatska	Kina	Slovenija	Ruska Federacija	Turska	Austrija	Ostale zemlje	Ukupno
2014.		1.869.564	1.653.565	1.629.521	1.851.693	1.359.548	763.235	1.292.467	582.203	532.109	4.338.562	16.199.278
2015.		1.914.225	1.758.289	1.728.490	1.673.161	1.091.670	773.559	910.072	644.698	560.924	4.588.564	15.851.692
2016.		1.998.877	1.899.582	1.828.142	1.617.713	1.091.966	831.403	729.427	687.349	556.399	4.874.484	16.161.014
2017.		2.103.758	2.062.127	2.029.997	1.828.432	1.186.073	912.704	907.315	766.728	618.743	5.499.863	18.185.642
2018.		2.297.072	2.170.785	2.070.768	1.915.158	1.339.232	917.011	892.371	874.490	672.990	6.124.091	19.273.968
2019.		2.337.802	2.333.081	2.150.219	2.020.597	1.449.423	906.606	451.193	964.624	721.547	6.163.492	19.498.584
2020.		2.074.858	1.949.017	1.895.718	1.523.371	1.355.872	840.875	359.084	896.725	682.570	5.308.196	16.886.285
2021.		2.566.643	2.600.538	2.427.344	1.922.537	1.702.427	984.015	629.494	1.269.716	823.775	6.670.410	21.596.900
2022.		2.992.889	3.540.600	3.057.570	2.844.749	2.327.506	1.113.095	658.099	1.675.148	1.003.269	9.423.523	28.636.447
2023.		3.337.298	3.871.009	2.830.013	2.095.023	2.629.129	1.073.664	461.880	1.540.892	997.183	8.931.476	27.767.566
2023.	01.	202.808	220.351	172.589	181.840	154.128	73.667	43.520	105.510	70.979	620.657	1.846.050
	02.	260.587	303.555	204.570	172.766	183.916	86.452	37.818	115.416	79.141	709.189	2.153.410
	03.	301.688	372.148	276.540	175.994	210.520	107.756	47.310	146.176	96.611	810.978	2.545.720
	04.	264.325	317.548	237.953	139.715	203.656	92.493	45.550	128.403	83.053	739.857	2.252.554
	05.	271.325	303.372	243.353	153.019	238.685	95.276	56.854	138.822	90.342	778.176	2.369.226
	06.	288.840	299.229	252.448	169.709	289.003	99.410	40.484	137.206	88.210	791.601	2.456.139
	07.	287.300	338.293	248.741	183.702	224.275	91.482	39.805	105.946	87.562	757.390	2.364.496
	08.	267.024	306.163	254.472	199.389	237.794	72.808	47.984	126.540	77.047	710.298	2.299.519
	09.	311.243	365.387	250.809	206.476	230.317	94.070	21.420	134.285	84.384	785.541	2.483.934
	10.	291.276	361.713	245.875	181.822	238.723	93.608	25.096	135.661	82.593	744.566	2.400.932
	11.	305.031	354.682	215.922	176.708	222.918	82.197	20.092	138.114	86.106	723.417	2.325.187
	12.	285.850	328.569	226.741	153.881	195.193	84.445	35.947	128.812	71.153	759.807	2.270.398

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće uvoza iz te zemlje u ukupnom uvozu BiH u trogodišnjem periodu (2016, 2017, 2018. godine).

U skladu s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju Ostale zemlje.

T29: Pregled prosječnih srednjih kurseva KM

Godina	Mjesec	EMU EUR 1	Hrvatska HRK 100	Češka R. CZK 1	Mađarska HUF 100	Japan JPY 100	Švicarska CHF 1	Turska TRY 1	V. Britanija GBP 1	SAD USD 1	Kina CNY 1	Srbija RSD 100
2014.		1,955830	25,619449	0,071033	0,633710	1,393940	1,610337	0,673375	2,426325	1,474019	0,239264	1,668863
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2018.		1,955830	26,365492	0,076267	0,613697	1,500585	1,693763	0,351884	2,210985	1,657498	0,250633	1,653621
2019.		1,955830	26,365089	0,076197	0,601572	1,603053	1,758109	0,307940	2,230125	1,747204	0,252963	1,659447
2020.		1,955830	25,946780	0,074002	0,557563	1,607387	1,827419	0,247515	2,201320	1,716607	0,248658	1,663431
2021.		1,955830	25,977234	0,076253	0,545671	1,506596	1,808910	0,191301	2,274685	1,653851	0,256382	1,663495
2022.		1,955830	25,957036	0,079629	0,501501	1,420249	1,948176	0,113256	2,294933	1,860152	0,276500	1,665037
2023.		1,955830		0,081507	0,512335	1,290900	2,013360	0,078526	2,248887	1,809093	0,255630	1,668038
2023.	01.	1,955830		0,081594	0,493759	1,391460	1,965054	0,096833	2,216435	1,818750	0,267412	1,666536
	02.	1,955830		0,082464	0,507182	1,376882	1,973557	0,096812	2,207511	1,824700	0,267086	1,666960
	03.	1,955830		0,082578	0,507819	1,369219	1,975767	0,096431	2,218829	1,831257	0,265449	1,667151
	04.	1,955830		0,083430	0,520434	1,339173	1,984199	0,092329	2,220998	1,784811	0,259269	1,667605
	05.	1,955830		0,082933	0,524764	1,314185	2,004371	0,091180	2,244923	1,797649	0,257563	1,667612
	06.	1,955830		0,082539	0,527753	1,281164	2,004097	0,077382	2,278867	1,805086	0,252568	1,667704
	07.	1,955830		0,081859	0,516463	1,254231	2,022215	0,066975	2,278572	1,771635	0,246254	1,668416
	08.	1,955830		0,081129	0,507722	1,239124	2,039752	0,066552	2,276774	1,792243	0,247350	1,668592
	09.	1,955830		0,080279	0,506941	1,239560	2,038612	0,067761	2,271708	1,828363	0,250583	1,668781
	10.	1,955830		0,079582	0,507166	1,238316	2,048382	0,066516	2,254437	1,852004	0,253391	1,668980
	11.	1,955830		0,079881	0,515854	1,208830	2,029642	0,063294	2,245301	1,812228	0,250458	1,668916
	12.	1,955830		0,079909	0,512360	1,243921	2,070920	0,061585	2,268969	1,791708	0,250974	1,669124

T30: Vladine finansije BiH - jedinice sektora vlade

- u milionima KM -

		Institucije BiH	FBIH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani prihodi za BiH	Institucije BiH	FBIH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani rashodi za BiH	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/deficit
2014.		1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7	940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3
2015.		1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9
2016.		1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8
2017.		1.049,4	8.150,9	4.141,8	263,7	13.479,2	967,0	7.164,3	3.696,0	212,8	11.913,4	759,7	806,0
2018.		1.045,0	8.833,6	4.364,6	280,9	14.389,6	996,0	7.660,0	3.983,4	233,7	12.738,6	914,6	736,5
2019.		1.051,4	9.217,5	4.584,0	288,8	15.018,1	985,5	8.120,3	4.097,6	254,6	13.334,3	1.006,6	677,2
2020.		1.070,6	8.614,0	4.652,1	268,3	14.430,7	1.028,6	8.583,1	4.749,6	287,9	14.474,8	1.765,1	-1.809,2
2021.		1.093,0	9.616,7	5.147,2	305,9	16.055,3	982,3	8.792,8	4.861,0	268,5	14.797,0	1.368,9	-110,6
2022.		1.165,5	10.946,2	5.887,4	338,4	18.212,9	1.096,1	9.797,8	5.748,5	287,5	16.805,3	1.590,2	-182,7
2017.	Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
	Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
	Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3
	Q4	272,3	1.851,2	887,8	76,2	3.050,0	273,3	1.863,6	906,1	77,0	3.082,6	204,3	-236,8
2018.	Q1	277,7	1.762,1	816,9	57,0	2.882,0	231,4	1.499,4	728,4	34,3	2.462,0	30,9	389,0
	Q2	242,8	1.914,5	884,1	61,4	3.075,2	231,7	1.683,3	784,4	51,8	2.723,4	66,5	285,3
	Q3	400,3	1.951,9	861,7	69,0	3.250,5	243,9	1.651,7	835,0	56,0	2.754,4	91,2	404,9
	Q4	124,1	2.138,2	960,8	75,4	3.259,2	289,0	2.104,9	983,4	78,9	3.416,8	237,9	-395,5
2019.	Q1	238,9	1.899,1	845,3	60,2	3.013,8	225,9	1.600,5	806,8	42,5	2.646,0	26,0	341,9
	Q2	261,7	1.990,1	902,3	67,3	3.187,1	239,2	1.770,8	789,9	63,1	2.828,7	71,9	286,5
	Q3	270,0	2.079,8	924,2	71,6	3.309,8	253,8	1.800,7	823,5	54,3	2.896,5	78,9	334,4
	Q4	280,8	2.080,5	1.015,2	72,2	3.412,9	266,6	2.177,5	972,4	81,1	3.461,9	210,4	-259,4
2020.	Q1	286,0	1.906,0	862,8	59,7	3.081,9	235,6	1.695,3	877,3	42,7	2.818,4	40,6	222,9
	Q2	235,6	1.674,2	887,0	53,6	2.815,4	232,8	1.834,2	1.090,5	62,6	3.185,2	102,1	-471,9
	Q3	266,9	1.963,7	970,8	67,0	3.236,3	231,7	2.024,8	933,7	69,8	3.227,7	96,5	-88,0
	Q4	282,1	2.027,8	1.067,1	71,3	3.418,9	328,5	2.249,0	1.117,7	93,8	3.759,7	231,1	-571,9
2021.	Q1	277,6	1.906,5	976,0	61,7	3.191,6	240,3	1.727,9	929,8	47,9	2.915,8	60,1	215,7
	Q2	275,1	2.094,2	976,5	69,9	3.390,8	235,1	1.919,4	1.022,4	59,7	3.211,7	93,3	85,8
	Q3	262,8	2.146,5	1.072,2	74,1	3.527,5	256,3	1.953,5	963,4	58,9	3.204,0	78,9	244,6
	Q4	277,5	2.272,0	1.095,8	82,3	3.702,2	250,5	2.430,2	1.170,4	85,6	3.911,4	288,6	-497,8
2022.	Q1	256,1	2.181,7	1.070,1	72,9	3.550,1	243,1	1.818,4	979,0	57,4	3.067,3	22,0	460,8
	Q2	278,1	2.498,0	1.193,2	81,2	4.026,0	236,4	2.227,9	1.146,3	62,6	3.648,6	82,3	295,1
	Q3	326,9	2.424,2	1.209,6	83,2	4.009,0	269,8	2.266,2	1.261,1	63,5	3.825,9	108,6	74,6
	Q4	304,5	2.579,7	1.188,1	85,8	4.127,5	346,7	2.649,5	1.385,0	87,9	4.438,5	272,8	-583,8
2023.	Q1	304,7	2.508,4	1.237,5	76,3	4.072,6	293,1	2.214,2	1.165,9	60,3	3.679,1	33,1	360,3
	Q2	400,5	2.815,3	1.234,3	86,2	4.487,0	324,7	2.599,6	1.214,7	68,9	4.158,6	78,4	250,0
	Q3	388,7	2.778,6	1.335,3	97,9	4.529,3	355,9	2.713,6	1.289,9	69,6	4.357,9	98,9	72,6

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBIH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBIH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T31: Vladine finansije BiH - struktura konsolidovanih prihoda i rashoda

u milionima KM

		Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidirani prihodi	Kompensacija zaposlenih	Korištenje robe i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava
2014.		6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8
2015.		6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1
2016.		6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5
2017.		7.151,1	4.734,2	1.594,0	13.479,2	3.312,6	2.230,7	223,0	444,0	4.758,5	834,7	11.913,4	759,7
2018.		7.688,4	5.041,8	1.659,4	14.389,6	3.422,1	2.534,0	242,5	476,0	5.013,2	1.050,9	12.738,6	914,6
2019.		8.014,1	5.345,7	1.658,4	15.018,1	3.738,1	2.688,3	241,1	507,3	5.223,4	936,1	13.334,3	1.006,6
2020.		7.363,3	5.383,9	1.683,5	14.430,7	3.921,8	2.702,8	255,9	870,1	5.508,0	1.216,3	14.474,8	1.765,1
2021.		8.485,4	5.798,0	1.771,9	16.055,3	4.039,2	2.847,7	240,2	742,9	5.718,3	1.208,7	14.797,0	1.368,9
2022.		9.898,8	6.482,5	1.831,6	18.212,9	4.546,5	3.256,5	259,4	747,7	6.503,1	1.492,1	16.805,3	1.590,2
2017.	Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
	Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
	Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6
	Q4	1.568,6	1.269,1	212,3	3.050,0	726,8	538,0	54,2	146,5	1.224,5	392,7	3.082,6	204,3
2018.	Q1	1.526,1	1.153,2	202,7	2.882,0	719,0	432,2	47,4	42,4	1.136,3	84,9	2.462,0	30,9
	Q2	1.597,5	1.243,8	234,0	3.075,2	742,6	464,6	65,0	108,2	1.198,7	144,2	2.723,4	66,5
	Q3	1.787,5	1.241,5	221,6	3.250,5	730,6	470,6	46,4	103,1	1.224,5	179,2	2.754,4	91,2
	Q4	1.570,5	1.403,3	285,4	3.259,2	766,9	587,9	56,2	148,4	1.295,6	561,8	3.416,8	237,9
2019.	Q1	1.528,5	1.247,2	238,1	3.013,8	787,8	462,1	41,8	40,5	1.202,7	111,1	2.646,0	26,0
	Q2	1.669,1	1.335,2	182,8	3.187,1	806,1	494,9	68,5	81,8	1.254,2	123,2	2.828,7	71,9
	Q3	1.734,1	1.336,0	239,6	3.309,8	805,4	517,7	43,3	112,2	1.252,3	165,5	2.896,5	78,9
	Q4	1.904,0	1.427,3	81,6	3.412,9	850,7	617,2	52,5	189,6	1.349,2	402,7	3.461,9	210,4
2020.	Q1	1.556,2	1.286,5	239,2	3.081,9	817,7	482,1	69,8	60,4	1.274,3	114,1	2.818,4	40,6
	Q2	1.327,2	1.223,4	264,8	2.815,4	861,7	495,5	43,3	157,1	1.277,1	350,5	3.185,2	102,1
	Q3	1.564,3	1.418,6	253,4	3.236,3	850,4	486,3	42,4	262,8	1.357,6	228,3	3.227,7	96,5
	Q4	1.848,8	1.455,5	114,7	3.418,9	872,7	638,3	71,6	299,2	1.419,6	458,2	3.759,7	231,1
2021.	Q1	1.560,9	1.319,3	311,4	3.191,6	851,1	486,3	55,0	47,5	1.318,9	156,9	2.915,8	60,1
	Q2	1.690,2	1.437,0	263,5	3.390,8	866,7	529,2	60,3	142,9	1.376,4	236,2	3.211,7	93,3
	Q3	1.854,4	1.441,1	232,0	3.527,5	865,8	547,5	31,9	123,2	1.405,4	230,2	3.204,0	78,9
	Q4	2.082,2	1.600,5	19,6	3.702,2	913,6	651,8	60,8	336,5	1.430,2	518,6	3.911,4	288,6
2022.	Q1	1.851,2	1.462,0	236,9	3.550,1	908,3	517,6	52,7	55,2	1.377,3	156,2	3.067,3	22,0
	Q2	2.110,4	1.604,5	311,1	4.026,0	960,2	570,0	68,1	160,9	1.531,3	358,0	3.648,6	82,3
	Q3	2.124,8	1.643,0	241,3	4.009,0	988,8	599,2	67,7	154,3	1.631,2	384,8	3.825,9	108,6
	Q4	2.185,5	1.773,1	168,9	4.127,5	1.056,7	754,5	38,6	266,7	1.743,3	578,7	4.438,5	272,8
2023.	Q1	2.106,4	1.712,4	253,8	4.072,6	1.078,9	586,8	98,9	45,7	1.722,6	146,3	3.679,1	33,1
	Q2	2.281,8	1.819,3	385,9	4.487,0	1.146,3	636,2	60,0	145,2	1.904,6	266,3	4.158,6	78,4
	Q3	2.384,7	1.867,2	277,4	4.529,3	1.101,3	646,6	115,6	150,3	1.929,2	414,8	4.357,9	98,9

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T32: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH klasifikovani prema zemlji stranog investitora - u milionima KM -

Godina	Austrija	Holandija	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015.	5,3	83,3	161,5	66,3	52,3	28,5	21,1	36,8	-33,5	56,1	159,2	636,9
2016.	112,8	57,6	142,5	25,2	2,0	-44,3	34,6	-25,8	11,3	34,6	267,7	618,4
2017.	84,1	-3,3	159,6	46,9	57,7	-6,8	101,1	56,9	30,6	-0,3	327,1	853,6
2018.	90,7	100,9	129,1	23,6	105,1	143,4	42,6	21,1	46,5	7,4	252,9	963,3
2019.	68,8	6,7	148,0	17,5	54,4	213,0	22,0	41,6	-19,8	3,2	244,0	799,3
2020.	100,8	-1,1	182,0	36,0	84,9	-14,8	60,4	133,1	-21,0	56,3	207,0	823,5
2021.	106,7	-51,1	96,9	61,4	63,2	-94,4	80,4	100,9	213,1	151,5	401,4	1.130,0
2022.	175,8	166,6	15,8	64,6	159,5	-50,2	79,0	134,4	25,2	55,6	614,1	1.440,3
jan - sep 2023.	79,8	166,0	165,1	60,0	92,3	312,6	65,3	51,7	42,2	120,9	286,9	1.442,8

Napomena:

Direktne strane investicije (tokovi i stanja) kompilirane su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih investicija - četvrto izdanje.

T33: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti

- u milionima KM -

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala	Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	Telekomunikacije	Finansijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i penzijskih fondova	Poslovanje nekretninama	Ostale djelatnosti	Ukupno
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1
2015.	45,0	5,2	24,0	58,4	-4,4	-52,9	6,7	84,0	-29,3	57,8	116,8	89,5	236,1	636,9
2016.	16,3	5,6	-52,0	51,9	-17,6	2,0	20,3	148,4	6,4	37,1	161,4	-9,8	248,4	618,4
2017.	20,8	13,5	-26,0	1,2	-8,8	58,8	47,3	59,3	96,1	17,1	203,0	41,9	329,2	853,6
2018.	34,9	9,3	139,0	33,2	15,5	63,7	40,3	121,3	11,9	8,3	140,1	28,4	317,4	963,3
2019.	-13,4	15,1	200,3	26,5	6,4	-2,5	5,9	119,7	17,8	-20,6	153,3	19,0	271,7	799,3
2020.	28,2	-1,8	1,5	39,1	18,8	-29,4	32,7	97,3	37,2	2,3	156,3	73,1	368,3	823,5
2021.	11,7	5,4	-52,2	17,1	5,7	102,7	27,4	138,2	182,8	11,3	11,8	73,4	594,7	1.130,0
2022.	70,2	12,7	-48,8	108,4	32,7	122,9	14,0	114,0	97,5	6,9	146,8	62,3	700,8	1.440,3
jan - sep 2023.	14,1	4,8	311,9	72,8	19,7	70,9	63,6	101,9	63,6	13,8	315,3	-0,3	390,5	1.442,8

Napomena:

Tokove direktnih stranih investicija u BiH prema NACE 1. Rev 1. klasifikacije djelatnosti za period 2004-2012 možete naći na web stranici.

Direktne strane investicije (tokovi i stanja) kompilirane su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj. Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih investicija - četvrto izdanje.

T34: Stanja direktnih investicija u BiH klasifikovana po zemlji stranog investitora**- u milionima KM -**

Zemlja	31.12.2020.			31.12.2021.			31.12.2022.		
	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno
Austrija	2.507,2	260,6	2.767,8	2.634,3	223,3	2.857,7	2.431,3	258,4	2.689,7
Belgija	8,7	4,0	12,7	12,4	5,7	18,1	12,5	5,3	17,8
Crna Gora	31,0	2,8	33,8	41,4	3,0	44,4	70,1	4,3	74,4
Češka	26,0	3,8	29,8	22,1	6,9	29,0	28,5	8,0	36,4
Danska	27,2	5,0	32,1	37,3	5,1	42,4	24,1	1,8	25,9
Francuska	16,6	4,9	21,5	16,4	4,9	21,3	19,2	8,4	27,6
Holandija	553,9	260,2	814,1	573,4	163,2	736,7	715,0	176,4	891,3
Hrvatska	2.434,1	166,0	2.600,2	2.554,6	150,3	2.704,9	2.387,5	155,2	2.542,7
Irska	-2,9	14,4	11,5	-0,4	14,4	14,1	-5,9	14,6	8,6
Italija	610,7	117,7	728,4	661,7	121,3	783,0	686,9	112,4	799,3
Kanada	-0,8	5,1	4,3	0,1	5,1	5,3	0,6	5,1	5,8
Kipar	144,9	0,6	145,4	155,2	6,8	162,0	169,8	9,7	179,4
Kuvajt	131,4	155,4	286,8	109,6	171,4	281,0	103,5	179,7	283,1
Lihtenštajn	6,7	6,0	12,7	6,5	6,0	12,5	7,7	4,2	11,8
Litvanija	1,9	0,0	1,9	2,2	0,0	2,2	1,6	0,0	1,6
Luksemburg	107,3	223,3	330,6	121,0	224,7	345,7	156,8	190,5	347,2
Mađarska	39,6	1,7	41,3	43,6	2,2	45,7	52,0	3,7	55,7
Malezija	7,8	29,1	36,8	8,8	29,1	37,9	8,6	29,1	37,6
Norveška	1,3	6,4	7,7	2,8	6,8	9,6	6,1	7,1	13,2
Njemačka	635,4	235,6	871,1	691,2	241,3	932,5	773,3	308,1	1.081,4
Poljska	31,7	10,0	41,7	33,9	42,2	76,1	50,7	51,9	102,7
Rusija	-494,1	1.052,6	558,5	456,0	7,3	463,3	391,5	7,8	399,4
Saudijska Arabija	174,6	171,1	345,7	200,2	189,2	389,5	224,1	200,3	424,4
Slovačka	4,7	19,3	24,0	3,8	21,0	24,8	8,3	20,2	28,5
Slovenija	1.041,3	135,3	1.176,6	1.103,1	153,1	1.256,1	1.153,7	152,9	1.306,6
Srbija	1.932,9	274,6	2.207,5	2.008,6	291,3	2.299,9	2.088,2	339,3	2.427,5
Španija	38,8	0,0	38,8	30,2	1,7	32,0	34,9	5,3	40,2
Švicarska	353,4	73,9	427,3	559,0	76,6	635,6	591,3	76,1	667,5
Švedska	47,2	36,6	83,8	59,1	37,5	96,6	63,8	14,1	77,9
Turska	403,7	-26,9	376,9	510,2	3,2	513,4	600,5	-25,8	574,8
Ujedinjeni Arapski Emirati	155,4	287,7	443,1	161,9	309,4	471,3	133,1	319,4	452,6
Sjedinjene Američke Države	25,0	19,3	44,3	31,4	19,6	51,0	53,5	18,1	71,6
Velika Britanija	573,4	110,9	684,3	703,0	128,4	831,4	893,5	205,8	1.099,3
Ostale zemlje	266,4	170,6	437,0	346,5	184,3	530,8	375,8	268,2	644,0
Ukupno	11.842,4	3.837,6	15.680,0	13.901,3	2.856,3	16.757,6	14.311,9	3.135,5	17.447,4

T35: Nominalni i realni efektivni kurs KM

Godina	Mjesec	Efektivni kurs KM (2015=100)	
		NEER	REER
2014.		101,10	103,04
2015.		99,98	99,99
2016.		101,18	98,87
2017.		101,98	98,36
2018.		103,68	98,99
2019.		104,42	98,05
2020.		106,11	97,24
2021.		107,37	96,93
2022.		108,94	100,75
2023.		111,29	100,63
2023.	01.	110,11	101,64
	02.	110,01	101,15
	03.	110,02	100,85
	04.	110,34	100,50
	05.	110,30	100,03
	06.	111,17	100,10
	07.	112,18	100,34
	08.	112,20	100,56
	09.	112,10	100,59
	10.	112,13	100,48
	11.	112,38	100,75
	12.	112,58	100,53

Napomena:

Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun NEER i REER indeksa su dostupna na web stranici CBBiH <http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=bs>

Napomena uz tabele 6, 7, 9, 13,14, 15, 16 i 17.

Revidirani podaci za period januar 2006. – novembar 2015. godine su bazirani na aktivnom podbilansu banaka s većinskim državnim kapitalom iz Federacije BiH, pri čemu je isključen pasivni podbilans. Kroz ovu dopunu statistike korisnicima se pruža veća analitička korisnost podataka i objektivni pokazatelji o trenutnom poslovanju banaka u BiH. Pasivni podbilans sadrži obaveze po inostranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. godine, i ne odslikava aktuelno poslovanje banke, te će ovaj podbilans u procesu privatizacije preuzeti Ministarstvo finansija FBiH u skladu sa Zakonom o početnom bilansu banaka i Zakonom o privatizaciji, kao što je urađeno za prethodno privatizirane banke. Izvršena revizija je u najvećoj mjeri uticala na smanjenje kredita javnim preduzećima u stranoj valuti, smanjenje strane pasive, na smanjenje ostalih stavki aktive i pasive po osnovu stare devizne štednje, a u znatno manjim iznosima na stavke kredita vladi entiteta, fiksnu aktivu, depozite nerezidenata, dionice i kapital.

Podaci o „punom“ bilansu, s uključenim pasivnim podbilansom, korisnicima su još uvijek dostupni na: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

PUBLIKACIJE I WEB SERVISI

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednim trendovima u makroekonomskom okruženju, koja se od maja 2013. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Kvartalna publikacija, obuhvata podatke monetarne i finansijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platnog bilansa Bosne i Hercegovine.
Godišnji izvještaj	Publikacija sadrži izvještaj o poslovanju CBBiH u toku godine i finansijski izvještaj, koje CBBiH dostavlja Predsjedništvu BiH i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvještaj o finansijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija sadrži ocjenu rizika koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u finansijskom sistemu te procjenu otpornosti sistema na identifikovane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web-stranici CBBiH.
Monografija CBBiH	Jubilarna publikacija povodom obilježavanja dvadesete godišnjice CBBiH
WEB-STRANICA www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@CBBiH	<p>Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra izuzetno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovi Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obavezu da obavještava javnost o svom radu davanjem blagovremenih informacija, objavljivanjem izvještaja, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za štampu.</p> <p>Web-stranica CBBiH postoji od 1998. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine te numizmatička izdanja CBBiH; na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnji izvještaji, mjesečni bilansi stanja, kvartalni bilteni, izvještaj o finansijskoj stabilnosti, platni bilans BiH, platni promet...) te spisak svih komercijalnih banaka u BiH. Publikacije i statistički podaci objavljuju se u općeprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se također objavljuje kursna lista, koja se mijenja jednom dnevno te ostale relevantne novosti i saopćenja za javnost.</p> <p>Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku. CBBiH je radi povećanja otvorenosti i transparentnosti te dosezanja što širih društvenih slojeva pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter. Putem tog profila objavljuju se podaci koji se inače objavljuju na web-stranici banke www.cbbh.ba, kao i dodatne informacije i podaci za koje postoji procjena da su relevantni.</p> <p>Način komunikacije prilagođen je ciljanoj javnosti.</p>

IZDAVAČ:

Centralna banka Bosne i Hercegovine
Maršala Tita 25, 71000 Sarajevo
Tel + 387 33 278 100
www.cbbh.ba
e-mail: contact@cbbh.ba

Priprema za štampu:

Štamparija Fojnica d.d.

Štampa:

Štamparija Fojnica d.d.

Publikovanje i umnožavanje u obrazovne
i nekomercijalne svrhe je dozvoljeno
uz saglasnost izdavača